

P. b. b.
Verlagsort: 1030 Wien
Plus.Zeitung 09Z038029P

KULTURNÍ KLUB

INFORMAČNÍ ČASOPIS
ČECHŮ A SLOVÁKŮ
V RAKOUSKU

- Klub připravuje
- „Poslední“ fejeton Pavla Kohouta
- Kalendárium kulturních akcí
- Příloha: Podzimní čtení

9-10
září – říjen
2017
37. ročník

Pondělní promítání filmů ve spolupráci s Českým centrem a Velvyslanectvím ČR
v kině **Velvyslanectví ČR, Penzinger StraÙe 11-13, 1140 Wien**
Informace: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Pondělí 09. 10. v 19:30

V jednom vše, ve všem jen jedno (dokument, Česko / Rakousko / Německo), 2017

Režie: Lenka Ovčáčková

Dokumentární film o lidech a hranicích v Novohradských horách, který je orámován filozofickými a poetickými citáty z knih Jiřího Františka Augusta von Buquoy (1781-1851). Po zhlédnutí filmu pokračuje beseda s režisérkou Lenkou Ovčáčkovou.

Mgr. Lenka Ovčáčková, Ph.D. začala v oblasti filmové dokumentaristiky pracovat v roce 2005. Od roku 2006, po společné práci s Tomášem Škrdlantem na filmech *Milujte své nepřátele* (2005) a *Hledání ekologického myšlení* (2006), začala filmově zpracovávat svá vlastní témata týkající se zejména percepce hranice a krajiny lidmi žijícími ve střední Evropě. Na pozadí výpovědí ať už pamětníků starších osmdesáti let, či mladých lidí, kteří se do pohraničí v současné době stěhují, natočila v období 2009-2012 šest dokumentárních filmů na výše zmíněné téma. Lenka Ovčáčková je původem z Moravy a natočila i několik filmů přeshraničního charakteru.

Pondělí 13. 11. v 19:30

Ztraceni v Mnichově (Česko, 2015, 105 min.)

Scénář a režie: Petr Zelenka, kamera: Alexander Šurkala, hudba: Matouš Hejl

Hrají: Martin Myšička, Tomáš Bambušek, Vladimír Škultéty, Stanislas Pierret, Marcial Di Fonzo Bo, Jiří Rendl, Prokop Holubek, Edita Levá, Marek Taclík, Jaroslav Píží, Johana Matoušková, Jan Kadlec, Viliam Dostál, Jana Plodková, Jitka Schneiderová, Vladimíra Fomínová, Klára Lidová, Václav Neužil ml., Kryštof Mucha, Nikolas Tušl, Michal Holubec, Ondřej Volejník, Jan Klinke, Jakub Železný, Václav Kopta, Jiří Vyoralék, Michal Vančura, Daniela Písařovicová, Nora Fridrichová, Magdalena Zimová, Alena Doláková, Fatima Manet, Michel Fleischmann, Jiří Kniha, Jakub Žáček, Daniel Větrovský, Scott Williams, Pavel Soukup, Zdeněk Holub, Ondřej Holubec, Jana Bílková, Jiří Horych, Jaroslav Hromádka, Rudolf Procházka, Jan Římský, Roman Toman, Zdeněk Vodvářka

Sir „P“, devadesátiletý papoušek šedý, který kdysi patřil Edouardu Daladierovi, se na pozvání ředitele Francouzského kulturního institutu ocitne v roce 2008 v Praze jako živá relikvie z dob Mnichovské dohody. Sir „P“ po Daladierovi jeho hlasem dodnes opakuje některé důležité věty a prohlášení. Papouška za dramatických okolností unese český novinář Pavel a na základě papouškových kontroverzních citací Daladiera rozpoutává mezinárodní politický skandál.

Předběžné termíny promítání v roce 2017: vždy druhé pondělí v měsíci, tj. 11. 12.

Začátek přestavení, pokud není uvedeno jinak, vždy v **19:30**, prosincová pohádka v 18:00.

ZMĚNA PROGRAMU VYHRAZENA.

Srdečně Vás zveme
v rámci Evropského dnu jazyků
na tradiční Klubový literární pořad

**Avantgardní divadlo, kabaret a komično
v české a slovenské dramatické tvorbě
20. a 21. století**

(Radošinské naivné divadlo, Osvobozené divadlo,
Divadlo Járy Cimrmana)

Programem provádí Marie Brandeis (CZ), Andrea
Ozabalová (SK) a Daniela Makový Nedas (SK).

Kdy: 26. 09. 2017 v 19:00

Kde: Rakúsko-slovenský kultúrny spolok
Otto-Bauer-Gasse 23/11, A-1060 Wien
Spolupráce s RSKS

Radošinské naivné divadlo v roce 2017 oslavilo tisíci reprízu kabaretní hry Stanislava Štepy *Jááánošíík*. První hra Osvobozeného divadla V&W *Vest pocket revue*, kterou napsali Jiří Voskovec a Jan Werich, měla premiéru před devadesáti lety, a to 19. dubna 1927 ve dvoraně Umělecké besedy. Pod hlavičkou Osvobozeného divadla se revue hrála poprvé 28. května 1927.

Srdečně Vás zveme na prezentaci druhého dílu sborníku *Česká menšina ve Vídni 1945-2000* s názvem

**Vídeňští Češi 1945-2015:
Příklad zdařilé integrace?**

kteřá se uskuteční ve Frýdlantském salónku Senátu PČR. Záštitu nad křtem sborníku převzal místopředseda Senátu Jaroslav Kubera a předseda Stálé senátní komise parlamentu ČR pro krajany v zahraničí Tomáš Grulich.

Kde: Frýdlantský salónek Senátu Parlamentu České republiky, Valdštejnské nám. 17/4, Praha 1

Kdy: 1. 11. 2017

Na sborníku se podíleli experti z různých oborů z Rakouska i České republiky. Vedle odborných referátů sborník obsahuje rozhovory s lidmi spjatými s českou menšinou, prostředím a kulturou ve Vídni a v Rakousku, popisuje nejen bohatou historii exilového života české menšiny v Rakousku, ale i její současný stav. Některá z jmen, jež se ve Vídni a Rakousku stala pojmem, jsou stejně známá i v České republice. Tyto rozhovory vznikaly řadu let a byly částečně publikovány na stránkách časopisu *Kulturní klub*. Práce, vydaná dvojjazyčně, má oslovit nejen veřejnost rakouskou, ale i českou, a nabídnout tak možnost poznání šíře participace české menšiny na kulturním, politickém a společenském životě Rakouska.

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,
v posledních měsících došlo k podstatným změnám na Velvyslanectví České republiky v Rakousku. Po skončení časově omezeného působení jsme se rozloučili s dosavadním velvyslancem ing. Janem Sechterem. Postem velvyslance byla pověřena ve Vídni již před časem působící **JUDr. Ivana Červinková**. Zpět do Prahy odešla také zástupkyně velvyslance, rada-vyslanekyně Mgr. Dana Baschová. Do této funkce byl obsazen rada-vyslanec, zástupce velvyslance **PhDr. Jakub Novák**. Po odchodu tajemnice Mgr. Jany Půlpán Khekové převzal její funkci **Mgr. Michal Hyll**. Se všemi jmenovanými, kteří opouštějí svoje funkce, jsme se rozloučili a jménem Kulturního klubu jim popřáli další životní úspěchy jak na poli pracovním, tak i privátním, současně jsme jim poděkovali za jejich skvělou spolupráci s Kulturním klubem.

Od 1. dubna 2017 zastupuje neobsazenou funkci ředitele Českého centra ve Vídni Mgr. Michaela Dermauw. Novým ředitelem Českého centra ve Vídni se stal **PhDr. Mojmír Jeřábek**, dosavadní dlouholetý vedoucí brněnského magistrátního odboru zahraničních vztahů. Renomovaný germanista a překladatel chce Rakušanům představit to nejlepší z české kultury a turistiky a navázat spolupráci s krajany. „Posledních patnáct let pěstuji velmi intenzivně vztahy k Rakousku, mám tam spoustu přátel, projektových partnerů, mnoho kontaktů. Spolupracoval jsem se spoustou hlavně kulturních institucí, a to je know-how, které bych chtěl přinést,“ upřesňuje nový ředitel.

26. září 2017 Vás srdečně zveme do Otto-Bauer-Gasse na tradiční Klubový literární pořad v rámci Evropského dnu jazyků **Avantgardní divadlo, kabaret a komično v české a slovenské dramatické tvorbě 20. a 21. století**.

Kdo bude mít 1. listopadu 2017 čas a bude zrovna v Praze, je srdečně zván do Frýdlantském salónku Senátu Parlamentu ČR, zde proběhne prezentace druhého dílu sborníku Česká menšina ve Vídni 1945-2000 s názvem **Videňští Češi 1945-2015: Příklad zdařilé integrace?**

Promítání 3D fotografií zachycujících krásy České republiky **Tschechien in 3D** a prezentaci lázeňského města Luhačovice máte možnost zhlédnout v prostorách Föderation für Weltfrieden 12. října 2017.

Již s předstihem upozorňujeme a srdečně zveme na dva koncerty v Karlskirche, a to 3. 12. 2017, kdy účinkuje **Pěvecký sbor a orchestr Gymnázia Jiřího z Poděbrad**, a 20. 12. 2017, kdy vystoupí **Husak Quartet, Brno**. O programech, které připravujeme, Vás budeme i nadále průběžně informovat v dalších číslech Kulturního klubu a na naší domácí stránce www.kulturklub.at.

Hezké a osvěžující posezení nad stránkami Klubu

přeje redakce Kulturního klubu

P. S.

Velice děkuji všem čtenářkám a čtenářům za různé podněty a příspěvky, které obohacují časopis Kulturní klub. Prosím, vydržte a zasílejte je v hojném množství i nadále! Zároveň se omlouvám, že jsem „zašantročila“ příspěvek i fotografie k Antonínu Dvořákovi, což mě velice mrzí. Omlouvám se též, že jsme u článku „Slavnostní předání“ (8. 5. 2017) vynechali jméno autora, jímž je pan vládní rada Heinz H. Weiländer. Malá chybička se vloudila i do příspěvku „Jubileum ČVUT“ pana ing. Tomislava Vašíčka (místo „...výuka začala o deset let později, tedy 1707“ má být „1717“).

Povídku z nové knihy výtvarníka a krajana Jana Brabence **Napsáno křídou** si schováváme do vánočního čísla do přílohy.

Vedoucí redaktorka

Obsah

Klub připravuje	2, 5
Editorial, obsah	3
Fejeton	4
Impressum	5
Kalendář: září – prosinec	6
Církevní kalendář	12
Kultura	13
Události	36
Zajímavosti	41
Ekonomika	49
Správy zo Slovenska	72
Sokol & sport	74
Z české a slovenské Vídně a okolí	82
Oznámení	89
Informace & inzerce	100
Příloha: Podzimní čtení	I-XVI

Fejeton

Epilog (Z onoho světa XXVIII.)
Pavel KOHOUT

Existuje bezpočet umění, ale jedno je považováno za nejtěžší: ars abeundi – umění odejít. Ti, kdo i v pozdním věku překypují chutí a silou, touží stále dokazovat, že vědí i svedou víc než většina mladších. Ze svých tří uměn – spisování, režie a publicistiky – jsem přesto už dávno zanechal druhé pro ztrátu času. Dnes končím s třetí ve prospěch první, která zůstane poslední.

Několiikaleté série fejetonů pro různá periodika jsem psal od šedesátých let minulého století. Ve třech sbornících – O ničem a o všem, Z pohledu trilobita a Zánik trilobitů v Čechách – jich vyšlo tři sta sedmdesát dva. Až se přidá osmdvacet zvaných Z onoho světa, budou jich zachovány na chlup čtyři stovky.

Vznikaly za Husákovy normalizace pro domácí samizdat, pak pro exilový Obrys a vídeňský deník Standard, a po roce 1989 pro Lidové a Literární noviny, Právo, Mladou frontu DNES a konečně pro měsíčník Reportér. K němu jsem pojal sympatii, neboť jej vede osvícený tým, pro nějž jsem mezi lety 2008-2014 napsal vedle Trilobitů i romány na pokračování Cizinec a krásná paní, Tango mortale. Ale už loni jsem redakci požádal, aby si vyvolila pro rok 2017 nového stálého fejetonistu, jelikož chci umění odchodu vyzkoušet na sobě.

* * *

Fejeton je považován za nejtěžší literární žánr. V povídkách, natož v románech, se v moři slov snadno skryjí nepřesná a nenutná. Srovnat jej lze s během na sto metrů, kde jde o setiny vteřin a o každý minipohyb; fejeton má srozumitelně pojednat i nejtěžší téma co nejméně slovy. Proto si jej vybrali za Husákovy abnormalizace zakázaní čeští spisovatelé, aby se jejich kritické texty, nejvýš třístránkové, daly masově opisovat s průklepy i v kancelářích v pracovní době a poštou rozesílat dál. Podle hlášení estébáků dochovaných v mém velesvazku Dialog koloval ne jeden v tisících exemplářů.

Jak mi přibývalo let a měnil se svět, posunovala se má témata jako na orloji. Začala postupným rozkrýváním poznatků, že socialismus sovětského typu, vedoucí údajně k šťastným zítřkům v komunismu, je podvod rafinovaně zakrývající surovou totalitu, jež plánuje ujařmit všechno lidstvo. Pokračovala hledáním způsobů, jak se z jeho svěřací kazajky vyprostit, od počátku procesu zvaného „obrodný“ přes politické Pražské jaro 1968, po němž tanky údajných bratrů potvrdily jeho narostou nereformovatelnost, a dál k Chartě 77 i následnému propojování disentu s exilem, vrcholícímu bohudík nekrvavým, ale bohužel až příliš smířlivým převratem v listopadu 1989. A pak čtvrt století odkrývala miny ustavičně kladené do cesty k rozvoji i upevnění demokracie a Evropské unie.

Během padesát let trvajícíchho maratónu jsem postupně seznal, jaké zásadní téma můj orloj ovládlo. V euforii údajně sametové, ale spíš nedonošené revoluce převládl soud, že pováleční komunisté byli a zůstanou opovržením hodnými viníky úpadku Masarykova Československa v gubernii Sovětského svazu. Smyslem mé publicistiky byla omluva za zpožděné prozření, ale i prokazování, že náš generální omyl byl vybuzen už za První republiky zklamáním většiny obyvatel z kapitalismu, odpovědného za světovou hospodářskou krizi, a nato i ze západních demokracií, spoluzodpovědných za mnichovskou vraždu našeho státu a její důsledky; to, spolu s osvobozením Rudou armádou, vedlo většinu národa k volání po lepším systému a jistějším spojenci, což nazývám cestou od Dábla k Belzebubu, protože od Hitlera k Stalinovi. A pokusil jsem se dokázat, že následné intelektuální selhání nevedlo k morálnímu, což dokazuje mnohaleté a stále silící úsilí většiny komunistů o nápravu.

Generace po mně, kterou životní zkušenost už také naučila srovnávat, jistě poznala, co pozná i generace po ní, až jí zas její zkušenost sejme brýle mámení: že každé pokolení má svůj sen, jež si některé promění v úchvatnou skutečnost, jak se zdařilo Lincolnovu a podobně Masarykovu, anebo v realitu tak úděsnou, jakou si shodně přivodilo Hitle-rovo i Stalinovo. Moje, dozrávající za války, napřed ve své většině osudně zbloudilo, ale brzy dokázalo najít směr, který je dovedl k roku 1968, kdy se reformní komunisté bezpříkladně rozhodli vrátit uloupenou moc celé společnosti; tu opovázlivost vzápětí drasticky opravily armády Kremlu na žádost domácích bolševiků, kteří se děsili pádu do nebytí a název komunista neopravitelně znectili. On totiž není ani demokrat jako demokrat, což dokazuje rovněž příklad z nedáv-ného minula: občané tolerující dvě desetiletí v podstatě už bezzubou vládu normalizátorů a zejména přes deset tisíc signatářů Anticharty převážně z kruhů umělecké a vědecké inteligence, ti všichni selhali podobně jako pováleční komu-nisté, jenomže to ze studu před dětmi i sebou samými nikdy nepřiznali!

* * *

V průběhu svého maratónu jsem poznával, že fejeton má i přídavné poslání. Tím, jakou vyžaduje stručnost a současně názornost, nutí autora vládat se do pokladnice mateřštiny, objevovat její skvosty a vracet je všem uživatelům jazyka. Jeden každý z takových mých textů, ať už měly různé série vlastní limit dva až šest tisíc znaků, vyžadoval cizelaci.

Málo známý pojem znamená dle slovníku „finální úpravu uměleckých výrobků z kovu k zajištění tvarové přesnos-ti“, nebo „odstříhování přebytečných bobulí z vinných hroznů“. Přesně to si žádá fejeton. Odplevelit jazyk od slov vyštá-vených nadužíváním a křísit slova, přidušená leností mozku, hledáním neotřelejších. Prostě: chtěje, aby „bobule“ ztra-tivší mízu obrodila nová, musí autor naroubovat na keř moderní češtiny i pozapomenuté přechodníky a omladit jej novoslovy, jak v této větě znázornil. Tak se stává, že literární miniatura zvaná fejeton, téměř nikdy nepřekračující pár tisíc znaků, si při psaní vyžádá mnohdy až tucet verzí, podobně jako při hladké stovce spotřebuje běžec naráz nemé-ně energie než při maratónu.

Teoreticky mrtvý autor jako já, mající času nazbyt, je ovšem nesporně výhodně před fejetonisty, kteří se sta-li součástkami obřího mediálního soustrojí, jež jim často dovolí k obědu suchou housku, o hříčkách se slovy a souvě-tími si mohou nechat jen zdát. Budiž jim přáno, aby se toho dožili ve světě, kde je nebudou muset jako my posílat ti-chou poštou...

* * *

Přesto to není únava, co vedlo k rozhodnutí nebýt dál sériovým fejetonistou skvělého magazínu. Přiznal jsem si, že osobní poznání s přibývajícím věkem stále víc nahrazují informace z druhé až i té ruky médií, takže za ně nemohu ručit osobně. Svě životní téma předkládám už třetí generaci čtenářů a mé argumenty se sice zpřesňují, ale v podstatě nemění, nejstarší čtenáři je tedy čtou potřetí. Přišel čas uložit kolovrátek do muzea, byť mně hraní na něm nadále těší, avšak hlavní čas mého života se už mění v dějiny, které potomkům z odstupu v lepším případě objasňují solidní historici, v horším falšují k své potřebě prohnaní politici. Asi ještě fejetony napíšu, ale budou to solitéry k aktuálnímu podnětu, které věrní čtenáři najdou občas na mé „vepsajti“ – www.pavel-kohout.com. Psaní her a próz mně na dožití stačí!

Redakce měsíčníku Reportér měla dva roky čas vybrat nástupce, aby dal pravidelnému fejetonu nový obsah i tvar. Volba mě potěšila, jelikož ho – tedy ji – znám. Je to konkurentka, neboť ji do literatury doslova vystřelil spor se mnou. Silné emoce stačí k silnému psaní jen ve spojení se silným talentem, a k tomu u ní došlo. Hned prvním brilantním dílem se stal román Indiánský běh, tak účinný, že jej mnozí považují za literaturu faktu. Jakožto rodič autorky jej považují za skvělou fikci s reálným základem...

Náš svár trval skoro půl století a měl plodné příměří, když jej přehlušil společný zápas s režimem Gustáva Husáka, jenž budoucí spisovatelku donutil umýt tisíce schodů, ale nedokázal, aby se vzdala vnitřní svobody. Vždyť už v té prvotině, kterou ještě psala mladá signatářka Charty 77 jako domovnice, neváhala „nekorektně“ plasticky vidět i matčina přítelka a vůdčí osobnost disentu VH, již nazvala Monolog. A další zráním dovedlo Terezu Boučkovou i ve vztahu s otcem-indiánem k hepyendu, pročť jí teď s radostí smím přát – Zlom, dceruško, vaz, skoč všechny mé latky, pokud jsi je už neskočila!

Zlomte vaz i vy, čtenáři mých fejetonů ze všech dob, kdy jsem je psal. Dočkejte se i za mne budoucnosti, která začala zrodem Evropské unie a měla by trvale proměnit Evropu v světadíl svobody. A na odlehčenou loučení se všemi si půjčuji slavný vzor jen o málo mladší mne: Zavřete oči, odcházím...

Psáno pro měsíčník Reportér, prosinec 2016

KLUB PŘIPRAVUJE

Tschechien in 3D

Promítání 3D fotografií zachycujících krásy České republiky. Slovem (v němčině) doprovází autor Günther Gerlich (3D brýle budou zapůjčeny).

Po přestávce a krátkém pohoštění následuje prezentace lázeňského města Luhačovice.

Kdy: 12. 10. 2017 v 19:00

Kde: V prostorách „Föderation für Weltfrieden“, 1070, Seidengasse 28, vchod ze dvora (U3 Zieglergasse, U6 Burggasse, tramvaj č. 49 a 5)

Vstup zdarma.

Koncert: Pěvecký sbor a orchestr Gymnázia Jiřího z Poděbrad

Sbormistryně a dirigentka: dr. Jaroslava Dunovská

Kdy: 3. 12. 2017 v 16:00

Kde: Kostel sv. Karla, Karlskirche
Vstupné dobrovolné

Koncert: Husak Quartet, Brno

Kdy: 20. 12. 2017 v 19:30

Kde: Karlskirche (Kostel sv. Karla)

Vstupné dobrovolné

<http://www.husakquartet.cz/>

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),

Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

Verlagsort: 1030 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press s. r. o., Praha &

Tiskárna Sládek, Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung und durch MZV ČR

Dotácia: Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí

Redakce: Mohsgasse 30/9, 1030 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová-Lössl, DI Gabriela Jakelic, Anna Křivanová

Technická redakce: Ing. Kurt Mattola, Mag. Richard Basler

Redakční kruh: Jan Brabeneč, dr. Martin Franc, P. dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, Eva

Kalinová, Michaela Kováčiková, dr. Marta Marková, Mag. Daniela Makový Nedas,

Mag. Andrea Ozábalová, dr. Kweta Ozábalová, Vladimír Stejskal, Nela Štěrbová,

doc. JUDr. Marián Velický, CSc., ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Mag. Richard Basler, Vladimír Čevela, Kurt Mattola, Mag. Eva Zemanová

Distribuce: Tiskárna Sládek, Znojmo

Na přední straně obálky:

Bohuslav DVOŘÁK: Kovárské údolí (Duby na hrázi, Železné hory), 1895, NG Praha

Bohuslav DVOŘÁK (30. 12. 1867 Praha – 16. 2. 1951 Levínská Olešnice) – malíř krajin, na pražské Akademii žák Julia Mařáka. Byl zakládajícím členem SVU Mánes. Proslul též jako malíř hub. Za studie, kterými přispíval do časopisu *Mykologie*, získal uznání na mezinárodních přírodovědeckých kongresech. Dvořákovu tvorbu pohybuje se převážně v intencích Chittussiho realismu výrazně ovlivnily společné pracovní plenérové pobyty se spolužáky.

Na zadní straně obálky:

Pamětní deska připomínající pobyt Tomáše Garrigua Masaryka ve Vídni (Wien, Petersplatz)

VÝSTAVY, FESTIVALY, KURZY

bis 25. 09. Tomasz TOMASZEWSKI: *Atmosphäre des Wohlbollens garantiert*

Foyer des Hauses 1a im NÖ Landhaus in St. Pölten

04. 10. – 03. 11. Milota HAVRÁNKOVÁ: *Hinter der Linie*
04. 10. 18:00 Vernisáž

Milota Havránková ako jedna z najsilnejších a najzaujímavejších osobností slovenskej povojnovej fotografie predstavuje design a módnou fotografiu, knižné ilustrácie, monumentálne interiérové fotografie, maľbu aj experimentálny film. Kurátorkou je Mgr. Anna Vartecká, Ph.D.

Viac info: www.milotahavrankova.com.

Slovenský inštitút Viedeň

do 05. 10. EUNIC-UNIQUE: *Život bez bariér – Motivácia pre nás*

Výstava prezentuje unikátne fotografické zábery zo života a športu našich postihnutých paralympionikov, na ktorých duch víťazí nad telom. Unikátny projekt fotografií je autorským návrhom SI Viedeň a v rámci EUNIC sa ho tentoraz zúčastňuje 7 krajín: Nemecko, Švajčiarsko, Švédsko, Maďarsko, Česko, Rakúsko a SR. Projekt je aj finančne podporený z tohto zdroja, vznikol za koordinácie SI Viedeň so Slovenským paralympijským výborom, a výbormi ďalších ôstich krajín. Podujatie sa koná pod záštitou prezidentky Rakúskeho paralympijského výboru, Marie Rauch-Kallat. Kurátorka: Mag. Bettina Leidl, riaditeľka Kunst Haus Wien.

Galéria VIG-Ringturm, Schottenring 30, 1010 Wien

Po – Pia: 9:00-18:00, vstup voľný

05. 10. – 15. 11. Ján HRČKA: *Das schwarze Gold*

05. 10. 18:30 Vernisáž

Ján Hrčka reprezentuje najmladšiu generáciu absolventov u prof. Ivana Čudaja na VŠVU. Jeho témy skulptúr siahajú od histórie po súčasnosť.

Bellart Galerie, Fasangasse 42, 1030 Wien

www.bellart-gallery.com

bis 08. 10. Josef Friedrich SOCHUREK: *Glanzstoff and afterwards...*

Ausstellungsbrücke, Regierungsviertel, Landhausplatz 1, Haus 1, 3. Stock, 3109 St. Pölten

08. 11. – 08. 12. Party v 21. storočí

08. 11. 18:30 Vernisáž

Výstava predstavuje zaujímavý projekt fotografa Lubomíra Saba a Zuzany Sénašiovej, maliarky Sarah I. Avni a etnologičky Kataríny Chabrečkovej, ktorí vytvorili zaujímavý koncept slovenských tradičných svadobných čepcov – párt do novej štylizovanej podoby. Ponúkajú tak prezentáciu našej ľudovej kultúry, tradičného ľudového odevu ako symbolu nadčasovej krásy majstrovskej ľudovej výšivky na krojoch takmer všetkých regiónov Slovenska.

Slovenský inštitút Viedeň

08.-12. 11. Medzinárodný knižný veľtrh Internationale Buchmesse und Lesefestwoche

Už po štvrtýkrát sa zúčastňuje SI Viedeň prestížneho knižného podujatia zastúpením slovenských autorov na rôz-

nych podujatiach knižného veľtrhu. V rámci diskusných a prezentačných podujatí cyklu Donau Lounge sa predstaví známa slovenská poetka Mila Haugová a spisovateľ, ktorého knihy vychádzajú v ostatnom čase v nemeckých vydavateľstvách Marián Hatala.

V rámci ORF-Diskussion, ktorá sa každoročne koná na hlavnom javisku knižného veľtrhu, zastupuje SI germanista, vedúci Katedry germanistiky, škandinavistiky a nederlandistiky UK Doc. Jozef Tancer, Ph.D.

Viac info: www.buchwien.at.

Messe Wien, Halle D, U-Bahn-Station Krieau

22. 11. – 31. 12. Igor FAŠKO: *Un-konkrete Sachlichkeiten – Gemälde und Plastiken*

22. 11. 18:30 Vernisáž

Igor Faško, slovenský súčasný umelec, sa zaoberá maľbou aj komornými plastikami.

Bellart Gallerie, Fasangasse 42, 1030 Wien

www.bellart-gallery.com

ALBERTINA

Täglich 10:00-18:00 Uhr, Mittwoch 10:00-21:00 Uhr

Albertinaplatz 1 A-1010 Wien, Tel.: +43 1 534 83-0

<http://www.albertina.at/ausstellungen/aktuell>

29. 09. – 07. 01. 2018 Raffael

Raffael zählt neben Leonardo da Vinci und Michelangelo zu den bedeutendsten Meistern der Kunstgeschichte. Ob als Maler und Architekt in Florenz und Rom oder im Auftrag von Päpsten und Fürsten – Raffael ist ein wahres Universalgenie der Hochrenaissance.

Die Albertina zeigt die erste monographische Schau, die Raffaels Werk in Österreich präsentiert. Mit rund 130 Zeichnungen und 18 Gemälden versammelt die Ausstellung sämtliche bedeutende Projekte des Künstlers: Von der frühen umbrischen Periode (bis 1504) über die Jahre des Florenz-Aufenthaltes (1504/1505-1508) bis hin zur römischen Zeit (1508/1509-1520) sind beeindruckende Werke aus allen Schaffensphasen zu sehen.

bis 08. 10. *Wie sieht Österreich im Fokus der eigenen, heimischen Linse aus?*

Österreichische Fotografinnen befragen das eigene Land und seine soziokulturellen Identitäten. Ins Licht gerückt werden das Land, die politische Vergangenheit, Milieus und urbane Räume. Der Blick nach innen offenbart oftmals Aspekte, die im Begriff waren, zu verschwinden.

bis 08. 10. *Neuwerbungen*

Auf über 2 500 Quadratmetern gibt das Haus einen Einblick in die Sammlungsstrategie zur zeitgenössischen Kunst. Aus über 10 000 Werken, die in den letzten zwei Jahrzehnten erworben wurden, sind hier rund 350 Werke von 55 Künstlerinnen und Künstlern ausgewählt.

In der Bastei der Albertina zu sehen.

25. 10. – 21. 01. 2018 Robert Franks

Robert Franks zwischen 1955 und 1957 aufgenommene Werkgruppe The Americans schrieb Fotogeschichte: Während eines Road Trips durch die USA aufgenommen, beleuchtet Frank in grimmigen schwarz-weiß Bildern

den „American way of life“ der Nachkriegszeit, den er als von Rassismus, Gewalt und Konsumkultur geprägt zeigt. Seine Fotos entsprechen damit nicht dem Selbstbild der USA, das gleichnamige Buch kann zunächst nur in Europa veröffentlicht werden. Mit *The Americans* gelingt Robert Frank eine der einflussreichsten Foto-Arbeiten der Nachkriegszeit, die die Street-Photography nachhaltig erneuerte.

do 03. 12. 2017 **Bruegel: Das Zeichnen der Welt**

Im Herbst 2017 widmet die Albertina Pieter Bruegel dem Älteren, dem bedeutendsten Zeichner des 16. Jahrhunderts, eine umfassende Ausstellung. Mit rund 100 Werken präsentiert die Schau das gesamte Spektrum von Bruegels zeichnerischem und druckgrafischem Schaffen und beleuchtet seine künstlerischen Ursprünge anhand der Gegenüberstellung mit hochkarätigen Werken bedeutender Vorläufer wie Bosch oder Dürer.

MAK-Österreichisches Museum für angewandte Kunst/ Gegenwartskunst

Stubenring 5, 1010 Wien, office@MAK.at
Tel.: +43 1 711 36-0, Fax: +43 1 713 10 26
<http://www.mak.at/besuchen/information>

bis 01. 10. **Vienna Biennale 2017**

- Level: The Fragile Balance of Utopia
- Ich weiß nicht: Wie die Beziehungen zwischen den Dingen wachsen
- Was wollen wir? Dimensionen eines neuen digitalen Humanismus
- Roboter. Arbeit. Unsere Zukunft

bis 29. 10. **Josef Hoffmann – Otto Wagner: Vom Nutzen und Wirken der Architektur**

Die diesjährige Sonderausstellung *Josef Hoffmann – Otto Wagner: Vom Nutzen und Wirken der Architektur* im Josef Hoffmann Museum in Brtnice ist dem Verhältnis Josef Hoffmanns (1870-1956) zu seinem Lehrer Otto Wagner (1841-1918) gewidmet, dessen Todestag sich 2018 zum hundertsten Mal jährt. Für Hoffmanns Karriere waren die Ausbildung bei Otto Wagner in der Specialschule für Architektur an der Wiener Akademie der bildenden Künste, die gemeinsame Arbeit in dessen Atelier und in der Secession sowie Wagners Förderung bei der Bestellung zum Professor an der k. k. Kunstgewerbeschule entscheidend.

In seiner „Selbstbiographie“ berichtet Josef Hoffmann noch in hohem Alter enthusiastisch über Wagner: „Nun hatten wir endlich eine starke Persönlichkeit unter uns, die, voll von Ideen, eigene Wege ging und uns für alles Neue und Notwendige zu begeistern vermochte. Sein reizvolles Wohn- und Atelierhaus am Rennweg mit den beiden flankierenden Wohnhäusern imponierte uns besonders, und wir waren unserem nunmehrigen Lehrer und Meister begeisterte Schüler.“

Im Jahr 1909 beschreibt er sein Schaffen: „Wagner giebt den puren Formalismus auf, d. h. er denkt seine Bauten nicht als Zusammensetzung von hergebrachten Formen, sondern versucht, vorerst die Konstruktion und den Zweck des Bauwerks durch die üblichen Ausdrucksmittel zu erklären, d. h. zu kristallisieren.“ Als letzte „Verbeugung“ vor seinem Lehrer kann Josef Hoffmanns Ent-

wurf für das Otto-Wagner-Denkmal in Wien verstanden werden: ein neun Meter hoher, einfacher Steinpfeiler – die Reduktion einer Triumphsäule mit einem in Augenhöhe angebrachten Schriftblock. Es wurde 1930 anlässlich der Werkbundtagung beim Burgtor in Wien errichtet, jedoch während des Zweiten Weltkriegs abgetragen. 1959 ließ Roland Rainer (als Rektor der Akademie der bildenden Künste) das Otto-Wagner-Denkmal bei der Akademie erneut aufstellen.

Die Ausstellung stellt das Schaffen Josef Hoffmanns dem seines Lehrers Otto Wagner anhand von Entwürfen und Objekten gegenüber.

Kuratoren: Rainald Franz, Kustode MAK-Sammlung Glas und Keramik; Rostislav Koryčánek, Kurator, Kurator für Architektur und Design, Mährische Galerie Brno

Die Ausstellung steht unter dem Ehrenschutz der Botschaft der Tschechischen Republik in Österreich. Josef Hoffmann Museum, Brtnice, CZ

KUNST HAUS WIEN

Museum Hundertwasser, Untere Weißgerberstraße 13, 1030 Wien, www.kunsthauwien.com,
Tel.: +43 1 712 04 91

bis 08. 10. **Iris ANDRASCHEK: Sekundäre Wildnis**

Alternative Lebensentwürfe im ländlichen Raum sind wiederkehrende Themen in den künstlerischen Arbeiten Iris Andrascheks. Seit Ende der 1990er Jahre schafft die österreichische Künstlerin fotografische und filmische Porträts von Menschen, die ihre Existenz bewusst in einem Leben mit der Natur verankern. Andraschek geht es nie um Klischees oder Idyllen, sondern immer um ein organisches Form- und Denkprinzip, nie um starre Ordnungen, sondern um Prozesse und Beziehungen. Charakteristisch für ihre Arbeiten ist, dass sich in ihnen dokumentarische und mythisch-poetische Anteile die Waage halten.

Für die Ausstellung *Sekundäre Wildnis* in der Garage und im Garten des Kunst Haus Wien wird das vorhandene Archiv an Fotografien und Videos in einem politischen sowie an die aktuellen Entwicklungen angepassten Sinne erweitert und neu zusammengestellt.

LEOPOLD MUSEUM

MuseumsQuartier Wien, Museumsplatz 1, 1070 Wien,
Tel./Fax: +43 1 525 70/1500, www.leopoldmuseum.org

bis 18. 09. **Frauenbilder vom Biedermeier bis zur frühen Moderne**

In der Reihe von thematischen Sammlungspräsentationen wird diesmal die Sammlung Leopold zum Thema Frauenbilder befragt. Die Auswahl der Werke konzentriert sich dabei auf die Zeit von 1830 bis 1930. Im ersten Teil der Schau stehen spezielle Themen im Blickpunkt der Aufmerksamkeit, nämlich das weibliche Porträt, Mutter-Kind-Darstellungen, die Lebenswelt der Frau, Darstellungen zu Jugend und Alter sowie die Frau als Aktmodell.

Der zweite Teil der Ausstellung widmet sich Werken, die von weiblichen Künstlerinnen geschaffen wurden, unter anderem Bilder, Grafiken und Skulpturen von Tina Blau, Marie Egner, Olga Wisinger-Florian, Broncia Koller-Pinell, Käthe Kollwitz, Emma Bormann, Wally Wieselthier, Maria Likarz und Kitty Rix.

22. 09. 2017 – 08. 01. 2018 Anton Kolig

Anton Kolig (1886-1950) zählt zu den bedeutendsten Malern in Österreich in der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts. Kolig ist ein exponierter Vertreter einer für seine Zeit vielfach typischen dynamisierten figurativen Malerei. Die Ausstellung wird rund 100 Arbeiten Koligs umfasst, davon rund 70 Gemälde und 30 Arbeiten auf Papier.

13. 10. 2017 – 22. 01. 2018 Wahlverwandtschaften von Klimt bis Schiele

Seit seinem durchschlagenden Erfolg auf der Secessionsausstellung 1904 präsentiert das Leopold Museum die bislang umfangreichste Retrospektive zu Ferdinand Hodler (1853-1918) in Österreich. Als Exponent von Symbolismus und Jugendstil, als Wegbereiter des Expressionismus und nicht zuletzt als Erneuerer der Monumentalmalerei, war Hodler wichtiger Impulsgeber für zahlreiche Künstler der Wiener Moderne wie Gustav Klimt und Koloman Moser, aber auch Oskar Kokoschka und Egon Schiele. Die Schau präsentiert die drei großen Themen Hodlers: Landschaften von Pleinairmalerei bis zur Abstraktion, Porträts mit Fokus auf Frauendarstellungen, Selbstbildnisse und die eindringliche Werkgruppe, welche das Sterben von Hodlers Geliebten Valentine Godé-Darel begleitet, sowie seine bedeutenden symbolistischen Figurenkompositionen.

20. 10. 2017 – 26. 02. 2018 Spuren der Zeit

Spuren der Zeit rückt zeitgenössische künstlerische Strategien in den Fokus, die sich der Erforschung und Hinterfragung der visuellen Kultur widmen. Ihr Augenmerk liegt auf der Konstruktion des Visuellen in Kunst, Fotografie, Architektur oder Gebrauchsgegenständen des Alltags. Das recherchebasierte, auf historische Dokumente und visuelle Formen zurückgreifende Vorgehen der KünstlerInnen kreist hierbei nicht um die Frage „was“, sondern „wie“ kulturelle Dokumente etwas zeigen und welche Funktionen im Wissensdiskurs damit verbunden sind. Ihre Arbeiten können daher als Form einer dokumentarischen Praxis angesehen werden. Das Dokumentarische offenbart sich jedoch nicht mehr als ein Festschreiben von Fakten, sondern ist von einer Offenheit geprägt, welche die Konstruktion von Wahrnehmung und Kultur in den Fokus rückt.

17. 11. 2017 – 15. 01. 2018 Victor Hugo: Der schwarze Romantiker

Der Schriftsteller Victor Hugo (1802-1885), Gallionsfigur der französischen Romantik und Homo Politicus schlechthin, wurde schon zu Lebzeiten zu einer eigenen Institution. Die emotionale Kraft, die seinen Jahrhundertromanen wie *Der Glöckner von Notre Dame* (1831) und *Les Misérables* (1862) innewohnt, fesselt bis heute eine weltweite Leserschaft.

Der visionäre Schriftsteller frönte jahrzehntelang auch einer malerischen Passion. Mit Darstellungen von skurrilen Randexistenzen zollte er Francisco de Goya Tribut. Mit märchenhaft-düsteren Darstellungen von Kathedralen und Schlössern beschwor er die Geister einer Vergangenheit herauf, deren kostbare Relikte er gefährdet glaubte. Victor Hugos Freizügigkeit im Umgang mit Malmitteln war dabei schier grenzenlos: In Sepia klecksend, fallwei-

se unter Verwendung unkonventioneller Materialien wie Kaffeesatz oder Staub, ließ er oft das Zufallsprinzip walten, woraus Bilder des Erahnten, der vagen Möglichkeiten resultierten.

In der umfangreichen Schau im Grafischen Kabinett werden rund 80 Blätter von Victor Hugo den Werken seiner vormodernen Vorgänger wie Alexander Cozens und William Turner gegenübergestellt. Gleichzeitig wird das Doppeltalent Hugo unter Berücksichtigung der fruchtbaren Verbindungen zu den Persönlichkeiten aus den Bereichen Literatur und Kunst in den Kontext eines bewegten Zeitalters eingebettet.

MARIA THERESIA**bis 05. 11. Maria Theresia und die Kunst**

Das Belvedere nimmt den 300. Geburtstag von Maria Theresia zum Anlass, ihren Bezug zur bildenden Kunst zu beleuchten. Dabei kommen spannende Details zu Tage. Maria Theresia war in ihrer Kunstauffassung sehr frei und unverbildet. Sie trachtete in erster Linie nicht danach, die Sammlungen historischer Kunst auszubauen, sondern sie beschäftigte zeitgenössische Vertreter aller Metiers und bewies damit ein sehr progressives Kunstverständnis. Die Ausstellung wird kuratiert von Dr. Georg Lechner. Unteres Belvedere, Rennweg 6, 1030 Wien, täglich 10 bis 18 Uhr, Freitag 10 bis 21 Uhr Prunkstall, täglich 10 bis 12 Uhr <https://www.belvedere.at>

bis 29. 11. (Sa. und So. 10:30) Die Maria Theresia Tour im Schloss Schönbrunn**bis 29. 11. Familie und Vermächtnis**

Zu sehen sind sowohl offizielle Bildnisse als auch Karikaturen der Königin von Böhmen und Ungarn. Hofmobiliendepot, Möbel Museum Wien, Andreasgasse 7, 1070 Wien

Přehled výstav k Marii Terezií ve Vídni a Dolním Rakousku najdete na internetových adresách:

<http://www.mariatheresia2017.at>

<http://www.mariatheresia2017.at/>

JEDNOTLIVÉ AKCE

24. 09. 18:00 Musik im Gespräch: „*Gott, Liebe, Heimat! Das allein führt zu einem glücklichen Ende!*“ **Antonín Dvořák im Kontext seiner Zeit (Aleš Březina mit Erwin Barta)**

Schubert-Saal, Wiener Konzerthaus, Lotringerstrasse 20, 1030 Wien, Tel.: +43 1 5125550, www.konzerthaus.at

24. 09. 19:30 Konzert: **Wiener Symphoniker, Wiener Singakademie, Simona Šaturová (soprán), Adam Plachetka (basbaryton), Tomáš Netopil (dirigent)**

Antonín Dvořák: Symfonie č. 6 d-Dur op. 60, Te Deum op. 103 aj.

Großer Saal, Wiener Konzerthaus, Lotringerstrasse 20, 1030 Wien, Tel.: +43 1 5125550, www.konzerthaus.at

26. 09. 19:00 *Avantgardní divadlo, kabaret a komično v české a slovenské dramatické tvorbě 20. a 21. století*

Európsky deň jazykov je dlhodobým projektom Rady Európy a Európskej únie, ktorý sa každoročne koná 26. septembra a jeho tradícia siaha do roku 2001, kedy sa do akcie zapojilo celosvetovo 45 krajín. Kultúrny klub Čechov a Slovákov v Rakúsku je jednou z organizácií, ktoré sa zapájajú do tvorenia individuálnych podujatí v rámci projektu. Témou tohto ročníka je Radošinské naivné divadlo, ktoré v roku 2017 oslávilo tisícú reprízu kabaretnej hry Stanislava Štepku *Jááánošíík*. Sprievodnou témou je Osvobozené divadlo známych českých protagonistov Jiřího Voskovca a Jana Wericha. Divadlo toho roku oslávilo 90 rokov od premiéry svojej prvej hry *Vest pocket revue* v roku 1927. Programom Vás budú sprevádzať Marie Brandeis (CZ), Andrea Ozábalová (SK) a Daniela Makový Nedas (SK).

Otto-Bauer-Gasse 23/11, A-1060 Wien
KK + RSKS

26. 09. od 16:00 Workshops a čítanie

Sprachen sind unsere Stärke – Pippi Langstrumpf und die Sprachenvielfalt Europas / Pipi – dlhá pančucha a jej vyše 70 prekladov do cudzích jazykov dokazuje, akú má silu náš rodný jazyk.

16:00-17:30 Popoludňajší program pre deti

Koordinované SI Viedeň, maľovanie bábik KIWANIS v spolupráci s Bibiánou, medzinárodným domom pre deti a mládež v Bratislave

19:00 Večerný program pre dospelých

Prednáška: Dr. Eva Vetter: „Pippi Dlhá pančucha – vzor odvahy a humoru pre európske deti?“

Čítanie úryvku z knihy v interpretácii riaditeľov kultúrnych inštitútov a kultúrnych atašé v 35 jazykoch.

Haus der Europäischen Union (DOM EÚ), Wipplingerstraße 35, 1010 Wien

29. 09. 19:30 *Amore Mio! Italienische Nacht mit Klassik, Schmalz und Spaß*

Tamara Trojani, Konstantin Schenk & Ladykiller Lado.
Schönbrunner Stöckl & Restaurant Dinner Theater,
Schloss Schönbrunn, Meidlinger Tor, 1130 Wien
Einlass 19:00, Entritt: 69 € inkl. italienische 4 Gang Gourmetdinner

05. 10. Výlet: Laxenburg

12:00 sraz u autobusového nádraží u Hlavního nádraží – odjezd autobusu č. 200 ve 12:10 nebo 13:00 v restauraci Flieger. Po obědě procházka parkem a možnost prohlídky zámku Franzenburg.

Vede Marie Pimmerová, tel. 06645242766.

Klub československých turistů v Rakousku

05. 10. 19:00 *Don Giovanni* (zpívá Adam Plachetka)

Staatsoper Wien

06. 10. 19:30 *Amore Mio! Italienische Nacht mit Klassik, Schmalz und Spaß*

Tamara Trojani, Konstantin Schenk & Ladykiller Lado.
Schönbrunner Stöckl & Restaurant Dinner Theater,
Schloss Schönbrunn, Meidlinger Tor, 1130 Wien
Einlass 19:00, Entritt: 69 € inkl. italienische 4 Gang Gourmetdinner

08. 10. Župní volejbalový Mix-Turnaj

Sokolská župa Rakouská

08. 10. 17:00-21:00 Čaj o páté: Podzimní „Oktoberfest“

Velká klubovna školy Školského spolku Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Vlastenecká omladina

08. 10. 18:00 *Don Giovanni* (zpívá Adam Plachetka)

Staatsoper Wien

09. 10. 19:30 Filmové představení: *V jednom vše, ve všem jen jedno* (Česko / Rakousko / Německo), 2017

Režie: Lenka Ovčáčková

Dokumentární filmu o lidech a hranicích v Novohradských horách, který je orámován filozofickými a poetickými citáty u knih Jiřího Františka Augusta von Buquoy (1781-1851). Po zhlédnutí filmu pokračuje beseda s režisérkou Lenkou Ovčáčkovou.

KK + ČcV + ZÚ

10. 10. 19:00 Divadelní představení: Marcin SZCYGIELSKI: *Skořápka* (Divadlo Ungelt)

Divadelní sál školy Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien

Kontakt-Fórum

10. 10. 12:30 Poludňajší koncert: Jakub Podhoranský (klavír) a Jozef Podhoranský (violončelo)

Jozef Podhoranský je známy slovenský virtuóz, ktorý koncertoval v mnohých krajinách s prestížnymi umeleckými telesami ako sólista a momentálne vyučuje violončelo na VŠMU v Bratislave a Janáčkovej hudobnej akadémii v Brne. Na koncerte ho sprevádza jeho syn, známy klavirista a skladateľ.

Program: W. A. Mozart, F. Chopin, J. S. Bach / Ch. Gounod a Jakub Podhoranský.

Slovenský inštitút Viedeň

11. 10. 19:00 *Don Giovanni* (zpívá Adam Plachetka)

Staatsoper Wien

12. 10. 19:00 Fotoprodukce: „Tschechien in 3D“

Promítání 3D fotografií zachycujících krásy České republiky. Slovem (v němčině) doprovází autor Günther Gerlich (3D brýle budou zapůjčeny). Po přestávce a krátkém pohoštění následuje prezentace lázeňského města Luhačovice.

Föderation für Weltfrieden, Seidengasse 28, 1070 Wien, vchod ze dvora

Ve spolupráci s KK

13. 10. 19:00 *Don Giovanni* (zpívá Adam Plachetka)

Staatsoper Wien

13. 10. 19:30 *Don Giovanni* (Galakonzert „Prager Fassung“)

Členové orchestru Slovenské národní opery, řídí Peter Valentovič.

Mozart-Saal, Wiener Konzerthaus, Lotringerstrasse 20, 1030 Wien, Tel.: +43 1 5125550, www.konzerthaus.at

14. 10. Moravské hody v národních krojích
Pfarsaal Gatterhölzl, Schwenkgasse, 1120 Wien
Jednota Sokol Vídeň XII-XV

19. 10. 19:00 Antonín DVOŘÁK: Rusalka
Staatsoper Wien

19. 10. 19:30

20. 10. 19:30 Leoš JANÁČEK: Das schlaue Fuchslein
(szenische Aufführung, Franz Welser-Möst)
Wiener Musikverein, Bösendorferstr. 12, Wien 1
Tel.: 50581 90, www.musikverein.at

20. 10. 14:00-22:00 a 21. 10. 08:00-14:00 Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR

V Rakousku mohou občané ČR volit pouze na Velvyslanectví ČR ve Vídni, Penzinger Straße 11-13, a to v pátek 20. října 2017 od 14 do 22 hodin a v sobotu 21. října 2017 od 8 do 14 hodin.

20. 10. 18:00 Slavnostní mše svatá k 150. výročí založení Sokola ve Vídni
Karlskirche

20. 10. 20:00 Slavnostní koncert ke 150. výročí založení Sokola ve Vídni
Kammeroper, Drachengasse 3, 1010 Wien
Sokolská župa Rakouská

21. 10. 13:30 Ukázková cvičení a tance ke 150. výročí založení Sokola ve Vídni
Sportunion Halle, Altgasse 6, 1130 Wien
Sokolská župa Rakouská

21. 10. 20:00 Galashow, výstava – Slavnostní zakončení oslav 150. výročí založení Sokola ve Vídni
Viedeňská radnice, velký sál

22. 10. 18:00 Antonín DVOŘÁK: Rusalka
Staatsoper Wien

25. 10. 19:00 Antonín DVOŘÁK: Rusalka
Staatsoper Wien

28. 10. 19:00 Antonín DVOŘÁK: Rusalka
Staatsoper Wien

28. 10. 19:30 Klavírní koncert Zuzany Ferjenčíkovéj
Zuzana Ferjenčíková (SK) žijúca vo Švajčiarsku, je klaviristkou, organistkou a skladateľkou. Dlhé roky pôsobila vo Viedni, je zakladateľkou Medzinárodného festivalu F. Liszta, nositeľkou množstva domácich aj medzinárodných cien. Program: diela Franza Liszta.
Jesuitenkirche, Doktor-Ignaz-Seipel-Platz 1, 1010 Wien

01. 11. Knižní prezentace: Vídeňští Češi 1945-2015: Příklad zdařilé integrace?

Knižní prezentace druhého dílu sborníku *Česká menšina ve Vídni 1945-2000*. Záštitu nad křtem sborníku převzal místopředseda Senátu PČR Jaroslav Kubera a předseda Stálé senátní komise PČR pro krajany v zahraničí Tomáš Grulich.

Parlament ČR, Senát, Valdštejnské nám. 17/4, Praha 1, Frýdlantský salónek
KK

01. 11. 19:30 Leoš JANÁČEK: Káťa Kabanová
Staatsoper Wien

04. 11. 19:30 Leoš JANÁČEK: Káťa Kabanová
Staatsoper Wien

07. 11. 12:30 Poludňajší koncert: Bogacz Trio: Zuzana Králiková Pohůnková (klavír), Pavel Bogacz (husle), Karolína Zivalíková (violončelo)

Bogacz Trio je triom mladých hudobníkov, ktorých spája dlhoročné priateľstvo. Názov je odvodený od mena známeho slovenského skladateľa Pavla Bogacza, ktorý je pre hudobníkov tria veľkou umeleckou aj ľudskou autoritou. Program: Peter Breiner, Joseph Haydn, George Enescu a Dmitri Schostakowitsch.
Slovenský inštitút Viedeň

07. 11. 19:30 Leoš JANÁČEK: Káťa Kabanová
Staatsoper Wien

11. 11. 17:00 Divadelní představení: Sugar aneb Někdo to rád horké
Divadelní sál školy Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Vlastenecká omladina

12. 11. 15:00 Divadelní představení: Sugar aneb Někdo to rád horké
Divadelní sál školy Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Vlastenecká omladina

13. 11. 19:30 Filmové představení: Ztraceni v Mnichově (Česko, 2015, 105 min.)
Režie: Petr Zelenka
KK + ČcV + ZÚ

15. alebo 17. 11. Knižná prezentácia a diskusia: Georg TRASKA: Geteilte Erinnerungen: Tschechoslowakei, Nationalsozialismus und die Vertreibung der deutschsprachigen Bevölkerung 1937-1948 / Rozdelené spomienky, Československo – národný socializmus, vyhodenie nemeckej komunity (Mandelbaum-Verlag, 2017)

V nemeckom, slovenskom a českom jazyku vydaná kniha prezentuje osudy Nemcov, ktorí po skončení 2. svetovej vojny museli opustiť domovy a presídliť sa do cudziny. Kniha je pokračovaním projektu, ktorý pripravilo Volkskundemuseum v spolupráci s mnohými inštitúciami SR, ČR (Univerzitnou knižnicou UK Bratislava, SAV, Karlovou univerzitou...). Autor knihy Georg Traska sa sústredil na rozhovory s priamymi účastníkmi – diskusiu pripravujeme s bývalým prezidentom SR Rudolfom Schusterom, ktorého rodina nebola za svoju národnosť prenasledovaná, a s biskupom z Linzu Ludwigom Schwarzom, ktorého rodina musela opustiť rodnú Bratislavu.

Festsaal – Diplomatische Akademie, Favoritenstraße 15A, 1040 Wien (v spolupráci s Österreichisch-slowakischem Gesellschaft / Rakúsko-slovenskou spoločnosťou)

22. 11. 18:30 Knižná prezentácia: **Renata SAKOHOESS: Literarischer Reiseführer über Bratislava/Pressburg: Sechs Stadtspaziergänge** (Deutsches Kulturforum östliches Europa e.V., 2017)

Renata SakoHoess, autorka knihy, pochádza z slovensko-nemeckej rodiny a vlast' opustila v roku 1968, vyštudovala slavistiku v Mnichove a venuje sa vo svojej tvorbe rodnej krajine. V knihe *Literárny sprievodca Bratislavou* píše o našom hlavnom meste ako o menšej sestre Viedne. Bratislava ako niekoľko storočné hlavné mesto Uhorska, korunovačné mesto uhorských kráľov je mimoriadnym mestom Európy z pohľadu mnohójazyčnosti, kultúry aj histórie.

Slovenský inštitút Viedne (v spolupráci s Deutsche Kulturforum östliches Europa)

03. 12. 16:00 Koncert: **Pěvecký sbor a Orchester Gymnázia Jiřího z Poděbrad**

Sbormistr a dirigent: dr. Jaroslava Dunovská
Karlskirche, Wien
KK

11. 12. 18:00 Filmové predstavení: **Sen noci svatojánské** (Československo, 1959, 76 min.)

Režie: Jiří Trnka; scénář: Jiří Trnka, Jiří Brdečka
Slavný loutkový film na motívy pohádkové komedie Williama Shakespeara.
KK + ČcV + ZÚ

20. 12. 19:30 Koncert: **Husak Quartet**, Brno
Karlskirche, Wien
KK

TAMARA TROJANI SHOW

13. 10. + 14. 10. + 25. 10. + 10. 11. + 21. 11. 19:30 *Kaiser und Schmarren* (Tamara Trojani, Konstantin Schenk und Richard Knall als der Kaiser)

Restaurant Schönbrunner Stöckl & Dinner Theater Wien, Schloss Schönbrunn, Meidlinger Tor, 1130 Wien
Einlass 19:00; Entritt: 75 € inkl. 4 Gang Kaiserliches Gourmetdinnerm; Karten: +43 660 63 63 200

www.schoenbrunnerstoeckl.com

www.dinnertheater.wien

21. 10. + 17. 11. 19:30 *Yes, Sir! Rendezvous mit Zahrah Leander*

Wenn Tamara Trojani und Maestro Konstantin Schenk unvergessene Chansons der Leander servieren, ist das weit mehr als nur eine Hommage an den großen UFA Star. Geschichten wie sie nur das Leben schreibt, gewürzt mit jeder Menge Humor!

Restaurant Schönbrunner Stöckl & Dinner Theater Wien, Schloss Schönbrunn, Meidlinger Tor, 1130 Wien
Eintritt: 32 € inklusive Aperitif, schwedische Spezialitäten à la carte um 18:00; Karten: +43 660 63 63 200

www.schoenbrunnerstoeckl.com

www.dinnertheater.wien

INFORMACE:

Podrobnosti a další programy naleznete v oddílech: *Sokol & sport*, *Z české a slovenské Vídně a okolí* a *Oznámení*.

ČESKÉ OZVĚNY / SLOVENSKÉ OZVENY

Der ORF bietet im 25-minütigen Magazin mit dem Titel *České ozvěny / Slovenské ozveny* Beiträge in Tschechisch und Slowakisch. *Ozvěny / Ozveny* wird **sechsmal im Jahr jeden zweiten Sonntag in den Monaten Februar, April, Juni, August, Oktober, Dezember um 13:05 Uhr in ORF2 Wien** gesendet.

SETKÁNÍ ČESKÝCH A SLOVENSKÝCH MAMINEK S DĚTMI

Pravidelně **každou středu v 15:00** v prostorách českého kostela na Rennwegu 63, 1030 Wien.
Jednota sv. Metoděje

DŮLEŽITÉ KONTAKTNÍ ADRESY:

ČESKÉ CENTRUM:

Herrengasse 17, 1010 Wien, tel.: 535 23 60
e-mail: ccwien@czech.cz

www.tschechischeszentrum.at,

<http://wien.czechcentres.cz/cs/>

Více informací k jednotlivým akcím viz na webu ČC Vídeň

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK a SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at

e-mail: rsks@slovaci.at, sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien,
tel.: +43 1 596 13 15, fax: +43 1 595 57 99,
sekretariát: Ut 9:00-10:30, Št 18:00-19:30

Prehľad našich podujatí:

<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOWAKISCHER SCHULVEREIN / SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova, e-mail: sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien,
tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

Prehľad našich podujatí:

<http://www.slovaci.at/program.html>

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.mzv.sk/sivieden, e-mail: si.wien@gmx.at

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien, tel./fax: +43 1 535 40 57
Für alle Veranstaltungen SI ist eine Anmeldung unter si.wien@gmx.at erforderlich.

Upozorňujeme, že i přes veškerou naši snahu a kontrolu kalendária může dojít u oznámených programů ke změně jejich data, resp. náplně. Bohužel, i když se tuto skutečnost dozvíme (ale někdy ani nedozvíme), nemáme již možnost provést jakoukoliv opravu. Změna programu vyhrazena.

Články podepsané autory nebo opatřené značkou nemusejí být vždy shodné s názorem redakce. Redakce neodpovídá za obsah čtenářských dopisů. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakce si vyhrazuje právo krátit a upravovat zasláné články po stránce gramatické i stylistické.

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**

**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: Hagenmüllergasse 31, 1030 Wien

Tel.: +43 (0664) 406 55 41

www.sweb.cz/farnost.widen

Fax: +43 (01) 711 84 112

www.rozhledy.at

POŘAD PRAVIDELNÝCH BOHOSLUŽEB:

CHRÁM „Panny Marie Na Nábřeží“, Salvatorgasse 12, Wien 1:

mše svatá každou neděli a svátek v 08:30,

KOSTEL „Nejsvětějšího Vykupitele“, Rennweg 63, Wien 3:

mše svatá každou neděli a svátek v 10:00.

Pořad bohoslužeb bude aktualizován po zasedání České církevní (pastorační) rady 5. 9. 2017. Své dotazy nebo témata ohledně duchovní služby ve Vídni mi můžete zaslat e-mailem na adresu:

jiri.sindelar.cssr@gmail.com.

O výsledku Vás budu informovat.

P. Ing. Dr. Jiří Šindelář, C.Ss.R., Seelsorger der tschechischen Gemeinde
1010 Wien, Salvatorgasse 12, Mob.: +43 677 614 182 32

**Neděle 24. 09. 2017:
Mše národů ve vídeňské katedrále**

Vídeňská katedrála sv. Štěpána v 10:15 hodin: slavíme svátek svatého Václava, mučedníka a hlavního patrona českého národa. Hlavním celebrantem je vídeňský světitel biskup Dr. Franz Scharl. Koncelebrují duchovní správci cizojazyčných farností ve Vídni. Následuje občerstvení na prostranství arcibiskupského paláce.

**Česká duchovní správa Vídeň:
změny od 1. 9. 2017**

Od 1. 9. 2017 dochází ke změně ve vedení České duchovní správy. Dosavadního duchovního správce P. Jana Horáka vystřídá v této službě P. Jiří Šindelář. Nové sídlo a kancelář České duchovní správy bude v centru města na adrese Salvatorgasse 12, Wien 1. Za dlouholetou službu P. Jana pro krajany ve Vídni děkujeme a zůstáváme spojení v modlitbě!

Loučím se s Českou farností ve Vídni

Na konci letošních letních prázdnin odcházím z naší farnosti, protože jsem přijal výzvu svých představených ke službě v salesiánské kongregaci Dona Bosca v Itálii. Působil jsem ve Vídni třicet let. Uběhlo to jako voda a je to dlouhá řada akcí, událostí a zážitků. Mnozí z vás se k mému loučení vyjádřili skutečně milými, vděčnými a někdy velmi osobními slovy. A to vždy potěší a za to děkuji!

Za všechny projevy snad jen jedno z Prahy: „Vážený Otče, protože pan biskup Malý je nyní delší dobu mimo Prahu a prakticky i mimo dosah internetu, pověřil mě, abych Vám alespoň touto cestou tlumočil jeho velký dík za Vaši dlouhá léta trvající věrnou službu vídeňským krajanům. A také přání, abyste s Boží pomocí dobře zvládl nelehké loučení s Vídni a nový začátek v Itálii. Tolik jen okamžitá reakce ve stručnosti.“

Při mši svaté v Don Bosco-Haus:

P. Jiří, vídeňský biskup Franz Scharl a P. Jan (foto Jan Míchal)

Osobně nemám rád loučení, a proto bych si moc přál, abyste se se mnou neloučili se smutkem, ale s vděčností Bohu za to, že jsem vám mohl sloužit. A kdo přijde na moje místo? Farnost převezme od 1. září P. Ing. Dr. Jiří Šindelář CSsR, který byl dosud pověřen duchovní službou pro české studenty a spolky ve Vídni. Adresa farnosti bude: Salvatorgasse 12, A-1010 Wien, e-mail: jiri.sindelar.cssr@gmail.com.

Svému nástupci přeji všechno nejlepší. Pevně věřím a doufám, že se mu mezi vámi bude líbit, že i vy jej mezi sebe dobře přijmete a že budete všichni navzájem spolu dobře vycházet. Vyprošuji svému nástupci Boží požehnání, mocnou ochranu a přímluvu Panny Marie, Pomocnice křesťanů.

Vám všem a každému zvlášť za všechno upřímně děkuji, prosím o vaše modlitby a též prosím za odpuštění, pokud jsem komukoliv z vás někdy ublížil. Všechny vás srdečně zdravím a posílám své požehnání!

Váš bývalý duchovní správce P. Dr. Jan Horák SDB

Seznámení se zajímavou osobností – malíř Libor Vojkůvka

Výtvarník Libor Vojkůvka jako by přišel z jiného světa, nejspíš z pohádky. Doslova září všemi barvami. Bos (boty nepoužívá, dokud nezačne mrznout) vybíhá z domku, jehož nedokončená sgrafita dávají tušit, kdo v něm bydlí malíř Libor Vojkůvka, jehož osobitý styl obdivují sběratelé umění bez nadsázky po celém světě. Ceny jeho pláten s fantaskními výjevy, kde nikdy nechybí kus přírody, začínají často na stovkách tisíc a jsou v galeriích málokdy k dostání. Šestimístné sumy za ně nejsou výjimkou.

Plastičnost postav na Vojkůvkových plátech je dána nejen jeho uměleckou zručností, ale i technikou opakovaného překrývání olejových barev v mnoha vrstvách. Také proto trvá dokončení každého plátna až několik let.

Každá místnost jeho domu je jako muzeum kuriozit. Hudební nástroje, v rámech vystavené bankovky stovek států, které Vojkůvka již navštívil, smaltované cedule. V kuchyni na policích vyskládané a pečlivě popsané dózy s fazolemi, boby, slunečnicemi, hrachem, vikví a pak desítkami exotických bobulí neznámého původu. „To jsem se rozhodl udělat zásobu semen, až jednou světu dojdou, tak bude Vojkůvka dobrý,“ směje se a vysvětluje, proč má v domě málo ze svých proslulých sbírek brouků a motýlů. „Hodně jsem toho rozdál. Měl jsem – a ještě i mám – vzácné kusy, tak ať se z toho radují i ostatní. A vlastně je už moc na svých cestách neshbírám. Už se mně to nechce preparovat. To je vždycky dlouhodobá záležitost, o to víc se dívám a přírodu pozoruju,“ dodává.

A co vlastně bylo dříve, brouci, nebo malování? „Jednoznačně brouci. Už nevím, kolik mi tehdy bylo, možná tři čtyři roky, když táta mně a mému staršímu bratrovi koupil takovou dětskou sítku na motýly. To byl ten nejlepší dárek, který jsem mohl dostat. Bylo to v Rychlově u Bystřice nad Hostýnem. Kvetly louky a na nich bylo plno bělásků, žluťásků a mnoho dalších. To byla má první hračka a to mi zůstalo dodneška,“ vysvětluje.

„S malováním jsem začal koketovat až po vojně. Kupodivu už tehdy jsem začínal se stylem, který používám dodnes. Vždycky když jsem zkoušel to změnit nebo malovat rychleji, tak to pokaždé ztroskotalo. Teď už vím, že pro mě je nejlepší vždycky panenské plátno, ta kupuju zásadně ve Vídni v nejvyšší kvalitě, stejně jako olejové barvy. Podklady, tedy podmalby, si také připravuji sám, což mnoho malířů, kteří se prodávají, dávno nedělá. No a pak to chce pár let trpělivosti a je to,“ říká se smíchem samouk, jehož styl se někdy přirovnává k technice a stylu Hanuše Sweigera.

„Říkají o mně, že jsem naivní malíř. Je mi to jedno, ale sám si to nemyslím. Vše, co na obraze mám, je reálné, i když těm věcem a postavám dávám jaksi duši po svém,“ tvrdí. Poznává, že mu ani nevadí mnozí, kteří se ho snaží napodobovat. „Každý galerista pravého Vojkůvku pozná, tak co si víc přát,“ dodává s tím, že si je vědom své ceny. „Za hodinu práce si vydělám i sedm tisíc, ale průvodci na Borneu nejsou zadarmo,“ vysvětluje, za co většinu výdělků utrací.

Před plátny sedí denně deset hodin, odskočí si vždy jen na hodinku na oběd do oblíbené hospody, bos a bez pře-

vlékání. Jede tam autem, řidičák má teprve čtyři roky. Vždy má rozmalováno několik obrazů najednou. „Musím to tak dělat, cestování je drahé. A i když si nechávám v týdnu od malování den volna, vždycky přijde čas, kdy mi začne před obrazem šibat a já musím vyrazit. Teď to třeba bude Gruzie na pár týdnů. Už se moc těším, pojedou tam s partičkou přírodovědců,“ dodává Vojkůvka.

(mk)

Český grafik vytvořil podobu nového alba rappera Jay-Z

Podobu nového alba amerického rappera Jay-Z, který patří mezi nejvlivnější osobnosti současné hudby, pomáhal vytvořit český grafický designér Radim Peško. Album je pojmenované pouze čísly 4:44, má minimalistický vizuál tvořený číslicemi na světle hnědém pozadí. Jay-Z, známý také jako producent Rihanny a manžel Beyoncé, si pro své zatím poslední album vybral písmo Radima Peška, který žije a pracuje v Londýně. Radim Peško byl třikrát kurátorem mezinárodního bienále grafického designu, které se koná v Brně. V Brně také bude mít na podzim výstavu představující průřez jeho prací, začne 6. října v prostoru SOLO Offspace.

Radim Peško

- grafický designér, který se ve své práci zaměřuje na tvorbu písem;
- narodil se v roce 1976 v Kyjově. Deset let působil v Amsterdamu, poslední tři roky vede vlastní studio v Londýně;
- podílel se mezi jinými na vizuálních identitách pro Museum Boijmans v Rotterdamu, Secession ve Vídni, Stedelijk Museum v Amsterdamu, Berlin Biennale 8, Fricianum v Kasselu, Aspen Art Museum aj.;
- v České republice spolupracuje s Moravskou galerií v Brně, kde byl v roce 2011 prezidentem a poté členem kurátorského týmu Mezinárodního bienále grafického designu v Brně;
- je autorem řady písem, která používají různé instituce, vydavatelství a média po celém světě od *The New York Times* po Yohji Yamamota. Jeho písma jsou k nahlédnutí v jeho vlastní písmolijně RP Digital Type Foundry (www.radimpesko.com).

Ve věku 90 let zemřel historik umění a malíř Josef Císařovský

Ve věku devadesáti let zemřel 16. července historik umění a výtvarník Josef Císařovský. Jako teoretik se věnoval meziválečné avantgardě české i ruské, za normalizace publikovat ani vystavovat nemohl. Ve svých výtvarných dílech zpracovával i okamžiky a deziluzi po srpnové okupaci z roku 1968, vytvořil také objekty reflektující Chartu 77, jejímž byl signatářem.

Císařovský se narodil 21. července 1926 v Hostouni, zažil transporty židovských spoluobčanů, jako šestnáctiletý prožil vypálení Lidic, které byly s Hostouní spojeny jen malou pěšinkou. Po válce studoval výtvarné umění v Rusku,

hodně psal a maloval. Po okupaci vojsky Varšavské smlouvy a konci pražského jara se přestěhoval z Prahy na vesnici a rodinu živil chovem ovcí. Stále přitom maloval. Po podpisu Charty 77 nemohl nadále veřejně působit a byl pod dohledem Státní bezpečnosti.

Po roce 1989 mohl začít vystavovat a měl několik samostatných přehlídek – představily cyklus *Charta 77* nebo hostouňské židovské hřbitovy a před osmi lety měl retrospektivní výstavu v Rabasově galerii v Rakovníku. Maloval také portréty významných osobností kultury 20. století a vedle malování vytvářel také asambláže či sochy, byl ale i kovářem a vytvořil třeba okenní vitráže chrámu v Mělníku či kované ozdobné mříže pro kostel v Českém Jiřetíně.

Jako teoretik se ve svých pracích věnoval estetice Otakara Hostinského, české meziválečné výtvarné avantgardě, psal katalogy k výstavám jiných umělců, jeho stěžejním dílem je však monografie průkopníka moderního sochařství Otto Gutfreunda.

Zemřel výtvarník Karel Franta

Ve věku devětaosmdesát let zemřel v červenci ve svém pražském domově výtvarník Karel Franta. Oznámil to básník František Novotný, který s ním vydal tři své sbírky a v červenci zahajoval výstavu jeho obrazů a kreseb v Lomnici nad Popelkou. Karel Franta byl známý především ilustracemi dětských knih.

„Tento umělec dal sílu svého talentu do služeb publiku nejvděčnějšímu, ale současně nejnesmlouvavějšímu – dětskému čtenáři a divákovi. Kultivace dětského výtvarného vkusu, který Karel Franta vždy respektoval a nikdy se mu nepodobízel, je zásluhou, již je mi ctí a radostí ocenit,“ řekl český ministr kultury Daniel Herman, když mu v loňském roce v prosinci předával Cenu Artis Bohemiae Amicis (Přátel českého umění) za šíření dobrého jména české kultury doma i v zahraničí.

Karel Franta se narodil 1. května 1928 v Libčici nad Vltavou. K výtvarnému umění měl blízko od mládí; vyučil se grafickým kreslířem a litografem, poté vystudoval pražskou Akademii výtvarných umění. Pod vlivem kolegů Jiřího Trnky a Heleny Zmatlíkové nasměroval svou uměleckou činnost do dětské ilustrace. Působil jako grafik a výtvarný redaktor, v šedesátých a sedmdesátých letech ilustroval dětské časopisy *Sluníčko*, *Ohníček* a *Pionýr*. Byl tvůrcem populárních komiksů *Malý Vinnou* a *Strašidýlko Kuk*.

Svémi ilustracemi doprovodil Karel Franta přes sto dětských knih nejen českých autorů, ale také produkci zahraničních, zejména německojazyčných nakladatelství. Ilustroval také francouzské vydání Ezopových a La Fontainových bajek. Jako výtvarník se podílel na několika animovaných filmech a věnoval se i známkové tvorbě.

Za uměleckou činnost byl Karel Franta oceněn mezinárodními cenami. Například v roce 1986 ve Frankfurtu nad Mohanem cenou Grand Prix UNICEF při OSN za nejlepší ilustraci a v roce 1994 zápisem na čestnou listinu IBBY, mezinárodního sdružení pro dětskou literaturu.

„Ve svých obrázcích je Karel Franta i vypravěčem. Takovým, jaký sedával Svatopluku Čechovi *Ve stínu lípy* v Litni a jaký sedával Mikoláši Alšovi u pece v kuchyni,“ napsal kdysi o svém příteli spisovatel František Nepil.

„Celý život jsem vyhledával jeho lepší stránky – a právě o nich jsem se dětem snažil svým kreslením vypravovat.

Vždyt není třeba rozmnožovat ty horší. Ne, čtenáře máme převádět spíše do světa laskavosti a úsměvu,“ řekl před lety o své tvorbě Karel Franta. Výstava obrazů a kreseb Karla Franty byla v Městském muzeu a galerii v Lomnici nad Popelkou přístupna v letošním roce do 27. srpna.

(mk)

Na zdi před Werichovou vilou se vrátila busta Jana Wericha

Na zdi vedle vstupní brány do vily čp. 506/4 U Sovových mlýnů Praha 1 Kampa, kde v letech 1945-1980 bydlel Jan Werich, byla umístěna v den Werichových narozenin 5. února 1992 jeho busta. Vytvořil ji brněnský sochař Nikos Armutidis bez honoráře. Busta byla instalována neoficiálně skupinou sochařů bez souhlasu magistrátu. Slavnostní projev při jejím odhalení pronesl sochař Stefan Milkov, Roman Vopička připravil malé občerstvení a akce se zúčastnila většina Tvrdohlavých a další

kamarádi z Kamy. Werichova busta byla, na rozdíl od sousední sochy akademika Wirtha, po povodních v roce 2002 odcizena, následně nalezena, avšak záhy znovu ztracena. Z iniciativy předsedy Spolku občanů a přátel Malé Strany a Hradčan Tomáše Olivy, který požádal autora původní busty Nikose Armutidise o znovuodlití díla, se busta Jana Wericha na stejné místo vrátila 29. března 2017, patnáct let poté, co se původní socha ztratila.

NG připravuje výstavy Giacomettiho či Henriho Matisse

Národní galerie v Praze připravuje výstavy slavných umělců mezinárodní i domácí scény. V roce 2019 uspořádá výstavu švýcarského sochaře Alberta Giacomettiho, v roce 2020 by měla Praha vidět přehlídku děl dalšího z průkopníků moderního umění, francouzského malíře Henriho Matisse. Současné umění budou reprezentovat britský sochař Anish Kapoor a rakouská malířka Maria Lassnigová, z českých autorů galerie připravuje výstavu Mikuláše Medka, řekl ČTK ředitel NG Jiří Fajt.

Národní galerie připomene osmičkovou výročí příštího roku zvláštními výstavami

Národní galerie připomene osmičkovou výročí příštího roku zvláštními výstavami, ale především nově instalovanými expozicemi moderního a poválečného umění ve Veletržním paláci. Mezi stěžejními akcemi bude expozice *První republika*, která připomene i mimopražská centra uměleckého dění té doby, včetně slovenských či ukrajinských. Výstava nazvaná *1968: S lidskou tváří!!!* se bude věnovat vizuální kultuře a experimentům v umění od padesátých do osmdesátých let. Galerie vystaví fotografie Josefa Koudel-

ky včetně jeho cyklu *Invaze*. NG si k výročí roku 1968 dále zapůjčí z Norimberka v Čechách dosud nevystavované *Deníky Jiřího Koláře*.

V 91 letech v Praze zemřel akademický sochař Olbram Zoubek

Jeho plastiky jsou typické svou štíhlostí a protáhlostí i výraznými gesty. Zoubkovo dílo je v řadě českých i zahraničních galeriích či soukromých sbírkách. Vytvořil mimo jiné památník obětem komunismu na pražském Újezdě u Petřína, kdy sochy stojí ve svahu na schodech.

Do povědomí veřejnosti se Olbram Zoubek zapsal tím, že v roce 1969 sňal posmrtnou masku Jana Palacha, který se upálil na protest proti komunistickému režimu. Olbram Zoubek se pak ocitl v nemilosti až do konce osmdesátých let. Jako restaurátor pracoval v této době například v Litomyšli. Sám o sobě říkal, že se považuje za řemeslníka. „Rád dělám sochy živé, které patří na déšť, mráz a vítr,“ řekl v jednom rozhovoru pro ČTK.

Olbram Zoubek patřil od konce šedesátých let mezi blízké přátele mecenášky umění Medy Mládkové, kdy začala jezdit do tehdejšího Československa. Vzpomíná na něj i historička umění Marie Klimešová: „Byl to nestor české výtvarné kultury druhé poloviny 20. století. Byl to velkorysý člověk, který za normalizace patřil k takovým morálním autoritám.“

Olbram Zoubek je nejvíc známý svými protáhlými sochami. Do ženských postav často přenášel svou první ženu, zemřelou sochařku Evu Kmentovou, ale i druhou

manželku, galeristku Marii. Největší retrospektivní výstavu s rekordní návštěvností měl v Jízdárně Pražského hradu v listopadu roku 2013. V poslední době pracoval například na plastice pátera Josefa Toufara, která byla odhalena letos v únoru v kostele v Zahrádce na Havlíčkovobrodsku.

V Dolních Vítkovicích vznikne muzeum výtvarníka Dobeše

V ostravských Dolních Vítkovicích bylo otevřeno muzeum výtvarníka, jednoho z nejvýznamnějších evropských představitelů konstruktivismu a průkopníka výtvarných kinetických Op-art objektů Milana Dobeše. Nabídne ojedinělé spojení výtvarných děl se světelnou a hudební expozicí. Nachází se v Multifunkční aule Gong a bylo otevřeno za přítomnosti autora, kterému je věnováno. Před časem podobné muzeum vzniklo i v Bratislavě.

Milan Dobeš (* 29. 9. 1929, Přerov) je československý umělec, významný reprezentant geometrické abstrakce a autor manifestu dynamického konstruktivismu. Studoval výtvarné umění na Slovensku, kde také po absolvování Vysoké školy výtvarných umění v Bratislavě dlouhá léta působil a dodnes zde žije. „Bratislavu jsem si zamiloval už v době, kdy jsem maloval její Staré Město. A čím déle tady žiju, tím ji mám radši. Ono je to takové »kapesní město«, každého tady znáte a všichni znají vás. Mně vyhovovalo, že je v Bratislavě větší bezstarostnost a ležérnost než třeba v Praze. Nejsem nacionalista a mám slovenský i český pas. Nemám nic proti Čechům, Moravanům ani Slovákům. Já su Evropan.“

PŘEDSTAVUJEME

Tomáš Tom Lampar

* 18. 9. 1967, Olomouc, absolvent FaVU VUT, Brno
Renomovaný olomoucký architekt Tomáš Lampar ve volném čase vytváří díla, která jsou vedena mimosmyslovými jevy. Neviditelnou energii zachycuje do kreseb a maleb. Silnou vnímavost zdědil po prababičce Josefě Štěpánkové, která prý skrze kresby komunikovala se zsvětím. Po premiéře v New Yorku jsou jejich díla spolu v pražské Ville Pellé.

Tomáš Lampar sice nekomunikuje se zsvětím jako prababička, přesto je prostředníkem nehmotného světa. Nečekané motivy, které se mu vyjevují, si volí vlastní techniku, barevnost i formu. Používá tuš, akvarely, ale také horký vosk a další materiály.

Tomáš Lampar se tvorbě věnuje od devadesátých let téměř denně. Mezi svými díly nerozlišuje. Všechny zobrazují to samé. „Něco, co je za mnou, co je za stolem, za domem, za mraky, a to protýká,“ usmívá se umělec, který má za sebou již několik samostatných i skupinových výstav nejen v několika moravských městech, ale i v Los Angeles.

Mag. Tomáš Kubík

* 15. 10. 1977, Pelhřimov
Tomáš Kubík se přímo specializuje na realistickou malbu a kresbu. Asi nejvíce jej oslovilo období renesance a baroka. Vystudoval Výtvarnou školu Václava Hollara a násled-

ně Akademii výtvarných umění v Praze – ateliér klasických malířských technik prof. Zdenka Berana. Diplomoval v intermedialní škole prof. Milana Knížáka. Momentálně se věnuje jak malbě obrazů, tak i pedagogické činnosti v oboru kresba a malba.

Na svých lekcích se věnuje technikám a technologickým otázkám kresby a malby a stejnou měrou také tématům, námětům a rozdílným přístupům k jejich zpracování. Současně své studenty seznamuje s historií výtvarného umění od jeho prvopočátků až do současnosti.

Nejdůležitější výstava: samostatná výstava obrazů a kreseb v galerii Design Lab v Miami na Floridě v roce 2006. V Čechách se účastnil mnoha skupinových i samostatných výstav a to zejména v galerii U Prstenu v Praze, v galerii Akademie výtvarných umění v Praze, v Jihočeské galerii v Českých Budějovicích, v galerii na zámku Hluboká nad Vltavou a mnoha dalších. V roce 1998 získal cenu rektora Akademie výtvarných umění v Praze pro nejlepší studenty a cenu ateliéru klasických malířských technik vedeného prof. Zdeňkem Beranem.

V roce 2000 byl oceněn ministrem školství, mládeže a tělovýchovy cenou pro vynikající studenty za mimořádné výsledky ve studiu a tvůrčí činnosti oboru Malba. Jeho obraz s názvem *Scény z manželského života* zakoupila v roce 2008 Národní galerie.

Jiří Havlíček

* 13. 10. 1977, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav
 Jiří Havlíček je autorem animací, videí, kreseb, fotografií a zvukových instalací. V letech 1998-2004 absolvoval Fakultu výtvarných umění VUT v Brně, v letech 2006-2007 byl spolu s Petrem Strouhalem kurátorem brněnské Galerie Eskort. Nyní působí jako pedagog na Fakultě umění Ostravské univerzity a jako kurátor (například pražská Polansky Gallery). Jeho tvorba se průběžně dotýká otázek

filmového média, textu, zvuku a subjektivního přisvojení času a prostoru. S neobvyklou citlivostí stopuje, evokuje a promýšlí téma paměti, ztráty (zesilující význam toho, co zůstalo) a subjektivity (zpochybnované, nicméně naléhavě přítomné). Využívá přitom animaci, střih, fragment, posun a odraz, opakování a přisvojení. Svou tvorbu Havlíček výstižně charakterizoval jako uvěznění ve filmovém prostoru, ve vlastní paměti a v zapomnění.

VZPOMÍNKA

Toyen (vl. jménem Marie Čermínová)
 (21. 9. 1902, Praha – 9. 11. 1980, Paříž)

Toyen: *Relache*, 1943

Toyen byla česko-francouzská malířka, jedna z představitelk evropského surrealismu. Je významnou osobností české kultury, ačkoliv většinu života prožila v Paříži.

Prostřednictvím Devětsilu, byla členem od roku 1923, se Toyen seznámila s řadou dalších osobností, zejména básníků a spisovatelů, s nimiž pak léta spolupracovala a vytvářela pro ně mnoho knižních ilustrací. K těm nejznámějším patřili zejména Jaroslav Seifert a Vítězslav Nezval. Koncem roku 1925 se Toyen poprvé vypravila do Francie, v roce 1934 podepsala prohlášení o založení Skupiny surrealistů v ČSR. Od roku 1941 až do konce války ukrývala ve svém bytě v Krásově ulici Jindřicha Heislera, který se vyhnul transportu do koncentračního tábora. Heisler, původním povoláním chemik, psal básně a rovněž se pokoušel o výtvarnou práci. Dne 21. března 1947 odjela s Heislerem do Paříže. Toyen se během roku stala členkou pařížské surrealistické skupiny a vzhledem k politické situaci v Československu zůstala v Paříži natrvalo.

Toyen zemřela 9. listopadu 1980 v Paříži. Do posledních dnů se snažila pracovat, sil se však již mnoho nedostávalo. Pohřeb se konal za účasti nejbližších přátel na pařížském hřbitově Batignolles, kde jsou pohřbeni i její přátelé: Jindřich Heisler, André Breton a Benjamin Péret. Československý tisk úmrtí velké ženy a umělkyně přešel mlčením.

Jan Zrzavý

(5. 11. 1890, Okrouhlice u Havlíčkova Brodu – 12. 10. 1977, Praha)

Jan Zrzavý byl český malíř, grafik, ilustrátor a scénograf, významná postava českého výtvarného umění, jeden z nejdůležitějších představitelů avantgardy nastupující začátkem 20. století. V roce 1910 Zrzavý společně s Josefem Váchalem, Janem Konůpkem a Františkem Koblihou založil volné umělecké sdružení Sursum (Vzhůru). Přátelství s Václavem Šálou se stalo základem pro zformování nové umělecké skupiny Tvrdošijní, která vznikla v roce 1918. Společně s Čapkem, Špálou, Vlastislavem Hofmanem, Rudolfem

Kremličkou a Otakarem Marvánkem se scházeli v kavárně Obecního domu, kde debatovali o svém umění, které bylo silně ovlivněno humanismem a obdivem k lidem, věcem a práci a které svým způsobem vycházelo z kubismu. Tato skupina se rozpadla v roce 1924. Byl členem Spolku výtvarných umělců Mánes.

Zrzavého rané dílo v sobě neslo vlivy secesního symbolismu a impresionismu, se kterými se setkal na svých cestách po Francii. Okrajově ho ovlivnil kubismus, po válce se vyhranil jeho osobitý styl jednoduchých objemů a nepříliš malířsky pojímaného koloritu. Jeho styl byl založený především na imaginaci, byl silně lyricky harmonický a bývá charakterizován jako poetismus.

V roce 1971 vyšla autobiografická kniha *Jan Zrzavý vzpomíná na dětství, domov a mladá léta*, která byla složená ze starších rozhlasových rozhovorů a přednášek.

V Krucemburku, kde je Zrzavý pochován, se nachází Pamětní síň Jana Zrzavého.

Jan Hána

(28. 10. 1927, Dobronice u Bechyně – 20. 9. 1994, Praha)
 Jan Hána byl akademickým sochařem, profesorem a rektorem Akademie výtvarných umění. Studoval na Střední průmyslové škole keramické v Bechyni a na AVU v Praze (1946-1951, prof. Karel Pokorný), v letech 1947-1948 na ALU Zagreb (G. Antunace). V letech 1951-1994 – práce na veřejných zakázkách a komorní sochařské tvorbě. V roce 1983 byl jmenován profesorem speciálního sochařského ateliéru na Akademii výtvarných umění v Praze a 1984 dostal titul národní umělec. V roce 1985 obdržel vyznamenání prezidenta Venezuelské republiky řádem „Francisco de Miranda“ za pomník Simóna Bolívara v Praze. V roce 1985 byl jmenován rektorem AVU v Praze.

Bohumil Zemánek

(10. 10. 1942, Brno – 12. 8. 1996, Praha)

Bohumil Zemánek byl českým sochařem a restaurátorem. Vedle sochařské tvorby se Bohumil Zemánek věnoval intenzivně restaurování kamenných plastik. Vzhledem k tomu, že jeho tvorba nebyla slučitelná se socialistickou kulturní politikou, před rokem 1989 téměř nevystavoval. Zásadních samostatných výstav se dočkal až tři roky před svojí předčasnou smrtí, roku 1993 ve Špálově galerii v Praze a v Moravské galerii v Brně a posmrtně (roku 2012) na Novoměstské radnici v Praze. Byl členem Spolku výtvarných umělců Mánes. Jeho dílo je řazeno do vlny Nové figurace a České grotesky. Je autorem několika realizací ve veřejném prostoru.

Werichova vila nebo Dobrovského domek

Tyto názvy jsou používané k označení historické budovy čp. 501 na pražském malostranském ostrově Kampa, proti Lichtenštejnskému paláci, na rozhraní její zastavěné a parkové části. Budova významná především svým umístěním a několika slavnými obyvateli prošla v letech 2015-2017 rekonstrukcí pro muzejní využití Nadací Jana a Medy Mládkových. Stavba je chráněna jako kulturní památka České republiky.

První zmínka o stavbě pochází z roku 1580. Dle průzkumu architektky Kateřiny Kroulíkové je však stavba podstatně starší. Podle ní části sklepů pocházejí dle způsobu zdění z pozdní gotiky a dřevo stropu v přízemí dle dendrologického průzkumu pochází ze stromů pokácených kolem roku 1510. Základem dnešní podoby je pozdně renesanční přestavba z druhé čtvrtiny 17. století, kdy zde byla koželužna nizozemského Serváce Engela a později jeho rodiny. V roce 1725 přešla budova do šlechtického vlastnictví a koželužna byla zrušena. Během vlastnictví rodem Nosticů zde žil v letech 1798-1803 Josef Dobrovský.

V roce 1803 došlo ke klasicistní přestavbě domku dle plánů Ignáce Palliardiho. Byla přistavěna východní část s arkádami v přízemí, upraveno patro a dům byl opatřen novou mansardovou střechou s podkrovím. Dle plánu z roku 1840 byl pak na západě přistavěn skleník, ze kterého se zachovala jen severní zeď. Po roce 1918 přešel dům do vlastnictví státu. Poté došlo k dílčím úpravám prvního patra a podkroví dle plánů Bohumila Hübschmanna. Následně se zde vystřídali různí, často významní obyvatelé. Nájemníky donutila k vystěhování ničivá povodeň v roce 2002. Po ní byly provedeny opravy vnějšího pláště budovy (střecha, omítka, okna), vnitřek však dál čekal na rekonstrukci.

Ve dvou soutěžích na pronájem budovy vypsanych v roce 2008 a 2013 zvítězila Nadace Jana a Medy Mládkových provozující nedaleké Museum Kampa, Praha 1 však pronájem neschválila, potřetí byla nadace vybrána za nájemce na jaře 2015 a následně byla zahájena rekonstrukce vily. Po ukončení rekonstrukce byla budova otevřena 30. června 2017.

Slavní obyvatelé vily:

- 1798-1803 Josef Dobrovský – národní buditel, historik a zakladatel slavistiky
- 1929-1941 Zdeněk Wirth – historik umění a významný památkář
- 1945-1980 Jan Werich – známý herec a divadelník
- 1946-1948 Jiří Voskovec – známý herec a divadelník
- 1948-1968 Vladimír Holan – přední český básník.

Dům v Liliové ulici zve na návštěvu

Nejstarší zprávy o domě v Liliové ulici v Praze 1, který byl také nazýván „U Voříkovských“, pocházejí ze 14. století. Svědčí o tom, že pozemek s domem patřil ke kostelu a klášteru dominikánek, který jej pronajímal. S největší pravděpodobností po husitských válkách se vlastníky domu stávali šlechtici a měšťané. V 16. a 17. století byla vlastníkem

domu šlechtická rodina Špetlů. Pojmenování domu pochází od rytíře Jana Bohuslava Voříkovského z Kundratic, který byl pražským primátorem v letech 1700-1723. Od roku 1793 patřil dům rodině Urbanů. Přechodně tady bydlel i Josef Jungmann. Od 15. století byl v místě prosperující pivovar a v 17., 18. a 19. století prošel dům několika přestavbami.

Současná rekonstrukce domu v Liliové ulici trvala dva roky a jejím cílem byla „záchrana a společenské zhodnocení historicko-kulturní památky, včetně jejího funkčního využití“, jak uvedl mluvčí Národního památkového ústavu (NPÚ) Jan Ciesler. Na podzim letošního roku se do opravených prostor nastěhují úředníci tohoto ústavu a bude zde mimo jiné umístěna ústřední knihovna NPÚ, badatelna nebo přednáškový sál.

(mk)

Václav Maria Havel

(12. 9. 1897, Zběšičky – 22. 7. 1979, Praha)

Václav Maria Havel byl pražský stavební podnikatel, příslušník vlivné velkoměšťanské a intelektuálské rodiny Havlových. Postavil mimo jiné vilovou čtvrť na Barrandovské terase s velkým společenským areálem Barrandovské terasy a studentské tábory Řadov a Kouty. Jeho otec Václav Havel postavil kromě jiného pražský palác Lucerna, jeho bratr Miloš Havel založil Filmové továrny AB na Barrandově.

Byl přítelem T. G. Masaryka a prezidentem pražského Rotary klubu.

Cílem Rotary je podněcování a podpora myšlenky služby jako základní hodnoty společnosti a zvláště pak:

1. Rozvoj poznání jako přínos pro službu.
2. Vysoké etické normy ve všech profesích, rozpoznání hodnoty všech užitečných povolání a využívání všech povolání rotariánů k službě společnosti.
3. Užívání myšlenky služby v osobním, profesním i společenském životě každého rotariána.
4. Rozvoj mezinárodního porozumění, dobré vůle a míru prostřednictvím kolegiálnosti osob různých profesí, spojených myšlenkou služby.

Tyto zásady jsou v praxi podrobovány čtyřbodovému testu, který zjišťuje, jestli jsou plánované akce slučitelné s myšlenkou rotariánství. Test byl vytvořen rotariánem a podnikatelem Herbertem J. Taylorem během Velké hospodářské krize jako návod pro obnovení ekonomiky a v roce 1942 byl přijat za jednu z etických norem rotary. Obsahuje následující otázky:

Je to pravda?

Je to slušné ke všem zúčastněným?

Bude to rozvíjet dobrou vůli a lepší přátelství?

Bude to výhodné pro všechny zúčastněné?

Spolu s T. G. Masarykem a dalšími se zasloužil o rozšíření organizace YMCA.

Od druhé poloviny 19. století fungovala YMCA prostřednictvím tzv. Křesťanských spolků mladíků nebo tzv. Křesťanských sdružení mládeže. Po několika letech fungování v rámci Čs. legií a poté Čs. armády se YMCA od roku 1921 rozšířila masově především díky vydatné pomoci z USA a za přispění elit národa: T. G. Masaryka, Ing. V. Havla a dalších.

Díky iniciativě prezidenta T. G. Masaryka a jeho dcery Alice je část amerických sekretářů přeznaena z vojenské YMCA do vznikající civilní YMCA. Prostřednictvím Světové aliance YMCA jsou povoláváni další obětaví mužové. Rozbílá se činnost, školí se českoslovenští sekretáři a zakládají se místní sdružení YMCA. Svoji činnost nuceně ukončila v roce 1951 a přes neúspěšné pokusy okolo roku 1968 o znovuzaložení obnovila svoji činnost až v roce 1990. Česká YMCA byla ustavena v roce 1992 vzhledem k blížícímu se dělení Československé federativní republiky. Dnes je YMCA nejstarší a se svými 58 milióny členy ve 119 zemích největší celosvětovou mládežnickou organizací na světě.

Po znárodnění veškerých podniků rodiny Havlových v roce 1948 se Havel stal úředníkem.

Václav Maria Havel byl otcem spisovatele, dramatika, prezidenta a politika Václava Havla a vědce Ivana M. Havla. Jeho tchánem byl československý diplomat Hugo Vavrečka.

Ženy, design a jedno století

Zhruba do poloviny 20. století byla vžitá představa ženy pouze jako hospodyně, matky a starostlivé manželky a ozdoby manžela. Ženy se ale uměly prosadit a zaujmout v pro ně zpočátku nedostupných profesích – design byl přesně tou oblastí, v níž předvedly talent, tvořivost i kreativitu.

České ženy se designu aktivně věnovaly už podstatně dřív. Na rozdíl od ostatního odborného školství měly možnost studovat užité umění v 19. století, zejména obory, k nimž měly nejbliže – textil, keramiku nebo šperk. Mohly navštěvovat pražskou Umprum (Uměleckoprůmyslová škola), jež tehdy neměla statut vysoké školy. V roce 1885 si mohly zvolit ateliér ornamentální kresby, vyšívání nebo malbu květin.

Ke společenskému uznání designerek přispěla jejich účast v uměleckých spolcích, které jim vytvořily výstavní, prodejní i publikační možnosti. Bylo to například sdružení Artěl, u jehož vzniku stály textilní výtvarnice Marie Teitzlerová a keramička Helena Johnová.

Na přelomu století putovalo ze Šumavy do světa žádané secesní sklo – své realizace ve sklárně Klášterský Mlýn měla Marie Kirschnerová a secesní ornamenty ovlivnily například také šperkařku Marii Křivánkovou. Inspirací pro designéry obou pohlaví byly v té době vídeňské dílny Wiener Werkstätte, které propojovaly moderní umění a tradiční řemesla.

Vzhledem k tomu, že umělci nikdy neměli ideální podmínky pro svoji tvorbu, byli nuceni si přivydělávat. Například malířka a významná představitelka české avantgardy Toyen otevřela s kolegou Jindřichem Štyrským módní ateliér v pražské pasáži U Nováků. Prodávali zde dámské prádlo, šátky nebo kravaty se stříkanými vzory.

Ve dvacátých a především ve třicátých letech se ženám podařilo prosadit se ve funkcionalistické architektuře, navrhovaly interiéry, nábytek a staly se partnerkami ženských spolků, které bojovaly za osvobození ženy od domácích prací a modernizaci životního stylu. V tomto směru byly významnými osobnostmi Hana Kučerová-Záveská nebo textilní výtvarnice Slávka Vondráčková. V časopise *Měsíc* publikovala v módní rubrice ilustrace matka Václava Havla Božena Havlová-Vavrečková. Ta se také podílela na výzdobě Barrandovských teras a navrhovala například i dámské šátky.

Po první světové válce poněkud ochladlo nadšení designérů z Vídně a za inspirací se jezdilo do Paříže. V Čechách se otevíraly módní salóny, například Arnošky Roubíčkové nebo Hany Podolské – ta měla velký cit pro módu, jako první zaměstnala profesionální manekýnky a fotil pro ni dokonce i František Drtikol.

Po druhé světové válce se design byl nucen „přizpůsobit době“. Pak došlo k uvolnění, přišel Brusel a úspěšná československá prezentace na Světové výstavě Expo 1958. Český design získal nejvíc cen – pro Československou restauraci navrhla porcelánovou soupravu Děvana Mírová.

V letech socialismu se ženy realizovaly i v architektuře, například Věra Machoninová nebo Růžena Žertová. Módní a textilní návrhářky pracovaly jako podnikové designérky nebo zaměstnankyně Úboku – Ústavu pro bytovou a oděvní kulturu.

Výjimečnou osobností designové scény byla Libuše Niklová – experimentovala s umělými hmotami a je autorkou dodnes vyráběných hraček.

V době normalizace se ženy věnovaly ateliérové tvorbě, keramice, sklu, umělecké kraje i fotografii a úspěšně tvořily i v oblasti grafického designu, jako třeba Dora Nováková nebo Clara Istlerová.

Po roce 1989 byly na mnoha vysokých školách, na něž se hlásí z větší části ženy, zařazeny jako studijní obory grafický, produktový nebo textilní design, šperk i móda.

(mk)

VÝSTAVY

Veronika Holcová: *Wild Game / Divočina*

Výstavu Veroniky Holcové *Wild Game / Divočina* nabízí pražská Galerie Villa Pellé. Předobrazy divoké kanadské krajiny se v díle Veroniky Holcové objevily dříve, nežli vůbec tušila, že se do Kanady někdy skutečně přestěhuje. Výstava nabízí nejen srovnání doby „pre-kanadské“ a kanadské, ale i nové velkoformátové kresby s figurálními motivy.

Nová série obrazů, které vznikaly převážně za současného pobytu malířky v Kanadě, je doslova nabitá vnitřní si-

lou, energií, životním elánem a erotičnem. K vidění budou však i některá díla z pre-kanadského období či velkoformátové kresby.

Tvorba Veroniky Holcové zahrnuje jak krajiny a předměty, tak figurální malbu ve velmi specifickém prolnutí. „Jsou to kresby – příběhy vyprávěné celé v jednom jediném okamžiku. Lze v nich hledat, bloudit, ztrácet se a opět nacházet směr. Některé kresby jsou klidnější, meditativnější, jiné naopak emotivně vyhocené,“ popsal kurátor výstavy Petr Vaňous a dodal: „Kanadská krajina se tu objevuje jako svůj vlastní předobraz. Je dotvářena imaginací a po-

sléze korigována skutečností, aby v sobě zasela další nutnou proměnu.“

Veronika Holcová má velmi osobitý umělecký rukopis. Styl malby, který používá, nevyplývá z konkrétních situací, ale je objevován postupně, během malířského procesu. Vliv kanadského prostředí proniká do její tvorby přes nekonečný prostor, jiskřivě čisté světlo a ostré barvy. Inspiraci nachází i v inuitských duších. Jejich sochy, objekty a kresby mají ve své jednoduchosti neskutečnou sílu.

Malířka a neúnavná propagátorka současného českého umění v Kanadě Veronika Holcová (* 1973) se otevřeně hlásí k odkazu českého surrealismu, romantismu a symbolismu. Po studiích na Akademii výtvarných umění v Praze v ateliérech Jitky Svobodové, Bedřicha Dlouhého, Vladimíra Skrepla a Vladimíra Kokolii pokračovala ve studijních pobytech v Českém Krumlově a ve Schwellenmateli v Bernu. První samostatnou výstavu měla již za studií v roce 1997 a od té doby se pravidelně objevuje ve všech významných galeriích. Její obrazy jsou zastoupeny například v Národní galerii v Praze, v soukromých a veřejných sbírkách v České republice, Švýcarsku, Itálii, Německu, Velké Británii a USA a Kanadě. Od roku 2015 žije s rodinou v Kanadě, kde iniciovala na české ambasádě v Ottawě Galerii 17/18, do které zve české i kanadské autory. V minulém roce měla samostatnou výstavu *Sova, duše a srdce* v Galerii Christopher Cutts v Torontu, která umělkyni v Kanadě zastupuje. „V Kanadě jsem objevila krásné světlo i zimní plně slunce, neskutečně čisté ovzduší, divoké scenérie, smysl pro prostor i mnohotvárnost počasí. Můj nový život v jiné zemi mě pochopitelně inspiruje stejně tak jako velmi silné inuitské umění i současná kanadská scéna, kterou sleduji,“ říká k výstavě Veronika Holcová a dodává: „Mám tu možnost soustředit se zde plně na práci a těšit mě, že mohu trochu kanadské divočiny přenést i k nám.“

Výstava malířky Veroniky Holcové se koná v Galerii Villa Pellé do 22. září 2017. Expozice vznikla pod záštitou J. E. Barbary Richardsonové, velvyslankyně Kanady v České republice.

(mk)

Emil Filla jako malíř i duchovní guru

Pardubická Východočeská galerie pojala výstavu *Emil Filla a jeho žáci* netradičním způsobem, a sice jako pomyslný souboj, nebo lépe řečeno uměleckou konfrontaci mezi mistrem Emilem Filou (1882-1953) a jeho žáky, které ve čtyřicátých až padesátých letech minulého století vedl v ateliéru monumentální malby na pražské Vysoké škole uměleckoprůmyslové.

Vzájemný vztah Filly, duchovního guru, a budoucích významných umělců je vyjádřen ve výstavním sále už prostorovým rozmístěním děl – profesorovy práce jsou rozmístěny po stěnách a vytvářejí jakýsi okruh, v jehož středu visí obrazy studentů. To působí dojmem, jako kdyby zkušenější tvůrce své svěřence chránil a zároveň intenzivně působil na jejich tvorbu. Návštěvník si může díky tomu plátna okamžitě porovnat, stačí mu jen otočit hlavu.

Přesto výstavnímu sálu dominuje malířovo nejrozměrnější dílo – *Tři ženské akty se psem* z roku 1929. Pozornost přitahuje zvláštní kompozicí figur i symbolikou. Podobnou symboliku má v sobě i *Zátiší s kančí hlavou* (1949) nebo *Zátiší se sokolem a mandolínou* (1930).

Nejblíže Fillovu výtvarnému pojetí je jeho žák Dalibor Matouš. Olej *Zátiší s houslemi a cinerálií* (1960) představuje podobnou kubistickou meditaci kompozičně i barevně. Vladimír Jarcovják se už výrazově posouvá k modernějšímu pojetí – je vystaven olej *Kuchyňské zátiší* (1960). Čestmír Kafka přistupuje k tématu jemné symboliky prostřednictvím surrealistického ponoření až k samé podstatě věci – *Černý stůl* z roku 1943.

Výstava, která je otevřena do 10. září tohoto roku, ukazuje, že Emil Filla nebyl jen výrazným malířem s originálním viděním, ale také důležitým inspiračním vzorem pro další generace umělců.

(mk)

Kája Saudek si osedlal Zlatého koně

Berounské Muzeum Českého krasu připravilo výstavu komiksového kreslíře Káji Saudka pod názvem *Tajemství Zlatého koně*. Vztah výtvarníka a Zlatého koně je dán tím, že speleologická společnost tohoto jména (podle stejnojmenného vrchu u Koněprus) mu v dobách temné normalizace umožnila pro ni tvořit plakáty, titulky časopisu *Speleo* i komiksy. Právě fragmenty této tvorby (ze soukromé sbírky) patří mezi nejzajímavější exponáty vystavené kolekce.

Je na nich velice dobře patrné, v čem spočívá kreslířovo mistrovství – na některých listech jsou totiž torza, v první polovině stránky jen načrtnuté kompozice a ve druhé už hotový výsledek. Jako bychom se dívali tvůrci přes rameno a sledovali postupný vývoj jeho výtvarného i duchovního záměru. To, co dává kresbám Káji Saudka neopakovatelný šmrnc, je důmyslná a záměrná karikatura figur, budov i strojů. Často například kříží stroje a zvířata a tato deformace je v jeho podání vždy smysluplná a dává obrázku přesnou a potřebnou dynamiku – v jednom okénku válečného komiksu *Trat se ztrácí ve tmě* je například německý letoun Stuka pojatý coby dravý pták startující za kořistí. A německý voják na letišti má obličej jestřába.

Právě drobný detail ozvláštňuje někdy příliš striktně daný komiksový žánr. Znak hippies na boku bombardéru, vojenská vyznamenání na řadru sexbomby či červený hasicí přístroj na podvozku stíhacího bombardéru jsou nenápadné vtípkové, které se vyplatí hledat, a je pak velmi zajímavé, kolik výtvarných a významových rovin lze objevit.

Saudkovy kresby v sobě mají tajemství a kreslíř si tak díky své nekonečné fantazii mohl jako bájného Pegasa osedlat Zlatého koně a hledat na jeho hřbetě ta pravá dobrodružství.

Expozice v berounském Muzeu Českého krasu bude otevřena do 1. října tohoto roku.

(mk)

Výstava zábavných ilustrací Pavla Kantorka v Litoměřicích

„Český humor je otevřený a dá se říct neomezený. Češi mají vynikající smysl pro humor, milují černý humor, který na Západě není tak populární.“ To jsou slova známého humoristy Pavla Kantorka, jehož ilustrace představila výstava umístěná nově v areálu letního koupaliště na Písečném ostrově. Jeho díla zde za finanční spoluúčasti města vystavoval spolek InGarden.

„Vystavené vtipy mapují celou kreslířskou historii Pavla Kantorka. Od prvních kreseb tuší až po propracovanější barevné vtipy, které získávají výslednou podobu v grafickém programu Corel Draw, na jehož vývoji se pan Kantorek dlouhodobě podílí,“ prozradila kurátorka výstavy Barbora Horešovská.

Výstava je tematicky různorodá, návštěvníci si s humorem mohou připomenout některé historické okamžiky, nahlédnout pod pokličku nejrůznějších profesí a zasmát se složitosti lidských vztahů. Expozice je umístěna poblíž Letní knihovny Karla Hynka Máchy, kde si návštěvníci mohou po celé léto půjčovat knihy a časopisy.

Profesor Pavel Kantorek je nejen uznávaným humoristou, ale také vědcem, který se zabývá studiem vesmíru a času. Sám propojení vědecké a humoristické kariéry považuje za přirozené: „Vědec musí mít smysl pro humor a naopak – humorista by měl znát logiku.“

Celkem čtyřicet velkoformátových vtípů si mohli návštěvníci litoměřického koupaliště prohlédnout do 15. září. Výstava byla součástí kulturních aktivit v rámci tradičního Litoměřického kulturního léta.

(mk)

Výstava Pavla Kantorka v Sociálně ošetrovatelském centru v Praze 4

Pražský spolek InGarden připravil za finanční podpory MČ Praha 12 v oblasti kultury na rok 2017 výstavu kreseb humoristy Pavla Kantorka v Sociálně ošetrovatelském centru Praha 4, která probíhala od května až do konce srpna. Výstava nabídla starší vtipy, které starší generace zná z *Mladého světa*, *Dikobrazu* a dalších časopisů. K vidění bylo celkem šedesát velkoformátových vtípů, a to ve třech měsíčních etapách po dvaceti vtipech.

Pavel Kantorek se narodil v Olomouci v roce 1942 a dá se říci, že fyzika a humor ho „pronásledují“ už od dětství, které prožil v Ostravě. Sám k tomu píše: „Když si vzpomenu na výuku fyziky za mých mladých let..., tehdy byl pedagogický přístup velmi rigorózní. Ilustrací v učebnicích bylo daleko méně a většina z nich byla podána nezáživnou schematickou formou. Vzpomínám, že už tehdy jsem do učebnic fyziky přikresloval legrační obrázky, abych technické ilustrace kladkostroje nebo nakloněné roviny trochu obohatil. Mělo to u spolužáků veliký ohlas a přispělo to k mému vývoji kreslíře a humoristy.“

Pavel Kantorek umí skvěle pootočit perspektivu, se kterou vnímáme běžné situace, a divák tak může na chvíli opustit tíhu každodennosti a od srdce se jí zasmát. Součástí výstavy je také panel s informacemi o životě a díle profesora Pavla Kantorka a s kontaktními údaji na spolek InGarden, kde se případní zájemci mohou dovědět o autorovi více podrobností a také si objednat autorské tisky či obrázky pro radost.

Pavel Kantorek dovoluje svými výstavami nahlédnout do hlubin dvou různých osobností – na jedné straně do hlubin vědy zahleděný badatel a na straně druhé humorista, nacházející vtip v běžných situacích kolem sebe. Sám to tak ale nevidí: „Je to jako když muž má manželku, děti, rodinu a na druhé straně milenku. Pro mne je věda rodina a humor je milenka. Vtipy mě napadají v době, když řeším nejsložitější problémy časoprostoru, zabývám se složitými rovnicemi. Zahlédnu směšnou situaci v době, kdy je mozek nejví-

ce unaven, jako by hledal způsob, jak si odpočinout. Náhle se objeví zkratka, kdy jsou k sobě přiřazeny situace, které zdánlivě spolu nemají nic společného, a najednou to v mozku klikne, zrodí se vtip a hlava dostane nový přísun energie.“

(mk)

Výstava Jaroslav Róna 1997-2017

Do povědomí širší kulturní veřejnosti vstoupil Jaroslav Róna (* 27. 4. 1957) jako spoluzakladatel nejvýznamnějšího uměleckého sdružení generace osmdesátých let, skupiny Tvrdohlavých. Již v jejím rámci se Róna profiloval jako výrazná originální osobnost vymykající se z dobově aktuálních trendů, což přesvědčivě doložila i jeho první velká samostatná výstava, kterou v roce 1997 uspořádala GHMP v Domě U Kamenného zvonu. Dnes – po dvaceti letech – se ve stejném výstavním prostoru k Rónově tvorbě vrací. Nová výstava, jež časově navazuje na díla z roku 1997, zahrnuje sochařské a malířské práce z posledních dvaceti let. Prostřednictvím videoinstalací divákům přiblíží také autorovy realizace do veřejného prostoru, z nichž některé poutají mimořádný zájem veřejnosti a dokážou vzbuzovat i vyhrcoené názorové polemiky a reakce. Připomeňme kupříkladu diskuse kolem pomníku Franze Kafky v Praze (2003) nebo jezdeckého pomníku markraběte Jošta v Brně (2015).

Kurátorka výstavy: Olga Malá

Dům U Kamenného zvonu, Staroměstské nám. 13, Praha 1

Výstava je otevřena do 29. 10. 2017

út-ne 10:00-20:00

Jaroslav Róna: *Válka v jižních mořích*, 2015

Poštovní muzeum připomíná dílo Václava Hollara na známkách

Po otci Čech, po matce Němec a životem Evropan. Václav Hollar se narodil před 410 lety v Praze, prožil v ní ale jen dvě desetiletí. Celý svůj další život strávil v cizině. Hollarovo dílo teď připomíná výstava v Poštovním muzeu. Ukazuje známky nebo pamětní listy, které se jím inspirovaly.

„Máme rok 2017 a ty sedmičkové konce letopočtů jsou s osobností Václava Hollara velice úzce spojené. Rozhodli jsme se tedy uspořádat tuto výstavu, která není pouze o díle Václava Hollara, ale je spojena se známkovou tvorbou, a to především se třemi významnými rytci. Tím nejvýznamnějším z nich je Bedřich Housa, který se tomu holla-

rovskému tématu na známkách věnoval nejvíce," říká kurátorka výstavy Adéla Hončová. Ostatně Housova známková tvorba byla před několika lety k vidění v Oblastní galerii Vysočiny v Jihlavě a nechyběla na ní ani zobrazení díla Václava Hollara. Jeho tvorbu na známky přenesl i Jiří Švengsbíř a Jindra Schmidt.

Václav Hollar ve své tvorbě obsáhl mnoho témat od portrétů, velice oblíbených zátiší a vedut, pohledů na významná evropská města, například Londýn nebo Prahu, přes studie dobové módy, které byly velice oblíbené, a to skýtá mnoho možností a známky a přitisky na dopisnice jsou pak velmi zajímavé. Významnou částí Hollarova díla byly ilustrace. Známe jsou třeba ty k Ezopovým bajkám a i ony jsou na výstavě k vidění.

Na výstavě *Václav Hollar: rytiny a známky* nechybí ani připomínky doby, v níž umělec žil a tvořil. Tragické období třicetileté války, ve které ale, jak je vidět, múzy tak úplně nemlčely, připomíná móda i zbraně. Výstavu si můžete prohlédnout do 1. října.

Jiří Slíva – PostPoesie

V rámci připomínání životních jubileí autorů poštovních cenin otevřelo Poštovní muzeum v Praze výstavu věnovanou populárnímu grafikovi, ilustrátorovi a humoristovi Jiřímu Slívovi. Začátkem července oslavil sedmdesátiny. Expozice nazvaná *Jiří Slíva – PostPoesie*, která potrvá až do 1. října, představí původní návrhy na známky, obálky prvního dne vydání, razítka i autorovu volnou tvorbu, která se s tou poštovní často prolíná. Její součástí jsou litografie, kresby, plastiky a série poštovních básní, které Slíva složil pro tuto příležitost.

Jiří Slíva (* 4. 7. 1947, Plzeň) je český výtvarník a básník věnující se kreslenému humoru, litografii a knižní ilustraci. Kromě toho píše i verše pro děti.

Podoby venkovských svateb ukáže výstava Národopisného muzea

O tom, jak v minulosti vypadala vesnická svatba, se mohou dozvědět návštěvníci Letohrádku Kinských na Smíchově. Kromě svatebních krojů z různých regionů je k vidění také třeba unikátní kytice z východních Čech nebo vysoký svatební koláč z Hané. Autoři výstavy nazvané prostě *Svatba* chtějí představit všechny důležité aspekty příprav sňatku v minulém a předminulém století na českém i moravském venkově. „Seznámíte se s takzvanými svatebními obřadníky, svatebními dary, průběhem příjezdu ženicha pro nevěstu, samotným obřadem, hostinou či následným čepením,“ slibují organizátoři z Národopisného muzea.

Výstava v Galerie v Liberci

Jednu ze svých historicky nejvýznamnějších výstav při prezentaci evropského umění připravila Oblastní galerie Liberec. Svá díla budou mít v expozici Pablo Picasso, Giorgio de Chirico, Alberto Giacometti, Salvador Dalí či Jean Dubuffet. Díla pocházejí ze soukromé sbírky rakouského sběratele a galeristy Helmuta Klewana, kterému se podařilo shromáždit kolekci několika set uměleckých děl významných osobností evropského výtvarného umění 20. století. Liberec se stane po Augsburgu a Vídni třetím a zároveň

posledním evropským městem, kde se tato výstava uskuteční. Výstava potrvá do 1. října.

Muzeum Kampa vystavuje dvě stovky bot slavného návrháře Blahnika

V pražském Muzeu Kampa se zastavila putovní výstava, která představí oblíbené dámské boty návrháře Manola Blahnika (74). Boty, které mnohé ženy znají z filmu a televize, kde je nosí či po nich touží hrdinky reálné či smyšlené, si budou moci zájemci prohlížet do 12. listopadu. Kromě samotných lodiček, střevičků a sandálů uvidí také autorovy návrhy a mohou se dozvědět, jak kultovně vnímané boty vznikají. „Je tu počasí jak na Sicílii,“ zahájil Blahnik tiskovou konferenci na sluncem zalitém dvoře Muzea Kampa, kam spolu s novináři přišlo několik desítek milovníků módních trendů. V Česku chtějí zdejší spolupořadatelé výstavy *The Art of Shoes* Blahnika představit také jako slavného potomka českého emigranta. Blahnik vyrostl na Kanárských ostrovech, žije v Británii, ale má české kořeny. Jeho otec byl českým občanem, žil a pracoval před druhou světovou válkou jako lékárník nedaleko pražské Kampa. Otec Manolovi o životě ve své zemi hodně vyprávěl. Blahnik dokonce mluvil trochu česky, ale postupem času většinu z toho zapomněl. „Někoho může zarazit, jak velký vliv má Česko na moji tvorbu, vždyť jsem tam byl jen dvakrát,“ říká Blahnik. „Rád ale vkládám do svých návrhů osobní odkazy.“ V rámci spolupráce s Preciosou jsem se rozhodl pro úplně nové zpracování svých lodiček Hangisi. Dostanou sponu poseitou křišťály a jejich »tělo« bude z české krajky,“ doplňuje.

Na hradě v Ledči nad Sázavou se otevřelo Muzeum Jaroslava Foglara

V nově opravených prostorách hradu v Ledči nad Sázavou se otevřelo Muzeum Jaroslava Foglara. Lidé tam najdou fotografie z nejrůznějších životních období autora legendárních *Rychlých šípů*, časopisy, knihy a tábornické potřeby včetně připomenutí skautingu na Ledečsku. Foglar do Sluneční zátoky u Sázavy v blízkosti města jezdil se svým skautským oddílem na letní tábory. Návštěvníci uvidí například repliku totemu *Hochů od Bobří řeky* nebo imitaci skautského stanu. Jedna místnost je vyčleněná pouze pro známé hlavolamy – ježky v kleci, a to od nejstarších až po ty nejnovější.

Zlatý pohár Alexandra Velikého bude k vidění do konce října

Výstava, na které je na zámku ve Valticích na Břeclavsku k vidění zlatý pohár Alexandra Velikého, potrvá pro velký zájem až do konce října. Majitel památky dal souhlas k prodloužení její výpůjčky, původně měla výstava skončit koncem července, uvedli památkáři. Zlatý pohár ze 4. století před naším letopočtem odráží uměleckou realitu dvora největšího starověkého dobyvatele a světovládce a dosud nebyl nikde k vidění. Jeho majitel chce zůstat v anonymitě. Z tiskové zprávy památkářů ale vyplývá, že byl zapůjčen ze soukromé sbírky královského rodu z Blízkého východu. Na zámku ve Valticích se památkáři pokoušejí vytvořit stálou expozici Hedvábné cesty a dějin civilizací Starého světa, tedy muzeum, které v Evropě nemá de facto obdobu.

LITERATURA

Vzpomínka na bugatti

Vydavatelství One HotBook uvedlo před nedávnem na knižní trh novou audioknihu, která se jmenuje *Má vzpomínka je bugatti* a přináší memoáry Elišky Junkové – první ženy v historii, která za volantem vítězila v závodech typu Grand Prix.

Eliška Junková zde nechává ve svých vzpomínkách nahlédnout do historie automobilismu v Čechách a líčí, co obnášela příprava automobilového závodníka, vzrušení, krásu i rizika rychlého sportu. Když si v roce 1921 udělala řidičský průkaz, žen se stejným oprávněním existovalo jen pár desítek. Za pět let jako první žena na světě vyhrála mezinárodní závod automobilů. Byla rovnocennou soupeřkou věhlasných jezdců jako Louis Chiron či Ernesto Maserati. Po vítězství v prvním ročníku legendárního okruhu Nürburgring roku 1927 Eduard Bass v *Lidových novinách* vzkázal: „Na německou Velkou cenu / stačilo nám vyslat ženu, / arci když je taková, / jako paní Junková. Ta když sedne k volantu, / rekordy jdou k čerchmantu.“ Jaroslav Ježek ji oslavil čtyřtaktním foxtrotem *Bugatti step*.

Memoáry Elišky Junkové jsou určeny nejen pro milovníky motorismu a automobilů-veteránů, ale přinášejí strhující dobrodružství z doby, kdy byl v Čechách automobil zatížen daní z luxusu a maximální povolená rychlost v zatáčkách 6 km/hod, zatímco hrdinové v otevřených vozech dosahovali rychlostí nad 200 km/hod. Vykreduje také příběh ženy, která se nikdy nevzdávala, dokázala obdivuhodně čelit nepřízní osudu a přijímat nové výzvy. Ve své autobiografii ukazuje, jak její úspěchy změnily společenský pohled na ženy, protože pro ně „dobývala svá vítězství“, i když ji někdo „před závodem posílal pro vařečku“.

Unikátní autorčina vize 20. století je doplněna doslovem jejího syna Vladimíra Junka, který představuje vzhled do zákulisí rodinného a osobního života.

(mk)

**Prozaický debut Kateřiny Bečkové
Den jako buben, rok jako mlok...**

Kateřina Bečková je autorkou řady publikací o zaniklých pražských památkách a kurátorkou historických sbírek v Muzeu hlavního města Prahy (historické fotografie, Langweilův model Prahy). Nyní vydala novelu *Den jako buben, rok jako mlok...* s podtitulem *Burleskní příběh generálního ředitele Jonáše Hoffmanna*. Novela pojednává o tom, jaká dobrodružství zažije jedna velká kulturní instituce, když je do jejího čela dosazen člověk, který vyhraje konkurz omylem. Jeho ředitelské působení pak vyvolá řetězec komických i povážlivých situací, které neúprosně prověří charaktery všech zaměstnanců...

Kateřina Bečková (* 11. 9. 1957) vystudovala teorii kultury na FF UK. Knižně publikovala množství titulů s tematikou „zmizelé Prahy“ a proměny pražské zástavby v 19. a 20. století, řadu z nich ve spolupráci s nakladatelstvím Paseka a některé ve vlastním nakladatelství Schola ludus – Pragensia. Od roku 2000 je předsedkyní Klubu Za starou Prahu.

**Vítěz ročníku CJO 2017 Augustin
Zimmermann Zuzany Kultánové**

Vítězem jubilejní 30. Ceny Jiřího Ortena 2016 se stala Zuzana Kultánová za temnou novelu *Augustin Zimmermann*. Na Cenu Jiřího Ortena 2017 byli nominováni tito talentovaní mladí autoři: Dominik Melichar za básnickou sbírku *Schýlené tělo*, Jan Nemček za sbírku básní s názvem *Proluka* a Zuzana Kultánová s vítěznou novelou *Augustin Zimmermann*, kterou porota ocenila za „sugestivní, literárně neodvozený obraz Prahy druhé poloviny 19. století a několika tragických osudů v ní“.

Cena Jiřího Ortena je prestižní ocenění pro mladé autory, které se uděluje již od roku 1987. Udílí se autorovi prozaického či básnického díla napsaného v českém jazyce, jemuž v době vydání knihy není více než třicet let. Od roku 2009 je organizátorem Ceny Jiřího Ortena Svaz českých knihkupců a nakladatelů.

**Výroční ceny vydavatelství
Mladé Fronty za rok 2016**

Udělené výroční ceny v jednotlivých kategoriích:

Původní česká próza: Milada Štráfeldová, *Trestankyně*

Překlad: Vratislav Jiljí Slezák, *Čarovná hora* Thomase Manna

Dětská literatura, ilustrace: Galina Miklínová, *Vombat Jirka*

Dětská literatura, text: Jana Jůzlová, *Světový Češi*

Ediční počin: Pavel Kosatík, *Češi 1918-1992 / Devět komiksů na motivy seriálu České století*

Nejprodávanější kniha roku 2016: Ladislav Špaček, *Dědečku, už chodím do školy*

Literární cena Arnošta Lustiga: Petr Kotyk – Světlana Kotyková, *Krásně jsem si počel*.

**Výroční ceny nakladatelství Vyšehrad
za rok 2016**

Jindřich Mandák – překlad knihy Johna Harta *Tíha nezávislosti*, Renáta Fučíková – za výtvarné zpracování knihy *Shakespeare*, Marie Ryantová – za původní práci *Polyxena z Lobkovic*, Jaroslav Vrbenský – za dlouholetý přínos pro nakladatelství a za vedení ediční řady Základní teologická témata.

**Cenu Franze Kafky letos získala
Kanadanka Margaret Atwoodová**

Literární Cenu Franze Kafky za letošní rok získala kanadská spisovatelka a aktivistka Margaret Atwoodová. Rozhodla o tom mezinárodní porota. Sedmasedmdesátiletá esejistka, básnířka a literární kritička ocenění osobně převezme v říjnu při slavnostním ceremoniálu na Staroměstské radnici v Praze. Porota každoročně oceňuje umělecky výjimečnou literární tvorbu současného autora, jehož dílo oslovuje čtenáře bez ohledu na jejich původ, národnost a kulturu. Atwoodová patří k nejvíce ceněným spisovatelkám současnosti. Je autorkou řady povídek, novel, básnických sbí-

rek, literárních studií i knih pro děti. Prozaicky debutovala v roce 1969 románem *Žena k nakousnutí*, v roce 2000 získala za román *Slepý vrah* prestižní Man Bookerovu cenu. Loni obdržela PEN/Pinterovu cenu, která se v Británii uděluje za odvahu prosazovat svobodu slova. Organizátoři kanadskou autorku ocenili zejména za její nasazení v kampaních týkajících se životního prostředí.

Básník Jiří Kuběna je pohřbený v milovaném Bítově, kde byl kastelánem

Stovky lidí se v Bítově na Znojemsku přišly rozloučit s básníkem Jiřím Kuběnou, který v jednaosmdesáti letech zemřel. Kuběna, vlastním jménem Jiří Paukert, pracoval jako památkář. Působil jako kastelán hradu Bítov, který často opěvoval a kde zůstal i na stáří. Nedaleko hradu je také nyní pohřbený. Bítov se díky Jiřímu Kuběnovi od devadesátých let stal místem častých setkání básníků i dalších umělců různých generací, někteří se zúčastnili také jeho pohřbu. Vypravil jej sochař a Kuběnovův přítel Karel Žák, jenž v posledních letech tvořil v ateliéru na Bítově.

Jiří Kuběna patřil ke generaci a uměleckému okruhu šestatřicátníků, kam náležel také dramatik a exprezident Václav Havel. Pohřbu se zúčastnil jeho bratr Ivan Havel, mezi smutečními věnci byl také jeden od Knihovny Václava Havla.

Halíkova kniha získala v USA titul Kniha roku v oboru filozofie

Knihy Tomáše Halíka *Chci, abys byl (I Want You To Be)*, věnovaná tématu lásky především z teologického pohledu, získala na výročním zasedání Asociace amerických knihoven v Chicagu zlatou medaili a titul Kniha roku v oboru filozofie. Výsledky klání v desítkách kategorií organizátoři zveřejnili na internetu. Titul *Chci, abys byl* vydalo v roce 2012 české Nakladatelství Lidové noviny a loni v anglickém překladu nakladatelství University of Notre Dame Press. O jeho ocenění rozhodla porota složená ze čtenářů, knihovníků a knihkupců. Podle jedné z recenzí dílo nabízí nové úhly pohledu na lásku k Bohu, na lásku k sobě samému i na lásku k bližním včetně nepřátel.

Rukopis románu Franze Kafky Proces je vystaven v Berlíně

Kompletní rukopis románu *Proces* od Franze Kafky je vystaven v Berlíně. Zájemci si díky němu mohou udělat bližší představu o tom, jak jedno z nejdůležitějších literárních děl 20. století vznikalo. „Vždy pracoval na několika kapitolách najednou,“ přibližuje Kafkův postup kurátorka Ellen Strittmatterová, podle níž to odporuje běžné představě o tom, jak vzniká román. Kafka *Proces* psal do deseti čtyřicetistránkových sešitů a přitom přeskakoval z jednoho do druhého. Zároveň mezi srpnem 1914 a lednem 1915, kdy román vznikl, pracoval na dalších textech a vedl si také deník. Za svého života zveřejnil pražský rodák jen jednu kapitolu díla. Ostatní v rozporu s přáním Kafky, který chtěl, aby bylo zničeno, uspořádal jeho přítel, správce pozůstalosti a vydavatel Max Brod. Výstavu pro skalní fanoušky spisovatele Franze Kafky (1883-1924) si přichystala berlínská galerie Martin-Gropius-Bau.

Vychází dosud nepublikované Blatného básně z 80. let

Nový pohled na dílo básníka Ivana Blatného z poslední dekády jeho života přináší výbor nazvaný *Jde pražské dítě domů z bia...* Nakladatel a znalec Blatného díla Martin Reiner vybral asi 400 dosud nepublikovaných básní z let 1982-1990. Je to stále jen zlomek z toho, co brněnský rodák v té době napsal. „S postupem let už psal Ivan Blatný prakticky denně, a to včetně posledního dne života, ještě několik hodin před definitivním koncem své nekonečné básně,“ uvedl Reiner v předmluvě ke knize. Popisuje v ní, jak si klestil cestu Blatného pozůstalostí tvořenou sešity se statisíci veršů.

Blatný se narodil v roce 1919, patřil k největším talentům české poezie. V roce 1948 odešel do Velké Británie. Exil nesl těžce, většinu života pak prožil v psychiatrických léčebnách a sanatoriích. V jeho exilovém období vyšly pouze dvě sbírky v Sixty-Eight Publishers v Torontu. Zemřel v roce 1990 v Colchesteru.

Komiksové příběhy představí osudy slavných českých fotbalistů

Příběhy tři desítek českých fotbalistů, kteří se zapsali do historie tohoto sportu, přinese nová výpravná knížka *Hrdinové*. Připravil ji Ondřej Horák, který za dětského průvodce po moderním umění dostal s Jiřím Frantou cenu Magnesia Litera. Také část knihy *Hrdinové* je zpracovaná formou komiksu, ilustrace k jedenácti příběhům vytvořil Vojtěch Šeda. Čtenáři najdou například příběh trenéra Johna Maddena, který přivedl fotbal na území Čech, Karla Peška, který reprezentoval Československo ve fotbale i v ledním hokeji, Františka Pláničky, slavného brankáře, který fotbalu obětoval maximum, či Josefa Bicana, krále kanonýrů, jenž upřednostnil lásku k vlasti před čímkoliv jiným.

Zemřela Slávka Peroutková

Novinářka Slávka Peroutková zemřela 13. srpna ve věku čtyřiaředesáti let. Byla třetí ženou spisovatele, dramatika a publicisty Ferdinanda Peroutky. O svém muži napsala knihu a také stála u zrodu prestižního novinářského ocenění Cena Ferdinanda Peroutky.

Slávka Peroutková, za svobodna Fenclová, se narodila 9. listopadu 1922 v Trutnově. Pocházela z pražské podnikatelské rodiny Fenclových, její strýc Antonín například provozoval slavnou Smíchovskou arénu. Po druhé světové válce se seznámila s novinářem Ferdinandem Peroutkou a v roce 1948 za ním s velkými obtížemi emigrovala do Londýna a poté do USA. V roce 1955, po smrti druhé Peroutkovy ženy, se stala jeho ženou třetí. Pracovala jako písařka, hlasatelka a občas jako rozhlasová herečka v Rádiu Svobodná Evropa. Do Československa se Slávka Peroutková vrátila po revoluci v roce 1989.

Slávka Peroutková se významně podílela na vzniku Peroutkovy expozice v Památníku Karla Čapka ve Strži. V polovině devadesátých let stála u vzniku Ceny Ferdinanda Peroutky, která oceňuje práci českých novinářů. O svém muži napsala knihu *Muž přítomnosti*, která nejprve vyšla u Škvoreckých ve vydavatelství Sixty Eight Publishers a v roce 1995 v Nakladatelství Lidové noviny pod názvem

Deníky, dopisy, vzpomínky. V roce 2005 vyšly její paměti pod názvem *Třetí ženou svého muže – Třiatřicet let s Ferdinandem Peroutkou.*

(mk)

Rekonstrukce největší knihovny České republiky už stála přes miliardu

Letos byla dokončena druhá etapa revitalizace Klementina, která probíhala řadu let. Národní knihovna ČR neboli Klementinum je ohromný barokní areál v Praze poblíž Karlova mostu. Obsahuje milióny knih a také další památky nevyčíslitelné hodnoty.

Klementinum je nejen největší knihovna v ČR, ale hlavně schraňuje unikátní knihy, mapy a rukopisy, které nelze nikde jinde vidět. Jsou to například řecké papýry z 1. století, zlomek evangelia podle sv. Lukáše z přelomu 7. a 8. století nebo nejdražší kniha v Česku – *Kodex vyšehradský*, jehož hodnota se odhaduje na ne méně než miliardu korun.

Druhá etapa revitalizace byla dokončena, přičemž první etapa stála 357 780 000 korun a druhá 764 798 527 korun. Druhá etapa se týkala západního křídla areálu u Křižovnické ulice. Pracovalo se na vybourání novodobých

konstrukcí, úpravě povrchů, nových oknech a dveřích a podkrovním klimatizovaným depozitáři s novým hasičím systémem nebo na vybudování nových technologických center.

Následovat by měla třetí etapa. Ta se týká severního křídla a haly služeb. Nová vstupní hala s přistavěným proskleným vstupem a nové výtahy umožní jednodušší pohyb po budově lidem se sníženou pohyblivostí.

(mk)

Plzeňské nakladatelství vydalo prvního průvodce celou Šumavou

Plzeňské nakladatelství vydalo prvního průvodce celou Šumavou – od české přes bavorskou po rakouskou. Jde o lexikon, který popisuje 600 míst, k nim je 600 fotografií a dále je tam spousta aktuálních praktických informací z české, bavorské i rakouské strany, řekl ČTK Petr Flachs z vydavatelství Starý most.

Průvodce Šumava, Bavorský les, Mühlviertel, který hlavní pětičlenný autorský tým připravoval zhruba dva roky, seznamuje s historií všech osad, obcí a měst, ale také pamětihodností a přírodních památek.

VÝROČÍ

Jiří Hájiček

(* 11. 9. 1967, České Budějovice)

Jiří Hájiček patří k nejspěšnějším současným českým spisovatelům. Začínal s poezií, mimo jiné v pořadech Mirka Kovářika koncem osmdesátých let, knižně publikuje od roku 1998 jako prozaik. Ve svých povídkách a románech reflektuje především prostředí jihočeského venkova. Od konce devadesátých let vydal tři sbírky povídek – *Snídaně na refýži* (1998), *Dřevěný nůž* (2004) a *Vzpomínky na jednu vesnickou tancovačku* (2014) a novely *Zloději zelených koní* (2001) a *Fotbalové deníky* (2007). První Hájičkův ro-

mán *Dobrodruzi hlavního proudu* vyšel v roce 2002. Oba následující autorovy romány, *Selský baroko* (2005) i *Rybí krev* (2012), byly oceněny Magnesií Literou. Svou volnou „venkovskou trilogii morálního neklidu“ završil románem *Dešťová hůl* (2016). Jeho knihy vyšly v angličtině, italštině, maďarštině, chorvatštině, makedonštině, běloruštině, polštině a bulharštině. V září 2016 měl premiéru film natočený podle jeho knihy *Zloději zelených koní*. Nyní se chystá k filmové adaptaci jeho román *Rybí krev*.

Výročí Jana Nerudy

V letošním roce v srpnu uplynulo již 125 let od úmrtí nejznámějšího „Malostraňáka“ Jana Nerudy. Český básník, prozaik, novinář a umělecký kritik Jan Neruda se právem řadí k nejvýznamnějším osobnostem české literatury. Jeho básnické sbírky představují trvalou hodnotu české poezie, jako prozaik se řadí k průkopníkům kritického realismu, byl zakladatelem českého fejetonu a vynikajícím žurnalistou a význam pro rozvoj českého divadla, výtvarného umění i literatury měla i jeho dlouhodobá kritická činnost.

Jeho současníci si ho vážili spíše jako prozaika (*Arabesky, Malostranské povídky*, řada cestopisných a jiných črt) a znali ho jako novináře. Dychtivě čekali na jeho pravidelné příspěvky, zejména fejetony (vedle různých zkratkou používal Neruda s oblibou značku trojúhelníku), jichž napsal na dva tisíce. Ale už generace Vrchlického se k Nerudovi začala hlásit jako k duchovnímu otci moderní poezie a jeho šest básnických sbírek – *Písně kosmické, Balady a romance, Zpěvy páteční, Prosté motivy, Hřbitovní kvítí a Knihy veršů* – má pro českou poezii význam stejně zakladatelský

Jiří Hájiček

jako dílo K. H. Máchy. Vždyť také Neruda svým vlivem přesáhl až do 20. století.

Pocházel z Malé Strany, z ulice Ostruhová (později byla přejmenována na Nerudovu), z domu U Dvůr slunců, kde prožil celý život. Od roku 1845 studoval na malostranském gymnáziu a od roku 1850 na Akademickém gymnáziu. Po maturitě se neúspěšně pokoušel, na nátlak otce, studovat práva. Prošel několika úřednickými zaměstnáními, v nichž ale nebyl spokojen, proto zkusil, tentokrát z vlastní vůle, studovat filozofii (toto studium také nedokončil).

Jako novinář začínal v *Národních listech* – listu mladočechů, později působil v časopisech *Obrazy domova* a *Čas*. Přispíval i do časopisu *Květy*, spolu s Vítězslavem Hálkem vydával časopis *Lumír*.

V souvislosti s letošním výročím Jana Nerudy a s tím, že jeho povídky tak krásně ilustrují dávný život na Malé Straně, byla pro zájemce připravena zajímavá vycházka mapující životní peripetie tohoto spisovatele – dobu, kdy ho vojáci nosili v kasárnách ve štoudu na vodu po nejsmutnější chvíli jeho života, kdy ho navždy opustila jeho milovaná maminka a on se rozhodl navždy opustit Malou Stranu.

(mk)

V říjnu by se dožil 100 let někdejší ministr kultury, významný publicista, politik a novinář Pavel Tigrid, legenda české žurnalistiky a zároveň legenda obou emigrací

Byl jedním z nejvýraznějších představitelů českého exilu po komunistickém převratu v únoru 1948. Pavel Tigrid (27. 10. 1917 – 31. 8. 2003) se narodil jako Pavel Schönfeld. Rodově byl spřízněn se spisovatelem Antalem Staškem a Ivanem Olbrachtem. Původně židovská rodina se plně asimilovala, syna nechala pokřtít. Z celé rodiny se zachránila útekem do USA jen Tigridova nevlastní sestra a Tigrid. Roku 1940 nastoupil do londýnského rozhlasového vysílání československé exilové vlády. Redaktoři museli mít pseudonymy. Schönfeld si vzpomněl, jak na gymnáziu zkomolil název řeky Tigris na Tigrid. Po válce se Tigrid v Československu dlouho nezdržel, byl na seznam nejnebezpečnějších osob, které měly být zatčeny už dva dny před plánovaným pučem – 23. února. Týden před komunistickým převratem odjel jako novinář do Německa. Jeho novomanželka Ivana byla zatčena, ale po třech měsících věznění byla propuštěna a v září jí přátelé z britské ambasády pomohli přejít na Šumavě hranici.

V prvních letech emigrace žili Tigridovi v Německu. Tigrid se živil jako nezávislý novinář, psal do *Neue Zürcher Zeitung* a do *Irish Times*. Cestoval také mezi Londýnem a Paříží, spoluzakládal exulantské spolky, snažil se zlepšit podmínky v uprchlických táborech v Německu, kam se Češi po útěku uchýlovali.

Koncem čtyřicátých let Tigrid dostal nabídku, zda nechce zformovat mnichovskou pobočku vysílače Svobodná Evropa, zatímco newyorskou centrálu dával dohromady Ferdinand Peroutka. Tigrid nabídku neodolal a kolem sebe shromáždil osmdesátčlenný tým lidí. Sám se stal programovým ředitelem. Problém nastal v roce 1952, kdy mnichovská redakce požádala o více autonomie na newyorské centrále. Peroutka spolu s Američany požadavky odmítl a Tigrid se rozhodl ze Svobodné Evropy odejít. Krátce nato

Německo opustil a přestěhoval se do New Yorku, pracuje manuálně, studuje politické vědy na Kolumbijské univerzitě, občas dopisuje do krajských a amerických novin. Od října 1956 začíná vydávat kulturně politický čtvrtletník *Svědectví*, který z něj později udělá zřejmě nejvýraznějšího zástupce české emigrace a také komunisty nejvíce nenáviděnou postavu.

Tigrid vymyslel *Svědectví* spolu s dalšími exilovými osobnostmi (nejznámější pro dnešního čtenáře bude patrně polistopadový a v roce 2003 zesnulý šéf sociální demokracie Jiří Horák*), které zasedly v redakční radě. Tigrid se stal redaktorem a postupem času také dominantní postavou časopisu. „Nechtěli jsme dělat emigrantský časopis, ale časopis pro domov,“ řekl později Tigrid. „Nevěděli jsme ještě, jak ho budeme do Československa šířit, a hodně jsme se proto spoléhali na Svobodnou Evropu a její vysílání.“ První číslo vyšlo právě v čase maďarských událostí v nákladu tisíc kusů, z nichž se zhruba desetinu pokusili autoři projektu propašovat domů. Tigrid s rozjezdem *Svědectví* získal stálou novinářskou práci a v roce 1958 také americké občanství. O dva roky později se ale i se *Svědectvím* stěhuje do Paříže – chtěl, aby jeho dílo bylo v co největším kontaktu s lidmi doma. Pozdější spolupracovník českého exilu Karel Schwarzenberg k tomu říká: „Byla to logická volba. V Paříži tehdy sídlila i velká polská emigrace a taky ruská nebo španělská. Vznikala tam spousta časopisů. Paříž byla velice vstřícným, otevřeným městem, v tomto směru skutečnou evropskou metropolí. Londýn byl příliš odtržený a Mnichov příliš provinční.“

Tigrid navíc získal i formální zaměstnání – jeden z bývalých šéfů Svobodné Evropy Sam Walker mu nabídl místo evropského zástupce ve svém nakladatelství v Bruggách, kam z Francie jezdil. S manželkou a třemi dětmi bydlel na venkově, redakce sídlila v centru Paříže.

Když revoluční zvrát smetl komunisty, nebál se vrátit domů, kde nebyl čtyřicet let a kde byl stále ještě odsouzen ke čtrnácti letům kriminálu. Psal dál jako dřív, a když bylo potřeba, přijal i nabídku dělat ministra kultury v jedné z Klausových vlád. Svě občanské angažmá završil symbolicky: poslední text napsal na obranu vyhnaných Němců před útoky mladého žurnalistického nacionalisty. S výjimkou svého vládního angažmá stál až do roku 1998 po boku prezidenta Václava Havla coby jeho blízký poradce. Počátkem roku 1991 se časopis definitivně přestěhoval do Prahy. Od roku 1960 žil Tigrid – s přestávkami v devadesátých letech – trvale ve Francii. Do Čech jen zajížděl, jak sám říkával. V Hericy u Paříže měla jeho rodina domek. Byl ženatý, měl syna a dvě dcery.

Z jeho knih je zřejmě nejznámější *Kapesní průvodce inteligentní ženy po vlastním osudu*, která vyšla v roce 1988 v exilu a v roce 1990 v Česku.

*) Jiří Horák (23. 4. 1924, Hradec Králové – 25. 7. 2003, Englewood) – český politolog, vysokoškolský pedagog a sociálně demokratický politik, funkcionář exilové ČSSD a generální tajemník Rady svobodného Československa, po sametové revoluci předseda obnovené ČSSD v Československu a poslanec Sněmovny lidu Federálního shromáždění. S **Přemyslem Janýrem** založil Kruh československých sociálních demokratů v zahraničí. Jejich vliv posílil až v roce 1989, kdy se Horák i Janýr přímo podíleli na obnově strany v Československu.

DIVADLO

Alena Vránová, princezna a první dáma českého divadla a filmu, slavila

Pětaosmdesáté narozeniny oslavila před nedávnem herečka Alena Vránová. Do paměti filmových diváků vstoupila Krasomilou v *Pyšné princezně* a Dišperandou v *Hrátkách s čertem*. Její filmografie je ale daleko bohatší (*Vím, že jsi vrah*, *Vina Vladimíra Olmera*, *Kronika žhavého léta*, *Já to tedy беру, šéfe*, *Vratné lahve* aj.). Ztvárnila postavy elegantních, sebevědomých i psychologicky komplikovaných žen. Objevila se i v řadě televizních seriálů (*Dnes v jednom domě*, *Chalupáři*, *Vlak dětství a naděje*, *Zkoušky z dospělosti*), svůj charismatický hlas propůjčila v dabingu Marině Vladyové, Gině Lollobrigidě, Shirley MacLainové i dalším hvězdám.

Alena Vránová pochází z rodiny nadšeného ochotníka, a tak její cesta k divadlu nebyla překvapivá. Po absolutoriu herectví na pražské DAMU hrála krátce v Benešově a pak se její domovskou scénou na řadu let stalo pražské Divadlo ABC, respektive Městská divadla pražská, ve slavných érách Jana Wericha a Jiřího Ornesta. Před dvaceti lety se stala kmenovou herečkou pražského Divadla Ungelt, v němž vytvořila stěžejní postavy v inscenacích založených na jejím zralém herectví plně sebeironie, anglického suchého humoru a tragikomiky. V triu s Františkem Němcem a Petrem Kostkou excelovala v inscenaci *Ledňáček*, za roli Gertrudy Matthewsově ve hře *Bouřlivé jaro* získala v roce 1997 Cenu Thálie. Druhou pak obdržela za celoživotní činoherní mistrovství v březnu letošního roku. Při té příležitosti řekla: „Troufám si tvrdit, že diváci a já jsme si rozuměli. V Ungeltu je srozumění mezi herci na repertoáru každý večer. Chodí tam diváci z potřeby zážitku z příběhu a také na své herce. Toho i onoho se mu dostává. Může být dojatý, s úsměvem i bez, ale neodchází lhotejný.“

Od rolí princezen se Alena Vránová vypracovala na první dámu českého divadla a filmu.

(mk)

Divadlo na Vinohradech: 110 let od otevření

V letošním roce oslaví Divadlo Na Vinohradech 110 let od otevření. Secesní budova divadla byla postavena v letech 1905-1907 staviteli Janem Majerem a Josefem Veselým podle návrhu architekta Aloise Čenského. Prvním představením byla 24. listopadu 1907 hra Jaroslava Vrchlického *Godiva* v režii F. A. Šuberta s výpravou Josefa Weniga. Divadlo na Vinohradech je jedna z hlavních činoherních scén v Praze, která se nachází na náměstí Míru v městské části Praha 2 na Vinohradech.

Divadlo na Vinohradech v Praze by se kvůli opravě mělo uzavřít na jeden rok, nejspíš v roce 2020. Za miliardu korun bude opravena budova i unikátní pohyblivé jeviště. Důvodem rekonstrukce je špatný stav budovy. Divadlo zatím nikdy neprošlo kompletní rekonstrukcí. Ani jeviště nebylo opraveno a do dnešního dne zůstává ve stejném stavu, jak jej vybudoval František Křižík. „Křižíkovo“ jeviště bude při opravě demontováno a nahrazeno novým, je

možné, že by následně bylo uloženo například v depozitáři muzea.

<http://www.divadlonavinohradech.com/>

Hra Periferie

Již pátým rokem se divadlo postupně věnuje „rodinnému stříbru“, tvorbě autorů osudově spjatých s vinohradským jevištěm. Po textech K. Čapka, F. Šrámka, P. Kohouta a J. Vedrala se na domácí scénu potřetí vrací *Periferie*, snad nejslavnější hra Františka Langera, která se dočkala mnoha zahraničních uvedení. Její autor, respektovaný dramatik a prozaik, přítel Karla Čapka a člen legendární skupiny Pátečníků a lékař, byl kmenovým autorem Vinohradského divadla a v letech 1930-1935 dokonce jeho dramaturgem.

Poprvé byla *Periferie* uvedena v Městském divadle na Královských Vinohradech v roce 1925 v režii J. Kvapila a výpravě J. Čapka s obrovským diváckým úspěchem. Franciho hrál Zdeněk Štěpánek, Anči Míla Pačová. Podruhé viděli diváci *Periferii* v prosinci 1947. Od té doby se Langer v repertoáru DnV neobjevil, tato inscenace je tedy i splátkou velkého dluhu dramatikovi, který na vinohradské jeviště po právu patří.

Mladík Franci se po roce vězení vrací domů a ve svém bývalém pokojíku na periferii nachází mladou pohlednou ženu, která se živí nejstarším řemeslem světa. Navzdory tomu se oba rychle sblíží a Anči se stane součástí Franciho snu – stát se tanečnicem v baru. Zdá se, že oba čeká společná a hlavně lepší budoucnost, ale vše změní nečekané a dramatické setkání Franciho s jedním z Ančinych „klientů“ – mladík v krátké potyčce bohatého stavitele zabije a navzdory neodhalení svého zločinu – nebo právě kvůli němu – je stíhán pocitem viny...

Otázkou zůstává, do jaké míry je samotné téma hry „uvěřitelné“ v očích dnešní publika, žijícího ve světě, kde se na výčitky svědomí hledívá jako na projev lidské slabosti a cosi neslučitelného se společenským úspěchem, míní kritik LN. Přesto lze návrat Langerovy *Periferie* na její domovskou scénu označit za navýsost zdařilý a představuje významnou divadelní událost letošní sezóny, dodává.

Recenze: Peer Gynt

Další vinohradská spolupráce herce Ondřeje Brouska a režiséra Martina Čičváka nabízí divákům moderní pohled na Ibsenovu klasiku *Peer Gynt*. Náročné představení opět nabízí neobvyklou scénu a velký herecký výkon. Stěžejní dílo Henrika Ibsena *Peer Gynt* nabízí i 150 let od napsání aktuální otázky a je jedno, zda byla „dramatická báseň“ psána jako kritika tehdejšího norského nacionalismu, pohádka pro dospělé, či autorovo vyrovnání se s vlastními selháními. Režie Martina Čičváka akcentuje nadčasové osobnostní dilema, které titulní postava dramatu řeší. *Peer Gynt* je v podání Ondřeje Brouska sympatický snílek, který se celý život snaží, ovšem kvůli své nezodpovědnosti, která ústí v patologické útěky od problémů, nikdy ničeho nedosáhne. A když přijde ve finále čas zúčtování, nezachrání ho ani čistá a nezničitelná láska křehké Solvejg (Andrea Elsnarová). I díky skvělému překladu z pera Jiřího Vohryzky a Josefa Bruknera je nové nastudování na Vinohradech udá-

lostí, divák se však musí připravit na více než tříhodinové drama. Větší škrtání by asi neuškodilo. Potěší však vtipně podaná muzikálová vsuvka z trollího světa, kde září všichni zúčastnění. Kvůli zvalené mikině skrývající triko s nápisem rock'n'troll, roztrhaným džínám a chybějícím zubům působí Brouskův Gynt jako umaštěný pobuda, herec však postavu vnitřně podává jako někoho, kdo víc než se světem bojuje sám se sebou. A s tím se divák i přes náročnou délku dokáže snadno ztotožnit.

Inscenace *Olga/Horror* z *Hrádečku* získala Ravenhillovu cenu

Nejoceňovanějším divadelním projektem končící sezóny se stala inscenace nazvaná *Olga/Horror* z *Hrádečku*, kterou Divadlo Letí uvádí v pražské Vile Štvanice. V anketě *Divadelních novin* se stala Inscenací roku, herečka Pavlína Štoroková nominovaná za svůj výkon na Thálii získala Cenu divadelní kritiky. Ve stejné anketě časopisu *Svět a divadlo* se text Anny Saavedry a režisérky Martiny Schlegelové stal nejlepší poprvé uvedenou českou hrou. Režisérka nyní dostala Cenu Marka Ravenhilla za nejlepší českou divadelní inscenaci nového textu. Ravenhillova cena je součástí projektu Centrum současné dramatiky, letos byla udělena po sedmé. Osmičlenná porota vybírala z více než devadesáti premiér, z nichž do finále nominovala čtyři inscenace. Kromě Divadla Letí to byla činohra Národního divadla v Praze, Divadlo F. X. Šaldy v Liberci a brněnské Divadlo Feste.

Jiráskův Hronov nabídl v hlavním programu 23 inscenací

V Hronově na Náchodsku proběhl 87. ročník festivalu amatérského divadla Jiráskův Hronov. V hlavním programu se představilo třiatadvacet inscenací či choreografií v celkem osmašedesáti představeních. Festival je podle pořadatelů nejstarší divadelní přehlídkou neprofesionálního divadla v Evropě. Byl založen roku 1931 v Hronově, rodišti spisovatele Aloise Jiráska, a do roku 1951 se na festivalu vždy uváděla alespoň jedna jeho hra. Od roku 1991 program Jiráskova Hronova pravidelně obohacují zahraniční neprofesionální divadla.

Nejlepší stepařská škola Evropy je v Brně

Málokdo by hádal, že nenápadná budova skrytá na jednom z brněnských sídlišť, kde byl před třemi desítkami let obchod a výměníková stanice tepláren, ukrývá nejlepší stepařskou školu v Evropě. Už téměř čtvrt století v jejím čele stojí manželský pár Renata a Pavel Bartůňkovi. Letos jejich svěřenci vyválčili na mistrovství Evropy třináct cených kovů, z toho devět zlatých.

Možná to bude pro někoho překvapující, ale step má v Česku, nebo spíše Československu, dlouhou tradici. „Nedodmyslitelně patří k první republice, kde byla stepařská vystoupení tradičními čísly v kabaretech. V jednom z filmů stepuje i Adina Mandlová a není tajemstvím, že i herec Vlastimil Brodský byl velmi kvalitním stepařem, který si touto činností v mládí přivydělával,“ řekl *Právu* Pavel Bartůňek.

Když přitom v roce 1993 s manželkou školu R+P Brno zakládal, byla to hlavně škola taneční. „Step jsem sice měl

při studiích na JAMU, ale nikdy jsem se mu nevěnoval. [...] Dneska už jsou mí žáci dávno lepší než já, a to je jim deset let, většina dnešních pedagogů na škole mi prošla rukama jako děti.“ V Brně vyrůstá i jedna z největších hvězd současného světového stepu. Ve svých šestnácti letech je Tobiáš Košíř pětinasobný mistr světa i Evropy a letos se chystá vkročit do elitní kategorie dospělých. Ostatně letos letí do Bostonu na jednu z nejznámějších škol stepu, kam zvou jen ty nejlepší z nejlepších, aby tam měl svůj workshop. Právě Amerika je země stepu zaslíbená. „Obrovské talenty tam potkáte na ulici, step je tam součástí folklóru. Američané dominují i na mistrovstvích světa, ale my jsme hned za nimi,“ chválil své svěřence zakladatel školy.

Loutkářská Chrudim nabídla 112 představení

Celostátní přehlídka amatérského loutkářství Loutkářská Chrudim nabídla letos 112 představení. V hlavním programu bylo uvedeno osmnáct inscenací, např. loutková instalace inspirovaná životem a dílem chrudimského rodáka Josefa Ressela v podání studentů Loutkářské konzervatoře. Do přehlídky se zapojilo i Muzeum loutkářských kultur, které připravilo celodenní program se zahájením výstavy o historii muzea, besedami, dílnami, pohádkami a hudbou.

Ve věku 93 let zemřel divadelní a filmový herec František Řehák

Ve věku 93 let zemřel divadelní a filmový herec František Řehák. Za svůj život ztvárnil stovky rolí v divadle, filmu i televizi. Široké veřejnosti byl znám hlavně ze snímků režiséra Jiřího Menzela jako abbé v *Rozmarném létě*, Drobeček ve *Skřiváncích na niti*. Jednou z jeho nejznámějších filmových rolí je pravděpodobně malá, ale nezapomenutelná úloha zednického mistra Lorence ve snímku *Na samotě u lesa*, o němž jedna z postav tvrdí: „Von teda cihlu do ruky nevezme, ale odborník je to na slovo vzatej.“

František Řehák

Zemřel Petr Pelzer, hlas Gandalfa. Zahrál si v *Helimadoe* i v *Učitelích tance*

V šestasedmdesáti letech zemřel dlouholetý herec Národního divadla Petr Pelzer, poslední roky působil i v Divadle Na Jezerce. Filmoví diváci jej znají z Jirešových filmů *Učitel tance* či *Helimadoe*. Věnoval se i dabingu.

Brněnský rodák vystudoval JAMU, po úvodních hostovačkách (včetně Divadla Na zábradlí) následně zakotvil v Olomouci a na ostravských scénách. V roce 1984 zamířil do Prahy, nejprve deset let působil v Městských divadlech pražských, od roku 1994 pak byl členem souboru činohry Národního divadla. Na televizní obrazovce se v poslední době objevil třeba v Sedláčkově *Českém století*, konkrétně si zahrál Pavla Tigrida v posledním díle o rozdělení Československa.

Eliška Balzerová ukončila své angažmá v Divadle na Fidlovačce

S pražskou scénou, kterou spoluzakládala a jejíž byla hlavní tváří, strávila dvacet let. Jejím odchodem končí na Fidlovačce několik inscenací jako například *Dohazovačka* či populární *Tři holky jako květ*.

Eliška Balzerová divadlo spoluzakládala s Tomášem Töpferem v polovině devadesátých let, kdy se jim společně podařilo z rozpadající se scény s velkou historií znovu vytvořit kulturní centrum. Po Töpferově odchodu do Divadla na Vinohradech se stala jeho ředitelkou. Tento post opustila s koncem roku 2015, kdy její místo převzal současný šéf Jan Kotátko.

Zemřel loutkář a scénograf Petr Matásek

Ve věku třiasedmdesáti let zemřel v Praze divadelník a scénograf Petr Matásek. Uvedl to na svém webu časopis *Loutkář*, který se českému loutkovému divadlu věnuje přes sto let. Informaci potvrdila Nina Malíková z Divadelního ústavu.

Matásek spolupracoval s režisérem Josefem Křoftou v divadle Drak, s českými i zahraničními loutkovými divadly, vytvořil také řadu výprav i pro činoherní scény. Petr Matásek patřil k osobnostem, které dávaly podobu modernímu českému loutkovému divadlu ve druhé polovině 20. století.

Petr Matásek vystudoval Střední uměleckoprůmyslovou školu v Praze a scénografii na katedře loutkového divadla na Divadelní fakultě Akademie múzických umění v Praze. Byl výtvarníkem a šéfem výpravy Středočeského loutkového divadla na Kladně a Divadla dětí Alfa, od roku 1974 pak šéfem výpravy v Divadle Drak v Hradci Králové. Do historie moderního českého loutkového divadla se zapsal zejména inscenacemi, které jako výtvarník spoluvytvářel s režisérem Josefem Křoftou v Divadle Drak, patří k nim mimo jiné *Šípková Růženka* (1976), *Zlatovláska* (1981), *O Popelce* (1982), *Sen noci svatojánské* (1984) nebo *Píseň života* (1985). Od roku 1990 byl pedagogem Kabinetu scénografie Katedry alternativního a loutkového divadla DAMU, kde vychoval celou generaci českých i zahraničních studentů-výtvarníků. Jeho divadelní i volnou tvorbu představila také řada výstav.

V zahraničí vedl řadu scénografických workshopů. Jednou z posledních prezentací jeho práce byla oborová výstava *Strings attached* v Ohio v USA a výstava *České loutkové divadlo 3 x jinak* (Korea, Japonsko, Česká republika), pořádaná Institutem umění – Divadelním ústavem.

Petr Matásek získal několik ocenění na přehlídce Skupova Plzeň, v roce 1999 Zlatou trigu Pražského quadriennale a v roce 2000 Cenu Alfréda Radoka za scénografii.

(mk)

TELEVIZE, FILM

Modrou kostku si odnese režisér Jiří Strach

Režisér a herec Jiří Strach je dvanáctou osobností, která získá cenu innogy Modrá kostka. Kostku vybroušenou z tmavě modrého polodrahokamu lapis lazuli převezme za režii divácky úspěšné pohádky *Anděl Páně 2*. Film dodnes zhlédlo 1,2 miliónu diváků, na tržbách vydělal 137 miliónů korun. Modrá kostka se uděluje od roku 2006 za mimořádný umělecký přínos filmu, který koprodukovala tato firma v rámci dlouhodobého projektu innogy – energie českého filmu.

Oceněním Rennera a Vorlíčka skončil karlovarský festival

Předáním cen vyvrcholil 52. ročník Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech. Americký herec a hudebník Jeremy Renner převzal Cenu prezidenta festivalu. Ocenění za přínos českému filmu obdržel režisér Václav Vorlíček, uvedl v Letním kině svou úspěšnou komedii z roku 1971 *Dívka na koštěti*. V hlavní soutěži karlovarského festivalu domácí kinematografii reprezentoval historický snímek ze středověku *Křižáček*, který získal Křišťálový glóbus. Režisér Václav Kadrnka ho na motivy epické básně Jaroslava Vrchlického *Svojanovský křižáček* natočil

s Karlem Rodenem v hlavní roli v koprodukcii se Slovenskem a Itálií. Cena tak po patnácti letech zůstává v Česku, naposledy ji v roce 2002 obdržel za *Rok ďábla* režisér Petr Zelenka. Zvláštní cenu hlavní porota udělila snímku Alena Drljeviče *Chlapi nepláčou*, jehož hrdiny jsou veteráni jugoslávské války podrobující se terapeutickému sezení. Za režii byl oceněn slovenský režisér a herec Peter Bebjak za snímek *Čára*. Odehrává se v roce 2006 na slovensko-ukrajinském pomezí v prostředí pašeráků cigaret a zkorumpované policie krátce před vstupem země do schengenského prostoru. Cenu za ženský herecký výkon obdržely Jowita Budníková a Eliane Umuhire – film *Ptáci zpívají v Kigali*, cenu za mužský herecký výkon obdržel Alexander Jaščenko – film *Arytmie*.

V rámci slavnostního zakončení 52. MFF byla uvedena mysteriózní sci-fi režiséra Denise Villeneuva *Příchozí*, v níž hlavní roli vytvořil právě Renner po boku Amy Adamsové. Hlavní hvězdou festivalu byla americká herečka a producentka Uma Thurmanová, která uvedla v Karlových Varech film *Kill Bill*. V tomto snímku Quentina Tarantina, jehož oba díly se v Karlových Varech promítaly za sebou, hraje Thurmanová hlavní hrdinku.

Letošní zahraniční hosté karlovarského festivalu Casey Affleck a Jeremy Renner nevyloučili svou účast v příští znělce této mezinárodní přehlídce. Ta už tradičně připomíná

držitele prestižních cen. Americký skladatel James Newton Howard slíbil, že k ní napíše muziku, uvedl na setkání s novináři prezident festivalu Jiří Bartoška. Tradice nových znělek začala v roce 2008. Od té doby v nich účinkovali například Danny DeVito, Harvey Keitel, John Malkovich, Jude Law či Miloš Forman. Letošní natočil herec Josef Somr.

Přehlídka, jejíž 52. ročník skončil udělením cen, se zúčastnilo 13 734 akreditovaných návštěvníků. Filmových tvůrců přijelo 398, filmových profesionálů bylo 1 165 a novinářů 617. V průběhu přehlídky se uskutečnilo 505 projekcí, na 170 celovečerních snímků včetně dokumentů a bylo prodáno 140 067 vstupenek.

Černý Petr míří do kin

Černý Petr Miloše Formana, kdysi velmi slavný a stále oblíbený film, byl digitálně restaurován. Obnovená premiéra se chystá v italských Benátkách a česká obnovená premiéra proběhne 13. září v pražské Lucerně a poté film půjde i do dalších českých kin.

Komedie Černý Petr vypráví o mladíkovi, který má chytat v obchodě zloděje, jenže je příliš nesmělý. Nedokáže zloděje ani oslovit. Navíc si nerozumí s rodiči, kteří stále jen opakují fráze a banality.

„Po úspěchu digitálně restaurovaného snímku *Ikarie XB 1* na festivalech v Cannes a Berlíně představí Národní filmový archiv (NFA) svoji práci na dalším mezinárodním festivalu,“ jak uvedla Jana Ulipová z Národního filmového archivu.

Filmový debut Miloše Formana pochází z roku 1963. Obnovená premiéra proběhne na mezinárodním filmovém festivalu v Benátkách v sekci Venice Classics, která se soustředí právě na nejlepší digitálně restaurované filmy. Národní filmový archiv uvedl v Benátkách jeden digitálně restaurovaný film už v roce 2012 – *Pytel blech* Věry Chytilové.

Režisér Miloš Forman v dopise vyjádřil naději, že po digitálním restaurování bude film vypadat tak, jak ho v roce 1963 natočili. Tým NFA pod vedením restaurátorky Terezy Frodlové se snažil tomuto přání režiséra vyhovět, přizval ke spolupráci další odborníky (kameramana Jana Malíře, zvukového mistra Pavla Rejholce a další) a konzultoval to i s Ivanem Passerem, který na Černém Petrovi pracoval jako pomocný režisér. Digitální restaurování proběhlo ve studiu Cinepost Barrandov v Praze.

(mk)

Zlínský filmový festival uvedl 18 světových premiér

Zlínský filmový festival pro děti a mládež letos uvedl osmáct světových premiér. Patří mezi ně například dokument o Hermíně Týrlové, film Marty Gerlíkové z Valašska *Tehdy spolu* nebo pohádka *Dukátová skála*, která se natáčela mimo jiné i na nedalekém hradě Lukov. Festival nabídl 326 snímků z rekordního počtu 62 zemí.

Festival se koná 57. rokem, jde o nejstarší a největší filmovou přehlídku svého druhu na světě. Na festivalu měl premiéru také dokument švýcarského režiséra Roberta Kolinského *Jiří Menzel – Komedie není legrace*. Cenu za mimořádný přínos kinematografii pro děti a mládež Zlatý střevíček převzal malíř a kostýmní výtvarník Theodor

Pištek. Zlatý střevíček za nejlepší hraný film pro děti získal snímek *Amélie a horský zázrak*. Nejúspěšnějším snímkem zlínského festivalu je francouzský film režiséra Michela Boujenaha *Na stejné notě*. Film získal diváckou cenu za nejlepší hraný film i cenu dětské poroty. Ceny festivalu se předávaly při závěrečném galavečeru ve zlínském kongresovém centru. Snímek *Na stejné notě* vypráví o dvanáctileté talentované violoncellistce, která tají onemocnění očí. Sblíží se se spolužákem Viktorem, který se naopak potýká se studijními neúspěchy. Do Zlína přijeli například syn režiséra Ingmara Bergmana Daniel, Jan Troell, jeden z nejvýznamnějších švédských režisérů, slovenská herečka Emíliia Vášáryová, běloruský dokumentarista Sergej Loznica a řada českých herců a režisérů. Festival zakončila předpremiéra filmu Zdeňka a Jana Svěrákových *Po strništi bos*. Zlínský filmový festival navštívilo letos přes 125 000 lidí.

Mrnkův film o Miladě Horákové se v kinech objeví v listopadu

Devět let připravoval režisér, scénárista a producent David Mrnka celovečerní film o Miladě Horákové, kterou komunisté po vykonstruovaném procesu v roce 1950 popravili a která se stala symbolem boje za svobodu. Do titulní role obsadil izraelsko-americkou herečku Ayelet Zurerovou (*Mnichov*, *Muž z oceli*, *Anděl a démoni*, *Daredevil*, *Ben-Hur*). Ve snímku *Milada*, jehož premiéra bude 31. října, se objeví také Aňa Geislerová v roli soudkyně Ludmily Brožové, manžela titulní hrdinky ztvárnil Američan Robert Gant. Podkladem ke scénáři Mrnkovi byly materiály, které mu poskytla Horákové dcera Jana Kánská, na scénáři spolupracovalo několik odborných poradců. David Mrnka žije v USA. Česko opustil po maturitě, v Austrálii vystudoval film a za prací se přesunul do zákulisí amerických filmů a televizí. Produkoval zprávy pro televize CNN, BBC a podílel se na přípravách pořadu *Larry King Live*.

Klusákův dokument – portrét autentického českého neonacisty – přišel do kin

Dalibor K. pracuje jako lakýrník, točí amatérské horory, skládá našťavané písně a maluje. Blíží se mu čtyřicítka, bydlí s matkou a nesnáší svoji práci, cikány, Židy, uprchlíky, homosexuály, Merkelovou, pavouky a zubaře. „Vždyť on je hodnej, jenom má blbý názory,“ říká v jednu chvíli o Daliborovi jeho máma. Autor dokumentu nazvaného *Svět podle Daliborka* Vít Klusák Dalibora s kamerou sledoval dva roky. Podle Klusáka bylo při natáčení nejtěžší udržet balanc mezi kritickým odstupem a empatií. „Těžko říct, zda se to povedlo. S nacistickou ideologií se pochopitelně neztotožňuji, přesto jsem od začátku věděl, že nechci natočit aktivistický odsudek, dokumentární popravu nácka. Přišlo mi cennější zkusit pochopit, jak se z citlivého kluka z maloměsta stane neonacista. Proč to o sobě hrdě prohlašuje? A jak je možné, že mu to jeho blízcí s úsměvem schvalují,“ vysvětlil režisér.

Horolezecký filmový festival v Teplicích nabídl 40 snímků

Mezinárodního horolezeckého filmového festivalu, jehož 34. ročník se uskutečnil v srpnu v Teplicích nad Me-

tují na Náchodsku, se letos zúčastnilo čtyřicet snímků autorů z dvanácti zemí. V soutěži byl představen například dokument *Obyčejní chlapi* režiséra a kameramana Rastislava Hatiara o dvojici liptovských skialpinistů nebo český snímek nazvaný *Linka nad Rájem* o přechodu hřebene Suchých skal v Českém ráji. Loni v Teplicích nad Metují získal hlavní cenu snímek *K2 Dotknáč nieba* polské režisérky Elizy Kubarské, který sleduje expedici dospělých potomků uznávaných horolezců, kteří přišli o život na druhé nejvyšší hoře světa.

Filmovou přehlídku v Teplicích založil v roce 1981 horolezec a fotograf Miroslav Šmíd, který v roce 1993 tragicky zahynul při výstupu na Lost Arrow v Yosemitešském národním parku v Kalifornii.

Divácký zájem o domácí filmovou tvorbu je rekordní

Divácký zájem o domácí filmovou produkci posunul Českou republiku na třetí místo mezi zeměmi Evropské unie. Žebříček vedou Francie a Velká Británie, kde návštěvnost domácí tvorby zaujímá z té celkové 35 procent. V Česku jde zhruba o 29,5 procenta, uvedli na tiskové konferenci na karlovarském festivalu členové Asociace producentů v audiovizí. V roce 2016 přišlo do kin na české filmy 4,6 miliónu diváků, což je dvojnásobek ve srovnání s rokem předchozím. Kromě divácky nejúspěšnějšího *Anděla Páně 2* (914 000 diváků) byly úspěšné také snímky *Lída Baarová*, *Teorie tygra* a *Bezva ženská na krku*. Producenti upozornili, že česká kina uvedla loni rekordních 345 premiér, z toho 79 snímků z domácí produkce.

Sommerová při Pražském jaru představila svůj snímek o Soně Červené

Režisérka Olga Sommerová v rámci festivalu Pražské jaro představila veřejnosti dokument, který natočila o české

operní pěvecké legendě Soně Červené. Premiéru filmu s názvem *Červená* mohli lidé vidět v pražském kině Lucerna. Do ostatních kin se snímek dostane 7. září, tedy dva dny před dvaadevadesátými narozeninami stále aktivní umělkyně. „Se Soňou Červenou jsem se seznámila před dvanácti lety, tedy v době, kdy po Sonině třicetileté emigraci a čtyřicetileté nepřítomnosti v rodné Praze začala česká kulturní veřejnost postupně odkrývat její světovou pěveckou kariéru,“ uvedla Sommerová. Ve snímku o pěvkyni a herečce Sommerová zaznamenala její životní pouť, soukromou i profesní, kterou poznamenaly bouřlivé dějiny 20. století a jeho dva totalitní systémy – nacismus a komunismus.

Zemřela první stálá televizní hlasatelka Jarmila Šusterová

Ve věku pětadesátilet zemřela v červenci Jarmila Šusterová Horčičková, která byla první stálou programovou hlasatelkou Československé televize. V tehdejší Československé televizi působila Jarmila Šusterová od jejích začátků, programy uváděla v letech 1956-1971. Za normalizace jí byl zakázán vstup na obrazovku, ale televizi přesto zůstala věrná jako administrativní pracovnice až do odchodu do důchodu v osmdesátých letech. Do vysílání se po roce 1989 pak vracela už jen příležitostně.

V devadesátých letech byla Jarmila Šusterová zvolena zastupitelkou městské části Praha 8. O svém životě a práci napsala s Danielem Růžičkou knihu *Každý den jsem měla premiéru*.

Hlasatelé byli s Československou a posléze Českou televizí spojeni od počátků vysílání v roce 1953. Soukromé televize po svém vzniku v devadesátých letech podobný způsob upoutávek nepoužívaly, z obrazovek veřejnoprávní televize populární hlasatelky a hlasatelé zmizeli na konci roku 2005.

(mk)

FOTOGRAFIE

Olga Havlová v Atriu

Téměř celý srpen probíhala ve výstavních prostorách Atria v Praze na Žižkově putovní výstava fotografií *Olga Havlová a Výbor dobré vůle*. Výstavu zahajovala ředitelka Výboru dobré vůle – Nadace Olgy Havlové Milena Černá a po vernisáži se konal koncert skupiny Plastic People of the Universe, která k životu Olgy Havlové neodmyslitelně patřila.

Olga Havlová navštěvovala jako dítě známý Milíčův dům, jehož zakladatelem byl Přemysl Pitter, a právě ve zdejší knihovně získala podle svých slov velmi silný vztah k literatuře. Po vyučení vystřídala množství nejrůznějších zaměstnání, pracovala například jako prodavačka, účetní, skladnice nebo uvaděčka a měla také mnoho zájmů a aktivit – hrála například ochotnické divadlo.

Když se stala Olga Havlová první dámou České republiky, začala se intenzivně věnovat charitativní činnosti – v Čechách v tomto směru patřila k průkopnicím. Za

čátkem roku 1990 založila Výbor dobré vůle a v roce 1992 přidala Nadaci Olgy Havlové. Hlavním cílem Výboru dobré vůle – Nadace Olgy Havlové bylo a stále je pomáhat li-

Olga Havlová s princeznou Dianou

dem se zdravotním postižením, opuštěným a diskriminovaným.

Ve výstavní síni žižkovského Atria si mohli návštěvníci výstavy prohlédnout třiatřicet fotografií umístěných na šestadvaceti plakátech, kde je Olga Havlová zobrazena při setkávání s dětmi a dospělými se zdravotním postižením, ale také s různými významnými osobnostmi, například s princeznou Dianou, španělskou princeznou Kristýnou nebo hercem Alainem Delonem. Autory těchto snímků jsou známí fotografové Ondřej Němec, Bohdan Holmíček, Přemysl Fialka a další.

Olga Havlová je považována za výjimečnou ženu a obyvatel Žižkova jsou rádi, že patřila právě sem – tady se narodila, prožila dětství a vdala se tu za svého osudového muže, a proto je zde i ulice nesoucí její jméno. Pro většinu lidí byla skutečně důstojnou první dámou, a proto ve srovnání s jejími předchůdkyněmi i následovnicemi vedle ní obstojí snad jen Charlotte Masaryková a Hana Benešová. Olga Havlová zemřela v roce 1996 ve věku dvaasedesáti let.

Výstava v žižkovském Atriu byla putovní a setkala se s obrovským zájmem veřejnosti po celé republice i na Slovensku.

(mk)

Hrad Špilberk při festivalu a podzimní výstavě obsadí skřeti

Hrad Špilberk na podzim obsadí skřeti podobní těm, které v *Pánu prstenů* stvořil spisovatel J. R. R. Tolkien. Muzeum města Brna dá prostor velké fotografické výstavě *Jeden kmen*. Veřejnosti se otevře 24. září, o den dřív se uskuteční na nádvořích Špilberku zahajovací fantasy festival, který kromě hudby nabídne také turnaj v bojové aréně, šamanské věštby nebo střelbu z kuše.

„Projekt *Jeden kmen* se sice inspiroje reáliemi z děl J. R. R. Tolkiena, vytváří si však vlastní detailně propracovaný svět,“ uvedl mluvčí muzea Michael Kalábek. Jde o svět skřetů z kmene Snaga, kteří se vlastním jazykem nazývají uruki, mají svou mytologii, příběhy, tradice a zvyky.

HUDBA

Letošní ceny Anděl opanovala zpěvačka Lenny

Vyhlásování hudebních cen Anděl opanovala zpěvačka Lenny, která proměnila všechny své čtyři nominace. V hlasování Akademie populární hudby získala sošku Jaroslava Róny v kategoriích album roku (*Hearst*), skladba roku (*Hell.o*) a zpěvačka roku a videoklip roku (*Hell.o*). Dcera zpěvačky a kytaristky Lenky Filipové s albem *Hearts* uspěla i v kategorii Rock & Pop v Žánrových cenách Anděl, o nichž hlasují hudební odborníci, kteří menšinové žánry celoročně sledují. Ceny byly předány v pražském Lucerna Music Baru. Skupinou roku byla vyhlášena akustická kapela Jelen v čele s Jindrou Polákem za jejich album *Vlčí srdce*. Zpěvákem roku se stal Tomáš Maček vystupující pod jménem Thom Artway za své debutové album *Hedgehok*. Třidvacetiletý Thom Artway, který proslul skladbou *I Have No Inspiration*, si odnesl vítězství také jako objev roku. Do Síně slávy byla zvolena in memoriam zpěvačka Věra Špinarová, která zemřela letos 26. března.

Autor hudby k filmům s Belmondem Vladimír Cosma vystoupil na Prague Proms

Držitel dvou Césarů, skladatel Vladimír Cosma, vystoupil s Českým národním symfonickým orchestrem na letošním festivalu Prague Proms. Autor, jehož hudba zní ve filmech s Jeanem-Paulem Belmondem, Louísem de Funěsem, Pierrem Richardem nebo ve slavném filmovém muzikálu *Tančírna*, dirigoval v pražském Obecním domě svou hudbu.

Ačkoliv se Vladimír Cosma narodil v Rumunsku, komponoval převážně pro filmy francouzské produkce, jako například *Roztržitý*, *Velký blondýn s černou botou*, *Návrat velkého blondýna*, *Rabín Jákob*, *Hořčice mi stoupá do nosu*, *Křídýlko nebo stehýnko*, *Zvíře* a mnoho dalších. Vladimír Cosma byl oceněn řadou mezinárodních cen,

mezi nimi například v roce 1982 a 1984 dvěma Césary za nejlepší hudbu k filmům *Diva* a *Tančírna*. V Cannes byl v roce 1983 oceněn cenou Grand Prix du Disque. Loni i letos oslavil padesát let své profesionální kariéry řadou koncertů ve Francii a ve Švýcarsku.

Letní hudební festivaly stále lákají tisíce návštěvníků

Prázdninové hudební festivaly jsou pro řadu lidí symbolem léta a mnohé z nich vykazují desetitisícovou návštěvnost. Z „internetové populace“ lidí ve věku 15 až 34 let je podle průzkumu společnosti Nielsen Admosphere navštívuje téměř třetina lidí. První polovina festivalové sezóny nabídla řadu zahraničních hvězd i zrušení dvou tradičních akcí. Třeba pražský Metronome přivítal 16 000 návštěvníků, dvakrát více než loni. Colours of Ostrava zaznamenal rekordních 43 000 až 46 000 lidí. Ve Vizovicích na Zlínsku navštívilo Masters of Rock 25 000 návštěvníků z osmatřiceti zemí světa. V Milovicích na Nymbursku na akci Votvírák zaměřené převážně na hudbu v provedení českých a slovenských interpretů bylo 40 000 lidí několika generací. Popularitu festivalů mezi potencionálními voliči využívají i politici, kteří je letos navštěvují v nevídaném množství.

Na technoparty u Meziříčka na Třebíčsku se podle policejního odhadu pohybovalo kolem 2 500 lidí. Policie řešila problémy s velkým počtem aut zaparkovaných na silnici při pátečním zahájení této čtyřdenní akce. Akce se konala na soukromém pozemku.

Ve sportovním areálu v libereckém Vesci se konal hudební festival Benátská! Zahájila ho produkce mladé kapely Zoči Voči. První festivalový den byl věnovaný slovenským kapelám. Na hlavním pódiu se jako další objevil Peter Nagy.

V areálu pevnosti Josefov proběhl metalový festivalu Brutal Assault. Vystoupilo na něm zhruba 110 skupin,

vstupenky na letošní ročník byly vyprodány. Brutal Assault vznikl původně jako malá akce na Moravě a často měnil místo svého konání. Přelom přinesl rok 2006, kdy díky atraktivnímu programu do Svojsic u Přelouče dorazilo 7 000 lidí, po přesunu do Josefova návštěvnost ještě vzrostla. Například vloni dorazilo na 18 000 příznivců metalu.

Závěrečný den festivalu Rock for People konaného na letišti v Hradci Králové pobavil svým programem seniory i příznivce drsné rockové hudby. Na své si přišli i posluchači popu nebo písničkářské scény. Celý festival zakončili představitelé elektronické scény The Bloody Beatroots Live.

V lesoparku areálu zámku ve Světlé nad Sázavou proběhl 17. ročník hudebního festivalu Sázavafest. Na třech scénách se představilo několik desítek interpretů, třeba Lenny, Čechomor nebo Michal Hrůza.

Moderní jazz česko-slovenského Otto Hejnic Tria za pozornosti stovek diváků na Staroměstském náměstí v Praze zahájil 12. ročník festivalu Bohemia JazzFest, který se konal pod širým nebem na centrálních náměstích, v Plzni, Liberci, Domažlicích, Táboře a v Brně představil vždy tři jazzové projekty. V Praze vedle Otto Hejnic Tria vystoupilo trio saxofonisty Pavla Hrubého a Miroslav Vitouš s kytaristou Rudy Linkou, italským bubeníkem Robertem Gattem a s Rozhlasovým Big Bandem Gustava Broma.

V podhradí Točnicku proběhl putovní festival Hradý CZ, který letos v anketě Žebřík obhájil prvenství v kategorii Akce roku. Na dvou pódiích se za deštivého počasí do půlnoci představila více než desíтка českých a slovenských kapel. Například kapela The Agony a písničkář Xindl X, Tomáš Klus, Arakain s Lucíí Bílou a opět s Richardem Müllerem. Velký úspěch svými melodickými popovými skladbami sklidila košická kapela No Name, o které se v poslední době hovoří zejména v souvislosti s vydáním společné písně s Karlem Gottem *Kto dokáže*. Festival se konal vedle Točnicku, na Kunětické hoře, Švihlově, Rožmberku nad Vltavou, Veverří, Hradci nad Moravicí, Bouzově, Bezdězu a poslední vystoupení bylo 9. září Červeném Kameni na Slovensku. Festivalová vstupenka i letos zahrnovala také vstup na prohlídkové okruhy jednotlivých památek zdarma.

Swingová kapela Funny Fellows s hercem Csongorem Kassaiem a slovenská šansonierka Szidi Tobias zahájili na nádvoří zámku v Telči na Jihlavsku 35. ročník festivalu Prázdniny v Telči. Vůbec poprvé na něm vystoupila kapela studentů a absolventů Jedličkova ústavu The Tap Tap. Na zámeckém nádvoří se během tří týdnů vystřídali legendy i mladá jména české hudební scény. Hlavní program festivalu doplňují každodenní pohádky pro děti a koncerty na náměstí, které jsou jako každý rok zdarma.

Ve Vizovicích na Zlínsku 15. ročník hudebního festivalu Masters of Rock navštívilo 25 000 návštěvníků z osmatřiceti zemí světa. Pořadatelé hodnotí letošní ročník jako velmi úspěšný. Fanouškům se představila řada úspěšných kapel, jako je švédská Sabaton, německá legenda Running Wild či Kreator. Mnohá vystoupení byla zcela unikátní. Masters nabídl celkem čtyři desítky kapel, téměř dvacet z nich na festivalu vystoupilo poprvé. O závěrečný festivalový den se postarala například německá skupina Varg, tuzemská stálice Kreyson v čele s Láďou Křížkem nebo tříčlenná německá heavymetalová formace Rage. Fanouškům se představil i zpěvák Dee Snider s hity jeho domovské kapely.

Na festivalu Colours of Ostrava během čtyř dnů v Dolních Vítkovicích vystoupily například Norah Jonesová, Jamiroquai, zpěvačka Birdy, britští alt-J a americká kapela Imagine Dragons. Premiéru měl společný americko-český hudebně-vizuálně-světelný projekt dvou hudebníků a konstruktérů unikátních nástrojů Williama Close and The Earth Harp a Lenky Morávkové and Bohemian Cristal Instrument. Celkově si návštěvníci festivalu, který loni britský deník *The Guardian* zařadil mezi deset nejlepších v Evropě, měli možnost vybrat z více než 350 programových položek na dvacet venkovních i krytých scénách. Do Ostravy letos přijelo přes osmdesát zahraničních (od Austrálie přes Senegal, Alžírsko, Chile, Indii, Izrael až po Španělsko nebo Irsko) a dvaapadesát domácích kapel a hudebníků, kteří nabídli hudební zážitky z mnoha žánrů – od elektroniky, přes world music, rock, pop či jazz až po flamenco.

Předpremiéra filmu Jana Svěráka *Po strništi bos* zahájila čtvrtý ročník filmového a hudebního festivalu Slavonice Fest ve Slavonicích na Jindřichohradecku. Snímek uvedli vedle režiséra i scénárista Zdeněk Svěrák a herci Jan Tříska a Tereza Voříšková. Slavonice Fest nabídla 65 filmů, třináct koncertů i program pro děti. Z hudebníků například vystoupili např. Michal Hrůza, Katarzia, Visací zámek, Thom Artway, Ivan Hlas či Svatopluk Karásek.

Festival Krásný ztráty Live, jehož první ročník byl čtenáři zpravodajského portálu iDNES.cz vyhlášen druhým nejlepším českým festivalem roku 2016, opět nabídl výjimečný program, letos v amfiteátru Konopiště, v němž se potkala řada domácích muzikantských legend se svými mladšími následovníky, a to na bázi hned několika hudebních žánrů. Jediné jméno, které se po roce opakuje, je samozřejmě Michal Prokop, jenž znovu plnil funkci hostitele. A to opět v obou sestavách, s nimiž pravidelně koncertuje, tedy v akustickém triu s kytaristou Lubošem Andřšem a houslistou Janem Hrubým i v plném obsazení rockové kapely Framus Five, která letos slaví padesát let na scéně. Framus 5 se stal jednou z nejakceptovanějších skupin osmdesátých let a výrazně ovlivnil minimálně dvě generace rockového publika.

Michal Prokop s kapelou Framus Five, 2016

Yvonne Přenosilová oslavila 70. narozeniny

V roce 1963 se objevila na konkurzu do populárního divadla Semafor a pak následně ve známém Formanově fil-

mu – tehdy jí bylo patnáct a vše měla před sebou. Kariéra Yvonne Přenosilové měla bez většího přehánění raketový start. Zpívala s Olympikem, vystupovala v Semaforu i v zahraničí a objevila se v několika filmech. Spolupracovala s Karlem Gottem nebo Pavlínou Filipovskou. Měla specifický hlas i vzhled, typický byl pro ni především účes s rovně střiženou ofinou. Právě v šedesátých letech vznikly i její hity *Roň slzy*, *Mně se líbí Bob* nebo *Javory*. Bodovala také v tehdejší populární anketě Zlatý slavík. Do života Yvonne Přenosilové osudově zasáhl události roku 1968. Podepsala 2000 slov a po srpnové okupaci se rozhodla republiku opustit. Na rozdíl od mnoha jiných uměla několik jazyků a usadila se v Mnichově, pracovala jako pozemní letuška i redaktorka Rádia Svobodná Evropa, kde tehdy působil i Karel Kryl.

V Německu se Yvonne Přenosilová vdala a díky tomu se tak stala snad jedinou českou zpěvačkou s titulem hraběnky. Manželství jí ale nevyšlo a po sametové revoluci stála zpěvačka před dalším rozhodnutím, zda zůstat v Německu, nebo se vrátit po mnoha letech do Československa. Nakonec zvítězila druhá možnost. Po svém návratu zůstala ve Svobodné Evropě, která se do Prahy přestěhovala. Když česká redakce rádia skončila, spolupracovala Přenosilová třeba s Českým rozhlasem nebo Country radiem. A vrátila se i ke zpívání, třeba v muzikálech. Mnoho jejích písníček ze šedesátých let je navíc populárních dodnes a některá česká rádia je stále hrají.

V pražském kostele sv. Mikuláše místo varhan zazněly flašinet

V zaplněném barokním kostele sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí v Praze místo varhan zazněly různé flašinet pouličních umělců. Zvuky hracích strojků zahájily 4. ročník mezinárodního festivalu flašinetářů s názvem Flašinet žije!, který pokračoval na Kampě a v Českém muzeu hudby. Na jednodenním festivalu se potkali flašinetáři z Čech, Polska, Německa, Rakouska, Slovenska a Švýcarska. Mezi hráči byl i Jan Bondra, jehož nástroj byl vyroben v roce 1930 v Belgii a je zrestaurovaný. Hraje na papírové kartony, takzvané přešpány, v nichž každý otvor představuje notu a její délku. Má tři rejstříky, takže flašinetář může podobně jako u varhan měnit výšku tónu, barvu a sílu zvuku. Necelé desítky flašinetářů aplaudovalo publikem složené z velké části ze zahraničních turistů.

Zpěvačka Jana Jelínková byla obdarována ke kulatým narozeninám sólovou deskou

Jana Jelínková ze skupiny Sto zvířat oslavila na Čápáku životní jubileum a také svou první sólovou desku. Zpěvačka kapely více než půl svého života strávila ve Zvířatech, a tudíž se nabízí vydání jejího sólového alba jako poděkování za její trpělivost, charisma a vydrž. Album *Dáma s čápem* vyšlo 14. července 2017 v den jejích narozenin, tradičně na nezávislém labelu 100PROmotion.

CD *Dáma s čápem* obsahuje patnáct zcela nových songů. Všechny texty napsal Tomáš Belko, hudebně se podílejí kromě členů Sto zvířat Honzy Kaliny, Mikiho Nopa a Jana Berušky Šobra také Filip Nebřenský (Hmm..., Pískomil, ex Kašpárek v rohlíku), Matěj Belko (Lenka Dusilová, Michal Ambrož, Klára Vytisková), Karel Šváb (Tichá doho-

da) a Milan Cimfe (ex Pražský výběr, Krucipusk) a zároveň je tudíž album velmi doširoka rozkročeno.

Myšlenka na Janino „šansonové“ album byla díky jejímu hlubokému hlasu a jejím hereckým schopnostem ve vzduchu již dlouho, teď je pro něj velmi příhodná i logická příležitost. Celé album se nese v lehce dekadentní atmosféře, se sarkastickým úšklebkem ve tváři a v duchu velmi osobních zpovědí již zcela dospělé dámy.

Sto zvířat jsou s festivalem Mighty Sounds (Tábor, letiště Čápův dvůr) celých dvanáct a již jsou téměř neodmyslitelnou součástí jejich každoročního veselí. Mighty Sounds je český letní hudební festival zaměřený převážně na hudební žánry jako punk, ska, hardcore, reggae, rock'n'roll a dalších.

Moravské zemské muzeum představuje klenoty z hudebních sbírek

Staré iluminované kancionály a vzácné notové rukopisy, ale i výběr osobních předmětů z pozůstalosti skladatele Leoše Janáčka veřejnosti představilo Moravské zemské muzeum v Brně. Výstava oddělení dějin hudby v Dietrichsteinském paláci na Zelném trhu, kde si návštěvníci prohlédli také rukopis Johannese Brahmsa, trvala do 10. září, šlo o součást oslav 200. výročí založení muzea. Významem zcela mimořádný je podle vedoucího oddělení dějin hudby Jiřího Zahradky archiv Leoše Janáčka. Obsahuje rukopisy a dobové opisy Janáčkových kompozic, operních libret, skladatelových literárních a odborných studií, obsahlou korespondenci čítající na 15 000 dopisů, ale i knihovnu či klavír, u něhož Janáček celý život komponoval. Janáčkovská sbírka ve vlastnictví Moravského zemského muzea je nominovaná do mezinárodního registru dokumentového dědictví UNESCO Paměť světa.

Kožená: Systém českých ZUŠ je ve světě unikátní

Systém českých základních uměleckých škol (ZUŠ) je ve světě unikátní. Na zlínském filmovém festivalu to řekla operní pěvkyně Magdalena Kožená, jejíž nadační fond den zorganizoval celostátní happening ZUŠ nazvaný ZUŠ Open. Akce se koná v republice poprvé. V ZUŠ podle Kožené nejde jen o to, aby se vychovávaly talenty, ale o komplexní rozvoj osobností dětí. „Cílem je, aby umění nebylo považováno jako nadstavba, ale bylo plnohodnotnou součástí každodenního života. Aby umění a sport byly vnímány na stejné úrovni,“ řekla pěvkyně. ZUŠ Open se koná ve 280 městech, do akce se pod heslem „Děti žijí uměním“ zapojilo celkem 355 škol, připravena byla tisícovka akcí. V Česku je 489 základních uměleckých škol.

Dirigent Hrůša slavil v USA úspěch s českým repertoárem

Českého dirigenta Jakuba Hrůšu, zřejmě nejslavnějšího žáka zesnulého Jiřího Bělohlávka, zastihla zpráva o odchodu jeho učitele po sérii koncertů ve Spojených státech. Hrůša představil v Chicagu a později v New Yorku převážně český repertoár a dočkal se pochvalných recenzí. S Chicagským symfonickým orchestrem uvedl cyklus *Má vlast* Bedřicha Smetany. Vůbec poprvé ve své kariéře vystoupil

i s Newyorskou filharmonií. Publikum slyšelo *Koncert pro housle a orchestr a moll* Antonína Dvořáka, dále tři z jeho *Slovanských tanců* a rapsodii pro orchestr *Taras Bulba* Leoše Janáčka.

Letošní 15. ročník mezinárodního hudebního workshopu barokní hudby se zaměřil na Schützovo dílo

Letní škola barokní hudby v holešovickém zámku se věnovala dílu jednoho z nejvýznamnějších skladatelů raného baroka Heinricha Schütze. Účastníci školy přijíždějí z Česka i ze zahraničí.

Janáčkův máj nabídl tři významné houslisty, klavíristy a zámky

Mezinárodní hudební festival Janáčkův máj byl letos ve znamení čísla tři. Festival uvedl tři mimořádné houslisty – vítěze Soutěže královny Alžběty z roku 2012 Andreje Baranova, Pavla Šporcla a Ivana Ženatého. V programu festivalu se představili i tři vynikající pianisté. Kromě dalšího vítěze Soutěže královny Alžběty a opavského rodáka Lukáše Vondráčka, Francouz Jean-Philippe Collard a Američan Andrew von Oeyen.

Janáčkův máj rozezněl hudbou tři zámecké sály – Hradec nad Moravicí, Kunín a Vítkovický zámek. Pořadatelé zařadili do programu symfonickou básni *Ostrava* od Rudolfa Kubína a tím připomněli letošní výročí 750 let od první písemné zmínky o tomto městě. Festival nabídl třiatdacet koncertů, zavítal do devíti měst a obcí. Vedle Ostravy se koncerty uskutečnily rovněž v Opavě, Kravařích, Ludgřovicích, Píšti, Hlučíně, Bohumíně, Kuníně a v Hradci nad Moravicí.

Ve věku 76 let zemřela skladatelka Ivana Loudová

V červenci zemřela v Praze po dlouhé těžké nemoci ve věku šestasedmdesáti let hudební skladatelka a profesorka skladby Ivana Loudová.

Loudová je autorkou více než stovky orchestrálních, komorních, vokálních či sborových děl. Za svou tvorbu obdržela řadu ocenění v Česku i zahraničí. Spolupracovala s rozhlasem či filmaři a byla členkou Umělecké besedy a sdružení Ateliér 90. V mládí Ivana Loudová studovala skladbu na pražské konzervatoři, na hudební fakultě Akademie múzických umění v Praze (HAMU) a v umělecké aspirantuře na HAMU u výrazných českých skladatelů – Miloslava Kabeláče a Emila Hlobila. Díky stipendiu francouzské vlády se mohla na začátku sedmdesátých let učit také v Paříži od francouzských skladatelů Oliviera Messiaena a Andrého Joliveta a absolvovala stáž v experimentálním studiu Centre Bourdan při tehdejších francouzském Úřadu pro rozhlasové a televizní vysílání (ORTF).

Po ukončení studií se věnovala skladatelské profesi ve svobodném povolání i ve spolupráci s rozhlasem, divadly či filmem. Příležitostně se věnovala teoretické a pedagogické činnosti, vedla například mistrovské skladatelské kurzy v USA, Německu a Rakousku. V osmdesátých letech spolupracovala se souborem American Wind Symphony Orchestra v USA. Později učila na pražské HAMU.

Za svou tvorbu obdržela Ivana Loudová mj. výroční cenu Heidelberger Kunstpreis 1993, Cenu Ministerstva kultury za přínos v oblasti hudby za rok 2015 a Cenu Ochranného svazu autorského 2017.

(mk)

Smetanova Litomyšl uvedla hudbu šesti století, klasiku i novinky

Koncert České filharmonie s houslistou Josefem Špačkem a dirigentem Semjonem Byčkovem zahájil 59. ročník operního festivalu Smetanova Litomyšl. Mimořádně zařadil skladbu *Valse Triste* od Oskara Nedbala jako vzpomínku na šéfdirigenta filharmonie Jiřího Bělohlávka, který 31. května zemřel. „Byla to milovaná skladba profesora Bělohlávka. U nás ještě před dvěma lety dvakrát dirigoval a v příštím roce tu měl řídit Českou filharmonii na zahajovacím koncertu,“ řekl ČTK dramaturg festivalu Vojtěch Stříteský. Pořadatelé kromě Bělohlávka připomněli i památku sochaře Olbrama Zoubka. Výtvarník ve městě strávil mnoho let při restaurování sgrafitové výzdoby místního renesančního zámku a je čestným občanem Litomyšle stejně jako Bělohlávek.

Na festivalu zazněla hudba šesti staletí od skladeb Jacoba Handla a Claudia Monteverdiho až po novinky současné vážné hudby. Např. v české premiéře byla v rokokovém zámečku Nové Hradky u Litomyšle uvedena kompletní opera Georga Friedricha Händela *Aci, Galatea e Poliferno*. Na festivalu vystoupila téměř kompletní tuzemská interpretační špička včetně Adama Plachetky, Dagmar Pěkové nebo Iva Kahánka.

Pěvkyně Eva Urbanová zahájila festival Múzy na vodě

Operní pěvkyně Eva Urbanová za doprovodu Moravského klavírního tria zahájila tradiční českobudějovický festival Múzy na vodě. Během něj mohou lidé navštívit koncerty umělců různých žánrů. Interpreti vždy vystupují na pódiu umístěném na řece a posluchači je sledují z břehů. Festival Múzy na vodě letos nabídl při svém 13. ročníku šest večerních koncertů.

Ve Znojmě proběhl festival duchovní hudby

13. ročník Hudebního festivalu Znojmo posluchačům nabídl přes dvacítku akcí v luteránském duchu. Festival zahájil jeho patron houslista Pavel Šporcl, v dalších dnech vystoupil například přední evropský barokní orchestr Akademie pro starou hudbu Berlín, byla uvedena opera *Příběh o Kristu* nebo proběhla hostina z dob Marie Terezie.

18. ročník Letních slavností staré hudby v Praze

Novodobou světovou premiérou skladeb ze dvora Ludvíka XIV. v kostele sv. Šimona a Judy zahájily Letní slavnosti staré hudby svůj 18. ročník. Na koncertu s názvem *Král nebes* zazněla původní verze skladeb pro dva sbory a velký barokní orchestr, která ředitel kůru Královské kaple ve Versailles Michel-Richard de Lalande na žádost Ludvíka XIV. skládal k bohoslužbám. V průběhu dalších šes-

ti koncertů přestavily Letní slavnosti staré hudby pestré spektrum skladeb, které před třemi sty lety zněly ve Versailles. Hudbu dvora francouzských králů 17. století nabízí festival vedle kostela sv. Šimona a Judy také v Letním re-fektáři Strahovského kláštera, ve Dvořákově síni Rudolfiny, v Tereziánském sále Břevnovského kláštera, na zámku Troja a v prostředí Lobkoviczkého paláce na Pražském hradě.

Hudební festival v Českém Krumlově zahájily árie z *Carmen* i *Rusalky*

Operním galakonzertem začal 26. ročník Mezinárodního hudebního festivalu (MHF) Český Krumlov. Festival v Pivovarské zahradě zahájilo vystoupení rumunské sopranistky Angely Gheorghiuové a mexického tenoristy Ramóna Vargase. Za doprovodu PKF si připravili árie a duety z *Bohémy*, *Tosky*, *La traviaty*, *Lucie z Lammermooru*, *Carmen* i árie *Měsíčku na nebi hlubokém* z *Rusalky*. Na šesti místech města zapsaného na seznam UNESCO nabídla akce devatenáct koncertů českých i zahraničních hudebníků, například vystoupili violoncellista Mischa Maisky nebo Radka Fišarová s poctou Edith Piaf. Hudební festival byl zakončen Verdiho *Requiem* a barokním večerem s ohňostrojem. Rozpočet festivalu je přes 40 miliónů korun, Jihočeský kraj dal MHF 1,5 miliónu.

Na festivalu v Nových Hradech vystoupil houslista Svěcený

Šestidenní hudební festival v Nových Hradech na Česko-budějovicku zahájil houslový virtuos Jaroslav Svěcený. Ten se představil i v následujících dnech v Dobré Vodě nebo v rakouské Altweitře. Svěceného vždy doprovázeli různí umělci, mezi nimi i jeho dcera, houslistka Julie. Návštěvníci slyšeli i komponované večery věnované jihoevropské a jihoamerické nebo barokní hudbě. Přehlídka vážné hudby se v Nových Hradech koná podruhé.

Festival Prague Proms nabízí ČNSO s Liborem Peškem

Šéfdirigent Českého národního symfonického orchestru (ČNSO) Libor Pešek vystoupil na festivalu Prague Proms na koncertu složeném z jeho nejoblíbenějších skladeb. Program koncertu nabídl *Preludium* k *Faunovu odpolední* Clauda Debussyho a *Koncert pro klavír a orchestr* a dvě suity z baletu Maurice Ravela. Jako host účinkoval klavírista Ivo Kahánek.

Vrcholem kariéry čtyřiaosmdesátiletého Peška bylo desetileté působení ve funkci uměleckého ředitele a šéfdirigenta Královského filharmonického orchestru v Liverpoolu, se kterým dodnes vystupuje jako čestný dirigent. V Anglii se významně zasloužil o systematickou propagaci české tvorby, zvláště díla Josefa Suka.

V Praze odhalí pamětní desku skladateli Weinbergerovi

Na domě v Rozvodově ulici 36 v Praze 4, sídle spolku Československý exil, byla odhalena pamětní deska skladateli Jaromíru Weinbergerovi. Pražský rodák se proslavil především jako autor opery *Švanda dudák*, která byla po úspě-

chu v Evropě v roce 1931 uvedena i v Metropolitní opeře v New Yorku.

Jaromír Weinberger se narodil se 8. ledna 1896 v Praze jako syn pražského obchodníka. V době svých gymnaziálních studií byl v kompozici soukromým žákem Jaroslava Křičky a Rudolfa Karla. Na pražské konzervatoři absolvoval roku 1913 mistrovský kompoziční kurz u Vítězslava Nováka a roku 1915 klavírní třídu Karla Hoffmeistera. Roku 1916 studoval krátce u Maxe Regera v Lipsku. Po vzniku Československé republiky se uplatňoval jako autor hudby k činohrám (Hilarovy inscenace ve Vinohradském divadle a od roku 1912 též v Národním divadle). Ve školním roce 1922-1923 vedl teoretické oddělení hudební konzervatoře v Ithace (USA). Po návratu domů byl krátce Nedbalovým dramaturgem Slovenského národního divadla v Bratislavě a posléze ředitelem hudební školy v Chebu.

Zcela mimořádný ohlas měla jeho opera *Švanda dudák* na libreto Miloše Kareše podle Tylovy báchorky. Premiéra se uskutečnila v pražském Národním divadle 27. dubna 1927 za řízení Otakara Ostrčila. Opera se ve světovém repertoáru stala na desetiletí vedle Smetanovy *Prodané nevěsty* nejhranější českou operou. Byla přeložena nejméně do sedmnácti jazyků a prošla více než 150 světovými operními jevišti (např. Vídeň, newyorská Metropolitní opera, Covent Garden). Podobně úspěšné byly *Polka a fuga* a *Fantasie* z opery *Švanda dudák*. Roku 1929 je v americké premiéře uvedl spolu s Weinbergerovou orchestrální skladbou *Vánoce* (citující české koledy) dirigent Kleiber. Ještě v roce 1981 byl *Švanda dudák* nahrán společností CBS s vynikajícími interprety (Hermann Prey, Lucie Popp a dalšími).

Od roku 1929 žil Weinberger střídavě v elegantní vile v Modřanech, v níž je dnes sídlo spolku Československý exil, a ve Vídni. Weinberger byl jedním z prvních českých skladatelů působících ve filmové hudbě. Jeho opereta *Na růžích ustláno*, uvedená v Praze v roce 1932, se dočkala o dva roky později filmového zpracování s Lídou Baarovou.

Weinberger zemřel před padesáti lety 8. srpna 1967 v exilu v USA, kam odešel před okupací Československé republiky nacistickými vojsky.

Premiéra Dvořákovy opery *Dimitrij* v Spojených státech

V Spojených státech byla poprvé uvedena opera Antonína Dvořáka *Dimitrij*. Premiéra se konala na scéně Bard College na severu státu New York. Pražská premiéra tohoto Dvořákova díla slavila úspěch v roce 1882, ale pak skladatel *Dimitrije* přepracoval a o více než století později se opera skoro nikdy nehrála mimo Prahu. Prezidenta Bard College Leona Botsteina, který je vynikajícím dirigentem a hájí zapomenutá díla, okouznil námět opery a fascinovala její hudba, utkaná z jemných harmonií, příznačných pro Dvořáka. V díle je cítit i silný vliv italské opery, píše AFP a cituje dirigenta: „Celek vytváří ohromující, podmanivé dílo.“ Sedmdesátník Botstein se věnuje ožívování zapomenutých děl. *Dimitrij* byl součástí letního festivalu SummerScape, zaměřeného letos na Fryderyka Chopina. Botstein, který také řídí newyorský Americký symfonický orchestr, často kritizuje operní domy, zejména ve Spojených státech, které podle něj až příliš lpí na známých dílech a věhlasných zpěvácích.

Zeman jednal na Hradě s rakouským prezidentem Van der Bellen

Prezidenti ČR a Rakouska Miloš Zeman a Alexander Van der Bellen jednali na Pražském hradě především o ekonomické spolupráci. Při schůzce debatovali také o migraci či jaderné energetice, na které mají odlišné názory. Oba prezidenti to novinářům řekli na tiskové konferenci. Jednání bylo prvním setkáním obou státníků po loňských rakouských prezidentských volbách, v nichž Zeman podpořil Van der Bellenova protikandidáta Norberta Hofera ze Svobodné strany Rakouska (FPÖ). Česko je poslední sousední zemí Rakouska, kterou nový prezident alpské republiky navštívil.

Představitelé Česka, Slovenska a Rakouska jednali v Brně o migraci i železniční infrastruktuře

Český premiér Bohuslav Sobotka (ČSSD), rakouský kancléř Christian Kern a slovenský premiér Robert Fico se sešli v Brně na jednání tzv. slavkovského formátu. Politici hovořili především o migraci. Podle Fica by bylo vhodné k diskusi o migraci do EU využívat menší skupiny členských zemí unie. Formát sedmadvaceti zemí nepovažuje slovenský politik za vhodný pro detailní diskusi o migrační krizi, na niž EU není s to nalézt adekvátní odpověď. Česká republika i Slovensko, stejně jako dvě další země Visegrádu, Maďarsko a Polsko, odmítají kvóty na přerozdělení běženců v rámci celé EU. Rakousko zastávalo ohledně přijímání uprchlíků odlišný postoj než visegrádské státy, v posledním roce a půl se ale přiklonilo k omezování počtu přijatých migrantů a k posílení ochrany hranic.

Kromě migrace se trojice bavila o plánování železniční infrastruktury. „Naše vláda se posunula, protože jsme po letech diskusí schválili koncepční dokument rozvoje vysokorychlostní železnice. Ta by měla zrychlit propojení mezi Prahou, Brnem, Vídní a Bratislavou. Dohodli jsme se, že by se častěji měli scházet naši železniční experti, abychom byli schopní koordinovat dlouhodobé investiční plány mezi našimi zeměmi,“ prohlásil český premiér. Podle něj ČR intenzivně buduje dálnici D3 mezi Prahou, Českými Budějovicemi a Lincem. Dalšími tématy bylo duální vzdělávání, situace na trhu práce s ohledem na nedostatek kvalifikovaných pracovníků, ale i digitalizace průmyslového odvětví.

Setkání skupiny regionální spolupráce (tzv. Austerlitz-format)

Vedoucí představitelé Francie, Rakouska, Česka a Slovenska se na schůzce v Salcburku dohodli, že budou usilovat o dohodu o reformě stávajícího systému vysílání pracovníků do dalších zemí Evropské unie, a to do říjnového jednání ministrů práce a sociálních věcí EU o změně příslušné směrnice.

„Naše jednání znamenají skutečný krok vpřed, skutečný pokrok směrem ke kompromisu v říjnu a jsem tomu rád,“ pochvaloval si francouzský prezident Emmanuel Macron po schůzce se šéfy české a slovenské vlády Bohuslavem Sobotkou a Robertem Ficem. Podle hostitele, rakouského kancléře Christiana Kerna, se čtveřice účastníků shodla na širších principech.

Salcburské setkání mělo vést ke sblížení stanovisek ve sporu, kdy si staré členské země stěžují na údajný mzdový dumping při vysílání pracovníků z nových členských států EU, což ohrožuje pracovní místa v bohatších státech. Nové členské země se zase obávají zpřísnění pravidel, která by mohla ohrozit jejich firmy a dotknout se hlavně profesionálních řidičů.

Česko a Slovensko – spolu s Maďarskem a Polskem – usilují, aby mezinárodní kamionová doprava byla ze směrnice vyjmutá. O tom by předáci visegrádské čtyřky (V4 – ČR, Slovensko, Maďarsko a Polsko) měli ještě jednat na další schůzce s Macronem.

Návrhy změn představila loni na jaře Evropská komise. Pravidla by se měla zpřísnit. Ke schválení směrnice postačí na říjnové ministerské schůzce kvalifikovaná většina, následně se předpis dostane na pořad Evropského parlamentu.

Premiéři ČR, Rakouska a Slovenska založili 29. ledna 2015 ve Slavkově (Austerlitz) nový formát regionální spolupráce. Premiér Bohuslav Sobotka se tehdy setkal ve Slavkově u Brna se spolkovým kancléřem Rakouské republiky Wernerem Faymannem a předsedou vlády Slovenské republiky Robertem Ficem, aby projednali možnosti posílené spolupráce jak v oblasti sousedských vztahů, tak v rámci podpory růstu a zaměstnanosti a dalších národních a evropských politik. Premiéři se shodli na potřebě posilovat povědomí občanů všech tří zemí o společných zájmech a konkrétními výsledky jim přibližovat projekt evropské integrace. Za tímto účelem předsedové vlád formou Slavkovské deklarace přijali závazek společné trojstranné spolupráce. Předsedové vlád by se v tomto slavkovském formátu měli setkávat jednou ročně, což se ale nestalo. Salcburské setkání je zatím třetím setkáním.

Ministr Chvojka: ČR je jedna z posledních zemí EU bez dětského ombudsmana

Česko je jednou z posledních zemí EU, která nemá takzvaného dětského ombudsmana. V ČR tak chybí instituce, na kterou by se děti mohly obracet se svými problémy a která by dohlížela na ochranu a prosazování jejich práv, řekl ministr pro lidská práva Jan Chvojka (ČSSD). O zřízení dětského ombudsmana se v Česku mluví léta, doporučoval ho i Výbor OSN pro práva dítěte. Odborníci na ochranu dětí a národní dětský parlament průtahy kritizují. Podle ministra Chvojky se ústavní právníci shodují v tom, že povinnost mít dětského ombudsmana vyplývá z Úmluvy o právech dítěte, kterou ČR ratifikovala v roce 1993. O možnosti vzniku úřadu dětského ombudsmana diskutovali na úřadu vlády experti na ochranu dětí, právníci i zákonodárci.

Výbor europarlamentu diskutoval o situaci médií v České republice

Situace médií v České republice nepředstavuje systematické ohrožení demokratických struktur země, míní Evropská komise. V diskusi o rizicích politického zneužívání médií v ČR, kterou měl na programu Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci Evropského parlamentu, to uvedl zástupce komise Giuseppe Abbamonte. V debatě, která byla přípravou na jednání pléna europarlamentu o stejné věci, často padalo jméno někdejšího vicepremié-

ra Andreje Babiše, opakovaně byla ale také zmiňována významná role českých veřejnoprávních médií. Problematika se na program bruselské miniplenární schůze dostala v první polovině měsíce, tedy nedlouho poté, co v ČR na veřejnost pronikly nahrávky údajně dokazující, že tehdejší vicepremiér a ministr financí Andrej Babiš ovlivňoval obsah médií, která v minulosti vlastnil a která posléze předal do světeckého fondu.

Mnozí účastníci diskuse připomínali, že podobné problémy jako ČR mají také další evropské země. Babiš zařazení bodu na program jednání europarlamentu pokládá za součást kampaně proti své osobě. Se svým pohledem na českou situaci přítomné v Bruselu seznámili předseda Syndikátu novinářů Adam Černý a šéfredaktor *Respektu* Erik Tabery. Ten vyzdvihl existenci kvalitních veřejnoprávních médií v ČR, varoval před útoky na ně a upozornil, že o stavu médií se v Česku živě diskutuje.

Ministři Pelikán a Chovanec se střetli kvůli rozhovoru o migraci

Ministr spravedlnosti Robert Pelikán (ANO) obvinil ministra vnitra Milana Chovance (ČSSD) z vyzrazení utajovaných informací. Podle něj se toho ministr vnitra dopustil svým vyjádřením v deníku *Právo*, že Česko do voleb nepřijme žádného migranta v rámci jejich rozdělování v Evropské unii. Chovanec se proti Pelikánovu obvinění ohradil, označil ho za součást volební kampaně. Chovanec v rozhovoru řekl, že se vláda bude zabývat materiálem o přerozdělování migrantů v EU. Prohlásil, že nepředpokládá žádné přijímání migrantů, protože systém jejich rozdělování je špatně nastavený. U příchozích podle něj nelze vyloučit ani bezpečnostní riziko. Vláda by podle něj na odmítavém postoji k přijímání migrantů měla trvat, i kdyby Česku kvůli tomu hrozily z EU finanční sankce.

Eurokomisař Avramopoulos vyzval ČR, ať se přihlásí k principům EU

Eurokomisař pro vnitro Dimitris Avramopoulos vyzval Českou republiku, Polsko a Maďarsko, které odmítají přijímat uprchlíky na základě stanovených kvót, ke spolupráci s Evropskou unií. Svými skutky prý mají ukázat, že věří v principy Evropské unie. Evropská komise zahájila druhou fázi řízení proti zmíněné trojici zemí. Pokud do měsíce neukážou vůli plnit své povinnosti v souvislosti s programem přijímání žadatelů o azyl podle kvót z Řecka a Itálie, mohl by spor skončit u soudu EU. Pokud by Soudní dvůr EU dal za pravdu komisi, hrozily by zemím vysoké pokuty. Evropská komise zároveň uvolnila dalších 209 milionů eur (téměř 5,5 miliardy korun) pomoci Řecku, které má peníze použít na poskytování ubytování uprchlíkům v nájemních domech a hrazení základních potřeb.

Zpráva o rovnosti: Ve státní správě trvá segregace podle pohlaví

Ve státní správě v Česku přetrvává podle vládní zprávy o rovnosti žen a mužů za rok 2016 „segregace podle pohlaví“. Ženy zůstávají na nižších pozicích a v hůře placených oborech. Podobná je situace i ve státních firmách. Jednotlivé resorty by mohly přikročit k takzvané pozitivní

diskriminaci a zastoupení žen zvýšit, tuto možnost ale nevyužívají. V kabinetu premiéra Bohuslava Sobotky (ČSSD) byly dosud tři ministryně – práce, pro místní rozvoj a školství. Odstupující šéfku resortu školství nyní ve funkci do voleb vystřídá její náměstkyně. Ze sto šesti křesel náměstků na konci loňska ženám připadlo devětadvacet. Ministerství oddělení vedlo 683 žen a 894 mužů. Ženy tak tvořily 43 procent vedoucích. Ženy představovaly 40 procent diplomatického sboru. Zastupitelské úřady ale vedlo 18 procent žen a 72 procent mužů, poměr zůstává dlouhodobě stejný. Ženy tvoří víc než polovinu české společnosti. Mívají vyšší vzdělání než muži, představují totiž většinu absolventů vysokých škol. Loni podle zprávy vydělávaly ženy v ČR v průměru o 21,9 procenta méně než muži.

Kubera nasbíral v Senátu podpisy pro kandidaturu na Hrad

Místopředseda Senátu Jaroslav Kubera (ODS) nasbíral mezi kolegy v horní komoře Parlamentu dost podpisů, aby se mohl ucházet o funkci prezidenta. Napsal to server iDNES.cz. V Senátu získal patnáct podpisů, na kandidaturu jich stačí deset. Zda bude o funkci usilovat, se chce rozhodnout až na poslední chvíli i v závislosti na tom, jací další kandidáti se přihlásí. Prezidentskou funkci chce příští rok obhajovat Miloš Zeman. Jeho vyzyvateli jsou například textař a podnikatel Michal Horáček, bývalý předseda Akademie věd Jiří Drahoš, bývalý šéf automobilky Škoda Auto Vratislav Kulhánek, lékař Marek Hilšer, podnikatel Igor Sládek, bývalý šéf kabinetu Jiřího Rusnoka Karel Štögl nebo hudebník a předseda strany Rozumní Petr Hannig.

STAN s lidovci kandidovat nebude, do voleb půjde samostatně

Hnutí Starostové a nezávislí (STAN) půjde do říjnových sněmovních voleb samostatně a jejich zástupci se neobjeví na kandidátkách KDU-ČSL. O tom rozhodl celostátní výbor tohoto uskupení. Původně měli Starostové s lidovci kandidovat ve volební koalici, od ní ale KDU-ČSL ustoupila v obavě, že se nepodaří překročit desetiprocentní hranici nutnou pro vstup dvojbloku do Sněmovny. KDU-ČSL chtěla, aby místo volební koalice vyslali Starostové své zástupce na lidovecké kandidátky, což by znamenalo snížení volební práhu pro vstup do Sněmovny z deseti na pět procent. Takový návrh ale zástupci STAN odmítli.

Do sněmovních voleb se letos přihlásilo 31 volebních stran

Do říjnových voleb do Poslanecké sněmovny se přihlásilo jednatřicet volebních uskupení. Je jich o sedm více než při minulých, předčasných volbách v roce 2013. Vyplyvá to ze zjištění ČTK na krajských úřadech a pražském magistrátu. Podobně jako v minulých letech ne všechny strany přihlásily své kandidáty ve všech krajích. Největší výběr by měli mít voliči v Praze, kde bylo předloženo devětadvacet kandidátek – o osm více než před čtyřmi lety. Ve Středočeském kraji kandiduje šestadvacet seskupení. V Jihomoravském, Olomouckém, Moravskoslezském, Plzeňském, Jihočeském a Ústeckém kraji si lidé budou vybírat z pětadvaceti

uskupení. Na Vysočině a ve Zlínském kraji se k volbám přihlásilo čtyřicet skupení, v Pardubickém a Libereckém kraji třicet kandidátek, v Královéhradeckém o jednu méně. Nejmenší výběr budou mít v Karlovarském kraji, kde se nominovalo dvacet volebních stran. Platit to bude v případě, že podané kandidátní listiny budou vyhovovat požadavkům volebního zákona. Volby se uskuteční 20. a 21. října.

Předsedou KDU-ČSL byl znovu zvolen Pavel Bělobrádek

Předsedou KDU-ČSL bude i další dva roky Pavel Bělobrádek. Vicepremiér a úřadující předseda strany na lidovectvém sjezdu v Praze porazil zlínského hejtmana Jiřího Čunka. Pro Bělobrádku hlasovalo 227 delegátů z 276 přítomných, získal tak 84 procent hlasů.

Sjezd KDU-ČSL také velkou většinou schválil vytvoření volební koalice s hnutím Starostové a nezávislí (STAN). Toto spojení bylo ale následně lidovci zrušeno, nepochybně kvůli obavě, že by nemuselo získat 10 procent volebních hlasů potřebných pro vstup do parlamentu.

Premiér Bohuslav Sobotka po šesti letech odstoupil z funkce předsedy ČSSD

Své rozhodnutí vysvětlil tím, že nese odpovědnost za pokles volebních preferencí strany. Uvedl, že z ČSSD cítil neklid a kritiku v době, kdy by se měla soustředit na získávání voličů a svůj program. Vedení strany se ujímá statutární místopředseda sociálních demokratů a ministr vnitra Milan Chovanec, lídrem pro říjnové volby do Sněmovny bude místo Sobotky místopředseda ČSSD a ministr zahraničí Lubomír Zaorálek. Sobotka hodlá dokončit mandát v čele vlády a zůstává v čele jihomoravské kandidátky ČSSD.

Premiér Sobotka: Tlak V4 kvůli dvojí kvalitě potravin má výsledky

Lidovecký ministr zemědělství Marian Jurečka představil v Bruselu na zasedání Rady pro zemědělství a rybnářství výsledky průzkumu dvojí kvality potravin, který si nechalo jeho ministerstvo zpracovat. Ukázal, že potraviny prodávané v pěti evropských státech mají přes podobné obaly odlišné složení. Z jednadvaceti zkoumaných produktů byly shodné tři. Ministr řekl, že odlišné složení potravin považuje za nepřijatelné a vůči spotřebitelům za diskriminující.

Tlak zemí V4, tedy ČR, Polska, Maďarska a Slovenska, kvůli dvojí kvalitě potravin v EU má podle premiéra Bohuslava Sobotky (ČSSD) úspěch a přináší výsledky. Vyjádření šéfa Evropské komise Jeana-Claudea Junckera, že problém není nevýznamný a bude se mu věnovat plná pozornost, vnímá předseda české vlády jako závazek k hledání účinného řešení. O dvojí kvalitě potravin jednal v Bruselu za země V4 s Junckerem slovenský premiér Robert Fico. „V Evropské unii musí být jedna kvalita potravin pro všechny, a to ta nejvyšší. Evropská komise a EU mají jako jediné možnost tuto situaci systémově vyřešit. Na tom budeme trvat i nadále a slova Jeana-Claudea Junckera vnímám jako závazek z nejvyššího místa Evropské komise přijít se

skutečnými a účinnými řešeními,“ uvedl premiér. Podle něj po opakovaných urgencích zemí V4 vedení komise uznalo, že problém je nutné řešit.

Německý výrobce sušenek zareagoval na kritiku a sjednotil složení svých výrobků pro celou Evropu

Německý výrobce sušenek Bahlsen, rodinná firma z dolnosaského Hannoveru, dosud na německý trh dodávala sušenky podle původní německé receptury, tedy s máslem. Pro výrobky určené do východoevropských zemí ale používala místo másla palmový tuk. Tato praxe už ale skončila, řekl mluvčí společnosti Christian Bahlmann. Recepturu v polském závodu Bahlsen, který zásobuje celý východoevropský trh, podle mluvčího již změnili.

Aktivisté kritizují Zemana za jeho výroky o tábore v Letech

Romské organizace kritizují prezidenta Miloše Zemana za jeho výroky o protektorátním koncentračním táboře v Letech u Písku, v jehož místech nyní stojí vepřín. Zeman ve svém pravidelném pořadu v televizi Barrandov řekl, že je proti zbourání vepřína v Letech a proti tomuto záměru se stavěl už jako premiér. „Odmítl jsem zrušit ten prasečák z velmi prostého důvodu, že jeho zrušení by vládu, a tedy daňové poplatníky, stálo asi 400 miliónů, což bylo před patnácti lety, takže dneska by to možná byla i miliarda,“ řekl prezident. Dodal, že je proti tomu, „aby se likvidoval prosperující podnik“ a místo bylo prázdné.

Česko za vepřín v Letech na pietním místě sklízí léta kritiku domácích organizací i mezinárodních institucí. K odstranění farmy několikrát vyzval také Evropský parlament. O odkupu a zbourání výkrmny diskutovalo několik vlád.

Společnost AGPI přijala nabídku státu na odkoupení vepřína v Letech

Společnost AGPI přijala nabídku vlády na odkup vepřína v Letech na Písecku, který stojí na místě koncentračního tábora pro Romy z období druhé světové války. Částku, za niž stát objekt vykoupí, ani jedna ze stran zatím nezveřejnila. Mluvčí ministerstva kultury Simona Cigánková ČTK sdělila, že by vláda měla o odkupu jednat na přelomu srpna a září a stát by s firmou mohl smlouvu uzavřít po prázdninách.

Zaorálek: Úvahy o referendu k vystoupení z EU jsou nehorázné

Úvahy o referendu k odchodu Česka z Evropské unie jsou podle ministra zahraničních věcí a volebního lídra ČSSD Lubomíra Zaorálka nehorázné. Je to podle něj hazardování s osudem země. Řekl to v České televizi. Podle předsedy TOP 09 Miroslava Kalouska jsou občané vystaveni protievropské propagandě a politici by v kampani měli proti této propagandě bojovat. Prezident Miloš Zeman se již několikrát vyjádřil, že by podpořil referendum o setrvání Česka v unii. Hlasoval by v něm však proti vystoupení. Bývalý prezident Václav Klaus nedávno uvedl, že nastal čas připravovat odchod země z EU. Uvedl to v reakci na krok Evropské komise, která s Českem zahájila říze-

ní kvůli neplnění kvót na imigranty. Zaorálek poukázal na důsledky brexitu a jako příklad uvedl mimo jiné zastavení investic, růst inflace nebo pokles reálných příjmů i výsledek nedávných voleb. „Velká Británie je velká země, je to pátá největší ekonomika světa. A takhle to s ní mává. Víte, jak by to zamávalo s malou Českou republikou?“ ptal se. Na druhé straně připustil, že se v EU dějí věci, se kterými hrubě nesouhlasí.

Na Forum 2000 zavítá také Chodorkovskij nebo exprezident Malediv

Vedle monackého knížete Alberta II. a bývalého rakouského prezidenta Heinze Fischera by měli na letošní 21. ročník mezinárodní konference Forum 2000 dorazit také ruský podnikatel a opoziční politik Michail Chodorkovskij nebo bývalý prezident ostrovního státu Maledivy Muhammad Našid. ČTK o to informovali organizátoři konference. Hlavním tématem říjnových debat v Praze a dalších českých městech bude to, jak posílit demokracii v nejisté době. Pořadatelé už začátkem července informovali, že by do Česka měli dorazit Albert II., Fischer, saúdskoarabská aktivistka za práva žen Manal Šarífová nebo britský filozof a politolog Roger Scruton. Na programu bude několik desítek přednášek a diskusí. Konference je otevřená pro veřejnost, která má na akce přístup zdarma.

U jáchymovské Brány ke svobodě si lidé připomněli utrpení muklů

Utrpení někdejších muklů v táborech nucených prací si bývalí političtí vězni připomněli v Jáchymově na Karlovarsku. Při pietním aktu Jáchymovské peklo se sešli už po osmadvacáté a u památníku Brána ke svobodě apelovali na to, že ani v dnešní době by se na hrůzy z padesátých let 20. století nemělo zapomínat.

„Ta připomínka je dobrá proto, abychom si připomněli, co se tady dělo – ta velká, obrovská nespravedlnost. Naším lidem, co dělali. A aby se to nikdy, nikdy neopakovalo už. Tam jsme byli jen čísla, tam vás nikdo nepojmenoval. Já si pamatuju A023909, to kdyby mě vzbudilo v noci, tak si to pamatuju – to moje číslo, víte. Jenom číslo jsme byli na tom lágru, žádný jméno,“ vzpomínal pamětník jáchymovských lágrů Ludvík Florián z Ostrova.

Nutnost připomínání temné části jáchymovské historie zdůraznili ve svých proslovech i politici. Mnozí dávali historii do kontextu s aktuálními událostmi a hovořili o svobodě, lidských právech, ale i o soucitu a toleranci.

Jáchymovské peklo se letos poprvé konalo bez bývalé předsedkyně Konfederace politických vězňů ČR Naděždy Kavalírové, která letos v lednu zemřela. Její památku si lidé u Brány ke svobodě také připomněli.

V Jáchymově bylo celkem patnáct táborů, v nichž nuceně pracovali v padesátých letech hlavně političtí vězni. Tábory jich prošlo asi 70 000, mnozí v nich zemřeli, další si odnesli z těžké práce na rubání uranu pro Sovětský svaz doživotní zdravotní následky. Mnozí také zemřeli při pokusu o útěk. Nelidské podmínky tehdejších táborů si mohou lidé připomenout například na naučné stezce Jáchymovské peklo nebo u Štoly č. 1.

Redakční poznámka: Pietní akce v Jáchymově se spolu s plzeňskými členy Konfederace politických vězňů zúčast-

nil náš čtenář, pan Georg Kebrle, který nám ze setkání zaslal fotografie.

Čeští a britští výsadkáři uctili hrdiny, kteří zabili Reinharda Heydricha

Britští a čeští výsadkáři společným seskokem nad letištěm v Chrudimi uctili památku československých parašutistů, kteří před pětasedmdesáti lety provedli atentát na říšského protektora Reinharda Heydricha. Britská velvyslankyně v České republice Jan Thompsonová ocenila spojení Česka a Británie a vzájemnou spolupráci vojáků na společných misích. Velvyslanectví o tom informovalo v tiskové zprávě. „Dnes stejně jako před pětasedmdesáti lety britští a čeští výsadkáři nasazují své životy, aby zajistili bezpečnost Evropy,“ uvedla velvyslankyně Thompsonová. „Velká Británie děkuje českým parašutistům za účast ve spojeneckých misích. Česká republika je důležitým spojencem Velké Británie,“ dodala. Společného seskoku z výšky 3 000 metrů se za britskou stranu účastnili major Christopher Prior a praporčík Glenn Hobbs. České zastoupení tvořil oddíl výsadkářů ze 43. výsadkového praporu. Čeští instruktoři během letu nad chrudimským letištěm rozvinuli českou a britskou vlajku jako symbol spojení obou zemí.

Sněmovna ocenila hrdinství legionářů z bitvy u Zborova

Sněmovna ocenila hrdinství československých legionářů z bitvy u Zborova, od níž uplynulo sto let. V usnesení, které schválila, uvedla, že se zasloužili o stát. Bitva u ukrajinského Zborova byla součástí takzvané Kerenského ofenzivy za první světové války. Proti československým jednotkám tehdy stála rakousko-uherská armáda. Bitva u Zborova byla prvním významným vystoupením československých legií na východní frontě. Uskutečnila se 1. a 2. července 1917.

Češi a Slováci si u hrobu legionářů připomněli odkaz Zborova

Sto let od bitvy u Zborova si u nově zrekonstruované Bra-trské mohyly na okraji někdejšího bojiště na západě Ukrajiny připomněli představitelé České i Slovenské republiky, potomci legionářů, krajané, zástupci místních úřadů i místní veřejnost. Oslavy bitvy u Zborova začaly za první republiky, například v roce 1922 zde byly vyzvednuty ostatky neznámého vojína a první pouť k mohyle, kde jsou uloženy ostatky padlých, se uskutečnila v roce 1927; tehdy ovšem Zborov ležel na území předválečného Polska.

U Zborova se 2. července 1917 střetly armády, ve kterých bojovali Češi – jak na straně ruské, tak rakousko-uherské. Českoslovenští legionáři tehdy slavili velké vítězství a bitva tak sehrála zásadní roli ve formování československé armády i samostatného státu.

Přímo v bitvě nebo krátce po ní zemřelo téměř dvě stě Čechů a Slováků z československé brigády, která čítala 3 500 mužů. Další Češi padli na straně Rakouska-Uherska, stovky jich byly na obou stranách zraněny nebo jsou dodnes vedeni jako nezvěstní.

Při příležitosti stého výročí zborovských událostí si padlé na obou stranách mohli lidé připomenout zapálením svíčky. Československá obec legionářská připravila

speciální svíčky a mapu obcí, ze kterých pocházeli jak legionáři, tak vojáci bojující v řadách rakousko-uherské armády.

Oslava česko-slovenského přátelství

Češi a Slováci se 30. července sešli na hraniční hoře Velká Javořina v Bílých Karpatech. Už popětadvacáté se zde konaly tradiční Slavnosti bratrství Čechů a Slováků, které připomínají společnou minulost obou národů. Řada lidí se na místě každoročně setkává s přáteli z druhé strany hranice, i dnes na vrchol přišlo několik tisíc lidí. „Lidé, kteří žijí na tom pomezí, to skutečně chtějí. Vychází to z přirozené touhy lidí dokázat si, že rozdělení, nebo ty dvě republiky, nejsou žádným problémem,“ řekl ČTK hejtman Zlínského kraje Jiří Čunek (KDU-ČSL), který se slavností účastní pravidelně. Myšlenka společného setkávání Čechů a Slováků vznikla v roce 1992. Tehdy to byl symbol nesouhlasu s rozdělením republiky a také vyjádření vzájemné sounáležitosti. Dnes se setkání nesou v přátelském duchu, kdy se při lidové muzice potkávají staří známí z obou stran hranice.

Ženu, která ukrývala parašutistu Opálku, připomíná pamětní deska

Statečnost ženy, která během protektorátu ukrývala parašutistu Adolfa Opálku, připomíná pamětní deska v pražských Dejvicích. V domě na rohu dnešních ulic Buzulucká a Kafkova neváhala Božena Kropáčková nabídnout azyl veliteli výsadku Out Distance a shánět jídlo dalším výsadkářům, ačkoliv její muž byl tou dobou vězněn nacisty a měla dvě malé děti. Právě z tohoto bytu Opálka po atentátu na Heydricha odešel do krypty kostela v Resslově ulici, kde spolu s dalšími parašutisty po několikahodinovém boji s německou přesilou zemřel.

Česko i Slovensko si na pietních akcích připomnělo invazi v srpnu 1968

Česko si připomnělo devětačtyřicet let od invaze ze srpna 1968. Pietní akce se konaly na několika místech. Pamětníci vpádu vojsk Varšavské smlouvy se shromáždili například před budovou Českého rozhlasu na pražské Vinohradské třídě. Oběti tehdejších událostí si lidé připomněli také na pražském Václavském náměstí a v Brně. Představitelé města Brna i kraje si připomněli brněnské oběti 21. srpna 1968 a 1969 také při oficiálních pietních aktech. Postupně kladli květiny a věnce u pamětních desek Danuše Muzikářové, Stanislava Valehracha, Josefa Žemličky a Viliama Debnára.

Vojska pěti zemí Varšavské smlouvy překročila česko-slovenské státní hranice v noci z 20. na 21. srpna. Násilně tím skončil pokus o reformu tehdejšího socialistického Československa. Do konce roku 1968 si invaze vyžádala podle nových poznatků historiků 137 mrtvých, další stovky lidí byly zraněny.

Položením věnců a shromážděním si Slováci v Bratislavě připomenuli oběti okupace Československa vojsky Varšavské smlouvy. Pietní vzpomínka bez účasti politických špiček se uskutečnila v centru metropole u pamětní desky připomínající tři zastřelené na začátku vojenské invaze v srpnu roku 1968. Premiér Robert Fico na jiné akci řekl, že Slovensko zaplatilo velkou daň v podobě normalizace

a že hodlá podporovat rozvoj svobody a demokracie na Slovensku.

Zemřel chartista a překladatel Jaroslav Kořán

Ve věku sedmasedmdesáti let zemřel první polistopadový primátor Prahy Jaroslav Kořán. V listopadu 1989 stál u zrodu Občanského fóra. Byl také překladatelem, scénáristou, fotografem a vydavatelem. Kořán vystudoval scénáristiku a dramaturgii na filmové fakultě AMU. Psal rozhlasové hry, scénáře dokumentárních filmů, věnoval se televizní publicistice a pracoval jako scénárista na Barrandově. V roce 1973 byl spolu s Ivanem Magorem Jirousem zatčen, ve vězení pak strávil jeden rok. V Kořánově pražském bytě se také konala 10. prosince 1976 první přípravná schůzka rodící se Charty 77.

Zemřel hrdina druhé světové války výsadkář Klemeš

Ve věku pětadevadesáti let zemřel generálporučík Jaroslav Klemeš, hrdina a veterán druhé světové války. Klemeš byl v únoru 1945 vysazen v okupovaném Československu v rámci Operace Platinum-Pewter. V roce 2016 obdržel nejvyšší státní ocenění, Řád Bílého lva. Klemeš byl posledním žijícím výsadkářem vyslaným za války z Velké Británie do Československa.

Příslušník československého zahraničního odboje za druhé světové války Jaroslav Klemeš se narodil 31. ledna 1922. Bojoval ve Francii a Británii, v únoru 1945 byl vysazen jako radista skupiny Platinum-Pewter. V noci z 16. na 17. února 1945 přistál poblíž Nasavrk na Chrudimsku a z území protektorátu vysílal zprávy do Anglie. Zapojil se i s vysílačkou Anna do pražského povstání.

Zemřela Božena Fuková, která v roce 1968 hlasovala proti sovětské okupaci

Někdejší poslankyně Božena Fuková, která v říjnu 1968 jako jedna ze čtyř členů československého Národního shromáždění hlasovala proti smlouvě o dočasném pobytu sovětských vojsk, zemřela 18. května ve věku dvaosmdesáti let. Fukové bylo v době hlasování třiatřicet let a měla malou dceru. Na jedné ze vzpomínkových akcí na památku obětí okupace před několika lety novinářům řekla, že ze zásadního životního rozhodnutí strach neměla a o změně postoje neuvažovala ani za normalizace. Kvůli svému postoji k okupaci dostala okamžitou výpověď a přišla také o poslanecký mandát. V následujících letech obtížně hledala zaměstnání. V lednu 1990 byla Fuková kooptována do Federálního shromáždění. Stala se také členkou komise, která dohlížela na odchod sovětských vojsk z Československa. Až do důchodu pracovala na ministerstvu zahraničí.

Zemřel Eduard Zeman (69)

Po boji s rakovinou zemřel 25. června bývalý ministr školství ve vládě současného prezidenta Miloše Zemana a zároveň první školský ombudsman Eduard Zeman. Stál u vzniku Strany práv občanů.

Novojičínská slavnost připomene výročí narození generála Laudona

Třísté výročí narození rakouského vojevůdce Ernsta Gideo-na von Laudona připomene druhý zářijový víkend tradiční městská slavnost v Novém Jičíně. Na pozvání radnice přijede do města také jednapadesát členů rakouské šlechtické rodiny Loudonů, potomků slavného vojevůdce. Jeden z nejznámějších vojevůdců 18. století generál Laudon zemřel v roce 1790 v jednom z domů na Masarykově náměstí. Návštěvníci 24. ročníku slavnosti se mohou těšit nejen na historickou bitvu či přehlídku historických vojsk, ale i doprovodný kulturní program.

Moravské zemské muzeum oslavilo dvě staletí služby vědě a kultuře

29. července uplynulo přesně 200 let od založení tehdejšího Františkova, dnešního Moravského zemského muzea. Vyvrcholení oslav tohoto významného výročí se uskutečnilo 9. září, kdy byl připraven bohatý program na Zelném trhu a ve všech výstavních budovách muzea.

Památné datum ale bylo připomenuto již 29. července, kdy byl všem návštěvníkům umožněn volný vstup do všech brněnských i mimobrněnských objektů muzea. Na dvou místech – v Dietrichsteinském paláci a v Pavilonu Anthropos – bylo pak připraveno pamětní razítko pro všechny návštěvníky i sběratele. Toto výročí připomíná již takřka rok série komorních výstav v Dietrichsteinském paláci, kterými jednotlivá oddělení představují svůj sběratelský i vědeckovýzkumný profil, stejně jako nejzajímavější předměty ze svých sbírek. Aktuálně je to expozice Botanického oddělení Přírodovědného muzea MZM.

Moravské zemské muzeum je největší a nejstarší zemskou pamětovou institucí, ve svých sbírkách uchovává přes 6 miliónů sbírkových předmětů, mimo jiné i tak vzácné exponáty, jako jsou Věstonická venuše, venuše ze Střelic, nálezy z hrobu barbarského knížete z Blučiny, klenoty z hrobů velkomoravské nobility, ale i pluh manželů Trnkových ze Slavíkovic, kterým císař Josef II. vyoral slavnou brázdou na jejich políčku v srpnu 1769. Také botanický herbář Münch-Bellinghausena, Schwabovu zoologickou sbírku, paleontologickou sbírku F. Katholického, mineralogickou sbírku knížete A. Liechtensteina, mimořádně vzácnou kolekci mincí a vyznamenání, kompletní pozůstalost Leoše Janáčka, stejně jako předměty z bratrské tiskárny v Kralicích nad Oslavou nebo dokumenty z majetku Pavla Kohouta, filozofky Boženy Komárkové, spisovatele a politika Jiřího Gruši a dalších osobností disentu druhé poloviny 20. století.

(mk)

Zajímavá výstava

Určitě stojí za to připomenout zajímavou výstavu, která se konala v Praze Letňanech v letních měsících. Největší evropská Výstava stanů a vybavení do přírody oslavila letos již 20. ročník. Návštěvníci měli možnost vidět ve dvou halách v areálu PVA EXPO Letňany více než 150 značek a vůbec největší výběr turistického zboží na českém trhu: stany, spacáky, karimatky a kempinkový nábytek, ale i batohy, oblečení, obuv a nejrůznější doplňky, jako jsou vaříče, nádobí, grily, nafukovací čluny, baterky, čelovky, nože a dal-

ší outdoorové předměty, u nichž návštěvníky kromě přijatelných cen lákala především možnost vyzkoušet si vše na vlastní kůži. Lidé oceňovali především přítomnost unikátního spacákového ležení, kdy si procházející mezi stovkami spacáků a karimatek je mohli všechny vyzkoušet na nejrůznějších povrchích. Stejný úspěch slavily i více než tři stovky postavených stanů – rodinných, expedičních a turistických.

Kromě tohoto sortimentu zde návštěvníci v letošním roce našli i vše potřebné pro kempink, turistiku a volný sport a volný čas. Letos také pořadatelé posílili nabídku obuvi, turistického oblečení a batohů, jejichž nabídka byla vůbec největší v Čechách.

Na návštěvníky této expozice čekal také bohatý doprovodný program, například promítání cestovatelských filmů, lezecká stěna nebo ochutnávka expediční stravy.

(mk)

Expo v kazašské Astaně

Návštěvníkům představilo některé české vynálezy, které mají spojitost s hlavním mottem Expa, tedy s energií budoucnosti. Český pavilón měl dvě patra a vévodil mu koncept sportovního letounu na elektrický pohon. Expo skončilo 10. září. Prohlídkou českého pavilónu prezident zakončil návštěvu Vietnamu a Kazachstánu. Český pavilón byl stejně jako celé Expo věnován tématům spojeným s budoucností energií a snižováním emisí. Pro návštěvníky bylo také připraveno české jídlo a pivo a díky moderním technologiím rovněž ukázky českých památek.

Areálu Expa dominuje podle Kazachů největší koule na světě s názvem Nur Alem. Je vysoká 100 metrů a je v ní umístěn kazašský pavilón. Celkem se na výstavě představilo 115 zemí včetně Spojených států, Ruska, Číny, Německa či Japonska a očekávalo se až pět miliónů návštěvníků. Kazachstán podle diplomatů doufal, že mu Expo pomůže s propagací ve světě. Do jeho přípravy proto proudily velké sumy peněz, což si bývalá republika Sovětského svazu mohla dovolit díky příjmům z prodeje ropy. Na výstavu hodlali Kazaši přilákat nejen odborníky, ale i turisty, kterým chtějí ukázat moderní metropoli Astanu.

Kvůli Expu bylo vyzdobeno celé hlavní město středoasijské země a v centru metropole každý z účastnických států zastupovala symbolická figura, na které byly namalovány tematické obrazy. Česko reprezentoval pohled na typické městečko s červenými střechami a na orloj.

Praha bude mít téměř po čtvrt století novou rozhlednu

V Praze po téměř čtvrt století vznikne nová vyhlídková věž. Netradiční rozhlednu z akátového dřeva navrhl známý architekt Martin Rajniš pro Prahu 14. Vyroste v přírodním parku Čihadla na Černém Mostě a prvním návštěvníkům by se měla otevřít na konci letošního září. Více než dvacetimetrová rozhledna ve tvaru jehlanu bude stát na třech nohách vytvořených z dřevěných kmínků a ponese název Doubravka XIV. Na její vrchol povede celkem 98 schodů. Věž bude po dokončení celoročně zdarma otevřena veřejnosti.

Martin Rajniš je známý svými originálními dřevostavbami. S názvem podle svých slov přišel proto, že potřeboval jméno začínající na písmeno D, protože svým projektům

postupně dává názvy podle abecedy. Půjde o jeho osmou realizovanou rozhlednu, další otevřel letos v červnu v Jeruzalémě. Svoji oblibu v navrhování rozhleden zdůvodňuje architekt jejich přístupností běžnému člověku. „Pohled do dálky člověku přináší pohodu. Rozhledny zároveň nejsou studnicemi zisku. Lidé si mohou být jistí, že to je věc dělaná pro ně,“ vysvětlil.

Rozhlednu financuje stavební společnost Landia Management, která jí po dokončení slíbila darovat městské části. Náklady architekti původně odhadovali na tři milióny korun, podle Rajniše se však nakonec vyšplhají na 3,5 miliónu. Rozdíl chtějí pokrýt prostřednictvím prodeje schodů, na které si budou moci lidé za 5 000 korun nechat vyfrézovat svoje jméno nebo jméno někoho blízkého.

Za poslední v Praze vybudovanou rozhlednu je možné považovat Žižkovský vysílač z roku 1992. Kvůli nemožnosti žádat o evropské dotace na stavbu rozhleden v Praze se hlavnímu městu vyhnul trend z minulých let, kdy po republice rostly i desítky věží ročně. V metropoli jich je v současnosti šest, z toho dvě jsou nepřístupné. Soukromý investor se loni chystal zahájit stavbu nové více než třicetimetrové rozhledny v Troji, u vchodu do botanické zahrady. Místní obyvatelé s tím ale nesouhlasili a na základě jejich odporu se nakonec od stavby upustilo. Další rozhlednu chce výhledově vybudovat letňanská radnice v místním lesoparku.

(mk)

Oslava očkování

Na konci září roku 1817 se v Brně konala, a ne poprvé, zvláštní slavnost. Na první pohled se asi příliš nelišila od jiných – zábavná vystoupení, občerstvení a plno diváků. Tady se ale oslavovalo očkování a vrcholem akce bylo odhalení pomníku Edwarda Jennera. Právě on byl totiž na konci 18. století objevitelem očkovacího séra proti pravým neštovicím, nemoci, která několikrát ničivě zasáhla i české země.

A jak to dopadlo s onou před dvěma sty lety odhalenou bustou Edwarda Jennera? Ze svého místa v Brně-Pisárkách byla přenesena do zahrady nemocnice u svatě Anny a odtud zmizela neznámo kam.

Edward Jenner byl britský vesnický lékař, který se proslavil zavedením první vakcíny proti pravým neštovicím. Nazývají ho otcem imunologie a jeho dílo zachránilo mnoho lidských životů. Edward Jenner zjistil, že látka se zárodky kravských neštovic učiní člověka imunním vůči pravým neboli černým neštovicím a poprvé vyzkoušel vakcínu, která měla před neštovicemi chránit. Tento anglický venkovský lékař za své dlouholeté praxe vyzpozoval, že dojičky krav, které onemocněly kravskými neštovicemi, už nedostaly neštovice právě.

Zámek Horšovský Týn nabízí výstavu 50 kostýmů z klasických pohádek

Státní hrad a zámek v Horšovském Týně, jedna z nejnavštěvovanějších památek v Plzeňském kraji, startuje do letní sezóny výstavou 50 filmových kostýmů a rekvizit ze známých pohádek z padesátých let. Výstava potrvá do 1. října. Kostýmy si zahrály ve slavných pohádkách, které patří k české filmové klasice jako *Byl jednou jeden král*, *Obušku z pytle ven!*, *Hrátky s čerty*, *Císařův pekař a Pekařův cí-*

sař, *Labakan*, *Legenda o lásce* nebo *Princezna se zlatou hvězdou na čele*. Pohádku *Pyšná princezna*, která vznikla také v padesátých letech, návštěvníci na výstavě nenajdou. Musí se vydat na zámek v Telči, kde je obdobná expozice kostýmů a rekvizit.

Památník Rozloučení

Hlavní nádraží v Praze má trvalou vzpomínku na Nicholase Wintona, na „jeho děti“, ale především odvahu a lásku rodičů, kteří poslali svoje děti do Anglie, aby mohli žít. Základem památníku, který stojí v průchodu z odjezdové haly k nástupišťům pod kupolí Fantovy kavárny, je přesná replika dveří z osobního vagonu III. třídy, stejného, jakým v roce 1939 děti z Prahy odjížděly. Na skle jsou vyvedené otisky rukou dětí a dospělých – dětem zůstala poslední vzpomínka na pohled na plačící rodiče skrze okna vlaku.

Sir Nicholas Winton zachránil 669 židovských dětí, které odvezl vlaky z nacistického protektorátu Čechy a Morava do Anglie. První vlak odjel z Prahy v květnu 1939. Rodiny většiny odvezených dětí během války zahynuly.

Sbírka na Památník Rozloučení probíhala od července 2016 do dubna 2017. Spolek Farewell Memorial – Památník rozloučení založily Wintonovy děti jako trvalou památku, která má za cíl vyjádření vděčnosti svým i ostatním rodičům za podruhé darovaný život.

„Památník Rozloučení je vyjádřením vděčnosti našim rodičům za podruhé darovaný život a je i trvalou vzpomínkou na ně, kteří nejvíc trpěli a byli největšími hrdiny v příběhu nás, Wintonových dětí. Není snad nic horšího než vzdát se svého dítěte v naději, že mu tím zachráníte život,“ řekla jedna ze zachráněných, Zuzana Marešková, při odhalení památníku – zúčastnilo se ho celkem devět Wintonových dětí.

Sir Nicholas Winton zemřel 1. července 2015 ve věku sto šesti let.

(mk)

Moravská galerie zpřístupnila své sbírky prostřednictvím webu

Klenoty sbírek Moravské galerie v Brně jsou nově dostupné prostřednictvím internetu. V online katalogu je téměř 200 000 uměleckých předmětů od maleb a plastik přes fotografie ke grafickému designu. V ostrém provozu je katalog od 5. června, kdy uplynulo dvě stě let od prvního zápisu do inventární knihy muzea, na které dnešní Moravská galerie navazuje. Galeristé věří, že digitální revoluce pomůže změnit pohled na kulturní hodnoty uchovávané největším muzeem umění na Moravě. Databáze umožňuje vyhledávání podle autora, techniky, výtvarného žánru, materiálu, námětu a také místa vzniku. Ke konkrétnímu dílu jsou přiřazeny základní informace – autor, název, místo a datum vzniku, technika či rozměry.

Most připomenul 500. výročí přesunutého kostela velkou slavností

Most připomenul 500. výročí založení přesunutého kostela Nanebevzetí Panny Marie velkou slavností. Během akce, kde bylo pět historických scén, byla zveřejněna i podoba poštovní známky s motivem památky. Kostel

se v sedmdesátých letech vyhnul osudu dalších částí historického města, které padlo za oběť těžby uhlí. Kostel Nanebevzetí Panny Marie byl postaven v letech 1517-1550. V roce 1975 byl přesunut po kolejích o 841 metrů. Přesun je zapsán v Guinnessově knize rekordů jako přeprava nejtěžšího předmětu po kolejích.

Znalci potvrdili pravost zadržené bankovky, jde o tzv. státovku

Znalci potvrdili pravost vzácné československé bankovky, kterou olomoučtí policisté zajistili v březnu letošního roku během aukce na internetovém portálu. Jde o pětitisícikorunu z roku 1919, takzvanou státovku, která byla zřejmě před lety odcizena z Vlastivědného muzea v Olomouci. Její hodnota nebyla dosud vyčíslena, odborníci ji dříve odhadovali na několik miliónů korun.

Pravidla číslování domů v Brně ukončila zmatky, platí už 150 let

Zatímco jména ulic se často měnila, systém číslování domů v Brně je stabilní navzdory všem politickým zvrátům. Platí s malými úpravami od 24. května 1867, tedy 150 let. Císařské nařízení o novém způsobu číslování vyšlo už v roce 1857, Brno reagovalo s desetiletým odstupem. „Tento nový způsob pojmenovávání ulic a číslování domů byl veliký čin, byl dokonale promyšlen a dokladem toho je, že v hrubých rysech platí velice efektivně dodnes. Kdekoliv je tento systém porušen (například v sídlištích), nastává někdy i orientační chaos,“ řekla ČTK historička Milena Flodrová. Klíčové body 150 let starých pravidel říkají, že každá ulice dostane své vlastní číslování domů. V každé ulici začne na té straně, která je vzdušnou čarou blíže dnešnímu náměstí Svobody. Levá strana ulice má lichá, pravá sudá čísla. Domy na náměstích se označují v kruhu.

Na setkání s potomky židovských průmyslníků přišly stovky lidí

Stovky lidí přišly v Brně na setkání s potomky židovských rodin Tugendhatů a Löw-Beerů, někdejších významných průmyslníků. Debata s nimi byla součástí festivalu Meeting Brno. Sněmovní sál brněnské radnice byl zcela zaplněný, lidé diskusi sledovali i v předsálí. Několikrát se ozval potlesk. Organizátoři festivalu do Brna sezvali více než stovku potomků židovských rodin perzekvovaných nacisty. Na diskusi přišli tři z nich, dvě dcery budovatelů a bývalých majitelů vily Tugendhat Fritze a Grety Tugendhatových a Daniel Löw-Beer, který žije v USA. V Brně by se měly příběhy těchto rodin připomínat a vyprávět, uvedla Anna Šabatová.

Židovské rodiny Löw-Beerů, Tugendhatů, Stiassnych a mnohé další náleží podle historika Aleše Vyskočila k pilířům brněnské podnikatelské elity, která se ve městě usadila a prosadila během druhé poloviny 19. století a v navazující éře meziválečného Československa. Tyto rodiny přicházely do Brna z okolních městských židovských ghatt a investovaly svůj um a prostředky do rozvíjející se průmyslové výroby. Po rodinách v Brně zůstaly reprezentativní vily, ale i továrny. Řada z objektů je však zanedbaných a slouží už jinému účelu.

Český Krumlov chce mít od příštího roku granátnickou gardu

Českokrumlovský zámek by od příštího roku měla plnohodnotně střežit Schwarzenberská granátnická garda. Hradní stráž by tím navázala na dlouholetou tradici, kterou ukončil v roce 1948 komunistický režim. Granátníky momentálně má pouze královská garda v Londýně a v Kodani. Obnovu hradní stráže zajišťuje skupina dobrovolníků. Českokrumlovská garda představovala v době svého působení jeden ze symbolů města.

Český a polský Těšín spojí Svátek tří bratří

Obyvatelé Českého Těšína na Karvinsku i sousedního polského Těšína se o druhém červnovém víkendu mohli bavit na třídenních městských slavnostech nazvaných Svátek tří bratří. Už sedmadvacet let si jimi tradičně připomínají vznik města rozděleného v roce 1920. Festival nabídl koncerty českých a polských hudebních hvězd a další doprovodný program. Svátek tří bratří je spojen s legendou o třech synech knížete Leška – Bolkovi, Leškovi a Češkovi, kteří se po dlouhém putování světem šťastně sešli u studánky poblíž břehu Olše, aby zde ze samé radosti nad opětovným shledáním založili město s příznačným názvem – Těšín. Právě oslavy tak symbolicky mají propojit v minulosti rozdělené město.

První cestu Jiřího Hanzelky a Miroslava Zikmunda přibližuje interaktivní mapa

První cestu slavného cestovatelského dua Jiřího Hanzelky a Miroslava Zikmunda přibližuje nová interaktivní mapa, zachycena je jejich výprava z Prahy až do Kapského města. Jednotlivé body na mapě připomínají nejdůležitější okamžiky cesty, obsahují dobové fotografie, zápisky a krátká videa vybraná z celovečerních filmů *Afrika I* a *Afrika II*, sdělil ČTK zástupce společnosti Mapotic, která mapu připravila společně se zlínským Muzeem jihovýchodní Moravy, Klubem H+Z, Filmexportem Home Video a dalšími partnery u příležitosti 70. výročí africké cesty Hanzelky a Zikmunda. Dokumenty vybíralo muzeum a Klub H+Z. Cestovatelé na své první expedici pořídili na 10 000 fotografií a natočili jedenáct kilometrů filmu.

160 let od založení sklárny Moser

Historie sklárny Moser je spojena se jménem jedné z nejvýraznějších postav historie sklářské výroby, karlovarským rodákem Ludwigem Moserem (1833-1916). Nejprve si otevřel v roce 1857 vlastní obchod a ryteckou dílnu v centru Karlových Varů, již v roce 1893 však rozjíždí provoz ve vlastní sklářské huti, která úspěšně funguje dodnes. Během této krátké doby získal pověst nejprestižnějšího výrobce křišťálu v Rakousko-Uhersku. Tituly dvorních dodavatelů císaře Františka Josefa I. (1873), perského šáha Musafereddina (1901) a anglického krále Eduarda VII. (1908) tuto pověst dále umocňovaly a vyvolaly zájem dalších státníků a panovníků.

Již v roce 1922 je sklárna Moser největším výrobcem luxusního nápojového a dekorativního skla v Československu. Úspěch Ludwiga Mosera, jehož odkaz je dále

rozvíjen, spočívá ve výrobě ekologicky čistého bezolovnatého křišťálu, jedinečném barevném spektru, vynikajícím designu od nejprestižnějších výtvarníků a v dokonalém ručním zpracování všech křišťálových výrobků. Pro rozvoj této tradice sklárna Moser spolupracuje s nejnadanějšími výtvarníky, skláři, brusíči a rytci, jejichž umění pomáhá vytvářet mistrovská díla ve svém oboru. Po celou dobu existence sklárny se její výrobky prezentují na nejvýznamnějších světových výstavách, kde získávají mimořádná ocenění. Výjimečná umělecká díla vyžadují vybranou mezinárodní prodejní síť. První značková prodejna Moser byla otevřena v centru Prahy již v roce 1925. Od té doby se tuzezemský prodej rozšířil do dalších tří značkových prodejen a prostřednictvím exkluzivních zástupců je značka úspěšně prezentována i ve světě. V současné době je sklárna akciovou společností s výhradně českým kapitálem a přibližně 320 zaměstnanci.

Ludwig Löwi Moser byl český podnikatel a zakladatel české sklárny Moser. Narodil se v Karlových Varech jako prvorozený syn v rodině Lazara Mosera a Henrietty Moserové rozené Becherové. Ludwig se aktivně zapojil do společenského života, zejména židovské náboženské obce, která v roce 1868 vznikla v Karlových Varech a které se stal jejím představeným. Toto vysoké a zodpovědné postavení zastával až do konce svého života. Vybuřoval synagogu v Parkové ulici a podílel se na zřízení izraelského hospice císaře Františka Josefa.

Mladí tvůrci získali z dražby filmových klapků 1,1 mil. Kč

Studenti filmových škol a začínající tvůrci dostali na své projekty peníze, které vynesla na filmovém festivalu ve Zlíně dražba umělecky ztvárněných filmových klapků. Dražba vynesla 1,9 miliónu korun, mezi studenty bylo rozděleno 1,1 miliónu korun. Uspělo všech dvaadvacet projektů, které postoupily do druhého kola, řekla ČTK mluvčí festivalu Kateřina Martykánová. Takzvaný Salon filmových klapků tradičně podporuje studenty, letos se konal již dvacátým rokem, klapky se za tu dobu vydražily za více než 30 miliónů korun.

Kokoschkův obraz se vydražil za 52 miliónů korun

Obraz Oskara Kokoschky s názvem *Praha* se na aukci vydražil za více než 52 miliónů korun včetně dražební přírůžky. Je to nejvyšší cena, za jakou bylo Kokoschkovo dílo v Česku vydraženo. Uvedla to Jana Bryndová z galerie Art-house Hejtmánek, která dražbu pořádala.

Tatra dokončila rekonstrukci historického vozu z Dakaru

Automobilka Tatra z Kopřivnice na Novojičínsku dokončila rekonstrukci historického vozu, který se v roce 1986 účastnil Rallye Paříž – Dakar. Vystaven bude v plánovaném novém muzeu, které má vzniknout v areálu automobilky. Jeden z prvních dakarských speciálů, Tatra 815 6×6 VE „Ostrý-II“, se kterým posádka Zdeněk Kahánek, Miroslav Gumulec a Josef Kalina jela Rallye Paříž – Dakar při první účasti Tatro v roce 1986, se do Kopřivnice po třiceti letech vrátil loni v září. Po účasti ve slavném závodě totiž sloužil

ve státech severní a západní Afriky francouzskému podnikateli Jeanu Philippemu a jeho cestovní agentuře New Gate Travel. Philipp auto firmě loni vrátil.

Pivovar Starobrno zpřístupní staré sklepy

Pivovar Starobrno chce v budoucnu zpřístupnit exkurzím část svých historických sklepů z roku 1872. Dodnes v nich kvasí část produkce piva. Lidé se na místo podívají nejdříve letos na podzim, řekl ČTK Ondřej Koucký, ředitel a vrchní sládek pivovaru Starobrno.

Pivovar za pět let oslaví 150. výročí svého založení. Sklepy jsou jednou z mála dodnes používaných místností. Kvasné tanky jsou ale už jen v šesti odděleních. „Pivovar Starobrno je dnes poměrně moderní. Lidé většinou vidí nerezové nádoby, také proto chceme ukázat na prohlídkách část klasiky, kam patří i sklepy,“ uvedl Koucký. Podle něj budou sklepy přístupné nejdříve na podzim. „Musíme trasu udělat bezpečnou i pro návštěvníky i pro provoz pivovaru,“ uvedl ředitel.

Japonský korunní princ při setkání se Sobotkou vzpomínal na Prahu

Premiéra Bohuslava Sobotku v Tokiu přijal japonský korunní princ Naruhito, který se zřejmě již brzy stane japonským panovníkem. Jeho otec, třiaosmdesátiletý císař Akihito, totiž loni v létě překvapivě oznámil, že by chtěl předat korunu svému nejstaršímu synovi kvůli vysokému věku a zhoršujícím se zdravotním stavům. Sobotka po setkání s princem řekl, že Naruhito je obdivovatelem české hudby, vzpomínal na svou návštěvu z poloviny osmdesátých let v tehdejší Československu a že se zajímal o to, k jakým změnám v naší zemi od té doby došlo.

Selská jízda připomněla 70 let od tzv. Nechanické aféry

Několik stovek lidí sledovalo slavnostní průvod Selských jízd, kočárů a jezdců v Nechanicích na Královéhradecku. V červenci 1947 komunisty řízené ministerstvo vnitra zakázalo závody koní, které Selská jízda v Nechanicích pořádala, a k dodržení zákazu nasadilo policii. Takzvaná Nechanická aféra se stala předeherou převzetí moci komunistickou stranou v únoru 1948. Dnešní Selské jízdy se zúčastnily tři desítky koní a několik kočárů a bryček. Průvod objel náves, při slavnostním aktu byly u pomníku Selské jízdy položeny květiny a zazněla státní hymna, mši sloužil kardinál Dominik Duka.

Selská jízda byl spolek, který vznikl z někdejších vesnických jezdeckých spolků, takzvaných banderíí. Byla zakládána na českém venkově po revolučním roce 1848. Hlavní činností Selských jízd byl jezdecký sport a chovatelství koní. Za nacistické okupace byla Selská jízda zakázána. Silnou základnu měla zejména v úrodných zemědělských oblastech, tedy i na Královéhradecku.

U Hořic byl položen základní kámen stavby sochy obřího trpaslíka

Na vrchu Mohejlík u Hořic zástupci Okrášlovacího spolku Rašín položili základní kámen stavby sochy obřího pís-

kovcového trpaslíka. Myšlenka na jeho vybudování vznikla před více než dvaadvaceti lety. Na základní kámen a webové stránky se vybralo prostřednictvím internetové sbírky přes 78 000 korun. Jak řekl iniciátor vzniku sochy a pantáta spolku František Kozel, reálných obrysů nabyla myšlenka letos, kdy místní výrobci hořických trubiček, manželé Petráčkoví, věnovali 100 000 korun na vybudování betonového základu. Na něj byl posazen základní kámen vysoký asi 130 centimetrů a bude součástí levé nohy trpaslíka. Celý trpaslík bude poskládaný z devětačtyřiceti kamenných bloků o celkové váze kolem 200 tun, vysoký bude přes deset metrů. „Obří trpaslík by měl cestující kolem Hořic upozornit na jejich tradici pískovce a pískovcových soch a motivovat je k zastavení ve městě,“ řekl dříve Kozel. Na vzniku sochy se podle něj nadále aktivně podílí i Kurt Gebauer.

Do Třeště se opět sjeli řezbáři

Třešť patřila tradičně řezbářům, tentokrát jich přijelo sedmačtyřicet. Do společného betléma, který je vystaven v třešťském Schumpeterově domě, přidali přes pět desítek nových výtvorů. Dřevořezání se konalo šestnáctým rokem, počty dělů ve společném betlému převýšily tisícovku už vloni. Na náměstí sledovali lidé také vznik velkých dřevěných soch.

Krojování horníci prošli Karvinou, uchovat chtějí hlavně tradice

Více než stovka krojovaných horníků z Česka, ale i sousedního Slovenska a Polska prošla v průvodu centrem Karviné, aby tak oslavila 90. výročí založení Kroužku krojovaných horníků Barbora, který už od roku 1927 usiluje o zachování hornických tradic. Předseda Jan Kavka ČTK řekl, že chybí mladá generace, která by tradice převzala a dále udržovala. Horníci během oslav při pietním aktu zavzpomínali také na své kolegy, kteří nevyfárali a zemřeli v dole.

Zájemci mohli v Harrachově poprvé navštívit domácí brusírnu skla

Unikátní domácí brusírnu skla v Harcubově roubence v Harrachově na Semilsku poprvé zpřístupnilo Severočeské muzeum v Liberci. Chalupa je dokladem životního stylu sklářů před zhruba sto lety. Podle odborníků jde zřejmě o jedinou takto zachovanou brusičskou dílnu v České republice. V roubence postavené před zhruba dvě stě lety se zachovalo původní vybavení pro broušení a rytí skla. Dům je mimořádný i tím, že patřil rodině výtvarníka Jiřího Harcuby, který tvořil skleněné reliéfy s portréty slavných umělců. Jeho práce jsou zastoupeny ve sbírkách muzeí a galerií i v zahraničí. Zemřel v roce 2013. Roubenka, v níž žil a pracoval už jeho otec a dědeček, stojí v centru Harrachova.

Před 660 lety byl položen základní kámen dnešního Karlova mostu

Před 660 lety byl položen základní kámen dnešního Karlova mostu, podle legendy císařem Karlem IV. Datum a čas byl vybrán záměrně, šlo o posloupnost lichých číslic, která

měla být podle numerologie šťastná. Kámen byl položen v roce 1357, 9. 7. v 5:31. Kromě posloupnosti čísel bylo datum vybrané také s ohledem na polohu planet.

Oslavy v 6:31, tedy o hodinu později kvůli zavedení letního času, zahájila fanfára, kterou trubači zahráli z ochozu Malostranské mostecké věže. Potom mostu poželhal Marek Pučalík z mnišského řádu křižovníků s červenou hvězdou. Křižovníci měli od středověku pražské mosty na starost, vybírali mýtné a opravovali je.

Boskovický festival pro židovskou čtvrť navštívilo 4 000 lidí

Téměř 4 000 lidí navštívilo letošní 25. ročník čtyřdenního kulturního festivalu pro židovskou čtvrť, který skončil v Boskovicích na Blanensku. Diváci viděli přes sto akcí, jako koncerty, divadlo, film, výstavy, autorská čtení nebo workshopy. Židovské město bylo z Boskovic vyčleněno v roce 1849. Komunita Židů tam ale žila daleko dříve. Dodnes například v Boskovicích stojí barokní synagoga z roku 1639. V padesátých letech 19. století žilo ve čtvrti asi 2 000 Židů.

Armádní muzeum se naposledy otevřelo před opravou

Armádní muzeum Žižkov pod pražským Vítkovem se před rozsáhlou rekonstrukcí naposledy otevřelo pro veřejnost. Všechny sbírky již byly v uplynulých měsících převezeny do muzea v Lešanech, nyní se uzavrou i expozice věnované první či druhé světové válce. Muzeum by se mělo znovu otevřít v roce 2020. Během oprav budovy budou rozšířeny výstavní prostory, zastřešeno bude třeba nádvoří muzea a zpřístupněno bude rozsáhlé podzemí či bývalé depozitáře. Budova, ve které sídlí Vojenský historický ústav (VHÚ), byla postavena téměř před devadesáti lety. O nutnosti její rekonstrukce se mluvilo řadu let. Oprava by měla stát zhruba 600 miliónů korun.

České Budějovice opravily lebku, na kterou lidé sahají pro štěstí

České Budějovice opravují sousoší Kalvárie na Piaristickém náměstí, kde si lidé sahají pro štěstí na lebku. Sochy měly poškozené konečky prstů i nos. Podle pověry se člověku, který sáhne lebce do očních důlků, splní přání, jež v duchu vysloví. Autorem sousoší z 18. století je Josef Dietrich, který vytvořil i Samsonovu kašnu na náměstí Přemysla Otakara II. nebo alegorická sousoší na radnici. Když památkáři na jaře při Dnech evropského kulturního dědictví procházeli městem, všimli si, že sochy mají některé drobné části uražené. Dohodli se proto s radnicí a sochař Ivan Tlášek dílo vyčistil a opravil.

Dny lidové architektury ve skanzenu Vysoký Chlumec

Letošní 5. ročník Dnů lidové architektury Čech, Moravy a Slezska začal v Muzeu lidových staveb středního Povltaví ve Vysokém Chlumci, které je pobočkou Hornického muzea v Příbrami. Zahájení doprovodily ukázky tradičních řemesel, vystoupení folklórního souboru z chodského Postrěkova a komentované prohlídky expozic muzea.

Ke Dnům lidové architektury Středočeského kraje se připojily další organizace. Například Muzeum lidových staveb v Kouřimi výstavou *Vltava, Sedlčansko a Sedlecko v dílech českých krajinářů* a Polabské národopisné muzeum v Přerově nad Labem výstavou *Lidová architektura na Nymbursku*. Dny skončily v Národopisném muzeu Slánska v Třebízi.

Na celém území České republiky je mnoho hodnotných chráněných i nechráněných památek lidového stavitelství. Ať už jde o stavby či areály, vesnické památkové rezervace (61) a vesnické památkové zóny (275) nebo expozice lidové architektury provozované státním i nestátním sektorem.

Podnětem, jenž vedl ke zrodu akce, byl Rok lidové architektury 2013 vyhlášený společností Foibos a Národním památkovým ústavem u příležitosti 200. výročí narození Jakuba Bursy, proslulého zednického mistra a lidového umělce působícího na Prachaticku. V dalších letech se Dny lidové architektury konaly v Libereckém, Pardubickém a Ústeckém kraji. Pro příští rok předali organizátoři štafetu Plzeňskému kraji.

Skanzen Veselý Kopec lákal na řemesla, přišlo 9 000 lidí

Skanzen Veselý Kopec u Hlinska na Chrudimsku patřil v polovině července při tradičním jarmarku lidovým řemeslům. Umění předvedlo 110 řemeslníků z celé ČR, na něž se přišlo podívat asi 9 000 lidí. Akce patří k největším svého druhu na východě Čech a je hlavní událostí ve skanzenu v celém roce. Skanzen jarmark pořádá od roku 1982.

Na letní výuku do Brna přijelo letos téměř 140 zájemců o češtinu

Besedy o českém jazyce, literatuře a kultuře, lexikálně-stylistická cvičení, ale i exkurze či hodiny tance čekaly na cizince, kteří přijeli do Brna na jubilejní 50. Letní školu slovenských studií. Celkem 139 studentům z téměř čtyřiceti zemí světa nabídla čtyři týdny intenzivní výuky kombinované s volnočasovými aktivitami. Akci pořádá Kabinet češtiny pro cizince Filozofické fakulty Masarykovy univerzity. Větší část studentů se do letní školy podívá pouze jednou, 15 procent účastníků ale přijíždí do Brna opakovaně.

Nejoblíbenější příchutí zmrzliny v Česku je vanilková

Nejoblíbenější příchutí zmrzliny v Česku je vanilková, nejdříve ji má 30 procent Čechů. Na druhém místě se drží čokoládová, kterou preferuje čtvrtina lidí, a třetí je pistáciová, která vede převážně mezi muži, u žen je to jahodová. Vyplynulo to z průzkumu řetězce Albert. Nejvíce zmrzliny se prodá v Libereckém kraji, kde si ji koupí víckrát týdně 70 procent lidí. Naopak v Pardubickém kraji je to 36 procent. Jedno procento Čechů zmrzlinu konzumuje jen výjimečně. Češi zkonsumují zhruba 3,2 litru na osobu a rok.

Speciální gastronomickou show si užili lidé na Vranově

Hostina pro hraběte Althana zpestřila program Hudebního festivalu Znojmo. Gastronomická show spojená s hudbou a tancem na zámku ve Vranově nad Dyjí byla vypro-

daná, řekli ČTK pořadatelé Hudebního festivalu Znojmo. Ústředním motivem hostiny bylo protestantství v opozici s životem rakouské císařovny Marie Terezie, u níž si letos připomínáme 300. výročí narození. Menu mělo osm chodů. Jako předkrm se podávala terinka z uzeného kolínka a hruškové chutney. Hlavní chod obstaralo jehněčí lýtko, tuřín, brambory a rozmarýn.

Zmrzlina s příchutí svíčkové

V zmrzlinárně Ivany Jablonovské ve Stráži pod Ralskem prodávají také netypické druhy zmrzliny. Třeba s příchutí svíčkové, čabajky, koprové, křenu nebo kremžské hořčice. Majitelka vymyslela již na 400 druhů zmrzlin a v sezóně jich nabízí vždy kolem stovky. Vybrat si z tak velké nabídky bývá pro kupující těžké. Nejčastější reakci příchozích je proto zvolání „ježíšmarjá“ a „nevím“. Na to zareagovala majitelka tím, že se rozhodla zmrzliny těchto názvů připravit. Jsou to pokaždé jiné směsi různých vhodně se doplňujících druhů, takže kupující tak ochutnají více druhů.

Hornácké slavnosti

Hornácké slavnosti ve Velké nad Veličkou na Hodonínsku letos oslaví šedesát let. Hornácké slavnosti se od jiných folklórních festivalů odlišují tím, že jde o ukázkou výlučně regionálního folklóru, tedy devíti obcí Hornácka, které se do programu zapojují.

Návštěvníci Mendelova festivalu v Brně přebírali hrách od fazolí

Návštěvníci festivalu Mendel knows mohli přebírat hrách od fazolí, nechat si identifikovat DNA ze slin, ale také posloucheali hudební kapely. Festival v Augustiniánském opatství na brněnském Mendlově náměstí byl věnován 195. výročí narození vědce a polyhistora Gregora Johanna Mendela. Cílem pořadatelů bylo lidi jak vzdělat, tak pobavit.

Svatá Hora dostane nové varhany

Po deseti letech končí práce na nových varhanách pro poutní místo Svata Hora u Příbrami. Hudební nástroj vzniká ve varhanářské dílně v Borovanech na Českobudějovicu. Náklady na jeho výrobu se pohybují kolem 15 miliónů korun a přibližně 85 procent částky tvoří příspěvky dárců. V ideálním případě by varhany mohly v bazilice ve Svaté Hoře zahrát poprvé letos o Vánocích.

Více než polovina Čechů vstává do práce ráno před 6. hodinou

Více než polovina Čechů vstává do práce ráno před 6. hodinou. V porovnání se světem je takto časné vstávání v tužemsku více časté. Podobné je to například i na Slovensku. Vyplyvá to z průzkumu společnosti Profesia.cz. Mezi 6:00 a 7:00 vstává v Česku pětina lidí a mezi 7:00 a 8:00 je to 14 procent. Spánek delší než do 8:00 si dopřává pravidelně šest procent respondentů. Zbývajících šest procent pak uvedlo, že si pracovní dobu určují sami, takže do práce nevstávají.

„Velmi nás překvapilo, kolik lidí vstává před šestou hodinou ranní, protože začátek pracovní doby se v posled-

ních letech přesunuje spíše na pozdější hodiny. Je ale pravda, že i když se zvláště ve větších městech pracuje často od 8:00 nebo 9:00, řada lidí vstává brzy, protože se ráno potřebují postarat o děti nebo vyvenčit psa. Řada lidí vstává kvůli svým zájmům – jdou si zacvičit nebo zaběhat, projevuje se i nový fenomén, že oželí delší spánek kvůli virtuální zábavě,“ uvedla ředitelka Profesie Zuzana Lincová.

Dopis z ruského Soči dorazil do Prahy po 28 letech

Až letos dorazil čtyřiašedesátiletému Ivanu Hanušovi z Prahy dopis adresovaný jeho už dvaadvacet let nežijící mamince. Dopis byl odeslán 7. března 1989 z ruského města Soči v tehdejší Sovětské svazu. Zásilka byla zapsána do České knihy rekordů jako dopis s nejdelší dobou doručení a je také nejnovějším exponátem Muzea rekordů a kuriozit v Pelhřimově. Vzdálenost mezi Prahou a Soči je 2 599 kilometrů. Dopis byl na cestě osmadvacet let a devatenáct dnů, to je 10 246 dnů.

V chrámu svatého Víta se konala mše za kardinála Tomáška

V pražském chrámu svatého Víta se konala vzpomínková mše za kardinála Františka Tomáška. Uplynulo pětadvacet let od jeho úmrtí. Zhruba hodinu a půl dlouhou mši sloužil kardinál Dominik Duka. Tomášek se už za svého života stal symbolem boje za nejen náboženskou svobodu své země. Život a dílo zesnulého kardinála by podle Duky nemělo být zapomenuto a lidé by se o ně měli zajímat. „Chybí ale velký a kritický životopis této osobnosti našeho národa,“ řekl. Rovněž připomněl nástrahy normalizace, se kterými se musel Tomášek v sedmdesátých letech minulého století vyrovnat.

U Olomouce se sešli příslušníci rodu Frištenských, a to i z Ameriky

Stovka příslušníků rodu Frištenských a jeho spřízněných rodových větví se sešla na zámku ve Velké Bystřici na Olomoucku. Dorazili lidé z celého Česka, ale také ze Švýcarska a Ameriky, řekla ČTK pořadatelka a praneteř Frištenského Zdeňka Frištenská. Celosvětové rodové setkání se uskutečnilo u příležitosti 60. výročí úmrtí českého zápasníka Gustava Frištenského, naposledy se akce uskutečnila v roce 2013 na českém velvyslanectví v New Yorku. Na setkání zněla řada historek, prohlížely se staré fotografie a dokumenty, promítaly se dokumentární filmy. Vysvětlovaly se také rodové vazby a popisovaly jednotlivé rody. Gustav Frištenský se narodil v roce 1879. První zápas svedl v osmnácti a poslední v dvaasedmdesáti letech, vybojoval přes 10 000 vítězství. V roce 1903 získal titul amatérského mistra Evropy. Profesionálním mistrem v řeckořímském zápase se stal v roce 1929. Zemřel v roce 1957, čtyři desetiletí žil v Litovli.

Česko dobývají americké koblihy – donuty

V Česku přibývá výrobců donutů – smažených koblih s bavrnou a sladkou polevou. Mezi tuzemskými zákazníky jsou stále oblíbenější i díky tomu, že jejich výrobci spoléhají na ruční výrobu, vlastní recepty a často neobvyklé

příchutě. Podle předsedy Svazu pekařů a cukrářů Jaromíra Dřízala ale klasické české koblihy z trhu nezmizí. I kvůli několikanásobně vyšší ceně donutů. „Trošku mi to připomíná situaci z devadesátých let, kdy byla obdobná situace u baget, které se sem dostaly z Francie, a výrobci začali kupovat linky. A zákazníci kupovali bagety. Po určité době ten trend odezněl. Český zákazník je poměrně konzervativní a vrátil se ke svým oblíbeným výrobkům, ke svému chlebu, rohlíkům, vekám.“

Jičínský pohádkový festival bude letos zaměřený na tradice

Festival Jičín – město pohádky bude zaměřený na české tradice v jednotlivých ročních obdobích. Uskuteční se od 13. do 17. září a jeho součástí bude pohádkový průvod, různé dílny a hry pro děti či koncerty, uvádějí pořadatelé na webu festivalu. Pohádkový festival každoročně přiláká do Jičína velké množství návštěvníků, například na program loňského ročníku, který byl věnovaný takzvanému novému cirkusu, přišlo zhruba 65 000 dětí a dospělých.

Jeden z nejstarších a zároveň i nejmalebnějších kostelů Pobeskydí vyhořel

Dřevěný kostel lehl popelem v noci na 2. srpna. Svatostánek byl nejstarším dochovaným dřevěným kostelem na Těšínsku, jeho původ je kladen do 16. století. „Vedle archaických architektonických forem o tom svědčí letopočet 1563 na portálku v interiéru a zvon s rokem 1565,“ píše se na webu farnosti. Kostel byl původně luterský, ale v 17. století byl v rámci rekatolizace vysvěcen biskupem a od té doby sloužil katolíkům. Cenná historická památka s mnohým původním vybavením a obrazy z první poloviny 16. století prošla v letech 2012-2014 rekonstrukcí za několik milionů korun. Stavba nového dřevěného kostela v Trinci – Gutech místo vyhořelého začne pravděpodobně příští rok na podzim. Hotový by měl být na jaře 2019.

V Milovicích si připomněli bitvu u Zborova

Po sto letech si v Milovicích na Nymbursku příznivci vojenské historie připomněli bitvu u Zborova, která se odehrála 1. až 2. července 1917 na území dnešní Ukrajiny. Proti sobě se postavily desítky účastníků v dobových uniformách a s historickými zbraněmi, bojovaly mezi sebou Československé legie a Rakousko-Uhersko spolu s Německým císařstvem. Rekonstrukci bitvy přihlíželo několik stovek lidí. V bojích byly vidět i dva obrněné automobily, které ve své době patřily k nejmodernějším zbraním.

Podle Miloše Borovičky, mluvčího Československé obce legionářské, která rekonstrukci pořádala, se bitvy zúčastnilo přes dvě stě vojáků pocházejících z Čech, Slovenska, Polska, Ukrajiny a Ruska. V rámci doprovodného programu byl na milovickém nádraží po celý den přistaven Legiovlak, replika legionářských vagónů z let 1918-1920. Na nedáleké louce byly rozmístěny vojenské stany a zájemci si mohli prohlédnout výzbroj a výstroj vojáků. Na milovické radnici si potom návštěvníci mohli prohlédnout výstavu fotografií *Československé legie v Rusku 1914-1920*.

Celé akci předcházel v 10:00 pietní akt na Vojenském hřbitově, kde našlo svůj poslední odpočinek přes 6 000 vojáků internovaných za světové války v Milovicích.

Obnovený Kuks získal nejprestižnější evropskou památkářskou cenu

Obnova barokního areálu v Kuksu na Trutnovsku ve finském Turku získala hlavní ocenění Grand Prix Ceny Evropského kulturního dědictví Europa Nostra. Nejvyšší ocenění dostalo ve finském Turku sedm nejlepších evropských památkářských projektů z širší skupiny devětadvaceti letošních držitelů ceny sdružení Europa Nostra. Česká republika měla v klání o cenu Grand Prix dva kandidáty. Kromě Kuksu to byl také vzdělávací projekt NPÚ Památky nás baví. Jde o „historický úspěch“ pro Českou republiku, neboť je to poprvé, co památkářskou Grand Prix získal český projekt.

Zrekonstruovaný hospital v Kuksu je nejnavštěvovanější státní památkou v hradeckém kraji, loni ho navštívilo 113 362 lidí. První rok po otevření památky po obnově v roce 2015 areálem prošlo rekordních téměř 140 000 lidí. Hospital dal na počátku 18. století vystavět František Antonín Špork za účelem péče o přestárlé a práce neschopné muže z okolí. Barokní areál je proslulý sochařskou výzdobou z dílny Matyáše B. Brauna.

Česká mincovna vydává kilovou investiční zlatou minci Český lev

Jablonecká společnost Česká mincovna nově nabízí kilogramovou investiční zlatou minci Český lev za 1,098 miliónu korun. Firma to oznámila ČTK v tiskové zprávě. Podle mincovny taková mince na českém trhu zatím chyběla. Má se zařadit k zahraničním investičním mincím, jako je American Eagle nebo Wiener Philharmoniker. Česká mincovna vyrábí oběžné mince pro Českou národní banku i pamětní mince či zlaté investiční slitky. Český lev má podle firmy sloužit kupcům hlavně jako investice do dra-

hých kovů, nebude přinášet sběratelskou či uměleckou hodnotu.

Žatec očekává příjezd komisařů UNESCO, zřídil pracovní skupiny

Žatec se intenzivně připravuje na příjezd prvních komisařů, kteří budou rozhodovat o zapsání města na seznam světového dědictví UNESCO. První z nich by měli Žatec navštívit už letos, a to jak tajně, tak oficiálně. Město proto mimo jiné zřídilo tři pracovní skupiny, které se zabývají propagací Žatce i samotné nominace nebo památkovou péčí. Žatec se o nominaci uchází s unikátním souborem dochovaných památek souvisejících s pěstováním, zpracováním a obchodováním s chmelem.

ČNB vydala minci s hradem Bouzovem, na ražbu použila 162 kg zlata

Silueta romantického hradu Bouzova zdobí novou zlatou minci, kterou vydala Česká národní banka (ČNB). Mince má nominální hodnotu 5 000 korun a v novém desetidílném cyklu zlatých mincí Hradu ČR je třetí v pořadí. Vydáno bude 3 000 mincí v běžném a 7 400 mincí ve špičkovém provedení. Na ražbu mincí bylo použito 162 kilogramů zlata, uvedl při představení mince přímo na Bouzově ředitel sekce peněžní a platebního styku ČNB Josef Ducháček. Do soutěže na minci věnovanou Bouzovu se podle Josefa Ducháčka přihlásilo jednadvacet výtvarníků, kteří předložili šestatřicet modelů. Autorem vítězného návrhu je přední český medailér Josef Oplištil. Na lícni straně mince o průměru 28 milimetrů a hmotnosti 15,55 gramu je detail hradní zdi s arkádou. Pod oblouky jsou zavěšeny prapory s heraldickými zvířaty z velkého státního znaku. Na rubové straně mince je zobrazen hrad Bouzov.

ZÁŘÍ, ŘÍJEN

Pranostiky na měsíc září

Září, na léto jde stáří.
Touží-li září po rose, bude v říjnu bláta po ose.
Jaké počasí v září, tak se i březnu vydaří.
Babí léto – léto na odchodě.
Divoké husy na odletu – konec i babímu létu.
Když čečetek nevidati, hotov se na tuhou zimu.
Pěkné růže v zahrádkách věští pěkný podzim a pozdní zimu.
Podzim na strakaté kobyle jezdí.
Podzim bohatý na mlhu věští v zimě mnoho sněhu.
Září víno vaří a co nedovaří, říjen dopeče.
Teplé září – říjen se mračí.
Bouřky v září – na jaře mnoho sněhu.
Co srpen nedovařil, září nedosmaží.
V září mnoho požárů bývá, proto se obloha rdívá.
Teplé září – dobře se ovoci i vínu daří.
Zářijový déšť polím potrava, zářijové spršky pro víno otrava.
Zářijová slotá – hrstka deště, fůra bláta.
Po hojných deštích v září osení zimní se podaří.

Bouřky v druhé polovině září přinášejí mnoho větrů.
Ozve-li se v září hrom, bude v zimě zavát každý strom.
Bouřka v září – sníh v prosinci.

(mk)

Pranostiky na měsíc říjen

Září víno vaří, říjen mačká hrozen.
Září víno vaří, říjen víno pijem.
Po teplém září, zle se říjen tváří.
Čím déle u nás vlaštovky v říjnu prodlévají, tím déle pěkné a jasné dny potrvají.
Teplý říjen – studený listopad.
Je-li říjen velmi zelený, bude zato leden hodně studený.
Mlhy v říjnu – sněhy v zimě.
V říjnu mráz a větry – leden, únor teplý.
Sněží-li brzy v říjnu, bude měkká zima.
Čím dříve listí opadne, tím úrodnější příští rok.
Když se táhnou ptáci blízko k stavení, bude tuhá zima.
Když v říjnu blýská, zima plíská.

(mk)

Vláda schválila návrh rozpočtu se schodkem 50 miliard Kč

Vláda schválila návrh ministerstva financí na rozpočet pro příští rok se schodkem 50 miliard korun a střednědobý výhled pro rozpočty let 2019 a 2020. Na twitteru o tom informoval mluvčí kabinetu Martin Ayer. Premiér Bohuslav Sobotka (ČSSD) před zasedáním uvedl, že ve střednědobém rámci půjde hlavně o plány na posílení rozpočtu armády. Na tom, že by v příštím roce neměl být překročen navrhovaných schodek 50 miliard, se před jednáním ministrů ve Strakově akademii shodli lídři koalice. Ministerstva ale vznášela další požadavky v desítkách miliard. Sobotka počítá s tím, že přes prázdniny se podaří jejich nároky redukovat.

Vláda se bude snažit o dodržení navrhovaného schodku státního rozpočtu 50 miliard korun, řekli na jednání koaliciční rady zástupci KDU-ČSL. Vicepremiér Richard Brabec (ANO) nicméně nečeká, že by se podařilo dospět ke konečné dohodě o podobě rozpočtu. Lidovci a Brabec se také shodli na tom, že patrně bude třeba svolat mimořádnou schůzi Sněmovny, aby se před volbami podařilo projednat všechny zbývající vládní priority.

K rozpočtu na příští rok se tripartita vrátí v polovině září

Zástupci odborů, zaměstnavatelů a vlády se neshodli na podobě rozpočtu pro příští rok. Znovu bude o rozpočtových plánech tripartita jednat v druhé polovině září. V souvislosti s rozpočtem na příští rok chtějí odboráři mluvit i o růstu platů ve veřejném sektoru. Zaměstnavatelé kritizují například malý rozsah plánovaných investic. Sněmovna by měla od kabinetu návrh zákona o rozpočtu dostat do konce září. Jednání o rozpočtu členové tripartity přerušili do 18. září, kdy se bude projednávat nová podoba návrhu po jednání ministerstva financí s jednotlivými resorty, řekl ČTK předseda Českomoravské konfederace odborových svazů Josef Středula. Podle navrhovaného rozpočtu včetně peněz z EU by výdaje měly příští rok činit 1,342 biliónu korun. Příjmy by měly dosáhnout 1,292 biliónu. Deficit by se tedy měl rovnat 50 miliardám korun. Ministr financí Ivan Pilný (ANO) už dřív řekl, že požadavky resortů překračují schválený schodek o 111 miliard.

Zeman: Podíl 1,4 procenta HDP na obranu do roku 2020 je nízký

Zbytečně nízký je podle prezidenta Miloše Zemana podíl 1,4 procenta HDP, který by mělo Česko do roku 2020 začít vydávat na oblast obrany. Prezident to řekl na zahájení mezinárodního veletrhu obranné a bezpečnostní techniky IDET v Brně. Připomněl, že v dobách jeho premiérování vydávala země na obranu dvě procenta HDP. „Považovalo se to za samozřejmost. Dnes jsme naplnění úžasem, když o nějakou desetinku zdvihneme výdaje na obranu,“ prohlásil prezident.

Podle dohody členských zemí NATO by přitom jednotliví spojenci měli na obranu vydávat dvě procenta svého HDP. S tím ale mají problémy téměř všechny evropské země, tento limit plní pouze Řecko a Velká Británie. Zeman v Brně dále řekl, že zbrojní exportéry je třeba podporovat

jako každé jiné. Problém vidí v licenční politice, která podle něj nevhodně omezuje export do neembargovaných zemí pod záminkou rizika reexportu do rizikových států.

Export českých zbrojařských firem se během posledních čtyř let téměř ztrojnásobil. Zatímco v roce 2013 společnosti vyvezly zbraně a různé obranné systémy za 7,6 miliardy korun, loni už to bylo téměř 20 miliard. Podle ministra obrany Martina Stropnického (ANO) je to i pozitivní důsledek spolupráce ministerstva a Armády ČR se zbrojním průmyslem, protože nákupy české armády jsou pro firmy ideální referencí pro uplatnění na zahraničních trzích.

Vláda schválila 42 miliard na restrukturalizaci tří krajů

Na hospodářskou restrukturalizaci Moravskoslezského, Ústeckého a Karlovarského kraje půjde v příštích třech letech zhruba 42 miliard Kč. Počítá s tím akční plán, který schválila vláda. Na twitteru to uvedl premiér Bohuslav Sobotka (ČSSD). Z celkové částky půjde 6,1 miliardy letos, 11,4 miliardy v příštím roce a přes 25 miliard v roce 2019. Uvedené kraje byly zasaženy útlumem těžby uhlí, což mělo dopad na jejich konkurenceschopnost, životní prostředí i sociální situaci.

Děla pro armádu za 1,27 miliardy zmodernizuje Tatra Trucks

Samohybné houfnice Dana pro českou armádu zmodernizuje kopřivnická firma Tatra Trucks. Ministerstvo obrany za zakázku zaplatí 1,27 miliardy korun. Zrenovováno bude třiatřicet děl. ČTK to sdělil mluvčí ministerstva obrany Jan Pejšek. Zakázkou se v blízké době bude zabývat vláda. Smlouvu by ministerstvo chtělo podepsat v září. V minulosti ministerstvo obrany zvažovalo nákup nových děl či modernizaci padesáti zastaralých houfnic. Kvůli souběhu více projektů, například nákupu víceúčelových vrtulníků, bylo nakonec rozhodnuto, že bude opraveno třiatřicet děl. Podle médií zároveň úřad počítá s nákupem několika nových moderních zbraní. „Modernizace zajistí armádě kvalitní dělostřeleckou techniku odpovídající standardům NATO, navíc s několikanásobně nižšími náklady oproti pořízení nových systémů. Současně touto zakázkou podpoříme český obranný průmysl,“ sdělil ČTK k zakázce ministr obrany Martin Stropnický (ANO).

Účtenkovou loterii k EET plánuje Pilný spustit 1. listopadu

Ministr financí Ivan Pilný (ANO) počítá se startem účtenkové loterie k elektronické evidenci tržeb (EET) od 1. listopadu letošního roku. Slibuje si od ní hlavně úspory na straně kontrol. Novinářům během jednání kabinetu řekl, že úspěch projektu bude záviset hlavně na tom, zda se podaří záměr vysvětlit občanům. Přínosy loterie, které ministr vidí na straně úspor státu v kontrolách, by podle Pilného mohly převýšit náklady na provoz, které dosáhnou 12,4 miliónu korun bez DPH. Na vyhodnocení projektu si Pilný chce nechat zhruba rok. Na celkové zabezpečení účtenkové loterie je v rozpočtu MF pro letošek 100 miliónů korun. MF hodlá ročně vyplácet výhry za 65 miliónů korun, měsíčně by si soutěžící měli rozdělit zhruba 21 000 výher.

Loterie má podle ministerstva zákazníky motivovat k přebírání účtenek a tím zvýšit efektivitu EET a podpořit řádný výběr daní. Zákazník může do účtenkové loterie registrovat v jeden den pouze jednu účtenku od daného obchodníka. Účtenkovou loterii zavedly dříve například Chorvatsko, Slovensko a Slovinsko.

Nezaměstnanost podle expertů zůstává velmi nízká

Nezaměstnanost podle expertů zůstává velmi nízká a překáží většímu růstu ekonomiky. Nezaměstnanost v červenci po pětíměsíčním poklesu vzrostla na 4,1 procenta z červnových čtyř procent. Lidí bez práce bylo 303 074, což je nejnižší číslo za červenec od roku 1997. Červencový růst nezaměstnanosti rozhodně nelze podle analytika ČSOB Petra Dufka považovat za změnu trendu na trhu práce, kde stále narůstá počet volných pracovních míst. Aktuálně jich je už více než 188 000, což je další rekord v řadě a na jedno volné místo nyní nepřipadají ani dva uchazeči. Nejnižší nezaměstnanost vykazovaly ke konci července okresy Rychnov nad Kněžnou a Praha-východ, kde byla míra nezaměstnanosti 1,4 procenta, respektive 1,6 procenta. Pod dvěma procenty byla ještě na Jindřichohradecku. Naopak nejhorší situace z hlediska nezaměstnanosti panovala na Karvinsku (9,6 procenta) a Mostecku (8,9 procenta). Nezaměstnanost v Praze v červenci setrvala na 2,9 procenta, kam klesla už v květnu.

Průměrná cena nových bytů v Praze vzrostla o 15 procent

Průměrná cena nových prodaných bytů v Praze na konci prvního pololetí meziročně vzrostla o 15 procent na 75 791 korun za metr čtvereční. V porovnání s koncem prvního čtvrtletí se zvýšila o pět procent. Počet prodaných bytů se meziročně snížil o 15 procent na 2 850. Vyplyvá to ze společných statistik developerských firem Trigema, Skanska Reality a Central Group. Za poslední dva roky se průměrná cena nového prodaného bytu v metropoli zvýšila o více než 20 000 korun za metr čtvereční, tedy více než o třetinu.

Podíl bytů, které si klienti kupují jako investici, dosahuje u pražských developerů zhruba třetiny. Zájem o ně v poslední době roste. Hlavními důvody jsou rostoucí ceny nájmu, atraktivita Prahy a téměř bezrizikový výnos. Největší zájem je o menší byty s dobrou dopravní dostupností. Mezi investory převažují Češi, z cizinců hlavně Slováci. Vyplyvá to z odpovědí developerů, které ČTK oslovila. Podle údajů společnosti Trigema byly v Praze na konci března průměrné nájemné 300 korun za metr čtvereční.

Růst cen nemovitostí v Česku zrychluje a je nejvyšší ze všech zemí Evropské unie

Nemovitosti v Česku rostly v letošním prvním čtvrtletí nejrychleji ze všech zemí Evropské unie. Zjistil to Český statistický úřad. Meziročně se ceny zvýšily o téměř 13 procent a podle statistiků je zdražování nemovitostí nejvýznamnějším inflačním jevem posledních dvou až tří let. Růst ekonomiky, zvyšování příjmů domácností, nízké úrokové sazby a dostupné hypotéky. To vše zvyšuje poptávku. A pro-

tože nemovitostí v žádaných lokalitách je nedostatek, vede to ke zvyšování cen.

Ředitel odboru statistiky cen Českého statistického úřadu Jiří Mrázek připomněl, že tento růst pozorují už několik let. „My jsme za poslední čtyři roky zaznamenali cenový růst nemovitostí o 24 procent.“ Hodně záleží na atraktivitě lokality, pracovních příležitostech, občanské vybavenosti a možnostech dopravy. V Ústeckém kraji vzrostly ceny mezi roky 2000 a 2015 pouze o 52 procent, ale například u Moravskoslezského kraje nebo u Královéhradeckého kraje došlo k nárůstu o 160 až 170 procent. Ceny bytů v Praze jsou 2,5 vyšší než ve zbytku České republiky.“

V Česku rostly ceny meziročně o téměř 13 procent. Více než desetiprocentním tempem se ceny zvedly ještě v Litvě a Lotyšsku. Ale během posledních tří let rostly ceny nejvíce na severu Evropy – třeba na Islandu o skoro 36 procent. Naopak v Itálii téměř o pět procent klesly.

Zuno Bank v ČR oficiálně ukončila svou činnost

Česká pobočka Zuno Bank AG, která patřila mezi první tuzemské online banky, počátkem června oficiálně ukončila svou činnost. Raiffeisenbank právně nabyla všechna její aktiva a pasiva. Během prvního červnového víkendu se následně uskutečnil technický převod klientů Zuno do systémů Raiffeisenbank.

Rakouské firmy mají v Česku problém najít zaměstnance

Rakouské firmy v Česku mají problém najít pracovníky, překážkami jsou neodpovídající kvalifikace i rekordně nízká nezaměstnanost. Na rakousko-českém obchodním fóru v Praze to řekl rakouský prezident Alexander Van der Belen a viceprezident rakouské hospodářské komory Richard Schenz. V Česku má svou pobočku 1 800 rakouských společností. Van der Belen zmínil rakouský model vzdělávání s propojením škol s praxí, který by ČR mohla napodobit. Po něm volají delší dobu i čeští podnikatelé, požadují mimo jiné posílení technické přípravy. Podle Schenze je Česko pro rakouský export šestou nejdůležitější zemí. Podle prezidenta české hospodářské komory Vladimíra Dlouhého v poslední době přibývá také českých firem, které investují v Rakousku. Působí jich tam asi tři sta.

Ceny v červnu stouply o 2,3 procenta, zdražily potraviny, hlavně máslo

Spotřebitelské ceny vzrostly v červnu meziročně o 2,3 procenta. Tempo růstu zpomalilo z květnových 2,4 procenta. Na růstu se podepsaly hlavně dražší potraviny, mezi nimiž dominovalo zejména třiačtyřicetiprocentní zdražení másla. Výraznějšímu růstu cen v červnu bránilo zlevnění mobilních telefonů a zpomalení růstu cen pohonných hmot. Červnový vývoj cen podle analytiků oslovených ČTK nahrává tomu, aby Česká národní banka zvýšila na přelomu léta a podzimu úrokové sazby. Inflace byla o 0,3 bodu nižší, než v aktuální prognóze očekávala Česká národní banka. Meziměsíčně ceny stagnovaly na květnové úrovni.

Češi kupují stále starší ojetá auta, 54 procent je starších 10 let

Češi kupují stále starší ojetá auta. Zatímco loni v pololetí tvořily vozy starší deseti let polovinu nakupovaných aut, na konci roku to bylo 52 procent aut a nyní v pololetí 54 procent. Vyplývá to z průzkumu společnosti Cebia, která se zaměřuje na prověřování původu nabízených ojetých aut. Celkově se v Česku ročně prodá na 700 000 ojetin, 71 procent připadá na vozidla z ČR, 18 procent na dovoz z Německa a šest procent na vozy z Itálie. Přes zvyšující se prodej starších vozidel roste i průměrná cena, za kterou si řidiči v Česku vozidla z druhé ruky kupují. Ta nyní podle Cebie činí 192 200 korun. Dlouhodobě ubývá vozidel s cenou do sta tisíc korun.

Řada obchodních řetězců zvyšuje mzdy

Obchodní řetězce Tesco, Globus, Albert a Penny Market navýší svým pracovníkům platy o pět až jedenáct procent. V některých řetězcích jde letos již o druhé zvýšení mezd. Obchodníky k tomu nutí nedostatek provozních pracovníků či snaha udržet si ty stávající. Průměrná mzda provozních zaměstnanců se podle předsedkyně Odborového svazu pracovníků obchodu (OSPO) Renáty Burianové v současné době pohybuje kolem 14 500 korun, liší se však řetězec od řetězce.

Průměrná sazba hypoték mírně roste, v červnu činila 2,04 procenta

Průměrná úroková sazba hypoték v červnu stoupla na 2,04 procenta z květnových 2,03 procenta. Vyplývá to z údajů Fincentra Hypoindexu. Loni v listopadu a prosinci byla sazba na minimu 1,77 procenta. V prosinci začal platit zákon o spotřebitelském úvěru a velké banky v této souvislosti ohlásily růst sazeb. O hypotéky byl v červnu zájem mírně větší než v květnu. V červnu si do banky přišlo pro hypotéku 10 822 klientů, což je o 488 víc než v květnu. Podobně na tom byly i objemy. Lidé si v šestém měsíci sjednali hypotéky v objemu 22,2 miliardy korun, tedy o miliardu více než v předchozím měsíci.

Majetek Čechů loni stoupl o 5 procent na 12 biliónů Kč

Hodnota majetku českých domácností dosáhla koncem loňského roku 12 biliónů Kč, což znamenalo meziroční růst o 5,1 procenta. Finanční závazky Čechů stouply o 6,4 procenta na 1,6 biliónu Kč. ČTK o tom informovala Česká bankovní asociace. Majetek ve formě nefinančních aktiv, tedy především byty, domy, pozemky, stroje, cennosti, stále převyšoval s šestapadesátiprocentním podílem finanční aktiva, tedy vklady, hotovost, investiční a pojistné produkty. Finanční aktiva ale rostla rychlým tempem, celkově o 6,5 procenta na 5,4 biliónu korun.

Průmysl zpomalil růst cen na 1,3 procenta

Ceny průmyslových výrobců v červnu zpomalily meziroční růst na 1,3 procenta z květnových 2,3 procenta. Jde o nejpomalejší letošní tempo. Proti květnu průmyslové ceny

klesly o 0,7 procenta, což byl největší meziměsíční pokles cen od letošního ledna. Informoval o tom Český statistický úřad. Průmyslové ceny předznamenávají vývoj cen v obchodech. Prudký růst cen pokračoval v zemědělství.

Tržby Budvaru loni vzrostly, zisk ale klesl

Tržby národního podniku Budějovický Budvar se loni zvýšily o 2,9 procenta na rekordních 2,54 miliardy korun. Hrubý zisk klesl o necelá čtyři procenta na 337,3 miliónu korun. Zisk před zdaněním negativně ovlivnily devizové kurzy, hlavně posílení koruny proti libře. Budvar, který je ve vlastnictví státu, je jedním ze čtveřice největších pivovarů v zemi.

Aero Vodochody začalo vyrábět první letouny L-39NG

Aero Vodochody zahájilo v uplynulých týdnech výrobu nových cvičných letounů L-39NG, zatím postaví čtyři. První z nich by měl být hotov včetně certifikace na konci roku 2019 a bude sloužit jako letový prototyp. Další dva jsou určeny pro zátěžové a únavové zkoušky a čtvrtý letoun už by měl být dodán prvnímu zákazníkovi. Nová generace letounu L-39 známého jako Albatros je projektem Aera Vodochody a společnosti Omnipol.

Česko úspěšně pracuje na udržitelném rozvoji

Česko patří ke špičce mezi zeměmi, které se snaží naplňovat cíle udržitelného rozvoje. V hodnocení 157 států skončila ČR na páté příčce za čtyřmi severskými zeměmi. Ze stovky bodů získala 81,9. Vyplývá to ze zprávy o globální odpovědnosti a hodnocení cílů udržitelného rozvoje (Index SDG) pro rok 2017.

Češi věří v hospodářský rozvoj

Více než tři čtvrtiny obyvatel Česka věří, že si tuzemská ekonomická situace udrží nynější úroveň, nebo se zlepší. Vyplývá to z červnového průzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění Akademie věd ČR. Dvě pětiny lidí ekonomickou situaci v Česku označuje za dobrou a další dvě pětiny ji hodnotí neutrálně.

Bankéři zlepšili výhled české ekonomiky

Česká bankovní asociace v aktualizované prognóze zlepšila odhad letošního růstu tuzemské ekonomiky na 3,2 procenta z dubnových 2,6 procenta. Pro příští rok odhad růstu ponechala na 2,7 procenta. Letošní růst podpoří hlavně spotřeba domácností a export. Loni ekonomika rostla o 2,5 procenta.

Social Watch: ČR zaostává za Západem, růst HDP k dotážení nestačí

Česko i po sedmadvaceti letech od změny režimu zaostává za západními státy a propast se mu nedaří zmenšit. Tempo ekonomického růstu nestačí na to, aby se ČR úrovni vyspělých zemí přiblížila. Vyplývá to z výroční zprávy mezinárodní

sítě Social Watch o situaci a udržitelném rozvoji v ČR za loňský rok. Dokument v Praze představili jeho autoři. „ČR představuje stále druhý svět. Po sedmadvaceti letech jsme v situaci, která je hodně vzdálená tomu, co jsme si v roce 1990 představovali. Věci si vždy představujeme jinak, než jdou. Doufáme, že by agenda udržitelného rozvoje mohla změně napomoci,“ uvedl předseda české koalice Tomáš Tožička. Podle něj bude záležet na tom, jak bude ČR svůj plán udržitelného rozvoje do roku 2030 prosazovat. Podle ekonomky Ilony Švihlíkové se zmenšil potenciál regionu střední a východní Evropy, který by umožnil se k vyspělým zemím přiblížit.

Češi utratili v prvním pololetí v e-shopech 46 miliard

Češi při nákupech v e-shopech utratili během prvního pololetí letošního roku 46,4 miliardy korun, meziročně o 13 procent víc. Vyplývá to z údajů portálu Heureka.cz. Ve druhé půlce roku by růst měl zrychlit. Podle nedávného odhadu Asociace pro elektronickou komerci letos tržby internetových obchodů dosáhnou zhruba 115 miliard korun. Podíl e-commerce na celkovém maloobchodu stoupne na téměř 11 procent.

Škoda Auto zahájila v Kvasinách výrobu SUV Karoq

Automobilka Škoda Auto v závodě v Kvasinách na Rychnovsku zahájila sériovou výrobu sportovně-užitkového vozu Karoq, který ve výrobním programu závodu nahradil model Yeti. Závod Kvasiny dále produkuje limuzínu Superb, SUV Kodiaq a pro španělský Seat dělá SUV model Ateca. Od roku 2015 automobilka do rozšíření výroby vozů segmentu SUV v Kvasinách investovala přibližně jedenáct miliard korun.

HK: Za rok požádala tisícovka firem o 6 400 pracovníků z Ukrajiny

Rok od spuštění vládního pilotního projektu na získání pracovních sil z Ukrajiny vyřídila Hospodářská komora přes tisíc žádostí firem o 6 404 uchazečů o zaměstnání z Ukrajiny. Podle jejího odhadu ve výrobě v ČR už pracuje třetina z nich. Komora vyřizuje asi 80 procent žádostí. „Projekt nám pomáhá plnit zakázky, s pracovníky z Ukrajiny máme dobré zkušenosti. Jsou pracovití, dobře zvládají fyzicky náročnou práci a dobře se začleňují do kolektivu. Kmenoví zaměstnanci je přijímají pozitivně,“ řekla jednatelka firmy Abydos Olga Kupec. Největší poptávka firem je po řemeslnících, jako jsou truhláři, tesaři, omítkáři, štukatěři, podlaháři, kamnáři, kameníci nebo malíři.

Výroba aut v pololetí stoupla o 5,1 procenta na rekordních 756 468 vozů

V Česku se v letošním prvním pololetí vyrobilo rekordních 756 468 osobních aut, což je meziročně o 5,1 procenta víc. Tempo růstu ale proti loňsku zvolnilo. Letos rostla produkce Škody Auto a Hyundai Motor, kolínské automobilce TPCA se snížila. Téměř o desetinu stoupl domácí prodej, zvýšil se také export. Vyplývá to z údajů, které ČTK poskytlo

Sdružení automobilového průmyslu. „Český autoprůmysl tak pokračuje v solidním růstu a dále táhne českou ekonomiku, a to navzdory aktuálním problémům s nedostatkem pracovních sil. Vzhledem k zájmu o naše výrobky na klíčových trzích očekávám dobrý vývoj i ve druhém pololetí roku 2017,“ komentoval čísla prezident sdružení Bohdan Wojnar. Škoda Auto má na celkové výrobě podíl 60,7 procenta, Hyundai čtvrtinu a u TPCA je to 14,3 procenta.

Válcovna plechů ve Frýdku-Místku je na prodej

Skupina ArcelorMittal prodává válcovnu plechů ve Frýdku-Místku. S informací přišel deník E15. Společnost vyrábí takzvanou elektrickou ocel, která se používá v transformátorech, dynamech nebo třeba v motorech. Podle vyjádření firmy je výroba elektrické oceli pro skupinu jen okrajovou záležitostí.

Společnost ArcelorMittal odmítá, že by se zbavovala svých výrobních závodů záměrně a že bych chtěla odejít z Česka. Přesto je ale prodej frýdecko-místeckého závodu podle oslovených analytiků zvláštní. Společnost totiž v minulosti investovala do rekonstrukce vybavení. Letos například dokončila modernizaci teplárny za skoro 100 miliónů korun. Navíc navyšovala i výrobu elektrické oceli. V současnosti patří mezi třináct výrobců speciálních ocelových plechů na světě.

Podle letáků nakupuje každý třetí Čech

Tištěný barevný leták s nabídkou akčního zboží patří stále mezi nejrozšířenější strategie prodejců, jak přilákat zákazníky. Podle letáků nakupuje každý třetí Čech. Existuje propracovaná strategie, která ví, jak se pohybuje lidské oko po papíře, když si člověk něco prohlíží, a co ho zaujme. Každé stránce podle průzkumu společnosti GfK věnují zákazníci dvě až tři sekundy. Pokud ale objeví jeden až dva zajímavé produkty, tato doba se prodlužuje až k deseti sekundám na jednu stránku. To se týká nabídky jídla. Jiné produkty zaujmou i na delší čas.

Ve věkové skupině 61 až 69 let loni nakupovala podle slev v letáku polovina lidí. Ve věku 30 až 45 let to byla třetina zákazníků. I taková čísla jsou ale pro prodejce důležitá a nevdají jim tak do vytváření letáků investovat nemalé peníze. Navíc Češi nakupování ve slevách mají rádi – podíl rychloobrátkového zboží s akčními cenami dosáhl loni v Česku 52 procent a byl stále jeden z nejvyšších v Evropě. V Německu je to pro srovnání 16 procent, v Rakousku 30 a v Polsku 23 procent.

Český start-up vyrábějící náhradu stravy expanduje do USA

Český start-up Heaven Labs chce expandovat do Spojených států se svojí superpotravinou Mana. V Kalifornii plánuje výrobu i sklady. Nyní vyváží do šestadvaceti zemí světa. Firma letos očekává obrát 100 miliónů korun, dvakrát tolik co loni. Největší zájem o „jídlo ve formě nápoje“ je v Německu, kam šlo v prvním pololetí 3 000 zásilek. ČTK to řekl zakladatel společnosti Jakub Krejčík. Nápoj a prášek Mana dokáže podle výrobce zcela nahradit běžnou stravu. Podíl exportu na tržbách dosahuje v letošním roce 27 pro-

cent obrátu. Za rychlým růstem vývozu, který meziročně stoupl o 93 procent, je ve značné míře zavedení dopravy zdarma po celé Evropě, ale také otevírání nových skladů, ze kterých se do příslušných států i jejich sousedních zemí produkty lépe expedují.

ČR v pololetí získala z EU o 16,7 miliardy Kč více, než zaplatila

Česká republika získala v pololetí z rozpočtu Evropské unie o 16,7 miliardy korun více, než do něj odvedla. Informovalo o tom ministerstvo financí. Loni v pololetí tzv. čistá pozice ČR činila 66,6 miliardy korun a za celý loňský rok 79,6 miliardy korun. ČR v pololetí obdržela z unijního rozpočtu 39,5 miliardy korun a odvedla do něj 22,8 miliardy korun. Česko tak zůstalo stejně jako v předchozích letech čistým příjemcem peněz z EU. Snížení čisté pozice ve srovnání s předchozími roky je podle ministerstva způsobeno zejména zahajováním operačních programů pro období 2014-2020.

Dluhy domácností vůči bankám v červnu stouply na 1,479 biliónu korun

Dluhy českých domácností vůči bankám v červnu meziměsíčně stouply o 11,99 miliardy a činily 1,479 biliónu korun. Proti loňskému červnu jsou vyšší o téměř 110 miliard. Vyplyvá to z údajů, které na webu zveřejnila Česká národní banka. Zadluženost firem proti květnu naopak klesla. Snížil se i objem peněz, které podniky uložily na jednodenní vklady, v případě domácností se meziměsíčně zvýšil.

Stavební výroba v ČR se odrazila ode dna, tvrdí analytici

Stavební výroba v Česku se v posledních měsících odrazila ode dna, důkazem jsou zveřejněná data Českého statistického úřadu za letošní červen. Shodli se na tom analytici, které oslovila ČTK. Statistici uvedli, že stavebnictví v Česku v červnu meziročně reálně zrychlilo růst na 8,5 procenta z květnových 4,7 procenta. Podle většiny analytiků může být růst trvalejší.

Průmyslová výroba zpomalila meziroční růst na 2,2 procenta

Průmyslová výroba v červnu zpomalila meziroční růst na 2,2 procenta z květnových 8,1 procenta. Dařilo se výrobě aut, pryžových a plastových výrobků a kovovýrobě. Pokles naopak zaznamenaly výroba a rozvod elektřiny, plynu a tepla, těžba a výroba ostatních dopravních prostředků, kam patří třeba produkce lodí, lokomotiv, letadel či jízdních kol. Informoval o tom Český statistický úřad. Proti předchozímu měsíci byla průmyslová produkce po vyloučení sezónních vlivů reálně meziměsíčně nižší o 3,8 procenta.

Český investor koupil obálku s dvěma červenými Mauritii

Anonymní český sběratel koupil za 65 miliónů korun dopis s dvěma červenými Mauritii. Český investor již vlast-

ní dvě nejcennější známky světa, červeného a modrého Mauritia. Takto vzniklý soubor je podle expertů hodnotnější než sbírka Mauritii v britské královské sbírce. Obálku s dvěma červenými Mauritii, takzvaný Bombay Cover, získal český sběratel na konci loňského roku v aukci. Podle iHNED.cz plánuje majitel odhalit svoji identitu na Světové výstavě poštovních známek Praga 2018, kde budou známky vystaveny.

Žďas uzavřel kontrakt za 200 mil. Kč v Japonsku

Akciová společnost Žďas, tradiční český výrobce tvářecích strojů, uzavřela kontrakt v hodnotě téměř 200 miliónů korun v Japonsku. Odběratelem je společnost Nakamura Iron Works Co. Ltd., která má sídlo ve městě Komaki v prefektuře Aiči.

Vladimír Dlouhý bude znovu prezidentem Hospodářské komory

Delegáti Hospodářské komory zvolili za svého prezidenta na další tříleté období Vladimíra Dlouhého (63). V čele komory stojí už tři roky. Ačkoli Hospodářská komora pod jeho vedením posílila svůj vliv a zlepšila služby, stále není spokojena s podmínkami pro podnikání v Česku, které tak zůstanou prioritou i v dalším tříletém prezidentském období.

Premiér Bohuslav Sobotka (ČSSD) se na sněmu Hospodářské komory vyslovil pro to, aby si Česká republika stanovila termín přijetí eura.

Škoda letos překoná loňský prodejní rekord 1,13 miliónu vozů

Automobilka Škoda Auto očekává, že v letošním roce překoná loňský prodejní rekord 1,13 miliónu vozů. Pomůže jí k tomu modernizace prodejní sítě i nové a modernizované modely, kterých bude letos celkem jedenáct. V rozhovoru s ČTK to na ženevském autosalonu řekl člen představenstva Škody pro prodej a marketing Werner Eichhorn. Škoda uvažuje o vstupu na tři nové trhy – do Íránu, Jižní Koreje a Singapur. Automobilka zároveň investuje do nových forem prodeje. Ve Španělsku spustila pilotní projekt virtuálního showroomu, kdy si zákazník prohlídne auto na internetu a komunikuje s prodejcem přes videokonferenci, v Británii zase může klient sledovat prostřednictvím kamery servisního technika a v Polsku je jako pilotní projekt testován nákup vozu přes internet. „Všechny tyto nové formy budeme postupně rozšiřovat i do dalších zemí včetně České republiky,“ dodal.

Sobotka se s Bieńkowskou shodl na boji proti protekcionismu

Premiér Bohuslav Sobotka se s eurokomisařkou Elžbietou Bieńkowskou shodl na nutnosti zlepšení fungování vnitřního trhu EU a boji proti protekcionismu některých zemí. Sobotka v této souvislosti zmínil například problémy českých řidičů dopravních vozidel ve Francii či Německu. Bieńkowská označila protekcionismus za jeden z největších problémů EU. „Některé země, zejména Německo

a Francie, se snaží vynutit si respektování tamních pravidel o minimální mzdě vytvářením nových pravidel a administrativních povinností. Vytvářejí nové příležitosti, jak pokusit dopravce. Vytváření byrokratických pastí je proces, který by se dělat neměl. Toto téma bychom měli silněji otvírat na půdě EU," uvedl Sobotka. Eurokomisařka ocenila, že česká ekonomika roste a daří se jí.

Daňové zatížení mezd je v ČR osmé nejvyšší ze zemí OECD

Daňové zatížení mezd v České republice v loňském roce dosáhlo 43 procent, mírně se tak zvýšilo z 42,8 procenta v předchozím roce. V rámci pětatřiceti států Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) bylo osmé nejvyšší, vyplývá ze zprávy OECD. Průměrné daňové zatížení mezd v celé OECD loni kleslo na 36 procent. Nejvyšší loni měli Belgičané, kteří ze své mzdy odvedli státu 54 procent. Naopak nejnižší daňové zatížení bylo v Chile, kde činilo pouze sedm procent. Navzdory poměrně vysokému daňovému zatížení mezd jsou průměrné náklady na práci v České republice o více než polovinu nižší než v celé Evropské unii. Podle zprávy statistického úřadu Eurostat z minulého týdne průměrné náklady na práci v Česku loni činily 10,2 eura (272 Kč) na hodinu, zatímco v celé EU činil průměr 25,4 eura na hodinu.

Doly Darkov a Lazy se zavřou v roce 2018, předpokládá OKD

Vedení těžební společnosti OKD předpokládá, že se v příštím roce zavřou doly Darkov a Lazy na Karvinsku. V souvislosti s tím očekává také výrazné snížení počtu pracovních míst ve firmě. Vyplývá to z reorganizačního plánu. V OKD nyní i s dodavatelskými firmami pracuje víc než 10 000 lidí. Na konci března už firma ukončila těžbu ve ztrátovém Dole Paskov na Frýdecko-Místecku. Z OKD odešlo víc než 1 000 lidí. Desítky zaměstnanců pro doly na Karvinsku ale současně firma shání. Důl Paskov, který se v posledních dvou letech nazývá Důlní závod 3, má dvě šachty: Staříč a Chlebovice. Uhlí se v dole začalo těžit v roce 1964, horníci z něj od té doby vyvezli více než 46 milionů tun uhlí.

Absurditou roku se stalo placení DPH z neproplacených faktur

Absurditou roku 2017 zvolila podnikatelská veřejnost povinnost odvést daň z přidané hodnoty i z neproplacených faktur. Podnikatelé vybírali do konce dubna ze sedmi byrokratických absurdit, mezi kterými byly například informační cedulky k elektronické evidenci tržeb, celý stavební zákon či proplácení některých administrativních úkonů papírovými kolkami. Výsledek vyhlásil za organizátory soutěže prezident Hospodářské komory ČR Vladimír Dlouhý.

Francouzská speciální jednotka si objednala pušky v Česku

Francouzská elitní protiteroristická jednotka GIGN si objednala od uherskobrodské České zbrojovky 68 útočných pušek CZ BREN 2. Informoval o tom server Euro.cz. Podle serveru se pro tyto zbraně jednotka rozhodla v reakci

na teroristické útoky v Paříži z ledna 2015, kdy se střetla s teroristy v neprůstřelných vestách. Francouzské četnictvo a zvláštní policejní útvary prý při útocích v Paříži zjistily, že jejich zbraně ráže 9 mm jsou v podobných situacích neefektivní a jejich střelivo nemá potřebný účinek.

Češi mají z řemeslníků nyní největší zájem o služby zedníků

Češi mají z řemeslníků nyní největší zájem o služby zedníků. Vyplývá to z březnových údajů serveru Poptávej.cz, který sdružuje poptávky po službách i zboží. Letos v březnu bylo podle serveru zadáno na českých poptávkových systémech přes 20 000 poptávek v hodnotě 3,5 miliardy korun. Z toho zhruba 11 000 bylo zaměřeno na řemeslníky s důrazem na stavební práce, 15 procent tvořily poptávky přímo po zednících. K zájmu o stavební práce mohou přispívat aktuální nízké úrokové sazby hypoték a úvěrů stavebních spořitelen, které lidé podle odborníků používají často na rekonstrukce bytů a domů.

Bednáři Prazdroje pečují o dřevěné nádoby a vyrábějí vývozní soudky

Bednářům v Plzeňském Prazdroji přibývá práce. Osmičlenná parta výrobců a opravářů dřevěných pivních sudů je v Evropě zřejmě poslední spadající pod některý z pivovarů. Pečují o poslední firemní sudy a kádě a vyrábí menší komerční nádoby na export. Ještě přes sto lety pracovalo v podniku 150 bednářů. Sudů a kádí bylo tehdy 6 000, nyní jich je přes 200. Jako bednáři pracují v Prazdroji většinou vyučení truhláři a tesaři. Nejmladšímu, pasovanému před rokem, je přes třicet. Nejstarší je jednašedesátiletý mistr. Za rok se mají pasovat další dva. Parta Prazdroje je jediná v Evropě přímo v pivovaru, která vyrábí sudy na pivo. Sudy jsou z českého dubu, který pivovar shání ve výběrových řízeních.

Češi letos budou podle Institutu pracovat na stát nejméně od roku 2000

Den daňové svobody připadá letos podle výpočtů Liberálního institutu na 29. května, loni to bylo 2. června. Češi tak budou na stát letos pracovat 149 dní, což je nejméně od roku 2000. Zásahu na tom má zejména hospodářský růst. Jako den daňové svobody se označuje pomyslný okamžik, od kterého jde veškerá mzda na konto občana. Do té doby veškerý jeho příjem připadá státu. Letošní den daňové svobody je v ČR o den později než průměr OECD. Celosvětově nejlepšího výsledku dosáhlo letos Irsko, kde si letos připomněli den daňové svobody 20. dubna.

Na Karvinsku se staví závod na výrobu baterií za 5,5 miliardy

Česká společnost HE3DA, která se zabývá vývojem bateriových technologií, začíná v Horní Suché na Karvinsku s projektem MES (Magna Energy Storage) na výrobu baterií za 5,5 miliardy korun. Chce tam vybudovat dvě linky na výrobu akumulátorů s 3D prostorovými elektrodami na bázi lithiových nanomateriálů a také novou halu určenou pro další vývoj. Výrobu, v níž by mělo pracovat po plném náběhu výroby až 250 lidí, chce firma zahájit v příš-

tím roce, očekává pak roční tržby ve výši 450 miliónů dolarů (přes 11,5 miliardy korun). Projekt vychází z celosvětově registrovaného patentu vynálezce Jana Procházky, který je prezidentem firmy. Baterie díky využití nanomateriálů dokážou energii uchovávat dlouhodobě bez větších ztrát, a navíc jsou podstatně menší než současné lithium-iontové baterie.

Budvar loni prodal 1,61 mil. hektolitrů piva, nejvíce v historii

Budějovický Budvar loni prodal 1,61 miliónu hektolitrů piva, což je nejvíce v historii podniku. Za jedenáct let zvýšil pivovar výstav o 40 procent. Meziročně výstav vzrostl o 0,8 procenta. ČTK to řekl mluvčí Budvaru Petr Samec. Loňský prodej piva mohl být podle něj ještě vyšší, ale pivovar již v roce 2015 dosáhl horní hranice svých výrobních i logistických kapacit.

Stoupl vývoz plzeňského piva

Vývoz piva Pilsner Urquell loni vzrostl meziročně o deset procent na 970 000 hektolitrů. Poprvé atakoval miliónovou hranici. Klíčovými trhy zůstávají tradiční exportní země, jeho obliba roste také v exotických destinacích. Podíl čepovaného piva na exportu Pilsner Urquell už tvoří pětinu a ve světě přibývá tankových hospod s plzeňským ležákem.

ČSA vloni vzrostl meziročně zisk o 8 procent na 241 mil. Kč

Českým aeroliniím vloni vzrostl meziročně zisk po zdanění o osm procent na 241 miliónů Kč. Provozní výsledek hospodaření za rok 2016 skončil podle neauditovaných výsledků ziskem 285 miliónů Kč. Za zlepšením hospodaření stojí mimo jiné oživení poptávky po letecké dopravě a vyšší obsazenost letadel. V loňském roce přepravily České aerolinie na palubách svých letadel celkem 2,71 miliónu cestujících. V současnosti společnost provozuje sedmáct letadel.

Penta loni zvýšila čistý zisk o 25 procent

Investiční skupina Penta Investments loni zvýšila čistý zisk o 25 procent na 6,78 miliardy korun. Tržby stouply meziročně o čtyři procenta na 151,2 miliardy korun. Na růstu se vedle výkonu jednotlivých firem skupiny podílel prodej společností Gimborn a první stavby Penty v ČR – Florentina.

Penta je středoevropská investiční skupina, založená v roce 1994. Působí zejména ve zdravotnictví, finančních službách a v realitním developmentu a má svoje zastoupení v Praze, Bratislavě, Varšavě a Mnichově.

Nejbohatším Čechem je opět Kellner před Babišem a Vítkem

Nejbohatším Čechem zůstává podle aktuálního žebříčku nejbohatších lidí světa, který sestavuje časopis *Forbes*, majitel investiční skupiny PPF Petr Kellner. Jeho odhadovaný majetek poprvé přesáhl 12 miliard dolarů a činí 12,2 miliardy dolarů, což je v přepočtu 306 miliard korun. Druhý

je ministr financí a dřívější majitel skupiny Agrofert Andrej Babiš (ANO) se jměním za 85 miliard korun, třetí je většinový majitel realitní skupiny CPI Radovan Vítek s 60 miliardami Kč.

Nejbohatším člověkem na světě je počtvrté za sebou zakladatel Microsoftu Bill Gates. Jeho majetek odhadl *Forbes* na 86 miliard dolarů. Na seznam lidí s majetkem přesahujícím miliardu dolarů se letos dostalo 2 043 lidí, loni jich bylo o 233 méně. Čechů je mezi nimi šest a dohromady ovládají jmění ve výši 23,5 miliardy dolarů, což je v přepočtu 590 miliard korun.

Češi pijí víno častěji než dřív, za kvalitu nelitují peněz

Češi pijí víno častěji než v minulosti a jsou ochotni připlatit si za kvalitní víno. Vyplývá to z nejnovějšího průzkumu spotřebitelského chování, který si nechal zpracovat Vinařský fond. Průzkum také potvrdil jasnou preferenci moravských a českých vín. Spotřebitelé tuzemským vínům dávají přednost kvůli lepší chuti a kvalitě. Mezi konzumenty také přibývá žen. Víno si v Česku oblíbily tři čtvrtiny dospělé populace, což je dlouhodobě poměrně stabilní ukazatel. Oproti roku 2012 vzrostla průměrná měsíční útrata za víno o 65 korun na 379 Kč. Za láhev pro vlastní spotřebu jsou obyvatelé ČR ochotni vydat z peněženek až 155 Kč, což je ve srovnání s rokem 2012 o 33 Kč více. Jako dárek kupují Češi vína průměrně až za 229 Kč.

Vinařství Horák vyhrálo prestižní soutěž ve Francii

Vinařství Horák vyhrálo se svým Hibernalem výběr z hroznů 2016 nejprestižnější kategorii bílých vín na soutěži *Vinalies Internationales* v Paříži. Jde o jeden z největších úspěchů moravských vinařství vůbec. Vyplývá to z tiskové zprávy Vinařského fondu. Pařížská soutěž patří podle vinařů k nejprestižnějším na světě. Minulý rok na stejném místě Leoš Horák vyhrál mezi růžovými víny. Horákovo víno se na podzim objeví na čestném místě v publikaci *1000 Vins du Monde*, která je ve vinařském světě respektována stejně jako v gastronomii tolik vážený michelinský průvodce.

Vinař Valihrach vyhrál soutěž v USA mezi bílými suchými víny

Vinař Josef Valihrach z Krumvíře na Břeclavsku získal nejvyšší ocenění v kategorii bílých suchých vín na soutěži v USA nazvané *Great American International Wine Competition*, jedné z mladších, ale prestižních soutěží. Uspěl s odrůdou Ryzlink rýnský ročníku 2015, soutěže se účastnil poprvé. V soutěži bylo přes tisíc vín z dvanácti zemí a medaile dostalo mnoho desítek vín. Josef Valihrach však dosáhl nejvyššího ocenění v jedné ze sedmi kategorií.

Vláda zvýší platy učitelů

Pět týdnů před volbami se lídři vládních stran ČSSD, ANO a KDU-ČSL sešli nad rozpočtem a dohodli se na dvou věcech: rozpočet pro rok 2018 bude mít schodek 50 miliard korun a k tomu ještě letos najdou peníze, aby mohli od listopadu zvýšit platy učitelů.

VĚDA A TECHNIKA

Univerzita Karlova se v mezinárodním hodnocení propadá, stále však patří do světové špičky

Univerzita Karlova (UK) se v mezinárodním žebříčku vysokých škol za posledních pět let propadla o 81 míst. Zatímco v roce 2014 byla v hodnocení, které zveřejňuje britská společnost Quacquarelli Symonds (QS), na 233. pozici, letos se umístila na 314. místě. Žebříček prestižního mezinárodního srovnání vysokých škol letos posuzoval činnost více než čtyř tisíc škol z celého světa, z toho tisíc detailně. Mezi prvními 500 vysokými školami se umístilo také Vysoké učení technické v Brně. Ačkoli si UK v posledních letech ve svém umístění stále pohoršovala, podle autorů žebříčku pořád patří mezi zhruba jedno procento elitních vysokých škol. Společnost QS totiž odhaduje, že po celém světě je asi 26 000 univerzit. Podle mluvčího UK Václava Hájka je umístění na 314. místě v tomto žebříčku úspěch.

ČR a Izrael chtějí posílit spolupráci ve vědě a výzkumu

Česko a Izrael chtějí posilovat spolupráci ve vědě a výzkumu, která by pomohla i modernizaci českého průmyslu. Na jednání se na tom v Praze shodli vicepremiér pro vědu, výzkum a inovace Pavel Bělobrádek (KDU-ČSL) a izraelský velvyslanec v Česku Daniel Meron. Oba také kladně hodnotili činnost české vědecké diplomatky Delany Mikolášové, která na českém velvyslanectví v Tel Avivu působí od roku 2015. „Robustní český průmysl se potřebuje výrazným způsobem přeorientovat na vysokou přidanou hodnotu a tady je velká příležitost pro izraelské podniky i výzkumné instituce aplikovat na trhu svoje výzkumné projekty,“ řekl Pavel Bělobrádek po setkání s Danielem Meronem. Za jednu z takových příležitostí označil zavádění digitálních technologií v automobilovém průmyslu. Velvyslanec Meron upřesnil, že zájem o spolupráci má zejména mladoboleslavská automobilka Škoda Auto, jejíž vozy jsou třetí nejprodávanější značkou v Izraeli. Jejich vývoz do této země stále roste.

Vědci v Telči vyvíjejí generátor sněhu pro klimatický tunel

Generátor sněhu, jenž doplní takzvaný klimatický větrný tunel, je jedním z výzkumných úkolů, na kterých v současné době pracují vědci v Centru excelence v Telči na Jihlavsku. Tunel umožňuje simulovat působení různých klimatických činitelů na stavební konstrukce zejména historických staveb. Centrum zaměřené na zkoumání stavebních materiálů a konstrukcí hlavně památek je součástí Ústavu teoretické a aplikované mechaniky Akademie věd ČR. Klimatický větrný tunel se užívá také u nově navrhovaných staveb pro ověření, jak se bude konstrukce chovat při různém počasí. „Zatím chybí simulování sněhu. Využití bude široké, budeme moci simulovat kombinaci sněžení a větru v působení na celé stavby nebo jejich části,“ řekl ČTK ředitel ústavu Jakub Novotný.

V Praze se otevřelo nové centrum robotiky a kybernetiky ČVUT

V pražských Dejvicích byla slavnostně otevřena nová budova Českého institutu informatiky, robotiky a kybernetiky (CIIRC) Českého vysokého učení technického (ČVUT). Výukové a výzkumné centrum má fungovat jako ústřední pracoviště špičkové vědy napříč technickými obory. Mělo by podpořit digitalizaci průmyslu, která patří k prioritám současné vlády. Otevření se vedle rektora ČVUT Petra Konvalinky, vedoucího institutu Vladimíra Maříka a dalších akademiků zúčastnili i prezident Miloš Zeman a premiér Bohuslav Sobotka (ČSSD). Premiér připomněl, že Česko je průmyslovou zemí a současná digitalizace průmyslu mění. CIIRC chce nalákat nové zaměstnance z řad vědců i ze zahraničí.

Popularizátor české astronomie J. F. Smetana má v Plzni pomník

Obnovený pomník má na bývalém Mikulášském hřbitově v Plzni první český popularizátor astronomie, autor první české učebnice astronomie, mnoha dalších učebnic, knih i básní Josef František Smetana (1801-1861). Starší bratranec hudebního skladatele Bedřicha Smetany byl profesorem na plzeňském filozofickém ústavu a gymnáziu. Plzeň je asi jediné místo, kde se Smetanovy sady nejmenují po skladateli Bedřichovi, ale po jeho bratranci Josefu Františkovi, řekl ČTK děkan Pedagogické fakulty a člen České astronomické společnosti Miroslav Randa.

Česká věda je průměrná a málo konkurenceschopná

Průměrná kvalita vědců a málo projektů jsou hlavní důvody, proč v Česku jen málo badatelů dostane grant Evropské výzkumné rady (ERC), který je nyní v oboru považován za potvrzení excelence a špičkového výzkumu. Na konferenci k desátému výročí založení ERC to ČTK řekl člen Vědecké rady ERC Tomáš Jungwirth. Současnou situaci by podle něj mohlo změnit upravení struktur vědeckých institucí. Čeští vědci podávají k ERC zhruba dvakrát až třikrát méně žádostí o velkorysé prestižní granty než jejich kolegové z jiných zemí Evropské unie. A zatímco průměrná úspěšnost v EU se pohybuje okolo 12 procent, míra úspěšnosti ČR činí v průměru kolem pěti procent. Od roku 2007 putovalo k českým vědcům celkem pětadvacet grantů v hodnotě 41 milionů eur, tedy zhruba miliardy korun. Například Rakousko pro srovnání získalo 189 grantů a Maďarsko čtyřiapadesát.

Výzkumníci v Brně vyvíjejí lék z pupečníku na degenerativní nemoci

Výzkumníci v Brně chtějí ve spolupráci se soukromými firmami vyvinout z buněk pupečníku lék na imunitní choroby a degenerativní onemocnění. Pomáhat může například po infarktu, mozkové příhodě, u nemoci kloubů nebo po transplantaci kostní dřeně. Novinářům to řekla vedoucí vý-

zkumu a lékařská ředitelka společnosti PrimeCell Dagmar Hrůzová. Lék aplikovaný injekčně by mohl být podle ní poprvé použitý při klinickém testování v roce 2019, na trhu dostupný pro celou EU by mohl být asi v roce 2024.

Vrtulníky s lékaři zachraňují v České republice životy už 30 let

Letecká záchranná služba pomůže v ČR každoročně tisícům pacientů, ať už je přepravuje z místa nehody do nemocnice, nebo mezi zdravotnickými zařízeními. Vrtulníky letecké záchranky dnes pokrývají celé území státu, a to i díky tomu, že někdejší Československo patřilo v rámci střední a východní Evropy k průkopníkům tohoto druhu zdravotnické pomoci. První základna, dodnes fungující s volacím znakem Kryštof 01, začala na ruzyňském letišti fungovat 1. dubna 1987. Československá letecká záchranka nevznikla úplně na zelené louce, zdejší lékaři měli dlouholeté zkušenosti s přepravou pacientů mezi nemocnicemi. Dnes je v ČR deset stanic: v Praze, Brně, Ostravě, Plzni, Hradci Králové, Olomouci, Jihlavě, Českých Budějovicích, Ústí nad Labem a Liberci (v roce 1994 zanikla základna v Havlíčkově Brodě).

V Ostravě se utkali mladí matematici z celého světa

Nadějní matematici z celého světa změřili své síly v Ostravě. Na Přírodovědecké fakultě Ostravské univerzity proběhl 27. ročník Mezinárodní matematické soutěže Vojtěcha Jarníka, která je nejstarším matematickým kláním v Evropské unii. Letošní ročník přilákal nejlepší studenty matematiky z desítek univerzit z Evropy, ale i Gruzie nebo Argentiny. Pro účastníky byl nachystán i doprovodný program, kromě poznávání Ostravy i odborná přednáška rumunského matematika a odborníka na teorii čísel Floriana Lucu.

Po těžké nemoci zemřel 15. března v ranních hodinách prof. PhDr. Mečislav Borák, CSc.

Profesor Borák byl historikem, muzejníkem a vysokoškolským učitelem, ale také žurnalistou a scénáristou. „Až do konce svého života patřil v mnoha ohledech mezi nejvýraznější osobnosti fakulty,“ uvedl děkan Fakulty veřejných politik Rudolf Žáček.

Profesor Borák se narodil se v roce 1945 v Růždce, vystudoval publicistiku na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy a od poloviny sedmdesátých let minulého století pracoval ve Slezském muzeu v Opavě, poté ve Slezském ústavu Československé akademie věd (dnes Akademie věd České republiky) v Opavě. Na sklonku osmdesátých let získal vědeckou hodnost kandidáta historických věd za práci o protifašistickém odboji na Těšínsku. K intenzivnímu zájmu u tuto část dějin 20. století jej tak trochu přivedly i dramatické události v jeho rodině.

Po listopadu 1989 přednášel postupně na Ostravské univerzitě, Slezské univerzitě v Opavě a Univerzitě Palackého v Olomouci, kde se v roce 2001 habilitoval. Od roku 2000 začal spolupracovat s Centrem pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí druhé světové války a v roce 2004 nastoupil na Filozoficko-přírodovědeckou fakultu Slezské univerzity v Opavě, kde byl v roce 2009

jmenován profesorem československých a českých dějin, působil ve Slezském zemském muzeu i v pražském Centru pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí druhé světové války.

Vzpomínka na Františka Ringhoffera

V letošním roce uplyne dvě stě let od narození Františka II. Ringhoffera (1817-1873), zakladatele vyhlášené továrny na výrobu železničních vozidel, a proto určitě stojí za to si tuto významnou osobnost připomenout.

František II. Ringhoffer se vyučil v otcově závodě, vystudoval pražský polytechnický institut, první vysokou technickou školu ve střední Evropě, a pak podnikl několik studijních cest do Německa, Belgie, Francie a Anglie. Po návratu domů se v roce 1841 osamostatnil a zařídil si novou dílnu na Mariánském náměstí v Praze, kde již v roce 1845 vyrobil první zařízení parní varny. Roku 1846 koupil od svého otce měděný hamr s obytným stavením a pilu s pozemky v Olešovicích.

Jelikož produkce staroměstské dílny začala brzy zaostávat za poptávkou a její provoz na Mariánském náměstí již nebylo možné rozšířit, koupil roku 1847 dům na Novém Městě v Mariánské ulici, který tehdy sousedil s hradbami, a přestěhoval tam svoji dílnu. Závod, skládající se z kovárny mědi a továrny na kovové zboží, se stal jedním z nejvýznamnějších výrobců strojních zařízení pro cukrovary a lihovary v habsburské monarchii.

V roce 1848 bylo Františkovi II. uděleno zemské tovární oprávnění k výrobě všech druhů měděného zboží a strojů.

Rostoucí spotřeba surovin přiměla Františka postavit výkonnější hamr. Vybuďoval jej v Kamenici na místě dolního mlýna, který koupil v roce 1851.

Zároveň správně odhadl budoucí vývoj a zaměřil se na železniční dopravu a strojírenství. Za tímto účelem koupil v roce 1852 Vratislavskou zahradu na Smíchově a ještě v témže roce zde vybuďoval slévárnu a o rok později i kotlárnou. Roku 1854 pořídil továrnu na výrobu lokomotivních tendrů, nákladních, osobních a později i salónních vozů. Válčný rok 1866 zastavil rozvoj firmy, ale již v příštím roce byla postavena montážní hala, dřevozpracující závod, šroubárna a sušárna dřeva. Za několik let se firmě F. Ringhoffer podařilo z tuzemských železnic vytlačit

Národní technické muzeum opravilo a znovu zprovoznilo u příležitosti dvousetého výročí narození zakladatele podniku Františka Ringhoffera II. parní vůz M124.001 Komarek

zahraniční konkurenci a začala exportovat. Z Ringhoffera podniku se stala největší vagónka v Rakousku. Dodávala i salónní vozy pro císařovnu Alžbětu. V té době továrna zaměstnávala na 2 200 dělníků, 60 úředníků a řadu dalších. Již roku 1854 pro ně František Ringhoffer založil nemocenskou pokladnu a v roce 1870 i penzijní fond.

Roku 1861 byl jednohlasně zvolen starostou Smíchova (znovuzvolen byl ještě v roce 1864) a město Smíchov ho zvolilo do zemského sněmu. Roku 1868 získal funkci poštovního ředitele pro poštovní obvod Kamenice.

Vedle strojírenství podnikal i v pivovarnickém průmyslu (pivovar ve Velkých Popovicích). Poté, co byly v okolí nalezeny vydatné prameny vody, se v roce 1871 Ringhoffer rozhodl pro výstavbu zcela nového pivovarského areálu, který byl dokončen roku 1874. Počátkem roku 1873 získal povýšení do stavu svobodných pánů. Zemřel náhle na zápal plic a zanechal po sobě tři syny, Franze Seraphima Josefa, Emanuela Josefa Franze a Viktora Josefa, kteří zdědili rodinný podnik, a dceru Emilii (Emmu).

(mk)

Redakční poznámka: Zámek Štiřín a Národně technické muzeum Praha zvalo ve dnech 24.-27. května 2017 na mezinárodní konferenci „Ringhoffer 200 – rodina, podnikání, politika“. Konference nabídla mj. různé panelové výstavy, dále návštěvu Ringhofferovy hrobky v Kamenici, komentovanou prohlídku Parku Štiřín, prohlídku pivovaru Velké Popovice, slavnostní večer v Národním technickém muzeu, prohlídku Ringhofferova salónního vozu, návštěvu Muzea městské hromadné dopravy, jízdu historickou tramvají centrem Prahy (pro veřejnost), prezentaci parního vozu Komarek na trase Masarykovo nádraží – Hlavní nádraží – nádraží Smíchov (pro veřejnost), exkurzi „Po stopách Ringhofferů v Praze na Smíchově“ (Mgr. Michal Novotný, Ph.D.) ad.

Zemřel genetik a odborník na retrovirologii Jan Svoboda

Ve věku dvaosmdesáti let zemřel molekulární genetik Jan Svoboda, který patřil mezi světové zakladatele retrovirologie. Svoboda působil v Ústavu molekulární genetiky, který v devadesátých letech vedl. Loni se Svoboda stal spolupracovníkem Národní akademie věd ve Spojených státech. Za svou vědeckou činnost obdržel mnoho ocenění, například stříbrnou plaketu Gregora Mendela, čestné oborové medaile J. E. Purkyně za zásluhy v biologických vědách, Medaili Josefa Hlávky, národní cenu Česká hlava a cenu nadačního fondu na podporu vědy Neuron.

První ženy s transplantovanou dělohou se chystají na těhotenství

Lékaři z Institutu klinické a experimentální medicíny (IKEM) za rok transplantovali dělohu šesti pacientkám. Část z nich se začne v blízké době připravovat na umělé oplodnění a těhotenství. První potomek by se mohl narodit v příštím roce, uvedl přednosta kliniky transplantační chirurgie IKEM Jiří Froněk. První dělohu v Česku lékaři transplantovali před rokem. V rámci klinické studie plánují dvacet transplantací, byly do ní zařazeny ženy, které dělohu od narození nemají, kvůli onemocnění jim byla odstraněna, nebo jim tento orgán prokazatelně nefunguje.

Mumie barona Trencka je opět kompletní, palec se vrátil do krypty

Mumie barona Františka Trencka, dobrodruha zemřelého v káznici na Špilberku, je po více než sto letech znovu kompletní. Muzeum města Brna předalo řádu kapucínů Trenckův palec, který se do sbírek muzea dostal za nejasných okolností. U kapucínů je uloženo celé Trenckovo tělo od jeho smrti v roce 1749. Z palce se vědcům podařilo získat Trenckův otisk prstu, vytvořili také jeho 3D model. V únoru podrobili radiologickému vyšetření celou mumii, nyní záběry analyzují. Cílem je rekonstruovat podle lebky Trenckovu podobu, zjistit co nejvíce o jeho zraněních i životním stylu a získat také virtuální model celého těla. Jak řekla antropoložka Petra Urbanová z Masarykovy univerzity, prst laicky řečeno někdo ukroutil. Důvody mohly být podle historiků různé. Zloděje mohl motivovat například růženec obtočený kolem palce, krádež ale mohla mít i mystický charakter. V 19. století se mumie pod vlivem egyptologických objevů těšily značné popularitě.

Vláda podpořila přeměnu deseti fakultních nemocnic na univerzitní

Deset fakultních nemocnic by se od příštího roku mohlo přeměnit na novou právní formu univerzitní nemocnice. Tyto nemocnice by měly uzavřít smlouvu o spolupráci s vysokou školou, jejíž studenti se budou v nemocnicích vzdělávat. Počítá s tím návrh zákona o univerzitních nemocnicích, který schválila vláda, informoval ministr zdravotnictví Miloslav Ludvík (ČSSD). Předpis má podporu rektorů, naopak výhrady k němu mají odbory i Česká lékařská komora. Univerzitní nemocnice by měly být právní osobou, kterou bude možné ustavit a zrušit pouze zákonem. „Univerzity získají vliv v zařízeních, kde se vzdělávají noví lékaři,“ napsal na twitteru po schválení předpisu Ludvík.

Zemřel chirurg Vladimír Kočandrlle

Ve věku třiaosmdesáti let zemřel chirurg Vladimír Kočandrlle. V roce 1984 vedl tým, který jako první v tehdejší Československu provedl úspěšnou transplantaci srdce. Podle nynějšího ředitele IKEM Aleše Hermana byl Kočandrlle nejen skvělý a precizní lékař, ale také výborný manažer, učitel a člověk. „Byl důležitou součástí IKEM, svou usilovnou prací se zasloužil o jeho nebyvalý rozvoj – zásadním způsobem přispěl k zahájení a rozvoji českého programu transplantací srdce, ledvin a slinivky břišní,“ uvedl Herman v tiskové zprávě, kterou IKEM k úmrtí chirurga vydal.

Po studiích na lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze začínal Vladimír Kočandrlle v roce 1957 jako sekundář v Jablonci nad Nisou. Čtyři roky nato nastoupil do pražského Ústavu klinické a experimentální chirurgie (později IKEM). V jeho čele byl sedm let od roku 1983. Nedlouho po roční stáži ve Spojených státech se skupinou nadšenců z řad chirurgů, nefrologů a imunologů podílel 21. března 1966 na první úspěšné československé transplantaci ledviny. Příjemcem byl Karel Pavlík, který žil s novou ledvinou tři roky. Pod Kočandrlleho vedením byla v IKEM provedena v roce 1983 také první úspěšná transplantace slinivky břišní. Od konce sedmdesátých let se chirurg připravoval na transplantaci srdce. Pod jeho vedením provedl tým pro-

fesora Pavla Firta v lednu 1984 první úspěšnou transplantaci srdce v tehdejší Československu i v celém východním bloku. Čtyřiačtyřicetiletý technik Josef Divina dostal tehdy srdce o devět let mladšího muže. Žil poté ještě třináct let. Po odchodu z IKEM působil Kočandrle ve vojenské nemocnici Walter Reed Army Medical Center, kde se léčí i prezidenti. V letech 1991-1993 tam zavedl program kombinovaných transplantací slinivky břišní a ledvin. S chirurgií skončil v roce 1994 po svém odchodu z Ústřední vojenské nemocnice.

Zemřel sociolog, bývalý poslanec a expert na školství Petr Matějů

Ve věku šestašedesáti let zemřel sociolog Petr Matějů. ČTK to sdělila Simona Weidnerová z Institutu pro sociální a ekonomické analýzy (ISEA), který Matějů zakládá a ve kterém působil. V minulosti byl Matějů poslancem za Unii svobody-DEU a zastupoval také Česko ve výboru pro vzdělávací politiku OECD. Matějů byl podle Weidnerové nejcitovanějším českým sociologem v zahraničí. Zabýval se problematikou vzdělávání, sociálních nerovností, lidských zdrojů, konkurenceschopnosti, výzkumu, vývoje a inovací.

Vědci v Brně vyvinuli metodu na oddálení poškození buněk v mozku

Vědecký tým v Brně vyvinul metodu, kterou chce pomoci pacientům s nevléčitelnou a dědičnou Huntingtonovou chorobou. Je to poškození nervových buněk v mozku, projevuje se záškuby, zapomínáním, ale i demencí. Vědci úspěšně vyzkoušeli na prasatech takzvanou genovou terapii, jejíž pomocí se snaží oddálit nástup nemoci. Výzkum bude pokračovat, vědci požádají o možnost zkusit metodu u lidí. Huntingtonovou chorobou trpí zhruba jeden člověk z 10 000, informoval ředitel svatoanenské nemocnice Martin Pavlík. „Zatímco v České republice je jich zhruba tisíc, celosvětově se dá počet pacientů odhadnout na 750 000. Nemoc je dosud považovaná za nevléčitelnou, a proto jakýkoliv krok směrem k nalezení cesty vyléčení nebo oddálení může mít vliv na velký počet pacientů a jejich rodin,“ dodal Pavlík.

U Hradce Králové nalezen unikátní meteorit spadlý loni v květnu

Na poli mezi obcemi Čistěves a Benátky na Hradecku náleze našel meteorit, který tam spadl loni 17. května. Meteorit vážil 134 gramů a dostal název Hradec Králové. Je unikátní tím, že je teprve pátým meteoritem v Česku a třicátým na světě, u kterého astronomové díky přístrojovému měření přesně znají dráhu průletu atmosférou a jeho předchozí cestu sluneční soustavou. Nalezený meteorit vznikl z malého meziplanetárního tělesa, takzvaného meteoroidu, o hmotnosti 90 kilogramů a průměru přibližně 40 centimetrů. Při průletu zemskou atmosférou jej astronomové 17. května 2016 po 03:00 zaznamenali jako svítící bod, který měl skončit rozpadem a pádem meteoritů v oblasti mezi obcemi Sovětice, Benátky a Čistěves. Nálezem se potvrdilo, že jeden meteorit na zem skutečně dopadl. Po výzvě astronomů veřejnosti se do pátrání po meteoritu dalo mnoho lidí. Hledání jim však loni na jaře velmi ztěžoval

vala již vzrostlá vegetace a různé polní kultury. V části možného místa dopadu byl i les s nepřehledným podrostem.

Vědci z veterinární školy potvrdili nový typ králíčího moru v ČR

Vědci z Veterinární a farmaceutické univerzity v Brně laboratorně potvrdili, že se v Česku vyskytuje nový typ viru králíčího moru. Hromadné úhyny zaznamenali v červenci chovatelé na různých místech v Čechách či na Vysočině. Loni odborníci v zemi poprvé zaznamenali virus RHDV1a, letošní varianta má označení RHDV2. Připravuje se aktualizovaná vakcína. Spolu se staršími variantami ochrání chovy i před novým typem, který postihuje všechny věkové kategorie králíků. Onemocnění je delší, avšak úmrtnost nižší. Z pohledu veterinárního zákona není králíčí mor v seznamu nebezpečných nálezů, a tudíž se kvůli jeho výskytu nezařizují mimořádná veterinární opatření. Státní veterinární správa chovatelům králíků kromě vakcinace doporučuje opatrnost při nákupu nových zvířat.

Mladí vědci převzali Cenu Neuron

Nadační fond Neuron, který podporují mecenáši z řad podnikatelů, v pražském Divadle Archa předal pěti mladým českým vědcům do čtyřiceti let Cenu Neuron. Cenu převzal kulturní antropolog Martin Soukup za společenskou vědu, Lukáš Palatinus za fyziku, Marek Eliáš za biologii, Daniel Sýkora za počítačovou vědu a Robert Šámal za matematiku. Vědce nominuje vědecká rada fondu složená ze špičkových vědců za každý obor, který fond podporuje.

Studentovi historie v Brně se podařil unikátní objev

Student Masarykovy univerzity v Brně Ondřej Schmidt po několika stoletích přepsal teze českých historiků o moravské větvi Lucemburků, konkrétně o jednom z bratrů moravského markraběte Jošta. Podobný objev se dnes už stává jen zřídka, řekl ČTK vedoucí Historického ústavu Masarykovy univerzity Libor Jan. Nakladatelství Vyšehrad vydalo na základě výsledků Schmidtova bádání knihu *Jan z Moravy*. Mění dosavadní představu vědců, že jeden z Joštových bratrů Jan Soběslav šel na duchovní dráhu a stal se nejdříve litomyšlským biskupem a poté aquilejským patriarchou. Šlo o záměnu osob tradovanou historiky už od 17. století. Schmidt přesvědčivě dokazuje, že na duchovní dráhu nešel Jan Soběslav, ale jeho starší nemanželský bratr Jan, kterého zplodil jeho otec Jan Jindřich, který byl bratrem Karla IV. Paradoxně se to stalo v době, kdy jej jeho manželka Markéta Maultasch obvinila z neplodnosti a zavřela před ním bránu svého hradu. To byla ve 14. století velká ostuda a evropský skandál. Celých osm let do roku 1349 trvalo, než se rozvedli, a v této frustrující době zplodil Jan Jindřich s neznámou ženou syna Jana, o kterém je nová kniha.

Knihou *Jan z Moravy* poutavým způsobem popisuje i postavení bastardů ve středověku. Měli šanci na kariéru, pokud byli legitimizováni. Často se dostali do duchovních služeb, protože nemohli dědit rodový majetek. Levobočky měli Přemyslovci a Lucemburkové. K těm nejznámějším patří olomoucký biskup Jan Volek, nemanželský syn Václava II. Král Jan Lucemburský zplodil mimo manželství syna

Mikuláše, který byl také aquilejským patriarchou. Nemanželské dítě měl i Karel IV. či jeho syn Václav IV.

Život mohl vzniknout z anorganických látek, potvrdili čeští vědci

Fyzikálním chemikům Akademie věd Martinu Ferusovi a Svatopluku Civišovi se podařilo zopakovat experiment, který nabízí odpověď na otázku, jak mohly před více než čtyřmi miliardami let vzniknout základy života na Zemi. Zprávu o pokusu českých vědců publikoval prestižní Sborník Národní akademie věd USA a práce se zařadila mezi tři procenta nejcitovanějších vědeckých článků na světě.

Wichterleho prémii mají vědci za výzkum imunity i ekologie jezer

Za výzkum fungování imunity, ekologie vodních nádrží, studii bezdomovectví i materiály pro osvětlovací techniku a další počiny dostali mladí vědci prestižní Prémii Otto Wichterleho pro rok 2017. Odborná porota vybrala badatele, kterým není více než 35 let a kteří již v Akademii věd ČR dosáhli špičkových výzkumných výsledků. Celkem třicet laureátů si rozdělí více než sedm miliónů korun. Ocenění převzali od předkyně Akademie věd ČR Evy Zažímalové v pražské Lannově vile.

Prémii dostal například Vítězslav Jarý, který se ve Fyzikálním ústavu věnuje optickým materiálům. Na základě svého předchozího studia dále rozvinul tematiku materiálů pro osvětlovací techniku. Další z řady oceněných Pavla Perlíková ve své práci v Ústavu organické chemie a biochemie kombinuje své znalosti z organické chemie a buněčné biologie, které obojí vystudovala. Věnuje se medicínské chemii, kde se výrazně podílela na vývoji nových sloučenin s protinádorovými účinky a popsala unikátní komplexní mechanismus účinku u jedné z nich. Za výzkum ryb byl oceněn Milan Říha z Biologického centra. Podle akademie výrazně napomohl tvorbě české metodiky hodnocení ekologického potenciálu vodních nádrží a umělých jezer. Jeho práce bude mít v budoucnu velký vliv na zvýšení ekologické kvality stojatých povrchových vod. Z oblasti společenských věd získala prestižní cenu například socioložka Martina Mikeszová, která se zabývá problematikou bezdomovectví, sociálního vyloučení a finanční dostupnosti bydlení. Ocenění získal také molekulární biolog Peter Dráber. Zkoumá lidské buňky a snaží najít nové léky, které by u lidí potlačily zánětlivá onemocnění. Díky jeho výzkumu by možná lidé do budoucna nemuseli tolik trpět kožními záněty nebo střevní chřipkou. Posledních pět let působil na Londýnské univerzitě ve Velké Británii.

Čeští astronomové upozornili na planetky nebezpečné pro Zemi

Čeští astronomové poukázali na novou větev meteorického roje Taurid, v němž jsou planetky nebezpečné pro Zemi. Země se s touto větví potkává každých několik let po dobu asi tří týdnů. Během této doby významně roste pravděpodobnost srážky s planetkou. Roj obsahuje tělesa o velikosti od několika milimetrů do několika desítek metrů, nejméně dvě planetky mají rozměr od 200 do 300 metrů. V tiskové zprávě to uvedl Astronomický ústav Akademie věd ČR, zpráva také vyšla v odborném časopise *Astronomy*

and Astrophysics. „Je to první případ, kdy astronomové nevyvracejí lehkomyšlné předpovědi srážky se Zemí, ale naopak upozorňují na skupinu těles, kterou je třeba pozorovat a »hlídat«. České znalosti v tomto smyslu jsou nejlepší na světě, zejména díky využívání velmi přesných kamer Evropské bolidové sítě,“ uvedl ústav na svém facebooku. Kamery jsou na třinácti českých stanicích, jedna je na Slovensku a jedna v Rakousku. „Přestože se jedná o velmi křehká tělesa, při takové velikosti již mohou proniknout hluboko do atmosféry a představovat reálné nebezpečí pro zemský povrch,“ uvedl ústav. Hmotnost pozorovaných meteoritů činila od desetiny gramu do více než tuny.

Olomoucký lékař vyvinul nový meziobratlový implantát z titanu

Nový titanový implantát, který umožní šetrnější postup při zavádění náhrady meziobratlové ploténky a přinese pacientům rychlejší úlevu od bolesti, vyvinul primář Neurochirurgické kliniky Fakultní nemocnice Olomouc a Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci Lumír Hrabálek. První operaci bederní páteře s využitím originální techniky plánuje ve světové premiéře letos na podzim.

Čeští studenti vyhráli prestižní soutěž Microsoftu

Tým studentů z pražské univerzity ČVUT se svým projektem, který pomáhá dětem s cukrovkou, zvítězil v prestižní mezinárodní soutěži Imagine Cup pořádané společností Microsoft. Ve finále, které se konalo v americkém Redmondu, porazili čtyřiapadesát týmů z celého světa a získali ocenění v hodnotě 250 000 dolarů (zhruba 5,5 miliónů korun). Podle ČVUT jde o první vítězství v soutěži Imagine Cup pro Českou republiku.

Brněnští vědci vyvinuli zařízení na čištění použité vody

Odborníci z Vysokého učení technického v Brně vyvinuli spolu s vývojáři z praxe zařízení, které je schopno vyčistit použitou vodu z budov na úroveň vody dešťové. Kombinuje mechanické a biologické čištění a výsledkem je voda, která neobsahuje chlor a lze ji užít například pro závlahu. Zařízení čistí takzvanou šedou vodu, tedy použitou vodu bez produktů lidského organismu, například vodu ze sprch. V některých zemích, například v Japonsku, je pro některé účely používání šedé vody nařízeno. Používá se pro splachování na toaletách. V Kalifornii se zase vyčištěná odpadní voda používá pro závlahu, v průmyslu, ale i pro doplnění rezervoárů podzemních vod nebo pro rekreaci.

Veřejnost mohla nahlédnout do pracovny slavného chemika Antonína Holého

Veřejnosti se krátkodobě otevřela pracovna chemika Antonína Holého v pražských Dejvicích. Ústav organické chemie a biochemie Akademie věd tak připomněl pět let od úmrtí jednoho z nejznámějších českých vědců. Antivirotika, která Antonín Holý objevil, pomáhají miliónům pacientů po celém světě. Antonín Holý objevil řadu sloučenin, které jsou součástí léků proti AIDS, viru pravých neštovic, pásového oparu, virového zánětu oční sliznice a proti virové

hepatitidě typu B. Na základě jeho objevů vznikly léky jako Viread, Hepsera, Truvada či Atripla, které celosvětově pomohly a dosud pomáhají miliónům pacientů.

Masarykův onkologický ústav se zařadil mezi evropské špičky

Masarykův onkologický ústav v Brně se svojí kvalitou zařadil mezi špičková onkologická centra, jaká jsou ve Velké Británii, Belgii či Nizozemí. Získal totiž certifikát, který udě-

luje Organizace evropských onkologických ústavů. Završil tak akreditační proces, do kterého se zapojil v prosinci 2015. Nyní patří mezi devětadvacet nejvýznamnějších evropských onkologických center, řekl médiím náměstek ředitele ústavu pro vědu, výzkum a výuku Marek Svoboda. Brněnský ústav se tak zařadil například po bok Cambridge Cancer Centre v Anglii, Institutu Julese Bordeta v Bruselu, Netherlands Cancer Institute v Amsterdamu či dalších center v Lyonu, Paříži či Miláně.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

V Česku žilo v červnu 523 stoletých a starších lidí

V Česku žilo v červnu 523 stoletých a starších lidí – 468 žen a 55 mužů. Vyplývá to ze statistik České správy sociálního zabezpečení. Nejstarší důchodce, kterému správa v červnu vyplatila důchod, je žena žijící v Praze s ročníkem narození 1910. Nejstarší muž se narodil v roce 1912 a žije v Královéhradeckém kraji. Počet stoletých lidí v posledních letech klesá, meziročně jich v červnu žilo o šedesát méně.

Počet obyvatel ČR se v 1. čtvrtletí mírně zvýšil na 10,58 miliónu

Počet obyvatel Česka se za první tři měsíce roku nepatrně zvýšil, a to o 247 na 10 579 067 lidí. Přírůstek způsobila především migrace. Naopak zemřelých bylo více než narozených. Od ledna do konce března zemřelo 31 803 lidí, což je v tomto období nejvíce od roku 1994. Vyplývá to z předběžných údajů, které zveřejnil Český statistický úřad. V prvním čtvrtletí se živě narodilo 26 800 dětí, což bylo meziročně zhruba o 600 méně. Opět ale vzrostl podíl dětí narozených svobodným matkám. Bylo jich 49,5 procenta, za celý loňský rok to bylo 48,6 procenta. Do ČR se v prvním čtvrtletí přistěhovalo téměř 11 000 lidí, vystěhovalo se jich 5 680.

Co se stane s plastovými lahvemi, které lidé vytrídí?

8,3 miliardy tun – tolik plastů vyprodukovali lidé za posledních pětadesát let po celé planetě. Polovinu z těchto plastů vyrobilo lidstvo za posledních třináct let. Vychází to z průzkumu amerických vědců z Kalifornské univerzity. Celkové množství plastů odpovídá váze jedné miliardy slonů. Po recyklaci se z plastových lahví stávají třeba dětské pleny, šperky nebo koberečky do aut. Tři plastové PET lahve například stačí Lukášovi Hanesovi z firmy Ekozz na výrobu designových nákupních tašek. Ekologické nákupní tašky mají na sobě obrázky slavných autorů, třeba Gustava Klimta. Moderní design byl pro prodejnost podle Lukáše Hanesa zásadní: „Poprvé jsem podobný nápad viděl v Anglii, kde jsme se ženou několik let žili. Moc se mi tam ale nelíbil design výrobků, tak jsem po návratu do Čech zkusil udělat výrobek podle svých představ. Oslovil jsem designéry a ve spolupráci s nimi vznikla první kolekce tašek.“ Za-

téměř deset let si výrobky z recyklovaných plastů z rukou českého výrobce získaly oblibu hlavně za hranicemi – třeba ve Francii nebo Nizozemsku.

Podle statistik Hnutí Duha jsou Češi dobří i ve třídění plastů – do správných popelnic vyhodí asi 50 procent ze sta kilogramů plastového odpadu, který každý vyprodukuje.

Cenu Ropák roku získal ministr dopravy Dan Ťok

Antiekologickou cenu Ropák roku 2016 dostal ministr dopravy Dan Ťok (ANO). Ropákem se stal mimo jiné kvůli tomu, že jeho resort opět zablokoval zařazení lokality Louky u Přelouče do evropské soustavy chráněných území Natura 2000. Uvedl to Miroslav Patrik ze spolku Děti Země, který anketu pořádá. Cenu Zelená perla 2016 za anti-ekologický výrok získal poslanec Roman Váňa (ČSSD), který ke zrušení parkoviště na Malostranském náměstí v Praze řekl: „S auty je to náměstí hezčí, smysluplnější, živější, prázdné bez aut mi to přijde ošklivější, nelidské.“ Podle Váni byl výrok vytržen z kontextu.

V Česku chybí tisíce pečovatelů pro seniory a postižené

V Česku chybí několik tisíc pracovníků, kteří by se starali o seniory, postižené a další potřebné. Sociální služby kvůli nízkým výdělkům obtížně konkurují jiným zaměstnavatelům, zaměstnanci se jim nedaří získávat a udržet. Hrozí tak omezení péče, vyplývá z vyjádření Asociace poskytovatelů sociálních služeb (APSS), zástupců zařízení i jednotlivých krajů. Pečovatele a pečovatelky hledají také zařízení i rodiny v Německu a Rakousku, někde stačí jen základní znalost němčiny. „Na třicet bezmocných klientů je třeba jeden zaměstnanec, který se tak dostává do neřešitelných situací,“ uvedla předsedkyně odborů sociální péče Dagmar Žitníková. V hlavním městě chybí až 250 pracovníků, kteří by se přímo starali o seniory a postižené.

Kožešinové farmy v Česku ukončí v roce 2019 činnost

Kožešinové farmy v Česku ukončí provoz nejpozději k poslednímu lednu přespříštího roku. Chovatelé dostanou od státu náhrady. Zákaz kožešinových farem od konce ledna

2019 přinese novela na ochranu zvířat proti týrání, kterou podepsal prezident Miloš Zeman.

Novela se má vztahovat na chov lišek a norků, nikoli například králíků nebo nutrií, tedy zvířat, která se využívají také na maso. Norma přiznává provozovatelům farem nárok na kompenzace od státu za rušené chovy. Výše příspěvku by však neměla přesáhnout roční čistý zisk z chovu za posledních pět let. Oponenti se obávají, že zákaz povede ke vzniku nelegálních chovů mimo kontrolu Státní veterinární správy. V Česku působí devět kožešinových farem.

Ostravská huť vypustila nejméně prachu v historii

Huť ArcelorMittal Ostrava uvedla, že loni vypustila loni do ovzduší 440 tun prachu, což bylo nejméně v její historii. Meziročně klesly její emise o 142 tun. Arcelor Mittal Ostrava patří k největším znečišťovatelům v kraji. Moravskoslezský kraj pak k oblastem s nejznečištěnějším ovzduším v Česku i Evropě. Kromě průmyslu se na tom podílejí i doprava a domácí topeniště, značná část škodlivin pochází ze sousedního Polska. Náměstkyně moravskoslezského hejtmana Jarmila Uvírová (ANO) uvedla, že ostravská huť měla povinnost snížit emise u komínových zdrojů do roku 2020 oproti referenčnímu roku 2011 o patnáct procent. „Níže díky instalovaným ekologickým opatřením huť tento cíl překonala už v roce 2016,“ uvedla Uvírová. V době před čtyřiceti lety vypouštěla tehdejší Nová huť Klementa Gottwalda do ovzduší ročně okolo 40 000 tun prachu, tedy stokrát více než nyní. Ještě v roce 1993 to bylo více než 14 000 tun.

Ostravští vědci se podíleli na úspěšném výzkumu

Biologům z Ostravské univerzity se podařilo publikovat v jednom z nejprestižnějších vědeckých časopisů světa *Science*. Absolventka Alžběta Suchánková a pedagog Pavel Drozd se podíleli na celosvětovém výzkumu, který s pomocí umělých housenek sledoval dravost predátorů na různých místech světa. Vědcům se podařilo potvrdit, že pravděpodobnost napadení kořisti dravcem přímo souvisí se zeměpisnou polohou a nadmořskou výškou. Výzkum ukázal, že míra útoků klesá směrem od rovníku k pólům, což znamená, že například housenka v rovníkovém pralese je vystavena výrazně většímu riziku sežrání než housenka na českých polích. Závěry výzkumu poslouží vědcům k lepšímu pochopení života nejen predátorů a býložravců, ale celého ekosystému. Ostravští vědci se navíc chystají zjištěné poznatky a získané zkušenosti zúročit v dalším výzkumu.

Speciální přístroj opravuje vnitřek chladicí věže v Dukovanech

Vnitřní plášť chladicí věže dukovanské jaderné elektrárny opravuje speciální poloautomat. Práce s takzvaným pavoukem, který nahradí práci několika desítek lidí ve výškách, je bezpečnější, kvalitnější a urychluje postup prací. Pokračuje tím další fáze opravy chladicí věže číslo sedm, která letos prochází kompletní modernizací.

Šumavský park připravil 123 výprav do divoké přírody s průvodcem

Celkem 123 výprav do divoké přírody připravil letos Národní park Šumava (NPŠ). Průvodci divočinou vstupují do desáté sezóny. Nabízejí výpravy za poznáním nejrozsáhlejších oblastí, kde mají odnepaměti domov také velká zvířata, která jinak z volné přírody téměř vymizela, řekl ČTK mluvčí NPŠ Jan Dvořák. Letos se nabídka rozšířila o trasu po kvildských pláních startující z Horské Kvildy. Za poznáním nivních společenstev se mohou lidé vydat podél „travnaté Vltavy“, známé jako řeka Řasnice.

Vědci vytvoří virtuální mapu zaniklých míst Šumavy

Jihočeští a bavorští vědci virtuálně zrekonstruují zaniklá místa na Šumavě. S pomocí historických fotografií, starých map a počítačových simulací vytvoří interaktivní mapu lokalit, které po roce 1945 kvůli poválečnému dění zmizely z krajiny. Novinářům to řekl vedoucí české části projektu Libor Dostálek z Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity. V první fázi prozkoumají vědci z jižních Čech a z Technické univerzity v Deggendorfu čtyřicet míst. Začali loni na podzim, projekt potrvá tři roky. Tým se zaměří na místa zaniklá, částečně zaniklá nebo obnovená. Součástí mapy budou ukázky původního osídlení. Některé významné objekty vědci zrekonstruují i prostorově ve 3D. Šumavu zvolili záměrně. „Je příhraniční oblastí, která nás spojuje, a dále je to místo, které se v důsledku válečného dění a následného vysídlení původního obyvatelstva výrazně měnilo. Je zde proto co zkoumat,“ řekl vedoucí české části projektu Libor Dostálek z Přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity. Testovací verzi přístupnou pro veřejnost spustí letos na podzim.

V Krkonoších vznikly čtyři farmářské stezky po místních loukách

V Krkonošském národním parku (KRNAP) mohou turisté využít čtyři nové farmářské stezky, které vedou po místních loukách. Při putování po stezkách mají lidé možnost koupit si výrobky od místních farmářů. ČTK o tom informoval mluvčí Správy KRNAP Radek Drahný. Stezky se jmenují podle význačných druhů rostlin, které mohou návštěvníci při procházkách vidět. Arnikovou, orchidejovou, hořcovou a smilkovou stezku připravila společně Správa KRNAP s Institutem aplikované ekologie Daphne.

U Janských Lázní byla otevřena nová Stezka korunami stromů

U Janských Lázní byla otevřena nová Stezka korunami stromů. Na úpatí Černé hory ji za 170 milionů korun vybudovala firma Stezka korunami stromů Krkonoše. Stezka dlouhá 1 300 metrů s vyhlídkovou věží má návštěvníkům ukázat stromy od kořenů až po jejich koruny a jako jediná na světě je zavede je i do podzemí. Samotná stezka vede místy až třicet metrů nad terénem. Zhruba ve dvou třetinách stezky je dřevěná vyhlídková věž vysoká pětadvacet metrů. Celá stavba je bezbariérová a má několik adrenalinových sekcí. Její součástí je například suchý tobogan ve-

doucí vnitřkem vyhlídkové věže. Podle očekávání investora by se stezka měla stát jednou z hlavních krkonošských turistických atrakcí. Otevřena bude denně s výjimkou Štědrého dne.

Lípa z Lipky skončila v EU třetí, vyhrál dub z Polska

Lípa z Lipky na Chrudimsku se v soutěži o titul Evropský strom roku 2017 umístila na třetí příčce. V internetovém hlasování o strom s nejzajímavějším příběhem ji předstihly jen dva duby z Polska a Walesu. Uvedli to organizátoři soutěže, jejichž výsledky byly vyhlášeny v Evropském parlamentu v Bruselu. Celkový počet hlasů v letošní soutěži přesáhl 125 000. Téměř 15 000 hlasů z nich získala osm set let stará lípa z Lipky u Horního Bradla, která loni na podzim vyhrála národní anketu. Podle pověstí pod ní tábořil Jan Žižka nebo Jan Amos Komenský.

Vědci zmapovali 12 tisíc starých stromů v jihomoravských luzích

Mapu bezmála 12 000 starých stromů a jejich ohrožených broučích obyvatel vytvořili entomologové z Biologického centra AV ČR a geoinformatici z Ostravské univerzity. Údaje sbírali v jihomoravských luzích na ploše 14 000 hektarů od roku 2006. Našli i vzácné brouky, kteří na mnoha místech Evropy již vyhynuli. Biologické centrum to uvedlo v tiskové zprávě.

Jihomoravské luhy mezi dolními toky Dyje a Moravy jsou přírodně nejbohatší lesy v Česku. Kromě pestré vegetace se tu vyskytují stovky druhů vzácného hmyzu, obojživelníků a ptáků, je to zároveň i poslední místo v republice, kde čápi ještě hnízdí na stromech.

Vědci pracují na záchraně nosorožců, plánují odběr vajíček

Odborníci pracují na záchraně kriticky ohrožených nosorožců bílých severních, ještě letos by chtěli odebrat vajíčka posledním dvěma samicím. Technika odběru vajíček pro tato dvoutunová zvířata byla vyvinuta v posledních dvou letech na samicích jižního bílého nosorožce. Na světě žijí poslední tři nosorožci bílí severní, kteří již nejsou schopni přirozené reprodukce. Plán na záchranu nosorožců byl publikován v květnu 2016 v časopise *Zoo Biology*, následně vzniklo konsorcium odborníků z několika výzkumných institucí, například z Leibnizova institutu pro výzkum divokých a zvířat chovaných v ZOO (IZW) v Berlíně či z Kjúšú univerzity v japonské Fukuoce. Odborníci se na začátku března sešli v dvorské ZOO. Poslední tři jedinci nosorožce severního bílého žijí v rezervaci Ol Pejeta v Keni, kam byli převezeni ze ZOO ve Dvoře Králové v roce 2009.

U Milovic žije téměř polovina druhů českých denních motýlů

Na pastvinách u Milovic na Nymbursku se vyskytuje devětapadesát druhů denních motýlů bez vřetenušek, což představuje 42 procent všech druhů z celého Česka. Do bývalého vojenského prostoru u Milovic byli v posledních dvou letech postupně vypuštěni divocí koně, zubří a pra-

tuři s cílem zachovat mizející stepní společenstva a zachránit ohrožené motýly. Podařilo se tak vytvořit mimořádnou oblast s velkou rozmanitostí druhů, počtem druhů denních motýlů srovnatelnou s významnými stepními rezervacemi v Českém středohoří. Informovala o tom ochránářská organizace Česká krajina.

V Brně vzniká nová ZOO specializovaná na chameleony

V Brně by ještě v tomto roce mohla vzniknout nová ZOO specializovaná na chameleony. Návštěvníci zpočátku uvidí čtrnáct druhů chameleonů, celkem čtyřicet až padesát kusů ještěřů. V budoucnu by se jejich počet měl zvýšit až na osmdesát kusů. ČTK to řekl její zakladatel Libor Červínek. I na jednom druhu lze podle něj ukázat zájemcům celou řadu odlišností a zajímavostí. Od chameleonů obrovských, kteří mohou dorůstat sedmdesát a více centimetrů, až po chameleony se třemi rohy.

Kuriozita: Rekordně velkého švába má chovatel na Ústecku

Rekordně velkého švába chová v Chabařovicích na Ústecku Miloš Marek. Brouk měří bezmála deset centimetrů a váží 33,6 gramu. Samička už si vysloužila zápis do české knihy rekordů. Ke švábům se chovatel dostal díky přírodovědnému kroužku na střední škole. „V současné době jich mám přes sto druhů,“ popsal. Počet známých druhů švábů je asi 3 500, z toho v Česku se vyskytuje pět původních. V knize rekordů zapsaná samička původem z Austrálie se může dožít až deseti let.

Vědci objevili populaci téměř vyhynulého potápníka dvojčárého

Vědci z přírodovědecké fakulty Jihočeské univerzity a českobudějovického biologického centra Akademie věd objevili silnou populaci potápníka dvojčárého. Chráněný a téměř vyhynulý brouk žije v tůních pískovny Cep II u Suchdola nad Lužnicí na Jindřichohradecku. Potápník dvojčárý zmizel z volné přírody ve druhé polovině 20. století vlivem znečištění povrchových vod a kvůli intenzivnější rybářské činnosti.

První mládě hrabáče kapského ve Dvoře Králové

Ve dvorské ZOO se narodilo první mládě hrabáče kapského. Hrabáče, jejichž protáhlá hlava se podobá prasečímu rypáku a blanité uši se tvarem podobají zaječím, ZOO chová od roku 2014. Úspěšné odchovy hrabáčů v zajetí nejsou zcela běžné. Do Dvora Králové se první hrabáč, samec Eka, dostal v roce 2014 ze ZOO v ruském Jekatěrinburgu. Loni v létě k němu přibyla z Velké Británie samice Skyla.

Dvorská ZOO začala řezat nosorožcům rohy, na ochranu před pytláky

Zoologická zahrada Dvůr Králové nad Labem začala řezat chovaným nosorožcům rohy. Reaguje tím na incident

ve francouzské ZOO Thoiry, kde pytláci na začátku března kvůli rohovině usmrtili nosorožce a uřízli mu jeho roh. Ve dvorské ZOO nyní žije jednadvačet nosorožců.

V Česku loni žilo 93 zubrů

V České republice loni žilo třiadvadesát zubrů. Ukázaly to výsledky druhého celostátního sčítání těchto celoevropsky ohrožených živočichů. V roce 2015 bylo v tuzemsku chováno přes sedm desítek zubrů. Již letos by mohl počet zubrů v České republice překročit stovku. Informovala o tom ochránářská společnost Česká krajina v tiskové zprávě. V roce 1993 evidovala plemenná kniha v České republice jen šestnáct zubrů ve třech zoologických zahradách. V roce 2000 bylo v ČR osmatřicet kusů ve čtyřech soukromých chovech a třech ZOO.

Na pastvině u Milovic se rozmnožují šakali, poprvé v Česku

V rezervaci velkých kopytníků v bývalém vojenském prostoru Milovice se rozmnožují šakali. Kojící fenu zachytila fotopast. Krátce na to v rezervaci nasnímal šakalí štěně fotograf. Jde o první doložené rozmnožování šakala obecného v České republice, uvedla ochránářská společnost Česká krajina v tiskové zprávě. Nejnovější pozorování potvrdila výsledky výzkumu, který v letech 2015-2016 v lokalitě uskutečnili odborníci z Karlovy univerzity v Praze. „Šakala obecného jsme na dané lokalitě v rámci výzkumu šelem sledovali déle než rok. Ačkoliv byl na území České republiky několikrát zaznamenán již dříve, teprve díky výzkumu pomocí fotopastí jsme byli schopni potvrdit jeho trvalý výskyt,“ řekla Klára Pyšková z katedry etologie Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze. Nově pořízené fotografie dokazují, že se šelmy v lokalitě nejen trvale zdržují, ale také rozmnožují.

Mládě šakala v Milovicích

Vlčí hlídky v Beskydech narazily na stopy 15 rysů a asi tří vlků

Počty velkých šelem žijících v Beskydech stagnují. Stejně jako loni narazily takzvané vlčí hlídky během únorového mapování stop v terénu na stopy patnácti rysů a až tří vlků.

Vědí také o medvědovi, který žije na slovenské straně pohorí. Nálezy starších i čerstvých pobytových znaků rysů, jde hlavně o stopy, trus, moč, chlupy či zbytky kořisti, potvrdily výskyt rysů na tradičních lokalitách v západní části CHKO Beskydy a v Javorníkách. Pohybují se v lokalitách Veřovické vrchy, Radhošť, Kněhyně, Čertův Mlýn, Smrk, Trojačka, Lysá hora, Travný a Makyta. Ve východní části CHKO nebyl výskyt rysů potvrzen, ačkoliv tam mají srovnatelné podmínky. Výskyt vlka zjistili hlídky v horách kolem československé hranice, ve Vsetínských vrších a v oblasti Kněhyně a Smrku. Největší hrozbou pro velké šelmy je podle ochránářů pytláctví a doprava, která ohrožuje zejména mladá nezkušená zvířata.

Čápi černí vyvedli v Českém Švýcarsku nejméně 18 mláďat

Rekordní rok v hnízdění čápů černých má za sebou národní park České Švýcarsko. Čápi tam letos vyvedli nejméně osmnáct mláďat. Jeden čapí pár vyvedl mláďat pět, což je v Českém Švýcarsku rekordní číslo. Čápi hnízdili poblíž Doubice. Čáp černý patří k silně ohroženým druhům. Také proto se park zapojil do evropského projektu kroužkování čápů.

Českým zoologům se podařilo odchovat ohroženého nártouna

Českým zoologům se podařilo odchovat ohroženého nártouna filipínského, což se dosud nikde ve světě nepovedlo. Mládě se narodilo v chovné stanici na filipínském ostrově Bohol 1. května. Cílem týmu je vytvoření záložní populace pro případ, že by byl nártoun ve volné přírodě vyhuben. Doufají, že se jim mládě podaří odchovat do dospělosti a ideálně rozmnožit i v další generaci, což by byl obrovský úspěch, který se zatím nikde nepodařil.

Nártoun filipínský patří mezi pětadvacet nejohroženějších primátů světa. Kvůli svému vzezření, které připomíná roztomilého skřítko, je často předmětem nelegálního obchodu se zvířaty. To vede spolu s ničením přírodního prostředí lesa k výrazným úbytkům nártouní populace. Češi působící na Filipínách za osm let záchranného projektu docílili zrušení několika stanic, které nártouny vystavovaly jako turistickou atrakci v nevhovujících podmínkách. Nártouni tam kvůli abnormálnímu stresu hynuli a byli nahrazováni dalšími upytlačenými zvířaty. Díky pohyblivé krční páteři mohou nártouni při sledování své kořisti otáčet hlavu o 180 stupňů na každou stranu, aniž pohnou tělem. Živí se zejména hmyzem, ale pozřou i pavouky, koryše či ještěrky.

V liberecké ZOO se narodila samice ohroženého osla a orel nejmenší

V liberecké ZOO se narodila samice kriticky ohroženého osla somálského. Pro další chov jde o velký přínos. Samice tohoto druhu lichokopytníka se v liberecké ZOO naposledy narodila před jedenácti lety, od té doby samí samci. Osel somálský čelí bezprostřední hrozbě vyhubení. Patří k nejohroženějším druhům z velkých savců. V zajetí žije kolem 230 zvířat, ve volné přírodě cca pět set posledních jedinců. Liberecká ZOO chová tyto kopytníky od roku 1991.

Liberecká zoologická zahrada má mládě orla nejmenšího. Jeho úspěšný odchov se zatím žádné ZOO na světě nepovedl. V Liberci se o to pokoušeli deset let. Jak uvedla mluvčí ZOO Barbara Tesařová, zoologické zahrady momentálně chovají sedmáct jedinců tohoto druhu, který ve volné přírodě obývá otevřenou krajinu poblíž lesa do nadmořské výšky 2000 metrů. V celé Evropě je zaznamenáno asi 5 200 párů, z toho deset až patnáct ve střední Evropě.

Komín chvaletické elektrárny má dvě budky pro sokoly

Na komín chvaletické elektrárny hasiči umístili dvě budky pro sokoly stěhovavé, kteří jsou v Česku velmi vzácní a patří mezi ohrožené druhy. Ve snaze pomoci sokolům jsou právě v některých průmyslových objektech vyvěšovány speciální budky. Komín je vysoký 300 metrů, hasiči museli zdolat stovky příček žebříku a budky umístili do výšky 160 a 120 metrů. Tříčlenný lezecký tým na komín dopravil spolu se dvěma rozměrnými budkami také asi 30 kilogramů keramzitu, který slouží jako stelivo. Výstup a instalace obou budek lezcům trvaly bezmála dvě hodiny.

V pražské ZOO se narodilo první mládě vzácného tamarína

V pražské zoologické zahradě se narodilo první mládě tamarína bělovousého, který patří mezi takzvané drápkaté opice. Po celém světě jich žije v zoologických zahradách pouze dvacet, trojská zahrada je jednou ze tří ZOO v Evropě, která tento vzácný druh tamarínů chová. Návštěvníci mohou mládě tamarína spatřit již nyní v expozici v pavilónu goril. Brzo bude k vidění i mládě pásovce kulovitého, který se narodil před měsícem.

Pražská ZOO získala leguány chutné, má je jen šest ZOO na světě

Pražská zoologická zahrada po třinácti letech čekání získala vzácné leguány chutné. Na světě je chová šest ZOO, z toho tři jen po jednom exempláři. Kromě toho se chovatelé v ZOO Praha dočkali i mládat leguána kubánského. Mezi třemi mládaty leguánů chutných je jeden samec a dvě samice.

První vyléčené želvy putovaly díky projektu Kura Kura do moře

Měsíc po otevření rehabilitačního centra pro mořské želvy Kura Kura na ostrově Nusa Penida v Indonésii vypustili zaměstnanci brněnské ZOO zpět do moře první čtyři vyléčené želvy. V tiskové zprávě to uvedla mluvčí ZOO Gabriela Tomíčková. ZOO Brno na projektu spolupracovala s indonéskou nadací, cílem centra je po vyléčení vracet do přírody zraněné želvy nebo želvy zabavené pašerákům. „Jsme rádi, že projekt, který brněnská ZOO intenzivně připravovala deset let, má první výsledky. Věříme, že díky osvětě mezi místními obyvateli a práci našich lidí se podaří zpomalit želví apokalypsu,“ uvedl ředitel ZOO Brno Martin Hovorka. Nyní je v rehabilitačním centru osm želv, které tam přinesla ochránářská společnost působící na Nusa Pe-

nidě. Želvy byly v zuboženém stavu a nyní jsou v péči pracovníků rehabilitačního centra, uvedla mluvčí.

Armáda se zapojí do boje s africkým morem prasat

Do boje s africkým morem prasat se zapojí armádní veterináři. Čtyřčlenná zásahová jednotka bude nasazena ve veterinárním asanačním ústavu Mankovice, informovalo tiskové oddělení ministerstva obrany. Nemoc, která zabíjí prasata, neohrožuje zdraví lidí, ti ji však mohou přenášet na svém oblečení. Armáda je připravena podpořit v případě masivního odstřelu divočáků nebo při větších úhynech civilní veterináře i více. Má však omezené kapacity, protože vojenských veterinářů v uniformě je sedmadvacet.

Stát vytyčil v zamořeném území několik pásem. V nejužším pásmu se nesmí lovit ani vnařit divočáci pod pokutou. Následuje tzv. zelená zóna, která je sice v zamořeném území, ale lovit se v ní smí. V ní bylo zatím podle dostupných údajů odlovena necelá stovka divokých prasat. V oblasti, která představuje část Moravy, v tzv. intenzivní zóně lovu, naopak stát motivuje myslivce a lovce větším zástřelným k vybití populace divokých prasat, aby se nemoc nerozšířila. V této části republiky bylo zatím odstřeleno přes 1 900 divočáků, nejvíce na Kroměřížsku a Uherskohradištsku. Na území celého státu je myslivcům doporučený větší odlov.

K ochraně rysů v Evropě se spojí šest zemí včetně Česka

Tři evropské rysí populace včetně té na Šumavě budou v následujících třech letech sledovat odborníci ze šesti zemí, kteří vytvoří strategii pro mezinárodní ochranu tohoto silně ohroženého druhu. Projekt s názvem 3Lynx připravilo ministerstvo životního prostředí. Do sledování a ochrany rysů ostrovidů se zapojí kromě České republiky ještě Německo, Rakousko, Itálie, Slovinsko a částečně také Chorvatsko, přesněji řečeno Univerzita v Zábřehu.

Zaměří se na rysy na třech místech Evropy. První je česko-rakousko-bavorská populace, druhou jsou Alpy a třetí Dinárský les. Právě do těchto míst byli rysové po vyhynutí znovu vráceni v osmdesátých a devadesátých letech. Jejich reintrodukce, jak se opětovnému uvedení rysů do volné přírody říká, se sice zdařila, stále jsou ale ohrožováni pytláctvím a změnami v krajině. Například na Šumavě a v Bavorském lese žije v současnosti šedesát až osmdesát rysů.

ARCHEOLOGIE

Od nitě ke košili

Muzeum hlavního města Prahy pořádá v domě U Zlatého prstenu výstavu *Od nitě ke košili / Textil a móda středověkých Pražanů*. Výstava věnovaná textilnímu a barvířskému řemeslu v období 14. až 15. století provede návštěvníky celým procesem vzniku středověkých textilií a přiblíží jednotlivé výrobní postupy i vybavení tehdejší tkalcovské a barvířské dílny. Předvede také různé typy textilií a jejich praktické využití v běžném životě lidí v období vrcholného středověku i dobovou módu pražských měšťanů.

Ústředním exponátem výstavy je unikátní soubor 1 593 fragmentů středověkých tkanin, objevených archeology v letech 2004-2008 v centru Prahy, ve středověkých smetištích vrstvách ze 14. a 15. století při výzkumu ve vstupních šachtách kolektorů v prostoru ulic Jungmannova, Vodičkova a Školská. Mezi vystavenými předměty lze nalézt také řadu originálních archeologických nálezů textilních nástrojů i výrobních zařízení z etnografických sbírek. Vývoj módních trendů přiblíží repliky oděvů pražských měšťanů z období 14. a počátku 15. století.

Těsné a krátké kabátce, které tehdejšími elegantům nešahaly ani do poloviny stehů, stažené bederními pásy, úzké nohavice a boty s dlouhými protaženými špičkami neboli „zobaté střevíce“, tuto módu mravokárci nemohli odpustit bohatým měšťanům, patricijům ani šlechticům 14. a 15. století. Za podobný módní výstřelek se kritiky dočkal i mladý Karel IV., a to přímo od hlavy křesťanstva, papeže Urbana V. Pohoršlivou módu kritizoval kronikář Dalimil a nebyl sám. „V těch dobách převzali lidé po vzoru opic, které se pokoušejí dělat a napodobovat vše, co pozorují u lidí, zvrácený a škodlivý zvyk jiných zemí a ve způ-

sobu odívání sešli ze šlépějí svých předků,“ bouřil v roce 1367 kronikář Beneš Krabice z Veitmile. S výstřední módou se potýkali i husitští kazatelé během revolučních let.

Textil provází člověka od mladší doby kamenné do dnešních dnů. Díky svým vlastnostem, jako jsou tepelná izolace, savost, hebkost, přilnavost i dekorativnost, našel široké uplatnění a stal se nenahraditelným jinými materiály. Také ve středověku byl textil nepostradatelnou součástí každodenního života – sloužil jako ideální materiál ke zhotovení oděvů i nejrůznějšího neoděvního vybavení a také jako znak společenského postavení jejich majitelů. Jedinečným zdrojem poznatků o středověkých textilních řemeslech, výrobě i dobové módě jsou archeologické nálezy textilu.

Součástí výstavy jsou filmové dokumenty jednotlivých pracovních postupů a nechybí ani místo, kde si návštěvníci sami mohou vyzkoušet některé postupy výroby textilu.

K výstavě, která bude otevřena do 29. 10. 2017, byla také vydána stejnojmenná publikace.

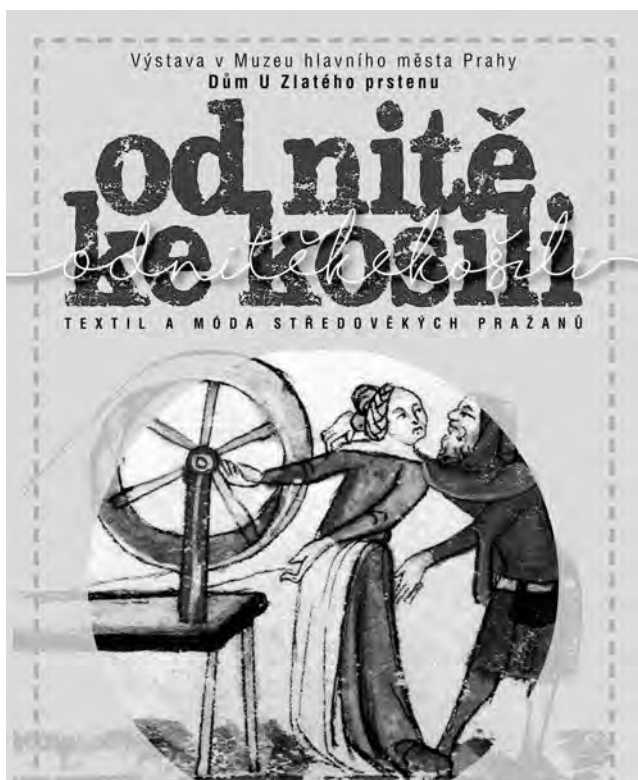
(mk)

Archeologové našli v děkanátu fakulty hroby i rytinu z 10. století

Unikátní rytinu mužské postavy na břidlicové destičce z poloviny 10. století objevili olomoučtí archeologové při druhé etapě záchranného výzkumu v prostoru nádvoří děkanátu filozofické fakulty v Křížkovské ulici v Olomouci. Postava nese kříž, rytina byla objevena v jámě skalní pukliny, informoval ČTK mluvčí olomouckého pracoviště Národního památkového ústavu (NPÚ) Vlastimil Staněk. Během průzkumu odborníci z NPÚ odkryli také dalších devětatřicet hrobů, bylo to v místech, kde se dříve nacházel klášter u svatého Jakuba. Jáma, ve které rytina ležela, byla zasekaná 1,2 metru do skály. „V jejím zázemí se ukrývala keramika datovaná do doby kolem poloviny 10. století, železná sekerovitá hřívna o délce 47 centimetrů a naprosto unikátní břidlicová destička centimetr silná a přibližně 11 × 12 centimetrů velká s rytinou mužské postavy nesoucí kříž,“ uvedl Vlastimil Staněk. Nález je podle něj zajímavý i svou polohou na nejvyšším místě takzvaného Petrského návrší, na kterém byl nejpozději od roku 1063 biskupský kostel svatého Petra.

Vysokomýtské muzeum získalo velký nález stříbrných mincí

Regionální muzeum ve Vysokém Mýtě získalo před časem „stříbrný poklad“. Soubor mincí, z nichž nejmladší pocházejí z období začátku třicetileté války, objevil vloni nálezců na poli poblíž Plchůvek u Chocně. Čistá váha stříbra dosahuje asi jednoho kilogramu. Mince zřejmě někdo ukryl v nejistých dobách, řekl archeolog muzea David Vích. Soubor tvoří asi 450 stříbrných mincí ze začátku až druhé poloviny 17. století. Velkou část tvoří pražské groše, ale obsahuje i tolary z období Rudolfa II., saské tolary nebo další tuzemské i zahraniční ražby. Byly zřejmě ukryté v keramické nádobě, jejíž střepy se také našly. Archeologové místo

důkladně prohledali, nálezce jim svůj objev včas a bez narušení ohlásil.

Muzeum v České Lípě vystavuje vzácnou keltskou minci, je z Francie

Vlastivědné muzeum a galerie v České Lípě vystavuje vzácnou stříbrnou keltskou minci z druhé poloviny 1. století před naším letopočtem. Stane se součástí regionální expozice, kam tematicky patří. Pozoruhodná je tím, že se jedná o ražbu neobvyklou pro české území i místem nálezů, které se nachází nedaleko České Kamenice na severu Čech. Je to nejvýznamnější osamocený archeologický nález, který loni muzeum získalo. „Mince je velmi zvláštní tím, že to není zdejší bójská ražba, tak jako většina nálezů, ale pochází až z daleké Francie, z tehdejší Galie,“ uvedl vedoucí historického oddělení muzea Vladimír Peša. Ve své době se podle něj jednalo o minci vyšší nominální hodnoty zvané kvinár. Je ze stříbra o váze 1,7 gramu a je na ní nápis TOGIRIX, což bylo jméno vládcy keltského kmene Lingonů.

Jak vypadal jeden den v životě neolitické ženy?

Výsledky patnáctiletého archeologického výzkumu ve Velimi u Kolína se jeho autoři rozhodli prezentovat netradiční formou komiksu. Knížka *Den v životě neolitické ženy* přenesne čtenáře hluboko do pravěku, do mladší doby kamenné, kdy žili první zemědělci. Nápad na komiks měla Veronika Mikešová, při provedení jí byli nápomocni přítel Michal Pukač a kolega Tomáš Chlup. „Typické a prokazatelné pro období neolitu je doložené tkaní, vytváření keramiky, využívání složitějších kamenných nástrojů, než byly typické pro starší dobu kamennou,“ dodal Tomáš Chlup, vedoucí poslední etapy výzkumu ve Velimi. „Jméno hlavní neolitické hrdinky je Brentina. Jména pro období mladší doby kamenné nejsou známé. Ti lidé ještě nepsali,“ uvedla Veronika Mikešová. „Inspirovali jsme se po konzultaci s kolegou, který kromě archeologie studoval také lingvistiku. Doporučil nám využít rétorománštinu, což je jeden z těch archaických dochovaných jazyků. V rétorománštině jsou dochovaná některá prastará slova. Brentina znamená mlha.“

Komiks samotný má sedmáct stran, nicméně ta knížka je rozšířená ještě o druhou část edukační, kde hlavní hrdinka Brentina popisuje prostředí, ve kterém žije, a co dělá. Je tam část, kde archeolog doplňuje, jak to víme. Celkově je to šestatřicet stran. „Ohlasů máme hodně. V posledních dnech se nám netrhnu dveře u nás na ústavu. Lidé si chodí pro komiksy, chtějí je posílat. Na křest přišlo přes sto lidí. Cení si to obzvláště učitelé, kterým takovéto podklady pro výuku nejstarších období našich dějin chybí,“ uvedla Veronika Mikešová.

Procházka Prahou lucemburské doby

Jak vypadalo hlavní město českého království v době, kdy mu vládl Karel IV.? To nabízí od minulého roku výstava *Praha Karla IV. – velkolepé stavení Evropy* v domě U Zlatého prstenu v Praze, Muzeu hlavního města Prahy. Praha v době Karla IV. nebyla jedním městem, ale někdy po polovině 14. století se skládala ze čtyř měst a dvou královských hradů. Celé toto souměstí mělo jedno opevnění

a díky tomu byl zdůrazněn tvar, který pak Praha měla dalších 500 let, až někdy do druhé poloviny 19. století, kdy po zboření hradeb expandovala na všechny strany. Staré Město pražské, Hradčany, Malá Strana a Nové Město pražské vděčí za svůj vznik právě Karlovi. Model pražského souměstí je jedním z ústředních exponátů výstavy, modelů najdeme v expozici více a blíže se můžeme podívat i na stěžejní stavby lucemburské doby. Exponátem je vlastně i samotný dům U Zlatého prstenu, který vznikl sjednocením dvou samostatných středověkých domů.

Středověk musel přísun vody řešit podstatně složitěji – chodilo se k řece, studni nebo studánce a už jen nanosit vodu byla velmi těžká práce. Pražané ji ale, alespoň někteří, měli trochu ulehčenou. Existoval vodovod, který sváděl vodu do studní a kašen, kam si chodili Pražané pro vodu. Už od 14. století jsou doloženy vodárenské věže, které pomáhaly přivod vody nějakým způsobem regulovat. Např. v jedné z vitrín je vystaven středověký vodovod nalezený na Václavském náměstí při archeologickém výzkumu, byl dřevěný a spojovaný nějakými kovovými prvky.

Praha lucemburské doby přitahovala poutníky, na výstavě to dokládá třeba poutní odznak z druhé poloviny 14. století. Poutní odznaky tehdy sloužily vlastně jako suvenýr nebo vzpomínka na místo, kam člověk na své pouti došel.

Expozice zde umístěná by se měla, stejně jako česká metropole, postupně rozrůstat a stále plastičtěji ukazovat dobu, kdy v českých zemích vládli Lucemburkové.

Na Pražském hradě byli znovu pohřbeni domnělí Přemyslovci

Kosterní pozůstatky pěti lidí z 10. století, o nichž se spekuluje jako o Přemyslovcích, byly uloženy do hrobů na Pražském hradě. Jistotu o původu tří dospělých a dvou dětí ale archeologové nemají, předpokládají, že byli příslušníky vládnoucího rodu. Kvůli vědeckým výzkumům byly ostatky v minulém století vyzvednuty. Kosterní pozůstatky byly nalezeny v podzemí bývalého kostela Panny Marie, kde byly vloženy do starší kamenné hrobky. Hrob byl situován na privilegované místo uprostřed kostela a pohřbení u sebe měli cenné šperky. Podle historičky Jany Maříkové-Kubkové z Archeologického ústavu Akademie věd by to mohly být ostatky knížete Spytihněva z rodu Přemyslovců a jeho ženy.

V Archeoparku Všešary se tavilo železo jako za dob Keltů

Tavení železné rudy v šachtovité peci, slévání bronzu či ukázky bojové techniky keltských válečníků mohli vidět návštěvníci Archeoparku Všešary na Královéhradecku při akci věnované působení Keltů na českém území. Zvláštní dvoudenní program na keltské téma dělá Archeopark letos počtvrté a tradičně jde o nejnavštěvovanější akci roku. Keltové, kteří na českém území pobývali zhruba od 5. století před naším letopočtem do začátku letopočtu, jsou podle archeolog a ředitel Archeoparku Radomíra Tichého Čechy vnímání pozitivně a mezi lidmi vlna zájmu o ně trvá. Keltové jsou vůbec prvními obyvateli českých zemí, které známe jménem.

DOPRAVA

Ministři dohodli navýšení rozpočtu fondu dopravy

Ministři dopravy Dan Ťok (ANO) a financí Ivan Pilný (ANO) se dohodli na zvýšení rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury (SFDI) na rok 2018 o deset miliard korun. Původní návrh ministerstva financí ve výši 45 miliard korun z národních zdrojů nedokázal pokrýt náklady na pokračování v rozestavěných dopravních stavbách.

Co je lepší pro Česko? Když se staví prostě hodně, nebo míň a pomalu, ale demokraticky?

Mluví se o tom, že máme „nedokonalé zákony“. Ale „dokonalý zákon“ je nesmysl, nic takového neexistuje. Nestaví se! Zprávy o tom, jak Česko upadá, protože v něm přibývá málo nových staveb, se staly denním chlebem zpravodajství. Kam se to řítíme, když nestavíme? Černobílý pohled: stavět málo je špatné, stavět hodně je dobré. Ustálil se dojem, že zákony je třeba opravit z jediného možného úhlu pohledu: aby šlo stavět víc a aby se těm, kdo chtějí stavět, do toho mluvilo míň. „To je náš hlavní problém, legislativa a přijímání legislativy. Já na to samozřejmě mám nějaký názor, ale potom se mě dělají diktátora,“ prohlásil Andrej Babiš na konferenci o českém stavebnictví. Není sám, kdo by rád stavěl „prostě“, a vidí v tom lepší Česko.

Stavebnictví se loni podle statistiků propadlo o 7,6 procenta, letos firmy čekají nárůst 2,7 procenta. Hodnocení, jestli se staví hodně, nebo málo, záleží na tom, co si od stavění slibujete (například jestli vás živí), kde žijete (například v Praze na Pankráci, kde komerčně staví, až to není hezké), nebo jestli sháníte bydlení. Při důkladnějším pohledu je jasné, že stavět „hodně“ není pro kvalitu života v zemi žádnou absolutní hodnotou. Což říkám s vědomím toho, jak užitečné bývají třeba investice do nové dopravní infrastruktury. Ale ne úplně a bezvýhradně všechny. Nestačí, že jich bude „hodně“. Jde taky o to proč, kde, jak, za kolik, jak nová stavba vypadá a jak ovlivní své okolí a krajinu, jak bude fungovat za pět nebo za padesát let. Jde o souvislosti, nadšení z přestřižených pásek je povrchní.

D8 asi většinu lidí z pochopitelných důvodů připadá jako dobrodín. Ale tím to nekončí; zároveň už se kolem ní kupí a plánují nové sklady, haly, terminály, infrastruktura pro kamiony, hladký tranzit směr Německo nepochybně do země přitáhne nový automobilový provoz se všemi důsledky. Tak je to nejen s dálnicemi: na rub nových staveb se zapomíná. Amazon chtěl postavit velkosklad u Horních Počernic na severovýchodě Prahy. Vloni ale plán odpískal, jak řekl jeden z jeho manažerů, „kvůli administrativním průtahům“: „Jsme velmi rychle rostoucí společnost, proto je pro nás rychlé budování nových hal důležité.“ Vida: tuhé zákony, zkostnatělá byrokracie. Změňme to: Kdyby jich nebylo, nemuseli jsme přijít o investici! Pomalu s tou babišovskou logikou. „Průtahy“ v tomto případě znamenaly hlavně to, že se zdráhaly souhlasit okolní obce. Obávaly se dopadů na životní prostředí, účinků stavby na svém území. Jakou roli hrálo to, že by byla ošklivá a brutálně velká, jak jen velkosklady mohou být, nevím.

Výstavbu nekomplikovala ani tak byrokracie jako demokracie. To je zásadní rozdíl. Má se brát v úvahu i při změnách stavebního zákona a zlepšování stavebního prostředí. Chápu, že to nemusí být všem příjemné, ale v demokratické zemi i stavění podléhá parametrům demokracie. Ta jistě platí i pro práva investorů a v jejím rámci musí fungovat srozumitelná a vymahatelná pravidla. Ale „stavební demokracie“ zároveň znamená, že se nedá eliminovat diskuse s poukazem na to, že ji zneužijí potíživí a bude koulí na noze národního hospodářství, protože se „nikdy nic nepostaví“. Dejme tomu v Číně se oproti nám staví jako na drátkách. Když se chce, je schvalování formalitou. Potřebujeme dálnici, kus města, elektrárnu? Máme ji mít. Co je veřejným zájmem, stanoví místní Amazony a Babišové. Občan znamená málo. To demokracie tak střelhitě nebuduje. (Tedy pokud nevymyslí něco jako autorizované inspektory, díky kterým se před několika lety dalo obcházet klasické stavební povolení.) Když chce Praha 4 zakrýt Spořilovskou ulici s tisíci kamionů denně, může to buď rovnou udělat, anebo se napřed ptát místních lidí, co si o tom myslí. Druhá možnost je asi pomalejší, a určitě lepší. V tomhle případě jde o dobrovolné rozhodnutí samosprávy, ale princip dialogu platí pro jakoukoli významnou stavbu, ať je investorem kdokoli.

Zákon musí v první řadě směřovat ke konsensu, a ne se upnout k tomu, aby stavějící co nejnáze dosáhl svého záměru. Když se mluví o tom, že máme „nedokonalé zákony“, pak je namístě připomenout, že „dokonalý zákon“ je nesmysl, nic takového neexistuje. Byl by omyl se k němu upínat. U velkých veřejných staveb je podstatné, aby nemohly začít, dokud jsou sporné a není pravomocně rozhodnuto, že veřejný zájem ospravedlňuje případné vyvlastnění. Paniku kolem zkostnatělých paragrafů mimochodem mírní skutečnost, že řada projektů se neveče jen kvůli zákonům a snad obstrukcím, ale i kvůli pochybením a nedůslednostem institucí. Poslední úsek D8 je dobrým příkladem. Co je lepší Česko? Když se staví prostě hodně, nebo míň, ale demokraticky?

*Jan Lipold, Csdk-l@list.ecn.cz,
zaslal Jiří Zajíček*

Rozšíření mýta odmítají jednohlasně zaměstnavatelé i odbory

Odbory i zaměstnavatelé na společném zasedání s vládou shodně odmítli rozšíření mýtného na silnice první třídy. Tripartita to oznámila na twitteru. Dopravní firmy podle zaměstnavatelů tvrdí, že náklady budou muset přenést na spotřebitele. „Upozorňujeme, že plánované rozšíření mýta o 900,2 kilometru silnic první třídy je prosazováno vládou přes nesouhlas dotčených profesních organizací. Dopravní firmy odmítají takové rozšíření, protože by ho musely promítnout do výše ceny přepravy osob a zboží, a velmi pravděpodobně přenést na spotřebitele,“ uvedl k mýtnému v tiskové zprávě prezident Svazu průmyslu a dopravy ČR Jaroslav Hanák. Rozšíření ministerstvo dopravy zdůvodňuje potřebou vypsát výběrové řízení, které nebude zvýhodňovat jedinou technologii, případně konkrétního dodavatele. Pokud by byl tendr vypsán pouze na převzetí stáva-

jícího systému, obává se ministr dopravy Dan Ťok (ANO) toho, že by byl úřad podezírán z nadřování nynějšímu do-
davatel, společnosti Kapsch.

Obliba železnice roste k rekordům, autobusy ztrácejí

Osobní železniční doprava zažívá v tuzemsku posledních sedm let nebývalý růst. Potvrdil to i loňský rok, kdy se počet cestujících přiblížil 180 miliónům. To je meziročně o 1,5 procenta více. Lidé chtějí stále méně ztrácet čas řízením automobilu a čekat v kolonách, proto mění své cestovní návyky a preferují pohodlnou a bezpečnou jízdu vlakem, kde mohou čas během cesty využít k práci, zábavě nebo odpočinku," uvedl dopravní odborník a prezident Svazu cestujících ve veřejné dopravě Miroslav Vyka. K zásadním faktorům podle něj patří zkracování dojezdových časů, zahušťování jízdního řádu i lepší kvalita vozového parku a služeb díky konkurenci.

Rostoucí popularita železnice ještě lépe vynikne při porovnání výkonů v takzvaných osobokilometrech, tedy součinu počtu pasažérů a ujeté vzdálenosti. Číslo loni vzrostlo o 6,4 procenta na 8,8 miliardy, což je nejvíce od poloviny devadesátých let. Z těchto údajů ministerstva dopravy vyplývá, že lidé jezdí na stále větší vzdálenost. Zatímco v roce 2010 byla průměrná přepravní vzdálenost čtyřicet kilometrů, loni téměř padesát kilometrů.

Růst hlásí všichni dopravci, dominantní ovšem zůstávají České dráhy. Ty za loňský rok vykázaly růst počtu cestujících o procento na 171,5 miliónu. Dráhy si pochvalují růst především v příměstské a dálkové dopravě. Železnice si ovšem vybírá i svou daň. Jen na dotacích za objednané vlaky u Českých drah zaplatily stát a kraje kolem 13 miliard korun.

Naopak autobusová doprava zažívá v posledních letech setrvalý sestupný trend. Zatímco předloni přepravily linkové autobusy 309 miliónů lidí, loni to bylo o šest miliónů méně. „Autobus nenabízí oproti autu zásadní přídavnou hodnotu, jede po stejné silnici, není moc pohodlný a nedá se v něm dost dobře pracovat," hledá důvody Vyka. Trend spojuje i se stárnutím obyvatelstva a vylidňováním venkova.

Zdroj: E15, zasláno Ing. Jiřím Zajíčkem

České dráhy se přehouply do zisku 882 miliónů korun

České dráhy v loňském roce hospodařily s čistým ziskem 882 miliónů korun, zatímco předloni skupina vykázala ztrátu 1,35 miliardy korun. Vyplývá to z výroční zprávy, kterou společnost zveřejnila na svých internetových stránkách. Důvodem loňského zlepšení jsou mimo jiné nárůst zisku z nákladní dopravy a provozní úspory. Zisk z nákladní dopravy meziročně stoupl o 359 miliónů korun na 935 miliónů korun. Ztráta z osobní dopravy klesla na 644 miliónů korun, zatímco předloni činila 1,42 miliardy korun.

Správa železnic už opravila nádraží za 215 miliónů Kč

Správa železnic za první rok vložila do oprav převzatých nádraží 215 miliónů korun. Dokončené jsou už například opravy nádraží v Kostomlatech nad Labem, Dobříši či

Rakovníku. Novou či opravenou fasádu mají také nádraží v Ivančicích, Novém Jičíně, Háji ve Slezsku, Rumburku, Ústí nad Labem západ, Boleticích či Stráži nad Ohří. Do konce roku se plánují opravy za dalších zhruba 600 miliónů korun. Více než 1 500 nádražních budov firma získala za 3,3 miliardy korun od Českých drah k začátku loňského července.

Začíná oprava Negrelliho viaduktu, vlaky pojedou jinak

Pražský Negrelliho viadukt je kvůli rozsáhlým opravám na zhruba dva roky zavřený. V souvislosti s tím začíná platit výlukový jízdní řád pro dvojici tratí z Masarykova nádraží do Kralup nad Vltavou a dále do Děčína a rovněž do Kladna a Rakovníka. Rozsáhlá rekonstrukce mostu vyjde na 1,44 miliardy korun, po jejím dokončení se zvýší kapacita trati tak, aby po ní mohly projíždět i vlaky spojující centrum Prahy s pražským letištěm.

Negrelliho viadukt je prvním pražským železničním mostem přes Vltavu a druhým nejstarším stojícím mostem v Praze. Spojuje Masarykovo nádraží přes ostrov Štvanici s Bubny. Stavba dlouhá 1 100 metrů, která byla uvedena do provozu na začátku června 1850, je památkově chráněná. Jméno má po inženýru Aloisi Negrellim, který stavbu řídil.

Z Prahy do Číny vyjel první přímý nákladní vlak

Z Prahy vyrazil první přímý nákladní vlak do Číny. V budoucnu by měl pravidelně spojit českou metropoli s městem I-wu ve východočínské provincii Če-tiang. Ve vlaku je zboží zhruba za pět miliónů dolarů. Kontejnery obsahují český křišťál, automobilové součástky, pivo a další tradiční výrobky z České republiky i dalších evropských zemí. Uvedli to organizátoři vlaku pod názvem YXE CR Express. Vlak složený ze čtyřiceti vagonů pojme podle generálního ředitele přepravní firmy Metrans Petera Kisse celkem osmdesát čtyřicetistopých kontejnerů. Cestu přes Polsko, Bělorusko, Rusko a Kazachstán urazí, i s dvěma překládkami kvůli jinému rozchodu kolejí v Rusku, za šestnáct dní.

Ve vybraných vlacích ČD bude možné platit kartou

V některých vlacích Českých drah (ČD) budou moci cestující zaplatit za jízdenku kartou. Služba bude nejdříve dostupná v pendolinech, postupně se má rozšířit do dalších typů spojů. Průvodčí mají zatím k dispozici 382 platebních terminálů. Informuje o tom deník E15. Ještě o prázdninách by mělo jít platit za jízdenky kartou také v railjetech a dalších vlacích vyšší kvality, zejména v EuroCity a InterCity. V dalších měsících mají následovat také expresy a vybrané rychlíky. ČD nevyklučují ani budoucí zavedení ve vybraných osobních spojkách. Počítají i s tím, že cestující budou kartami platit i místenky, příplatky za vyšší třídu, kolo nebo psa a další služby. Z konkurenčních společností je možné zaplatit kartou ve vlacích Leo Expressu. RegioJet naopak preferuje předprodeje, jeho jízdenky zahrnují zároven i místenku.

Češi stále častěji využívají platební karty. Vydáno jich je víc než jedenáct miliónů. Rozšiřují se i platby kartou na

poště. V současné době se dá kartou všech bank platit na 700 pobočkách z celkového počtu 3 200. Nově začíná pošta testovat také platby kartou při doručování balíků.

Prahu spojí se světem vysokorychlostní železnice

Cestující nasednou na vlak v Praze a za chvíli již vystoupí v Berlíně nebo ve Vídni – tak by měla v blízké budoucnosti vypadat česká železniční doprava. Schválená koncepce výstavby vysokorychlostní železnice stanoví další postup při přípravě jednotlivých ramen rychlostních tratí, odhaduje jejich finanční náklady a popisuje efekty plynoucí z různých řešení vysokorychlostní železnice. Tímto dokumentem se Česká republika poprvé zcela konečně přihlásila ke stavbě vysokorychlostních tratí a je tedy možné přejít od teorií k jejich reálné výstavbě.

Ministerstvo dopravy doporučuje výstavbu nových vysokorychlostních tratí v nejméně vytížených trasách. Perspektivní se tedy jeví napojení na evropskou síť vysokorychlostní železnice ve směru Drážďany – Praha – Brno – Vídeň/Bratislava. Další rychlé železniční spojení je plánováno mezi Prahou, Plzní a Mnichovem. Vysokorychlostní trať by měla směřovat také z Brna do Ostravy a dále do polských Katovic a poslední rychlá železnice by pak měla propojit Prahu s polskou Vratislaví. Vlaky by měly dosahovat rychlosti 300 až 350 km za hodinu.

Termín zahájení výstavby nových rychlých železničních tratí bude podle ministerstva vnitra České republiky záležet na tom, zda se podaří změnit legislativu a prosadit jednodušší povolovací proces pro klíčové dopravní stavby.

(mk)

Vláda chce stavět rychlovlaky dvakrát draž, než je v Evropě běžné

Vláda konečně pochopila, že potřebujeme rychlovlaky. Plán na jejich výstavbu, který vypracovalo ministerstvo dopravy, však má vážné nedostatky. Především je chce stavět za dvojnásobek peněz, než je v Evropě běžné. Podle Mezinárodní železniční unie jsou průměrné náklady na kilometr vysokorychlostní trati v Evropě půl miliardy korun, ministerstvo dopravy počítá v materiálu předloženém do meziresortního připomínkového řízení rovnou s miliardou. Dalším problémem je velmi zdoluhavý proces přípravy, na což upozornili i poslanci. Zelení doporučují veškeré úsilí nyní soustředit na výstavbu vysokorychlostní trati mezi Prahou a Brnem tak, aby byla do roku 2035 zprovozněna. Z hlediska objemu přepravy to bude nejvytíženější trať v síti rychlých spojení v ČR. Její příprava a výstavba navíc nezávisí na záměrech sousedních států.

SZ k VRT, zaslal Jiří Zajíček

Dráhy obnovily přímý spoj z Prahy do Krakova

České dráhy po sedmi letech obnovily vlakové spojení mezi Prahou a polským Krakovem. Obě města bude denně propojovat pár vlaků Cracovia. České dráhy vlak provozují spolu s polskými železnicemi PKP Intercity. Přímý denní vlak EuroCity Comenius spojoval obě metropole naposledy v prosinci 2009. Cena Včasné jízdenky Evropa včetně

rezervace místa je z Prahy do Krakova od 515 Kč a z Olomouce do Krakova od 298 Kč.

Lokomotivy pro ÖBB

Měla to být nejzajímavější objednávka posledních let: pro plánované nasazení v mezinárodní nákladní dopravě, především ve východní Evropě a v Itálii, vypsaly rakouské dráhy ÖBB výběrové řízení na dvě stě lokomotiv v různých variantách, částečně s elektrickým i motorovým pohonem. Zamýšlený plán bohužel nevyšel, nabídky firem neodpovídaly původnímu zadání. Byly nabídnuty pouze standardní čtyřnápravové lokomotivy od firem Bombardier a Siemens. Padlo rozhodnutí pro typ Vectron od firmy Siemens. Objednávka byla změněna na sto lokomotiv na střídavý proud jako řada 1093, padesát lokomotiv pro lokální výkony na střídavý proud s dieslovým modulem jako řada 1193 a padesát vícesystémových lokomotiv na střídavý a stejnosměrný proud jako řada 1293. Zatím je objednáno třicet lokomotiv Vectron MS, které mají být dodávány od května 2018. Počítá se s jejich nasazením v Německu, Rakousku, Itálii, Maďarsku, Chorvatsku, Polsku, Slovinsku, na Slovensku a v Česku. Tyto lokomotivy musí být osazeny čtyřmi různými sběrači proudu a šesti vlakovými zabezpečovacími systémy. Další objednávky se budou týkat lokomotiv s možností nasazení v Belgii, Bosně-Hercegovině, Bulharsku, Řecku, Makedonii, Nizozemsku, Rumunsku, Srbsku a Turecku. Všechny stroje mají být schopny jezdit rychlostí 160 km/hod a disponovat výkonem 6,4 MW.

Z Eisenbahn Österreich připravil Jiří Zajíček

V Praze se v červenci sešli generální ředitelé (CEO) nejvýznamnějších evropských železničních společností a asociací na plánovaném summitu, aby diskutovali o aktuálních trendech v železniční dopravě

Summitu se účastní sedmnáct šéfů drážních organizací. Pořadatelem této mezinárodní akce jsou tentokrát České dráhy, a. s., a Správa železniční dopravní cesty, s. o.

Tato setkání se konají každoročně. Loni se summit uskutečnil ve švýcarském Luganu, před dvěma lety v Lisabonu a tentokrát se rozhodovalo mezi Prahou, Madridem a Stockholmem. „Je to jedinečná událost pro Českou republiku, která se opakuje jednou za desítky let. Setkání CEO železničních podniků představuje platformu pro diskusi o tématech, která řešíme napříč kontinentem. Jde zejména o otázku zvyšování ochrany cestujících před riziky terorismu, ale také o témata rozvojová, jako jsou zavádění jednotných systémů pro informování a odbavení zákazníků nebo zkvalitnění spojení východ – západ. Třeba mezi Prahou a Mnichovem, což by pomohlo zvýšení konkurenceschopnosti jak osobní, tak nákladní železniční dopravy,“ říká předseda představenstva a generální ředitel ČD, a. s., Pavel Krtek, který je zároveň členem řídicího výboru Společenství evropských železničních společností (CER).

Generální ředitel Správy železniční dopravní cesty, s. o., Pavel Surý k tomu dodává: „Z pohledu správce infrastruktury považujeme za prioritní zvyšování úrovně zabezpečení provozu postupným zaváděním systémů GSM-R a ETCS. Implementací těchto technologií lze zabránit železničním nehodám s fatálními následky, případ-

ně tyto následky zmírnit. Samotný fakt existence a provozování systému ETCS je jedním z faktorů vedoucím ke zvýšení atraktivity a konkurenceschopnosti železniční dopravy. V současné době je těsně před dokončením úsek Břeclav – Brno – Česká Třebová – Kolín, dále realizujeme ETCS v úseku Petrovice u Karviné – Přerov – Břeclav a další úseky Kralupy nad Vltavou – Praha – Kolín a Přerov – Česká Třebová budou následovat.“

www.ceskedrahy.cz

Na rychlovlaky mají jít stovky miliard korun, první trať povede do Německa

Po letech odkladů vláda schválila materiál, který by mohl odstartovat první projekty vysokorychlostní železnice. Uvedl to ministr resortu Dan Ťok, který materiál předkládal. Kdy se začne stavět, není jisté, první část tratí, na kterých budou vlaky dosahovat rychlosti až přes 300 km/hod, tu pravděpodobně nebude před rokem 2035.

Rychlé železnice mají propojit velká česká města. Dvě trasy mají mířit do Německa, jedna směrem z Prahy na Drážďany, druhá do Bavorska přes Domažlice. Z Brna by mohly vést tratě do Vídně a Bratislavy. Zvažuje se i spojení Prahy s polskou Vratislaví. Utratit se má 496 miliard korun, při započtení rezervy na vícenáklady pak 650 miliard korun. O vysokorychlostních železnicích se v Česku dlouhé roky mluví, nikdy nebyl schválen záměr je stavět. Materiál ale nemá podobu, která byla původně v plánu. Ministerstvo dopravy se dva roky marně snažilo vysoutěžít firmu, která by vytvořila takzvanou studii příležitosti. Třikrát ale byla soutěž zrušena a ministerstvo si nakonec materiál vytvořilo vlastními silami, byť v omezené podobě. Chybí například detailnější posuzování ekonomických přínosů.

Studie ukazuje, co a proč a v jakých parametrech by se mělo stavět. Jednotlivé části nových železnic ale budou potřebovat další studie, které znovu potvrdí, že mají v dané podobě ekonomický smysl, a následně složitá kolečka posuzování dopadů na životní prostředí. Schválený návrh je kompromisním řešením, které spojuje stávající a nově budované tratě a v řadě úseků počítá s nižšími rychlostmi. Patrné je to například na úseku mezi Brnem a Přerovem, kde chce ministerstvo na jedné trati propojit příměstskou dopravu kolem Brna i rychlé spojení Varšavy s Vídní.

Ministerstvo vysvětluje, že investice do modernizace stávající tratě a zároveň novostavbu nové by si jen obtížně obhájilo, navíc by ani na jedné nebylo dost vlaků. Podobné je to i u některých tunelů. Pokud je za nimi stanice, kterou budou vlaky obsluhovat, ministerstvo rovnou počítá s nižší rychlostí, a tedy i menší potřebou na velikost tubusů, tedy i nižšími náklady. Podle nich by vlaky vyšší rychlost nevyužily, případně by časová úspora nebyla vzhledem k nákladům akceptovatelná. „Pokud budeme chtít žádat o evropské dotace, musíme si obhájit přiměřenost nákladů,“ vysvětluje šéf strategie ministerstva dopravy Luděk Sosna.

České úřady čeká ještě spousta práce a neočekává se, že budou první úseky dříve než v roce 2035. Potřebné pozemky mají navíc tisíce různých majitelů a předpokládá se, že část z nich bude třeba vyvlastňovat. Ministerstvo připravuje podle Ťoka věcný návrh zákona, který by měl přípravy takto velkých staveb urychlit. Při současné legislativě by přípravy do zahájení výstavby zabraly deset až patnáct let, dodal ministr. Nový zákon, kterým se ale bude zabý-

vat až příští kabinet, by podle Ťoka mohl přípravu zásadně urychlit.

Roman Šitner, České dráhy, zaslal Jiří Zajíček

Historické ohlédnutí:

Krátká kariéra pražských trolejbusů

Je tomu již čtyřicet pět let, kdy svezl cestující poslední pražský trolejbus a ukončil tak poměrně krátké působení tohoto dopravního prostředku v Praze. Praha byla sice prvním městem v Čechách, které trolejbusy v roce 1936 uvedlo do provozu, ale již za šestatřicet let byl provoz ukončen. Největšího rozsahu dosáhla trolejbusová síť v březnu roku 1959. Existovalo 56,876 km trolejí a dalších 4,114 km manipulačních trolejí a na celkem deset trolejbusových linek bylo ve špičce vypravováno 127 vozů.

Pražské trolejbusy přepravily nejvíce cestujících v roce 1963 – 43 278 000, to znamenalo 8,6 procenta všech cestujících pražské hromadné dopravy. 15. 10. 1972 byla zrušena poslední trolejbusová linka v Praze – (č. 51 Stadion Jih – Vršovice – Bělocerkevská). Trolejbusy nakonec v Praze ustoupily metru a autobusům.

(mk)

Další ČD Lounge Českých drah v novém. Na hlavním nádraží v Praze je zasvěcena siru Nicholasi Wintonovi

Siru Nicholasi Wintonovi, staviteli železnic Janu Perneroovi, manželům Zátokovým nebo českému grafikovi a železničnímu dokumentaristovi Jiřímu Boudovi, těm všem se národní dopravce rozhodl zasvětit salónek ČD Lounge na nádražích. Cestující tak mají příležitost prohlédnout si ukázky z díla významných osobností, dozvědět se něco o jejich životě a při čekání si také užijí většího komfortu. České dráhy vylepšily v těchto moderních čekárnách dětské koutky, k dispozici jsou nabíjecí panely nebo wi-fi připojení. V Praze se budou moci cestující v prostorách VIP salónku navíc i občerstvit.

V listopadu loňského roku už zástupci Českých drah, města Brna, Jihomoravského kraje a rodiny autora zasvětili ČD Lounge v Brně grafikovi a ilustrátorovi Jiřímu Boudovi. V dubnu tohoto roku následoval pardubický salónek, který patří staviteli železnic Janu Perneroovi. Salónek ČD Lounge na pražském hlavním nádraží a v Ostravě slouží cestujícím od června v nové podobě. Pražský je umístěn nedaleko ČD centra, salónek je zasvěcen siru Nicholasi Wintonovi. Po Praze přišla na řadu ČD Lounge v Ostravě, která patří manželům Zátokovým.

Kdo může využít služeb ČD Lounge:

- cestující s platnou jízdenkou pro 1. třídu;
- cestující s platnou jízdenkou pro 2. třídu společně s místenkou pro vlak vyšší kvality (railjet, SuperCity, EC, IC, EN, Ex, Rx) nebo místenkou SC či railjet business nebo lůžkovým či lehátkovým příplatkem pro vlak vyšší kvality;
- cestující se zákaznickou aplikací IN 100 nebo IN Business na In Kartě;
- cestující s dětmi do 10 let;
- těhotné ženy;
- cestující s platným průkazem ZTP nebo ZTP/P.

Združenie miest a obcí Slovenska Prešovský samosprávny kraj Bratislava – Štrba, obec pod Tatrami Slovo na úvod

1. časť

Združenie miest a obcí Slovenska

Náčrt tematiky

Jedná sa o významný neštátny subjekt politického systému; v príspevku nie je možné podať ucelený výklad o jeho mechanizme vo sfére samosprávy miest a obcí, nakoľko zaberá relatívne rozsiahlu problematiku; v popredí je nepreberné množstvo otázok, spätých s jeho mnohorozmernou činnosťou; v určitom zmysle predstavuje rozhodujúcu zložku štátnosti; publikujeme iba Náčrt o Združení miest a obcí Slovenska autorov Mariána Velikého (Viedeň) – Michala Sýkora (Bratislava)

2. časť

Štrba – obec pod Tatrami

Náčrt tematiky

Tatranské ozveny

Tematika zahŕňa rozsiahlu materiú; jej podstatou sú hodnoty obce – etnografické, etnologické, historické, hospodársko-sociálne, politické, kultúrne, vzdelanostné a slovensko-českej vzájomnosti. Štrba zaznamenáva spoločenský prerod, ktorý môžeme nazvať ako „Štrbské premeny“; Štrba si uchováva dedinský, ľudový, národný a podtatranský charakter; civilizачný vývoj doby Slovenska neznamená negáciu etnologických hodnôt Štrby, ale ich ďalej rozvíja. Náčrt o Štrbe autorov Mariána Velikého (Viedeň) – Michala Sýkora (Štrba, obec pod Tatrami) hodláme publikovať v budúcom čísle Kultúrneho klubu.

1. časť

Združenie miest a obcí Slovenska

Náčrt tematiky

Michal Sýkora,¹ predseda

Združenie miest a obcí Slovenska (ZMOS),
významná osobnosť demokracie, samosprávy a štátnosti na Slovensku

Pán predseda, Združenie miest a obcí Slovenska je osobitým neštátnym subjektom politického systému, určujúcim fenoménom demokracie a samosprávy; politický systém definujeme ako sústavu štátnych a neštátnych subjektov, právnych a etických noriem, vzťahov, kultúry, vzdelanosti, teórie, ideí, myslenia; tento subjekt je najväčšou demokratickou a samosprávnou inštitúciou miest a obcí; prezentuje sociálnu bázu štátnosti; je formáciou akumulácie a integrity spoločenských, národných síl; ľud tu vystupuje ako vládca i ako správca, primárny zdroj vývoja a reprodukcie materiálnych a duchovných hodnôt. Aký je Váš úsudok o tejto tematike?

Michal Sýkora: V prvom rade treba povedať, že miestna územná samospráva, ktorú reprezentujú obce a mestá, je jednou z podmienok demokracie, teda otvorenej správy vecí verejných. Dokonca si dovoľím tvrdiť, že je podmienkou demokracie, nakoľko decentralizácia a teda presun kompetencií zo štátnych orgánov na samosprávy vý-

razne prehľbuje princípy otvorenej správy spoločnosti. Združenie miest a obcí Slovenska vzniklo so silnou víziou a tou bola obhajoba oprávnených požiadaviek svojich členov. Nakoľko za viac ako 25 rokov rôznych transformačných procesov je členom ZMOS na dobrovoľnom princípe takmer 96 % miest a obcí a o členstve nerozhodujú primátori alebo starostovia, ale poslanci zastupiteľstiev, môžeme konštatovať, že tento minimálne Európsky unikát je výsledkom silnej vízie, zodpovednej práce a dosiahnutých úspechov tak ZMOS-u, ako aj širokej čľenskej základne. Na Vašu priamu otázku by som si dovoľil konštatovať, že ZMOS, mestá a obce sa podieľali na tvorbe moderného Slovenska, a to nás motivuje v ďalej práci.

Pán predseda, snemovanie v Žiline 21. marca 1990 ustanovilo Združenie miest a obcí Slovenska; vývoj potvrdil správnosť tohto rozhodnutia; Združenie miest a obcí Slovenska obnovilo demokratickú a samosprávnú povahu štátu a politického systému; vyzdvihlo občana na úroveň plnohodnotného individuálneho politického subjektu, na tvorivú osobnosť, zainteresovanú na rozvoji miest a obcí, na samosprávnú veličinu v záležitostiach verejných; prehľbilo obsah komunálnej politiky v mestách a obciach; dokladám, že súbežne sa založil Svaz mest a obcí České republiky; myšlienku konštituovať demokratické a samosprávne inštitúcie v Česko-Slovensku v oblasti miest a obcí po demokratickej revolúcii 17. novembra 1989, podporovali prezident ČSFR Václav Havel a bývalý predseda vlády ČSSR Oldřich Černík, osobnosť Pražskej jari 1968, spolutorca politiky reforiem Alexandra Dubčeka; bol to nepochybne prejav štátnickej múdrosti Václava Havla a Oldřicha Černíka; ústavní činitelia SR výrazne napomáhajú Združeniu miest a obcí Slovenska realizovať jeho spoločenské funkcie v reláciách národa, štátu, politického systému; v počiatočnom období to boli prezident M. Kováč, predseda Národnej rady SR I. Gašparovič, predseda vlády SR M. Čič; v súčasnosti tento pozitívny zástoj v otázke demokracie a samosprávy miest a obcí Slovenska deklarujú prezident SR Andrej Kiska, predseda Národnej rady Andrej Danko, predseda vlády SR Róbert Fico. Aký je Váš pohľad na túto tematiku?

Michal Sýkora: Naše mestá a obce prešli od znovuobnovenia miestnej samosprávy v roku 1990 cestu modernizácie, počas ktorej získavali nové a ďalšie kompetencie, výraznú mieru autonómie a teda samosprávnosti. Najlepšie ako vedia, spravujú svoje územia a s obyvateľmi vedú permanentnú diskusiu o svojom rozvoji. Práve preto sa na ne treba pozeráť širokou optikou. Veď sú základnými spoločenskými jednotkami, ale aj sociálnymi, hospodárskymi a ekonomickými jednotkami. Svojim obyvateľom ponúkajú priestor spolurozhodovať, a tak podporujú lokálpatriotizmus aj vlastenectvo. Som presvedčený, že kto má rád svoje mesto alebo obec, má rád aj svoju krajinu. Napokon, keď spomínate ústavných činiteľov, treba povedať, že najvyšší ústavní činitelia, sú popri ďalších pozvaných pravidelnými hosťami nášho každoročného májového snemu, čo napokon tiež dokazuje široký rešpekt voči ZMOS, ktorý je naprieč politickým spektrom. V dobe, kedy sme sa podieľali na tvorbe a podobe miestnej samosprávy, nám výrazne pomáhal predseda Ústavného súdu SR Milan Čič, ktorý vnímal územnú samosprávu akoby štvrtý pilier moci.

Pán predseda, Združenie miest a obcí Slovenska je mnohotvárnou neštátnou ustanovitznou, rozvetvenou demokratickou a samosprávnou inštitúciou, má svoju vnútornú výstavbu a hierarchiu spojení a väzieb, a to tak po línii horizontálnej, ako aj po línii vertikálnej; rozhodujúcou otázkou tohto subjektu je jeho reálna spoluúčasť na riešení naliehavých úloh štátu – v duchu vôle občanov, nositeľov moci a správy – ako aj na cieľoch neštátnych občianskych asociácií, inštitúcií, iniciatív; na plnenie spoločenských funkcií je usposobená štruktúra Združenia miest a obcí Slovenska, ktoré rozvíja činnosť vo sfére demokracie a samosprávy miest a obcí na princípe Ústavy SR, právnych a etických noriem. Môžete bližšie špecifikovať túto problematiku?

Michal Sýkora: Demokratická spoločnosť je nesmierne dynamická. Mení sa a vyvíja pod tlakom zmien a s rastom očakávaní. ZMOS preto veľmi citlivo vníma nové trendy, hodnotí doterajšie skúsenosti a aj na medzinárodnej úrovni prostredníctvom svojho aktívneho zastúpenia v rôznych európskych štruktúrach vedie aktívnu diskusiu o potrebách miestneho rozvoja. Len nedávno skončilo Predsedníctvo SR v Rade Európskej únie a mňa pri tejto príležitosti teší, že prvé veľké podujatie v rámci Predsedníctva bolo rokovanie Výboru regiónov, kde sme sa aktívne venovali napríklad agende Smart cities a problematike riešenia problémov pri verejnom obstarávaní. To je jeden z dôkazov, že nežijeme sústredení len v optike na naše mestá a obce, ale sme otvorení perspektívam a trendom v modernom európskom administratívnom prostredí. A práve to, že ZMOS v rámci vnútornej štruktúry kopíruje demokratické mechanizmy i princíp subsidiarity dokazuje, že hodnoty, ktoré presadzujeme aj reálne žijeme.

Pán predseda, Združenie miest a obcí Slovenska má európsky rozmer; východiskom je tu Charta Európskej únie o demokracii a miestnej samospráve; v Charte sú skoncipované atribúty samosprávy miest a obcí v kontexte hodnôt európskej demokracie; Združenie miest a obcí Slovenska nadväzuje spoluprácu s demokratickými a samosprávnymi inštitúciami miest a obcí na pôde Európskej únie; osobitne je cennou spolupráca so Svazom miest a obcí Českej republiky a Rakúskym zväzom miest; dovoľte vyzdvihnúť myšlienku predsedu vlády SR Róberta Fica o tom, že Európska únia je vo svetle Rímskej deklarácie o vízii budúcnosti Európy zárukou slobody, dôstojnosti, demokracie; pôsobenie Združenia miest a obcí Slovenska v reáliách medzinárodných vzťahov je príspevkom šírenia dobrého mena Slovenska v zahraničí. Aký je Váš úsudok o tejto tematike?

Michal Sýkora: ZMOS je výrazne aktívny nielen na domácej scéne, ale aj v rámci rôznych európskych štruktúr. Jednoducho, v globalizovanej spoločnosti nemôžeme myslieť a konať iba lokálne, ale v rámci nevyhnutných, a dovoľím si povedať, že v duchu modernizačných trendov. Preto naplno využívame naše členstvo v európskych štruktúrach a aktívne v nich pôsobíme. Samozrejme, že naša geografická blízkosť, aj silné historické väzby s partnermi v Českej republike a v Rakúsku sú pre nás veľkou výhodou, nakoľko naše pravidelné stretnutia sa týkajú tém, pri ktorých hľadáme spoločné východiská a vychádzame zo zahraničných skúseností. Pri začiatkoch formulovania našich zámerov boli nám nápomocní naši susedia – Rakúsky zväz miest

a obcí, vtedy na čele s p. predsedom Zielkom a generálnym sekretárom Erichom Pramböckom. Poskytli nám výraznú pomoc a rady, ako vytvoriť nielen dobrú organizáciu ZMOS-u, ale aj systém verejnej správy a najmä miestnej územnej samosprávy. Bola to neoceniteľná dlhoročná veľmi dobrá spolupráca. S Českým zväzom miest a obcí organizujeme každoročne pravidelné spoločné rokovania Predsedníctiev obidvoch organizácií a vzájomne sa inšpirujeme pri ich činnosti.

Želám Vám veľa zdravia, nové počiny na prospech občanov, národa, štátu.

*Univ. doc. JUDr. Marián Veliký, CSc.,
Kultúrny klub, Viedeň*

Bratislava – Štrba, obec pod Tatrami – Viedeň, 2017

Poznámky

¹ Michal Sýkora (64) patrí k popredným osobnostiam politického a štátneho života na Slovensku. V oblasti demokracie a samosprávy miest a obcí pôsobí nepretržite od roku 1981. Vo svojej verejno-politickej činnosti akcentuje odkaz veľikánov slovenského národa – L. Štúra, M. R. Štefánika a A. Dubčeka; tiež dielo veľkých postáv českého národa T. G. Masaryka a E. Beneša. Vzájomnosť Slovákov a Čechov pokladá za trvalú hodnotu slovenského národa. Človek v jeho poňatí je univerzálnou hodnotou; je to ľudská bytosť tvorivých invencií. Tieto fragmenty rezonujú v myslení a počinoch Michala Sýkora, človeka neutíchajúcich životných aktivít, menovite ako predsedu Združenia miest a obcí Slovenska, podpredsedu Regionálneho združenia tatranských a podtatranských obcí, poslanca Prešovského samosprávneho kraja, starostu Štrby, obce pod Tatrami.

Ocenenia Michala Sýkora:

Štátne vyznamenanie Pribinov kríž II. triedy (2001), Medaila prezidenta Slovenskej republiky za významné zásluhy o riadenie a rozvoj územnej samosprávy (2013).

Michal Sýkora,
predseda Združenia miest a obcí Slovenska (ZMOS)

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.com
E-mail: sokol@sokol-wien.at

Starosta:
Dr. Thomas FREY-MATERNA
E-mail: materna@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Sokol informuje

Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat,
srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie PÍBÍLOVÁ,
tel. 330 97 87
s. Irena FLORIÁNOVÁ,
tel. 0650/90 194 90

Sokolský adresář:
www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každý pátek
16:00 – 17:00
Blíže informace:
Mag. I. MÜHLBERGEROVÁ
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odbíjená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info: Pavel Vlček, tel. 0680 3107573)
17, Steingasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steingasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II/XX/XXI (Info: Věra Mottlová, tel./fax: 01/2728326 od 10:00)
21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň III/XI
Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X
Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.
Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at
10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
Středa	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
	19:00 – 21:00	Volejbal Sokol III
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV
Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46
Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	16:30 – 17:20	rodiče s dětmi a předškolní děti
	17:30 – 18:45	základní sport. gymnastika (žactvo 6-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII
17, Steingasse 7 – sokolovna

Úterý	18:00 – 19:30	aerobik – ženy
Čtvrtek	16:30 – 18:00	florbal žactvo
	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	16:00 – 17:00	cvičení rodičů s dětmi
	17:15 – 18:30	cvičení žactva
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

44. sokolské setkání v Oetzu je za námi a my se můžeme už jen těšit ze vzpomínek, fotografií a hlavně na slet příští, který proběhne ve dnech 19.-21. května 2018

Letošní příprava padla na sokolskou Vídeň, v roce 2018 – ve sletovém roce – pak bude doménou sester a bratří ze Švýcarska.

Již týdný před odjezdem se snad každý na internetu informoval o počasí, bude-li pršet, jak vysoká bude teplota a podobně, aby se pamatovalo na všechny eventualy. Naštěstí jsme řádnými optimisty, a tak jsem lyže nebo sáňky v Oetzu nespatriil.

Nejpřesnější předpověď počasí jsme obdrželi od jednoho místního obyvatele. Ráno se podíval na oblohu a řekl: do 10 hodin bude mrholit a pak bude až do večera svítit sluníčko. Předpověď-nepředpověď, ON se nikdy nezmýlí. Příští rok mu pár dní předem zavolám.

Takže když v sobotu dopoledne sprchlo – na louce už stál stanový tábor – naproti se pilně stavěl velký stan a bylo zřizováno zesilovací zařízení. Elektrický proud byl už majitelem louky, panem Ferdinandem Ptattnerem, přiveden. Ten také louku posekal, přivezl cisternu vody na umývání a kovovou mísu na táborák i se dřevem. V míse vyvrtal tři otvory k umístění kotlíku na vaření guláše. Bratři ve stanech si libovali, bylo by ale dobré, kdyby po vaření nechali popel v míse vystydnout a odstranit. Mobilní WC a skladné stoly s lavičkami dala k dispozici obec Oetz.

Ve stanovenou hodinu – to už byla louka plná návštěvníků, byl dán hlavním organizátorem br. Standou signál ke společnému nástupu. Téměř všichni se seřadili do čtvercových formací obličejem ke stožáru. Někteří ale asi signál neslyšeli, protože během nástupu se zaměstnávali jinou důležitou činností, jako je jídlo, telefonování a různé hry.

Po odeznění fanfár ze Sukova pochodu *V nový život* vpochodovala skupina nejmenších s vedoucími a donesli sokolskou vlajku ke stožáru, kde byla slavnostně vztyčena. Potom byly zapěny sokolské písně a aby zpívali opravdu všichni, byly rozdány letáčky s textem a sokolským programem. Rozdávány byly také oválné plakety na památku setkání. Byla možnost si i zakoupit bavlněné tašky s potiskem.

Po povelu „rozchod“ začalo ihned první sokolské klání. Na volejbalový turnaj se přihlásilo 10 družstev, takže musela být lehce změněna pravidla a jak se ukázalo, bylo to dobré rozhodnutí.

Mezitím již byla možnost trénovat lukostřelbu. K prvnímu táboráku – s tradičním opékáním vuřtů – se dostavila valašská krojovaná hudební a taneční skupina, kterou přivedl vzdělavatel ústředí, br. Mička. Br. Mička i starostka ústředí, ses. Moučková, se doslova ponořili do víru návštěvníků, kterých přijelo letos na 350. Táborák byl – téměř tradičně – ukončen mírným deštěm. To však neodradilo skupinu vytrvalců, kteří, pod ochranou stanu, holdovali sokolskému hnutí dlouho přes půlnoc.

V neděli jsme mohli opět poděkovat místnímu obyvateli za správnou předpověď počasí. Ráno lilo jako z konve, během dopoledne se vyjasnilo a v poledne se již na hrací ploše hemžili první nedočkavci. Současně se konala tradiční schůze představitelů Sokola v hostinci Piburgsee.

Geniálním tahem programu se br. Standovi a jeho týmu podařilo dodržet harmonogram dne. Během hraní volejbalu byl odstartován běh kolem jezera v několika kategoriích, těsně potom se střílelo z luku – napřed děti, pak dospělí – a byl zahájen vrh koulí a mólky. Tato hra pochází z Finska. Na vertikálně stojící seskupení očíslovaných dvanácti dřev se hráči pokouší hodem hracího dřeva trefit co nejvíce bodů.

Mezitím byly hrány za pomoci sester Ilonky a Danušky jiné dětské hry. Sestry měly plné ruce práce, neboť – jak mě ujistily – přijelo do Oetz u mnohem více dětí než v posledních letech.

Ve stanu se objevily šachovnice a byly ihned obsazeny mladšími i staršími hráči. Mezitím byly dohrány obě volejbalové skupiny a došlo k finálovým zápasům o třetí, druhé a první místo. Po ukončení zápasů se již připravoval druhý táborák, zatímco pilné sestry měly co dělat s výpočtem bodů a umístění, přípravou pohárů, psaním diplomů. Pak již následovalo jen vyhlášení pořadí, rozzářené oči vítězů, trocha slziček, fotografie na památku a hlavně hodně radosti a potlesku. Br. Standa – tak jako již u táboráku v sobotu – připravil kvíz ze sokolského života. Ti, kteří uhádli, se radovali, ostatní se přiučili. A opět přišla krojovaná valašská muzika, hrálo se a zpívalo a radovalo.

Předpověď počasí fungovala i v pondělí. Ráno slejvák, že by člověk psa nevyhnal, od 8:30 se začalo vyjasňovat a ejhle: po mši, kterou celebroul dp. Švehla z Mnichova – z písma četla ses. Dana – se při řazení průvodu roztrhly mraky a krásně vykouklo sluníčko.

Po mši svaté, v aule vyzdobené prapory, se ujal slova br. Tomáš z Vídně a předal putovní prapor – dar ses. Dutnarové ze Sokola Pankráč – br. Chouroví ze Sokola Švýcarského. V roce 2018 budou setkání připravovat sestry a bratři ze Švýcar. Posléze poděkoval panu Rauchovi, zástupci města Oetz, za pomoc, kterou nám obec již po 44 let poskytuje. Pan Rauch za slova poděkoval a vyjádřil dík za návštěvy sokolstva vždy o svatodušních svátcích. Bude se snažit, aby k padesátému výročí byl přítomen i purkmistr města Oetz, pan Ing. Falkner. Do Oetz u přijela početná skupina sokolů z Děčína, z Tyršova rodného města, a navázala mezi oběma městy – Děčínem a Oetzem – přátelství a další spolupráci. A ještě jedno překvapení čekalo na diváky. Na pódium byl – pro něj zcela nečekaně – pozván br. Jenda Trunčík ze Sokola Mnichov. Starostka ČOS, ses.

Moučková, mu za přítomnosti sokolských funkcionářů předala zlatou medaili za neúnavnou dlouholetou sokolskou práci a zásluhy o vývoj sokola. Dojatý br. Jan všem gratulantům srdečně poděkoval. Bratře Jendo, my všichni ti ze srdce přejeme jen to nejlepší a blahopřejeme z vysokému vyznamenání. Po ukončení oficiální části vyhrávala v aule školy krojovaná muzika a předvedla některé velmi zajímavé valašské tance, jako např. tanec se sekyrou apod.

Potom nastal čas seřadit se k průvodu, k pamětní desce br. dr. Tyrše u Wöllerbrücke. Dlouhý průvod sester a bratří s historickými a novějšími sokolskými vlajkami vzdal hold br. dr. Tyršovi, nejprve na mostě a pak u pamětní desky, položením věnců a kytic. Nato byly zpívány obě hymny.

V družném hovoru se průvod vrátil na původní stanoviště a nastal čas loučení. Většina již odjížděla domů, někteří zůstávali do úterka.

Nutno poděkovat všem, kteří se nejen zasloužili o zdar 44. setkání, ale také za náročný úklid, abychom odevzdali vše v takovém pořádku, v jakém jsme vše obdrželi. Potom budeme v Oetz u vždy rádi viděni.

Na závěr výsledky některých sportovních disciplín a her:

Volejbal: (sokolské jednoty a seskupení)

1. Trenčín, 2. Zábřeh, 3. Vídeň, 4. Mnichov I, 5. Rodina, 6. Říčany, 7. Luzern, 8. Luwin, 9. Mnichov II, 10. Sokol Pražský

Mólky:

1. Marek a Kamil, Trenčín, 2. Švecovi, Pankráč, 3. Štěrbovi, Vídeň

Vrh koulí – muži:

1. Hynek, Vídeň, 2. Juraj, Trenčín, 3. Standa, Vídeň

Vrh koulí – ženy:

1. Zuzana, Děčín, 2. Petra, Třebíč, 3. Dáda, Vídeň

Vrh koulí – žáci:

1. Michal, Třebíč, 2. Marek, Třebíč, 3. Pavlína, Třebíč

Vrh koulí – předškolní děti:

1. Darian, 2. Tristan, 3. Vendula – všichni z Winterthuru

Lukostřelba – muži

1. Tomáš Toncar, Děčín, 2. Zdeněk Štěrba, Vídeň, 3. Marek Šebesta, Zábřeh

Lukostřelba – ženy:

1. Pavla Šebestová, Zábřeh, 2. Kateřina Nováková, Sokol Pražský, 3. Yveta Koranda, Luzern

Lukostřelba – mladší děti do 10 let:

1. Vojta Stluka, Sokol Pražský, 2. Vendula Staňková, Třebíč, 3. Žofie Skácelová, Sokol Pražský

Lukostřelba – starší děti:

1. Saša Frey-Materna, Vídeň, 2. Lucie Staňová, Děčín, 3. Honza Pánek, Třebíč

Šachy:

1. Jaruška Voráčková, Říčany, 2. Jiří Bystrický, Paříž, 3. Saša Frey Materna, Vídeň

Běh kolem jezera – ženy:

1. Petra Jordánová, Třebíč, 2. Nikola Hrbáčková, 3. Lenka Karhanová, obě Sokol Pražský

Běh kolem jezera – muži:

První tři místa obsadili bratři z Třebíče, vítězem se stal Marek.

Někteří vykutálení bratři ze severní Moravy si zkrátili cestu. Přiběhli sice první, ale byli diskvalifikováni.

NAZDAR!

-drob-

Jarní veselice

V neděli 25. 06. 2017 se na zahradě školy konala v rámci oslav 150. výročí založení Sokola Vídeň Jarní veselice, kterou připravila sokolská jednota XII/XV. Letos veselici obohatilo vystoupení dětského folklórního souboru Marjánka. K dobré náladě přispěla také hudba na elektronické varhany a kytaru se zpěvem. Odpoledne se bohužel rozpršelo, a tudíž se konaly dětské hry v tělocvičně.

Oslava v sokolské jednotě III/XI, 29. 6. 2017

Foto: br. Otto Pařízek

Kalendář oslav 150. výročí založení Sokola ve Vídni

09. 09.

Volejbalový turnaj, Rundhalle Simmering, pořádá Jednota Sokol Vídeň I/V

16. 09.

Volejbalový turnaj žactva, Rundhalle Simmering, pořádá Jednota Sokol Vídeň I/V

08. 10.

Župní volejbalový Mix-Turnaj, pořádá Sokolská župa Rakouská

14. 10.

Moravské hody, Pfarrsaal Gatterhölzl, 1120 Vídeň, Schwenkgasse, pořádá Jednota Sokol Vídeň XII-XV

20. 10. 18:00-18:50

Slavnostní mše svatá k 150. výročí založení Sokola ve Vídni, Karlskirche

20. 10. 20:00

Slavnostní koncert ke 150. výročí založení Sokola ve Vídni, Symfonický orchestr Sokola Brno I., árie z českých oper, Lumír aj., Kammeroper, 1010 Vídeň, Drachengasse 3, pořádá Sokolská župa Rakouská

21. 10. 13:30

Ukázková cvičení a tance (gymnastika a rytmická gymnastika, Marjánky, Vlastenecká omladina aj.), Sportunion Halle, 1130 Wien, Altgasse 6, pořádá Sokolská župa Rakouská

21. 10. 20:00 (otevření sálu 18:30)

Slavnostní zakončení, Galashow, výstava. K poslechu a tanci hraje Salonní orchestr Brno se zpěvačkou z Městského divadla Brno, překvapení. Vídeňská radnice, Velký sál, rezervace vstupenek a stolů na radnici: tel.: 0660 276 48 82.

Vstup na veškeré podniky je volný.

VZPOMÍNKY A JUBILEA

Jindřich Fügner

Jindřich Fügner (narozen jako Heinrich Anton Fügner, 12. 9. 1822 – 15. 11. 1865) – spoluzakladatel sokolského hnutí. Když se ve vlasteneckých kruzích seznámil s Tyršem, pomáhal mu uskutečnit jeho myšlenku na založení českého tělocvičného spolku. Tento spolek dostal jméno Sokol Pražský a Fügner se stal jeho prvním starostou. Navrhl a zavedl tykání všech členů a oslovování „bratře“, rovněž přišel jako první v červené blůze, která se stala součástí sokolského stejnokroje. Výtvarnou podobu stejnokroje vypracoval malíř Josef Mánes. „Zdař bůh!“ zněl původní sokolský pozdrav, ale z popudu básníka Josefa Baráka byl nahrazen dodnes známým „Nazdar!“ Jindřich Fügner se zasloužil se o výstavbu první sokolovny v Sokolské ulici (bývalé Hradební) v Praze. Zemřel v pouhých třiačtyřiceti letech a jeho pohřeb se stal národní manifestací.

Miroslav Tyrš

PhDr. Miroslav Tyrš (narozen jako Friedrich Emmanuel Tiersch, 17. 9. 1832 – 8. 8. 1884) byl český národní obrozenec německého původu, kritik, historik umění, estetik, profesor dějin na UK a na ČVUT v Praze, předseda výtvarného odboru Umělecké besedy, člen poroty pro sochařskou výzdobu Národního divadla v Praze. Byl jedním ze zakládajících členů Sokola. Vytvořil pro něj Základy tě-

locviku (dokončil Vilém Kurz). Stanovil také sokolské zásady (síla a mužnost, činnost a vytrvalost, láska k volnosti a vlasti, dobrovolná práce a kázeň, vzájemný bratrský vztah členů).

Jednota byla založena 16. února 1862 a její název zněl Tělocvičná jednota pražská. Starostou byl zvolen Jindřich Fügner a náčelníkem Miroslav Tyrš. Členy výboru se stali vlastenci – bratři Grégrové, hrabě Rudolf Thurn-Taxis, Rudolf Skuherský, Emmanuel Tonner, Karel Steffek, František Písařovic, Jan Kryšpín, Ferdinand Fingerhut a Tomáš Černý. Dodejme, že Julius Grégr se roku 1861 zasloužil o vznik *Národních listů* a hrabě Thurn-Taxis, právník a mecenáš umění, stál v témže roce u zrodu pěveckého spolku Hlahol a později i Moravan.

Pětasedmdesát zakládajících členů jednoty poprvé cvičilo v Malypetrově tělocvičně v Panské ulici, poté si pronajímali sál Apollo v Ječné ulici. Poté starosta Fügner koupil pozemek v Hradební – dnes Sokolské – ulici poblíž Václavského náměstí, v červenci 1863 se začalo se základy a již 9. prosince 1864 se v nové budově poprvé cvičilo. A cvičí se tu dodnes, pouze vchod je za rohem – ze Žitné ulice.

Až po smrti svého přítele Jindřicha Fügnera se Tyrš zamiloval do jeho dcery Renáty, kterou vychovával a vzdělával jako domácí učitel. Svatba s o sedmnáct let mladší Renátou byla po delším vztahu, když ke sňatku dala svolení jak matka, tak její poručník. Manželství Tyršových trvalo

dvanáct let a za tu dobu se z paní Renáty stala díky její inteligenci a sebevzdělávání osobnost, jež manželovi pomáhala v práci. Hledala a třídila mu tisíce stran podkladů, které mohl snadněji zpracovávat. Dodejme, že jeho práce z dějin antického umění, politiky a architektury mají platnost i dnes. Bezdětná Renáta se již nevdala, desítky let se věnovala odkazu manželova díla, psala o výtvarném umění a podílela se na vývoji českého dívčího školství. V roce 1931 jí byl udělen čestný doktorát filozofie na Univerzitě Karlově. Zemřela 22. února 1937.

Josef Váňa

Josef Váňa (* 20. 10. 1952) je fenomén dostihových drah, kterého znají všichni koňáci a nejen ti. Vysloužil si přezdívku Jovan a už od malička jezdil na všem, na čem se jezdit dalo – na kozách, na krávách, na koních a dokonce i na prasatech. Svůj první dostih jel 30. září 1979 na kobylce Kalině a první vítězství měl v kapse. V roce 1985 se poprvé dostal na dráhu slavné Velké pardubické s koněm Paramonem a skončil na skvělém druhém místě. Od té doby jsme ho mohli vidět až do roku 2014 „létat“ přes Taxis každý rok.

A který kůň se každému vybaví, když se řekne Josef Váňa? Železník! Na Velké pardubické v roce 1991 spadl Váňa ze Železníka na Poplerově skoku, ale nevzdal to, nasedl zpět a vyhrál. Nevzdává se, nešetří se, bojuje. V roce 1994 přežil svou smrt. Na dostihu v německém Iffezheimu u Baden-Badenu v sedle Verona se připletl do kolize a odnesl si z toho těžký otřes mozku, mnohačetné zlomeniny a těžké zranění plic. Lékaři pochybovali, že přežije. Váňa to ale nevzdal a díky pevné vůli se uzdravil. Po návratu z nemocnice už druhý den seděl v sedle koně Matia Mou.

Josef Váňa vystupuje v několika rolích – jezdec, chovatel a trenér. Vyhrál spoustu dostihů a hlavně se stále drží v pozici jediného žokeje, který vyhrál Velkou pardubickou šestkrát!

Dana Zátopková slaví neuvěřitelných 95 let

19. září 2017 oslavila 95. narozeniny legendární česká atletka Dana Zátopková (Ingrová) – zlatá medailistka z LOH 1952, stříbrná z LOH 1960 a několikanásobná mistryně Evropy v hodu oštěpem. Atletice se věnovala spolu s legendárním běžcem, manželem Emilem Zátopkem. Zajímavostí je, že se narodila ve stejný den, měsíc a rok jako on.

Rodačka z Karviné se s atletikou poprvé seznámila při studiu gymnázia v Uherském Hradišti. Její kroky ovšem nevedly automaticky k hodu oštěpem, který ji o několik let později proslavil. Za druhé světové války a krátce po ní se Dana Zátopková aktivně věnovala házené. Všesportovní nadání dokázala, když se roku 1949 stala v dresu týmu Slovácká Slavie mistryní Československa v házené žen. Od roku 1946 se, společně s házenou, začala opět věnovat i atletice a shodou náhod se dostala k náčiní, které ji později proslavilo – tedy k oštěpu. Už o dva roky později jako mistryně republiky odjela reprezentovat Československo na olympijské hry v Londýně, kde se umístila na 7. místě.

Krátce po olympiádě se Dana provdala za vytrvalostního běžce Emila Zátopka. Jejich svazek se později stal svazkem dvou výjimečných sportovců, olympijských vítězů, ale také lidí, kterým byly velmi blízké základní olympijské myšlenky a hodnoty.

Svého největšího úspěchu se dočkala roku 1952 na XV. olympijských hrách v Helsinkách. Ve stejný den vítězí svého manžela Emila v běhu na 5000 metrů zvítězila ve své disciplíně i ona hodem za hranici padesáti metrů. Další úspěchy pak na sebe nenechaly dlouho čekat. Mnohonásobný zisk titulu mistryně republiky, mistryně Evropy z let 1954 a 1958, překonání světového rekordu z roku 1958 (55,73 m) či zisk stříbrné medaile z olympijských her v Římě, to vše dokazuje, že úspěch v Helsinkách nebyl náhodným vítězstvím, ale vrcholem kariéry vynikající sportovkyně.

Po ukončení aktivní sportovní kariéry roku 1962 se Zátopková věnovala trenérské činnosti. V letech 1960-1972 byla rovněž členkou ženské komise Mezinárodní atletické federace. Dodnes se Dana Zátopková aktivně účastní českého olympijského hnutí.

Emil Zátopek

Český atlet, čtyřnásobný olympijský vítěz a osmnáctinásobný světový rekordman, nejlepší sportovec světa v letech 1949 a 1952 a nejlepší atlet 20. století (vyhlášen jím je v roce 1997), přichází na svět 19. září roku 1922 v Kopřivnici (okr. Nový Jičín). Kromě úspěchů sportovních znamená Emil Zátopek v roce 1948 i jeden úspěch osobní – jeho ženou se stává oštěpařka Dana Ingrová.

Zátopek byl prvním člověkem na světě, který uběhl 10 km pod 29 minut (28:54,2 1. června 1954 v Bruselu) a 20 km pod jednu hodinu (59:51,8 29. září 1951 ve Staré Boleslavi). Celkem vytvořil třináct světových rekordů na kilometrových a pět na mílových tratích. Nejvíce se ale proslavil během olympijských her 1952 v Helsinkách, kde vyhrál běh na 5 km, 10 km a dokonce i maratón, který tehdy běžel poprvé v životě. V každé z těchto disciplín tehdy zároveň ustavil nový olympijský rekord. Tento „trojboj“ se dodnes žádnému vytrvalci nepodařilo zopakovat. Zátopek, známý svým upracovaným stylem běhu, doprovázeným křečovými grimasami, byl v cizině přezdíván „česká lokomotiva“.

Se sportovní kariérou se Emil Zátopek loučí v roce 1958, poté pracuje na ministerstvu národní obrany v oddělení tělesné přípravy vojsk. Po období tzv. pražského jara roku 1968 (kdy patří k rozhodným zastáncům změn v československé společnosti) je pak ale Emil Zátopek svého postu hned v roce 1969 zbaven a propuštěn z armády. V období husákovské normalizace pak Zátopek pracuje jako pomocný dělník u stavební geologie, od roku 1976 až do svého odchodu do penze pak pracuje v dokumentačním středisku ČSTV. V roce 1975 Zátopek získává jako první československý sportovec Cenu Pierra de Coubertina, udělovanou Mezinárodním výborem pro fair play při UNESCO.

Po obnovení demokratického zřízení v Československu v roce 1989 se pak Emil Zátopek i s manželkou zapojují aktivně do společenského dění. V roce 1997 je Emil Zátopek vyhlášen nejlepším českým atletem 20. století, v roce 1999 pak nejlepším olympionikem historie.

Emil Zátopek umírá 22. listopadu 2000 v Praze. Místem jeho posledního odpočinku je valašský Slavín v rožnovském skanzenu.

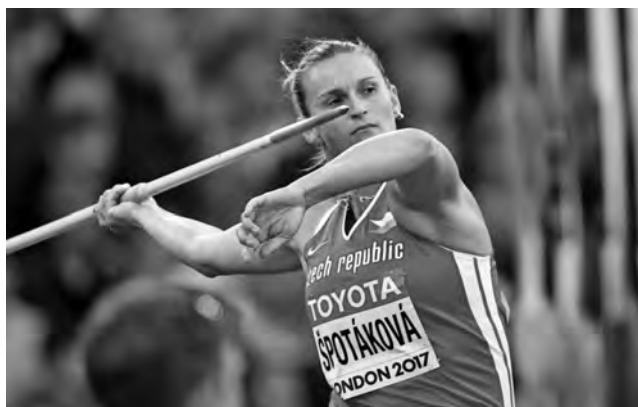
Hokejisté se na MS 2018 utkají se Švédskem a Ruskem

Čeští hokejisté se na mistrovství světa v příštím roce utkají v základní skupině A se Švédskem, Ruskem, Švýcarskem, Běloruskem, Slovenskem, Francií a Rakouskem. Narazí tak na úřadující šampióny Švédy a bronzové medailisty Rusy. První část turnaje odehrají v Kodani, kde šampionát také vyvrcholí. Na základě žebříčku Mezinárodní hokejové federace měl český tým hrát ve skupině s domácím Dánskem a v Herningu, pořadatelé však využili právo na změnu a prohodili si pozici s Francií. „Obě skupiny jsou nyní podobné a vyrovnané. Švédsko a Dánsko musely být v opačných skupinách a my jsme chtěli, aby Rusko hrálo v Kodani. Cestuje za nimi spousta diváků,“ uvedl prezident Dánské hokejové asociace Henrik Bach Nielsen.

Mistrovství světa v atletice

16. mistrovství světa v atletice se konalo od 4. srpna do 13. srpna 2017 v Londýně na Olympic Stadium. Nejúspěšnější zemí byly Spojené státy americké s 10 zlatými, 11 stříbrnými a 9 bronzovými medailemi, Češi získali 1 zlatou, 1 stříbrnou a 1 bronzovou.

Oštěpařka **Barbora Špotáková** je podruhé v kariéře mistryní světa, v Londýně zvítězila hodem dlouhým 66 metrů a 76 centimetrů a za sebou nechala dvě čínské reprezentantky i světovou jedničku a olympijskou vítězku Saru Kolakovou. Oštěpaři **Jakub Vadlejš** s **Petrem Frydrychem** získali stříbrnou, respektive bronzovou medaili. **Adam Sebastian Helcelet** skončil v desetiboji osmý a v soutěži výškařek obsadila dělené čtvrté místo **Michaela Hrubá**. Osmnáctiletá atletka vyrovnala své letošní maximum 194 cm, kterým na nedávném mistrovství Evropy družstev vytvořila český juniorský rekord pod širým nebem. Zvítězila favorizovaná Marija Lasickeneová z Ruska, jež se neúspěšně pokoušela o výkon sezóny 208 cm a k triumfu jí stačilo překonat rovné dva metry. Je stále jediná, kdo to v této sezóně dokázal. Dálkař **Radek Juška** skončil sedmý. Nepřiblížil se ke svému květnovému českému rekordu (829 cm) a výkonem 771 cm z páté série ve finále předčil jen dva soupeře. Za osmimetrovou hranici se

Barbora Špotáková

v Londýně dostal jen olympijský vítěz Jeff Henderson, který při trojnásobném úspěchu amerických skokanů hned dvakrát předvedl 817 cm.

V celkovém pořadí obsadila Česká republika 11. místo. Mistrovství světa se zúčastnilo 2 034 atletů z 205 zemí.

Gólman Petr Čech pojednácet vyhrál Zlatý míč ČR pro fotbalistu sezóny

Brankář Petr Čech pojednácet v kariéře ovládl novinářskou anketu Zlatý míč o nejlepšího českého fotbalistu sezóny. Gólman londýnského Arsenalu získal v 21. ročníku 1088 bodů a s přehledem udržel vedení po podzimní části. Druhý skončil se ztrátou 439 bodů obránce Pavel Kadeřábek z Hoffenheimu a na třetí místo se díky jarní výhře posunul útočník Patrik Schick ze Sampdorie Janov. Výsledky ankety byly vyhlášeny v Praze. Pětatřicetiletý Petr Čech jedenáctým triumfem v anketě opět posunul vlastní rekord, získal více prvenství než všichni ostatní vítězové dohromady. Druhý je v historické tabulce Pavel Nedvěd s šesti Zlatými míči ČR. Petr Čech poprvé vyhrál v roce 2005, od té doby ho porazili pouze předloni spartan David Lafata a v roce 2009 Pavel Nedvěd. Petr Čech zvítězil přesto, že vloni v létě ukončil reprezentační kariéru.

Bolt se rozloučil s Tretou vítězně, výhru slavil i koulař Staněk

Usain Bolt při svém posledním startu na Zlaté třetře v kariéře vyhrál závod na 100 metrů v čase 10,06 sekundy. Ani při deváté účasti v Ostravě fenomenální světový rekordman z Jamajky nenašel přemožitele. „Do Ostravy jsem jezdit moc rád. Užil jsem si to i tentokrát. Měl jsem trochu problémy se zraněním, proto výsledný čas není úplně dobrý. Ale to není důležité, já jsem si závod moc užil,“ řekl.

O jediné české vítězství v 56. ročníku mítinku IAAF World Challenge se postaral koulař Tomáš Staněk, Jakub Holuša byl druhý na nemistrovském kilometru a třetí místo vybojoval také oštěpař Jakub Vadlejš. Na jiné netradiční trati 300 metrů zaběhl Wayde Van Niekerk historické světové maximum 30,81, Pavel Maslák na čtvrtém místě jako první Čech prolomil hranici 32 sekund (31,80).

Volejbalista Josef Musil zemřel

Ve věku pětáosmdesáti let zemřel nejlepší český volejbalista minulého století Josef Musil. S československou reprezentací se dvakrát stal mistrem světa i Evropy, na olympijských hrách v Tokiu 1964 získal stříbro a o čtyři roky později v Mexiku bronz.

Dostál a Fuksa na MS vybojovali tituly na 500 m, čtyřkajak má bronz

Kajakář Josef Dostál a kanoista Martin Fuksa vybojovali v Račicích tituly mistrů světa na neolympijské trati 500 metrů. Čtyřkajak Jakub Špicar, Daniel Havel, Jan Štěrba a Radek Šlouf přidal na pětistovce bronz. Česká výprava tak má

na kontě už šest medailí včetně dvou nejcennějších. Dostál, který dojel třetí na kilometru, získal třetí světové zlato. Stříbrný na kilometrové trati Fuksa obhájil předloňský titul a nejcennější medaili z MS slaví podruhé.

Čtyřiatřicetiletý Dostál, který v letošní sezóně na pětistovce nepoznal hořkost porážky, potvrdil roli největšího favorita. Druhého Dána Reného Holtena Poulsena porazil o více než sekundu a půl. Nezdrželo ho ani, že si po 350 metrech musel přehmátnout pádlo. „Opravdu posledních dvacet metrů jsem si užíval, protože už jsem věděl, že vyhraju s docela velkým náskokem,“ řekl. Po průjezdu cílem radostí vyskočil z lodě do vody. Třetí skončil Ukrajinec Oleh Kucharyk.

Handicapovaný plavec Arnošt Petráček znovu vylepšil světový rekord

Handicapovaný plavec Arnošt Petráček překonal na závodech v Berlíně vlastní světový rekord na trati 50 metrů znak, na které získal loni v Riu de Janeiro paralympijské zlato. Ve finále dohmátl v čase 41,63 sekundy, čímž svůj dubnový rekord kategorie S4 z Sheffieldu vylepšil o 59 setin. V jednotlivých disciplínách startovali závodníci s různým postižením, z rozplaveb se proto postupovalo podle bodových přepočtů a stejně se hodnotilo i finále. Na znakařské padesátce skončil Arnošt Petráček čtvrtý, na 50 metrů motýlek vybojoval stříbrnou medaili.

Karolína Plíšková světovou jedničkou v tenise

Karolína Plíšková se jako první Češka stala 17. července 2017 světovou tenisovou jedničkou. Na přední příčku žebříčku WTA vystřídala Němku Angelique Kerberovou. Karolína Plíšková přitom ve své kariéře zatím nevyhrála žádný grandslam. Podle bývalého kapitána daviscupového týmu Vladislava Šavrdy má ale v pětadvaceti letech velkou část kariéry ještě před sebou a její výkony jsou vyrovnané. „Pozice světové jedničky nevyplyvá z toho, jestli vyhrála grandslam – jeden, dva nebo více, ale záleží na výkonu za poslední rok. Myslím, že systém žebříčku je spravedlivý. Karolína vyhrála čtyři velké turnaje v průběhu roku a měla řadu dalších vynikajících výsledků a umístění na turnajích, právě to způsobilo, že se stala světovou jedničkou.“

Karolína Plíšková

Světovými jedničkami byli z českých tenistů dosud jen Ivan Lendl a Martina Navrátilová, která už ale v té době hrála za Spojené státy. Otázkou je pouze jak dlouho první místo udrží.

Hokej

Hokejový brankář **Ondřej Pavelec** podepsal roční smlouvu s New York Rangers. Po skončení angažmá ve Winnipegu tak bude dál působit v NHL. Hokejový útočník **Radim Vrbata** bude v NHL nově hrát za Floridu. S Panthers se domluvil na roční smlouvě se základním platem 2,5 miliónu dolarů. Šestatřicetiletý odchovanec Mladé Boleslavi hrál naposledy za Arizonu, na Floridě má šanci nahradit Jaromíra Jágra, který se s klubem nedohodl na podmínkách nové smlouvy. Hokejový útočník **Martin Hanzal** bude v NHL nově hrát za Dallas. Třicetiletý urostlý centur podepsal se Stars jako volný hráč tříletou smlouvu, která mu podle TSN zajišťuje příjem 4,75 miliónu dolarů ročně. Hokejový útočník **Ondřej Palát** podepsal novou pětiletou smlouvu s Tampou, která mu zajišťuje celkový příjem 26,5 miliónu dolarů, to je víc než 600 miliónů korun. Šestadvacetiletý český reprezentant si tak v NHL v průměru vydělá 5,3 miliónu dolarů ročně. Účastník olympijských her v Soči a loňského Světového poháru působí v Tampě od roku 2012. Doposud v NHL odehrál 307 zápasů, ve kterých nasbíral 218 bodů za 74 branek a 144 asistencí. Dvanáctý hráč letošního draftu NHL **Martin Nečas** podepsal tříletou nováčkovskou smlouvu s Carolinou. Další český útočník **Filip Chytil**, kterého draftovali rovněž v prvním kole jako jednadvacátého v pořadí New York Rangers, se slavnému klubu upsal také na tři roky.

Bývalý nejlepší házenkář světa Filip Jícha ukončil po dvou letech angažmá v Barceloně

Pětatřicetiletý hráč, kterého trápí zdravotní potíže, zvažuje konec kariéry. „Kvůli zdravotním problémům, především pak po operacích se stydkou kostí a koleny, již nejsem schopen dostat se na takovou úroveň házené, ze které bych měl radost a kterou jsem si užíval především během mnoha krásných sezón v německé bundeslize. Je to do jisté míry smutné, na druhou stranu to patří k životu profesionálního sportovce,“ uvedl Jícha v prohlášení společnosti Sport Invest, která ho zastupuje. V Barceloně měl Jícha smlouvu ještě na dva roky. Jícha přišel do katalánského velkoklubu předloni z Kielu, kde prožil nejlepší roky své kariéry. S německým celkem vybojoval sedm bundesligových titulů a dva triumfy v Lize mistrů. Německý tým vedl i jako kapitán a v jeho službách si v roce 2010 vysloužil vítězství v anketě o nejlepšího házenkáře světa.

Krátce ze sportu

Juniorské mistrovství Evropy v moderním pětiboji

Marek Grycz a Martin Vlach získali na juniorském mistrovství Evropy stříbro ve štafetě. Pro oba to na šampionátu v Barceloně byla už třetí medaile: ze soutěže týmů mají rovněž stříbro, v individuálním závodě skončil Grycz první a Vlach třetí. Lepší byla jen štafeta Ruska, kterou tvořili Ivan Tarasov a Andrej Zujev. V cíli měli před českou dvojicí náskok deseti sekund, na třetím místě doběhlo Bělo-

rusko. **Vojtěch Hercík** a **Karolína Křenková** získali v závěrečné smíšené štafete bronz. Do české sbírky tak přidali už pátou medaili. V závodu mixů česká dvojice zaostala o deset bodů za domácími Španěly, zlato získali Jean Baptiste Mourcia s Lisou Riffovou z Francie. Bronz uhájili Hercík s Křenkovou, kteří předvedli nejlepší šerm ze všech jedenácti párů, o pouhé tři body.

Juniorské mistrovství Evropy v plavání

Plavkyně **Barbora Seemanová** se stala v Netanje juniorskou mistryní Evropy na kraulařské padesátce, titul získala v českém rekordu 25,06 sekundy. Necelou hodinu před finále ve sprintu získala teprve sedmnáctiletá Seemanová bronz na dvoustovce. V Izraeli tak vybojovala kompletní sbírku, předtím skončila druhá na stovce v českém rekordu 54,62. Zlatou medaili získala Seemanová s náskokem 16 setin před Dánkou Julií Jensenovou.

Rally Bohemia

Tovární jezdec Škody **Jan Kopecký** vyhrál Rally Bohemia a s předstihem si zajistil titul mistra České republiky v automobilových soutěžích. Sedmým triumfem v domácím závodě mladoboleslavské automobilky se stal nejúspěšnějším pilotem v historii soutěže, český titul slaví potřetí v řadě a popáté v kariéře. Pětatřicetiletý Kopecký vyhrál všech pět dosavadních letošních závodů MČR. Průběžně druhý Václav Pech, který byl druhý i na „Bohemce“, jej již nemůže předstihnout ani v případě, že by vyhrál zbývající Barum rally Zlín a Rally Příbram.

Ondra stříbrný na ME v lezení

Adam Ondra získal potřetí stříbrnou medaili na mistrovství Evropy v lezení na obtížnost. Úřadujícího světového šampióna překonal v chladném finále v Campitellu di Fassa v Trentu Francouz Romain Desgranges. Stejně pořadí mělo předtím i semifinále, Desgranges ovládl šampionát i v roce 2013. Čtyřadvacetiletý sportovní lezec z Brna Ondra, jenž loni v listopadu v rekordním čase přešel patrně nejtěžší vícedélkovou cestu světa Dawn Wall v masivu El Capitan v Yosemitech, sbírá z MS i ME pravidelně medaile. V nové olympijské disciplíně by měl i za tři roky v Tokiu útočit na zápis do historie.

Kanoisté na Světovém poháru

Kanoista **Lukáš Rohan** skončil šestý na Světovém poháru vodních slalomářů v Markleebergu. V programu byl jedinou českou lodí ve finále, protože kajakářky Štěpánka Hildgertová ani úřadující mistryně světa Kateřina Kudějová se do elitní desítky nedostaly.

Fotbalisté do 19 let

Čeští fotbalisté postoupili do semifinále mistrovství Evropy hráčů do 19 let. Svěřenci trenéra Jana Suchopárka v závěrečném utkání skupiny A porazili domácí Gruzii 2 : 0 a obsadili druhé místo za Portugalskem. Tomu výhru ve skupině nesebrala ani závěrečná remíza 2 : 2 se Švédskem.

Veslaři na Světovém poháru bronzovi

Párová čtyřka lehkých vah **Jiří Kopáč, Milan Viktora, Jan Vetešník a Jan Hájek** obsadila na Světovém poháru v Lucernu třetí místo. Ve finále čeští veslaři nestačili jen na posádky Itálie a Francie.

Biker Kulhavý opět na stupních vítězů

Biker **Jaroslav Kulhavý** dojel druhý v závodu Světového poháru v cross country ve švýcarském Lenzerheide a po dvou letech se dostal v elitním seriálu na stupně vítězů. Olympijský vítěz z Londýna nestačil jen na domácího suveréna Nina Schurtera, jenž vyhrál i čtvrtý závod letošního SP. Dvaatřicetiletý Kulhavý zaznamenal suverénně nejlepší výsledek v sezóně.

Úspěch na ME v rychlostní kanoistice

Kanoista **Martin Fuksa** získal na mistrovství Evropy v Plovdivu stříbrnou medaili v závodě na 1 000 metrů. Kajakářka **Anna Kožíšková** byla na kilometru čtvrtá, stejně jako čtyřkajak **Jakub Špicar, Daniel Havel, Radek Šlouf a Jan Štěrba** na pětistovce. Fuksa, který v této sezóně vyhrál kilometrový závod na všech třech Světových pohárech, po většinu finále vedl, nakonec ale nestačil na německou hvězdu Sebastiana Brendela. „Jsem spokojený, stříbrná medaile je super. Je to můj druhý nejlepší výsledek na kilometru z mistrovství Evropy. Klidně bych tu svoji sbírku doplnil dalším zlatem, ale jsem za stříbro rád,“ řekl čtyřadvacetiletý český reprezentant, jenž zkompletoval svou sbírku medailí z mistrovství Evropy na kilometru.

Mladí atleti

Česká atletka **Barbora Malíková** se stala dorosteneckou mistryní světa v běhu na 400 metrů. Na šampionátu v Nairobi suverénně vyhrála finálový závod v osobním rekordu 52,74 sekundy. Své dosavadní maximum ze čtvrtého semifinále vylepšila o více než sekundu. Druhou Mary Moraaovou z Keni porazila Malíková o 57 setin sekundy. Svým výkonem navíc šestnáctiletá opavská závodnice překonala český dorostenecký rekord. Desetibojař **Jiří Sýkora** se stal v Bydhošti mistrem Evropy do 23 let. V dvoudenní soutěži nasbíral 8084 bodů a navázal na svůj titul juniorského světového šampióna z roku 2014. Dvaadvacetiletý Jiří Sýkora byl v Polsku mezi vícebojaři nejlepší ve všech třech vrhačských disciplínách a také nejrychlejší překážkářem. Za loňským osobním maximem z Götzisu zaostal jen o 37 bodů. Pro českou výpravu vybojoval druhý cenný kov **Filip Sasínek**, a to stříbro v běhu na 1 500 metrů. S Němcem Probstem prohrál o 17 setin.

Další úspěch beachvolejbalistek

Beachvolejbalistky **Markéta Nausch Sluková a Barbora Hermannová** vybojovaly na majoru v Poreči stříbro a zkompletovaly společnou medailovou sbírku ze Světového okruhu. Úřadující vicemistryně Evropy našly na porečském písku přemožitelky po šesti zápasech a na turnaji kategorie major zaznamenaly největší úspěch.

Oba páry českých plážových volejbalistek **Barbora Hermannová a Markéta Nausch Sluková a Kristýna Hoidarová Kolocová a Michala Kvapilová** vypadly na mistrovství světa ve Vídni v osmifinále s americkými soupeřkami a obsadily dělené deváté místo.

Koulař Staněk vyhrál ve Varšavě

Koulař **Tomáš Staněk** vyhrál Memoriál Kamily Skolimowské ve Varšavě výkonem 22,01 metru, kterým vyrovnal vlastní český rekord. Šestadvacetiletý vrhač se blýskl dalekým vrhem devět dní poté, co mu na mistrovství světa v Londýně unikla o pět centimetrů bronzová medaile.

Předávání maturitních vysvědčení na Velvyslanectví Slovenské republiky

Na pozvání velvyslance Slovenské republiky Ing. Juraje Macháče se 21. června 2017 konalo poprvé předávání maturitních vysvědčení na rezidenci velvyslance Slovenské republiky ve Vídni. Kromě hostitele Ing. Juraje Macháče se maturitní oslavy zúčastnil také velvyslanec České republiky ve Vídni Ing. Jan Sechter, místostarosta Školského spolku Komenský Ing. Michal Polak, předseda Úřadu pro Slováky žijící v zahraničí dr. Ján Varšo a jeho poradkyně dr. Vilma Prívarová a v neposlední řadě bývalá ředitelka mateřské školy Sylva Hájková. Přítomni byli však především úspěšní maturanti, jejich hrdí rodiče, sourozenci a pedagogové, kteří naše letošní absolventy dlouhá léta doprovázeli.

V průběhu oslavy nejprve pozdravila ředitelka gymnázia Mag. Helena Huberová přítomné, slovo dále převzali

velvyslanci Ing. Juraj Macháč a Ing. Jan Sechter, místostarosta spolku Ing. Michal Polak a předseda dr. Ján Varšo. Mezi proslovy vystoupil „maturitní ročník 2029“, děti ze školky, které pod vedením ředitelky Sabiny Eimer předvedly několik tanečků a českých a slovenských říkadel.

Následovalo slavnostní předávání maturitního vysvědčení, které úspěšní studenti převzali z rukou velvyslance Slovenské a velvyslance České republiky, ředitelky gymnázia a třídní učitelky Mag. Evy Zojerové. Ta se také rozloučila vřelými slovy se svými svěřenci, stejně tak jako ředitelka Mag. H. Huberová. Maturanti poděkovali své třídní učitelce za její dlouholetou péči a předali jí dárek.

Oslava pokračovala neformálním setkáním v krásných prostorách slovenské rezidence a díky příznivému počasí i na zahradě. Děkujeme všem zúčastněným za krásný předprázdninový zážitek a letošním maturantům přejeme do budoucnosti dobré zdraví, hodně štěstí a úspěchu.

MJ

Muzikál *Rebelové*

V sobotu 8. dubna 2017 přijeli do Vídně na pozvání Vlastenecké omladiny divadelníci z Divadla Stodola z Jiřkovic u Brna. Vídeňské české a slovenské publikum tak mělo možnost zhlédnout v jejich nastudování český muzikál *Rebelové*, který je plný známých písniček a tanečních čísel podle slavné filmové předlohy. Jedná se o příběh tří vojáků na útěku za svým snem o svobodě a jejich osudové setkání s maturantkami, které hledají první lásku. To vše s nadsázkou, humorem i lehkým mrazením na pozadí událostí srpnové okupace Československa roku 1968.

My, divadelníci z VOmladiny, jsme viděli tento muzikál ve spřátelených Boleradicích a byli jsme jím stejnou mírou dojatí jako nadšení. Sami právě nacvičujeme náročný muzikál *Sugar aneb Někdo to rád horké*, který budeme hrát 11. a 12. listopadu 2017, a proto jsme uvítali možnost pozvání tohoto vynikajícího souboru k nám do Vídně. Byl to trochu riskantní počín, o představení však byl velký zájem a také hostujícím divadelníkům se velmi dobře hrálo před místním vnímavým a citlivým publikem. Muzikál v podání výborných herců leckterého diváka uvedl do dob jeho mládí a čistých ideálů. Byl jemně a přitom přesvědčivě veden od veselých písniček až k oné osudové chvíli, kdy byl československý rozhlas v Praze obsazen sovětskými vojáky. Co tenkrát následovalo, všichni víme a za slzy se patrně nikdo nestyděl. Nadšené publikum pak odměnilo herce skandovaným potleskem ve stoje – co si může herecké srdce víc přát?

Ve velké klubovně české školy jsme pak ještě společně slavili při vědomí, že tahle dusivá doba je pryč, a nechali vyznít kouzlo tohoto nezapomenutelného večera při tanci a zpěvu.

aVa

Fota (momentky z představení): Martina Canová

Valná hromada Školského spolku

105. valná hromada Školského spolku Komenský se konala 13. června 2017 za hojné účasti členstva a předsednictva. Starosta spolku Ing. Karel Hanzl přivítal přítomné, přednesl svou zprávu a poděkoval členům výboru a spolku za dlouholetou spolupráci. Za mimořádné nasazení a podporu poděkoval předsedovi Československého ústavu zahraničního a místostarostovi spolku Jaromíru Šlápotovi a velvyslanci České republiky a členovi výboru Ing. Janu Sechterovi. Následovaly zprávy jednatelky, pokladní, ředitelky školky a ředitelky škol. Dámy ve svých

prezentacích poděkovaly taktéž za podporu, obzvláště Československému ústavu zahraničnímu za poslední dodání a opravu interaktivních tabulí koncem května. Tabule se hojně využívají a jsou součástí každodenní práce s dětmi. Jako poslední byla přečtena zpráva revizní komise, na základě které byla odstupujícím výboru vyslovena důvěra. Po přestávce následovala volba nového výboru; všichni jeho členové byli zvoleni jednohlasně a přijali své funkce na další funkční období. Na závěr valné hromady se ujal slova předseda Jaromír Šlápota a pronesl zdravici ČSÚZ, která byla přítomnými radostně přijata.

Nově zvolený výbor Školského spolku Komenský:

Starosta	Ing. Karel Hanzl
1. místopředseda	Mag. Pavel Rodt
2. místopředseda	Jaromír Šlápota
3. místopředseda	Ing. Michal Polák
Jednatelka	Mag. Margita Jonas
Místojednatelka	Anna Prucha
Pokladní	Jaroslava Linha
Místopokladní	Edith Neuhold
Členové výboru	Silvia Buchal, Ing. Alexander Havlíček, Dipl. Ing. Vlado Mlynár, Ing. Jan Sechter, Anton Valenta, Dr. Walther Leeb
Revize	Jaroslava Hovorka, Mag. Katharina Schrottenbacher, Tomáš Kostohryz
Zástupci škol:	Sabina Eimer, Mag. Dipl. Päd. Marcela Ofner, Mag. Helena Huber

Fotoreportáž: Májový koncert 17. 5. 2017 na Velvyslanectví ČR, pěvecký sbor studentů Filozofické fakulty Masarykovy univerzity z Brna Ensemble versus, sbormistr dr. Vladimír Maňas

Fotografie: ZÚ

40 let Charty 77

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku zval 19. června 2017 do slavnostního sálu Diplomatické akademie ve Vídni na diskusní pořad s názvem *Die Idee der Charta 77 und ihre Bedeutung eine Bilanz nach vierzig Jahren*. Jedním z důvodů uspořádání této akce bylo nejen 40. výročí založení Charty v bývalém Československu, nýbrž i připomenutí rakouské pomoci i vzpomínka na jednoho ze zakladatelů Kulturního klubu Přemysla Janýra, který byl Spolkovým kancléřstvím pověřen péčí o chartisty v Rakousku.

Pozvání přijala například česká socioložka a signatářka Jiřina Šiklová, bývalý český ministr zahraničí a bývalý předseda Mezinárodního helsinského výboru pro lidská práva Karel Schwarzenberg či herečka a chartistka Nika Brettschneiderová. Diskusním večerem posluchače provázela historička Jana Starek z vídeňského Wiesenthalova Institutu pro výzkum holokaustu. Pozvání přijal i pan Bruno Aigner, dlouholetý mluvčí rakouského prezidenta Heinze

Fischera (B. Aigner byl pověřen v letech 1977-1989 bývalým kancléřem B. Kreiským společně s Přemyslem Janýrem péčí o chartisty), ze zdravotních důvodů se ale nemohl zúčastnit.

Nejednou v průběhu večera byl vyzdvížen význam Vídně jako zdroje a centra svobodných informací, v němž bylo aktivně zapojeno mnoho signatářů. Významnou roli hrál také Ivan Medek, jehož jméno se stalo symbolem Hlasu Ameriky, a rakouská státní pomoc chartistům v čele s Brunem Kreiským. Součástí programu bylo také promítání dobových reportáží rakouské televize ORF. O komunistickém Československu a také o Chartě 77 tehdy informovala například korespondentka Barbara Coudenhove-Kalergi, která byla taktéž pořadu přítomna. Velvyslanectví České republiky v Rakousku zapůjčilo panelovou výstavu k tématu Charta 77. Posluchače zaplněného sálu přivítali ředitel Diplomatické akademie Wien Hans Winkler, velvyslanec ČR v Rakousku Ing. Jan Sechter a místopředseda Kulturního klubu Čechů a Slováků Richard Basler.

Diskusující: moderátorka a historička Jana Starek, česká socioložka a signatářka Jiřina Šiklová, rakousko-česká herečka a chartistka Nika Brettschneiderová, bývalý český ministr zahraničí Karel Schwarzenberg v DA Vídeň, 2017

Nika Brettschneiderová, Karel Schwarzenberg v DA Vídeň 2017

Pódiová diskuse: Die Idee der Charta 77 und ihre Bedeutung eine Bilanz nach vierzig Jahren, DA Vídeň 2017

Jiřina Šiklová, Nika Brettschneiderová, Karel Schwarzenberg v DA Vídeň 2017

Ředitel Diplomatické akademie Wien Hans Winkler

Místopředseda Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku
Richard Basler, DA Vídeň 2017

Foto: KK

40 Jahre Charta 77 – (K)eine Bilanz

Die Charta 77 hat Verletzungen von Menschenrechten in der Tschechoslowakei kritisiert. Sind ihre Inhalte heute alle erfüllt? Der unsolidarische Umgang mit Flüchtlingen lässt daran zweifeln, wie sich auch bei einer Veranstaltung in Wien zeigte.

An der Diplomatischen Akademie sollte eigentlich eine Bilanz gezogen werden – doch das erwies sich als schwieriger als gedacht.

Rückblick ins Jahr 1977

Die Charta 77 forderte 1977, dass die UNO-Menschenrechtserklärung und die Schlussakte der Helsinki-Konferenz über Sicherheit und Zusammenarbeit in Europa von 1975 eingehalten werden sollten. Die Tschechoslowakei hatte beide Dokumente unterschrieben, daher war die harte Reaktion des Regimes auf die Charta teilweise überraschend.

Die tschechische Soziologin und Unterzeichnerin der Charta 77 Jiřina Šiklová erzählte: „Die Leute haben sich gefragt, wie es möglich war, dass die Charta 77 so einen großen Hass bei der kommunistischen Regierung hervorrief.“ Das Regime wurde nervös und schwieg die Charta tot.

Neben Šiklová am Podium saßen die Schauspielerin Nika Brettschneider und der ehemalige tschechische Außenminister Karel Schwarzenberg, der die Chartisten unterstützt hatte, unter anderem in seiner Funktion als Präsident der Internationalen Helsinki-Föderation für Menschenrechte ab 1984.

Während die Menschen in Tschechien sehr wenig über die Charta 77 erfuhren, war die mediale Aufmerksamkeit im westlichen Ausland groß. Erst dadurch hatte die Charta ihre Wirkung entfaltet, erinnerten sich die Diskutanten.

„Dass unsere Positionen nicht nur von der Staatspolizei wahrgenommen wurden und wir sie international präsen-

tieren konnten, war für mich sehr wichtig“, erinnerte sich Brettschneider. Die Schauspielerin bekam nach der Unterzeichnung der Charta 77 ein Berufsverbot und suchte in Österreich um Asyl an. „Vieles lief damals über Wien, ohne die Exilverbindungen wäre es unmöglich gewesen, im Inland etwas zu machen“, erklärte Šiklová.

Dass die Chartisten aus unterschiedlichen politischen Lagern kamen, war wichtig für ihren Erfolg. Schwarzenberg dazu: „Das Kunststück Vaclav Havels war es, überzeugte Katholiken, frühere Kommunisten und Kommunisten, die das Regime ablehnten, an einen Tisch zu bringen. Da hat das Regime geholfen, weil es manche von ihnen zusammen eingesperrt hat.“

Ist die Charta 77 noch aktuell?

„Was haben die Inhalte der Charta 77 heute den Menschen noch zu sagen?“, fragte die Moderatorin Jana Starek vom Wiener Wiesenthal Institut. Diese Frage beantwortete das Podium einstimmig: „Die Charta ist Geschichte.“ So etwa Šiklová: „Die Charta 77 gehört in die Zeit, in der sie geschrieben wurde. Für die jungen Leute heute ist sie ein historisches Dokument. Heute kann man täglich Proklamationen unterschreiben, aber deren Bedeutung ist glücklicherweise nicht mehr dieselbe wie in einem totalitären Regime.“

Der Versuch der Veranstalter (Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich), nach 40 Jahren Charta 77 eine Bilanz zu ziehen, blieb also beim Versuch, weil sie für die Diskussionsteilnehmer nicht mehr aktuell ist. Dieser Punkt war und ist aber in Tschechien nicht unumstritten. Nach der Wende 1989 diskutierten die Unterzeichner die Frage, ob die Charta noch weiter bestehen sollte, warf Starek ein: „Einige haben sich dafür stark gemacht, dass die Charta auf einer anderen Ebene weiter existieren möge als moralischer Imperativ.“

Kritischer Geist heute unerwünscht

Viele dieser „Idealisten“ wären aber bald in die politische Bedeutungslosigkeit abgerutscht, meinte Schwarzenberg: „Die Widerständler gehen den Leuten schnell auf die Nerven nach dem Sturz eines totalitären Regimes. Das war auch in Österreich so, als man in den 50ern gesagt hat: ‚Schluss mit den KZlern in der Politik‘. Denn die Regimegegner sind ein mahnendes schlechtes Gewissen. Das hat man nicht sehr gerne.“ Die Menschen würden sich lieber um ihren Wohlstand kümmern und nicht über die Vergangenheit sprechen.

„Die Charta 77 ist ein moralischer Horizont und ihr geht es darum, die Wahrheit auszusprechen“, schloss Starek bezugnehmend auf Václav Havel die Diskussion. Zwar habe die Charta viel erreicht, erklärte die Historikerin im Gespräch nach der Veranstaltung, es gäbe etwa Meinungsfreiheit und keine Zensur mehr in Tschechien und der Slowakei.

Aber der kritische Geist der Charta 77 dürfe nicht begraben werden: „Hier geht es um moralische, universelle Werte. Leider wird das von einem großen Teil der Gesellschaft nicht mehr als notwendig erachtet. Heute wird es in Tschechien von vielen als Zumutung empfunden, dass man diese moralischen Fragen noch diskutieren möchte.“

Einsatz für Menschenrechte heute ohne „Charta“

Für Starek sind die Inhalte der Charta 77 nach wie vor aktuell, weil sie sich an den Menschenrechten orientie-

ren: „Wir sehen das in der Flüchtlingsfrage, in der sich die Visegrad-Staaten heute schuldig machen. Das widerspricht dem Inhalt der Charta.“

Dass Flüchtlinge und Migranten in Tschechien auf viel Ablehnung stoßen, sieht auch Šiklová als Problem. Wenn man sich heute für Menschenrechte einsetzen wolle, müsse man aber einen anderen Weg gehen als die Charta 77, erklärte sie: „Eine Proklamation wie die Charta wirkt nur in einem totalitären Regime, in dem es unmöglich ist, frei zu sprechen. In einer pluralen Gesellschaft braucht es andere Formen des Protestes.“

Welche Formen das sein könnten, ließ sie offen. Mit oder ohne Charta 77 müsse sich Tschechien den Menschenrechten stellen.

Katharina Gruber, Ö1-Wissenschaft

Velvyslanec Jan Sechter získal ocenění „Goldener Rathausmann“

Vídeňský starosta a hejtman Michael Häupl udělil 3. srpna 2017 velvyslanci České republiky vyznamenání „Goldener Rathausmann“ hlavního města Vídně za jeho diplomatickou činnost v letech 2013-2017, která přinesla kvalitativní rozvoj česko-rakouských vztahů v mnoha oblastech.

ZÚ

Zemřela Irma Trksáková

Irma Trksak pocházela z dělnické rodiny, která přišla do Vídně před první světovou válkou ze Slovenska. Narodila se 2. 10. 1917 ve Vídni, navštěvovala české školy a byla členkou Dělnické tělovýchovné jednoty (DTJ). Po maturitě na českém reálném gymnáziu Komenského ve Vídni absolvovala v roce 1937 pedagogickou akademii v Praze. Poté pracovala jako učitelka na české obecné škole (Volkschule) ve Vídni a učila slovenštinu v jazykové škole. Po obsazení Rakouska hitlerovským Německem se přidala na stranu české odbojové skupiny. V roce 1941 byla zatčena a odvečena do koncentračního tábora v Ravensbrücku. V roce 1946 vyšla v Rakousku první brožura o koncentračním táboře Ravensbrück, kterou napsalo společně jedenáct jeho bývalých vězeňkyň. Pět z nich byly příslušnice české menšiny: Toni (Antonia) Bruha, Anna Poskocil, Irma Trksak, Rosa Vostarek a Marie Strnad. V roce 1947 založily bývalé politické vězeňkyně Táborové společenství Ravensbrück (Lagergemeinschaft Ravensbrück).

Irma Trksak zůstala po válce ve Vídni, ačkoli její rodiče a sestru repatriovali do Československa. Pracovala na československém vyslanectví, odkud byla v rámci stranických čistek v roce 1950 propuštěna. Nedočkala se podpory od strany ani od svých bývalých spoluvězeňkyň. Její rozčarování vyústilo následně v souvislosti s událostmi pražského jara ve vystoupení z rakouské komunistické strany. Přesto nadále aktivně působila v Táborovém společenství Ravensbrück.

Později pracovala až do odchodu do penze ve firmě Siemens. Vedle zaměstnání byla Irma Trksáková jako účastnice odboje a přeživší KT několik desetiletí činná jako přednášející ve školách, podílela se na přípravě dokumentů a reportáží o nacistickém režimu. V roce 2016 byl Irmě Trksákové udělen Stříbrný řád za zásluhy Rakouské republiky.

Osobnost a život Irmě Trksákové jsou zdokumentovány v knize Cécile Cordon *Ich weiß, was ich wert bin! Irma Trksak – Ein Leben im Widerstand* (2007).

Irma Trksáková zemřela 11. července, 2. října tohoto roku by se dožila svého stoletého životního jubilea.

Institut für den Donauraum und Mitteleuropa (IDM) má nové vedení

Od dubna tohoto roku se stal obchodním vedoucím Institutu IDM Mag. Georg Krauchenberg, absolvent WU, mj. obchodní attaché v Thajsku, Barmě, Laosu, ve Venezuele, obchodní rada na Kubě, následoval post v Teheránu a Lublani. V roce 2006 se Georg Krauchenberg vrátil zpět do Rakouska, kde na něj již čekaly další pracovní povinnosti i četné funkce v různých grémiích, které pokračují i po jeho odchodu do důchodu v roce 2013.

Není bez zajímavosti, že Georg Krauchenberg je pravnučkem Františka Palackého. Rod Palackých je znám už od roku 1586. František Palacký měl dvě děti, dceru a syna. Žádní potomci od jeho syna už nežijí, pouze z rodové linie dcery, která se provdala za neméně slavného obrozence F. L. Riegra. Někteří ještě dnes dál nesou jméno Palacký a řada z nich se postupně rozléta po světě.

IDM tým – první řada zleva: Georg Krauchenberg, Petra Kieberger, Gerda Hienert, Heidi Lorenz, Edhard Busek, druhá řada zleva: Gabriele Buchinger, Silvia Nadijivan, Aleš Winkler, Sebastian Schäffer, Astrid Strahodinsky, Annete Höslinger-Finck

Vědecká exkurze v Ústí nad Labem: projekt tří univerzit

Od 3. dubna do 6. dubna bylo dvanáct studentů vídeňské univerzity v rámci vědecké exkurze v Ústí nad Labem. Vědecká exkurze je společný projekt tří univerzit (Vídeňské univerzity, Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem a Ostravské univerzity). Téma tohoto roku byla „Svoboda a demokracie v jazykové výuce – didaktické perspektivy“.

V pondělí ráno jsme vyjeli vlakem do Prahy a dále do Ústí nad Labem. Ve vlaku jsme měli první přednášku o svobodě v příslovích od paní Sodeyfi. Neexistuje moc přísloví na téma svoboda, proto nás učila také jiná. Ale přednáška byla poučná, protože jsme se naučili, že hodně přísloví je stejných jako v němčině. Například „být někomu trnem v oku“ (jemandem ein Dorn im Auge sein), „co je moc, to je příliš“ (was zu viel ist, ist zu viel) nebo „stará láska nerezaví“ (alte Liebe rostet nicht). Odpoledne jsme dorazili na nádraží v Ústí nad Labem, potom jsme se ubytovali v hotelu Vladimír, kde jsme odpočívali po dlouhé cestě.

Společně se studenty Ostravské univerzity jsme šli na Pedagogickou fakultu. Tam jsme vyřídili administrativní věci. Pak jsme vyslechli úvodní přednášky doktora Hasila, profesorky Sodeyfi a profesorky Svobodové. Doktor Hasil mluvil o dialogu a demokracii. Užítá svoboda a demokracie ve výuce bylo téma, o kterém promluvila paní Sodeyfi. V informativní přednášce „O češtině pro Čechy i cizince“ profesorky Svobodové šlo o jazykové příručky a jejich vznik. Po přednáškách jsme večereli řízek a pili víno. Díky vínu jsme uměli česky lépe a seznámení s jinými studenty bylo lehčí. Celkově vzato to byl zábavný večer.

V úterý dopoledne jsme naslouchali přednášce. První prezentace tématu „Svoboda života a volby v současné české literatuře pro děti a mládež“ od docentky Gejgušové byla zpracována pěkně s hodně obrázky autorky Renaty Fučíkové. Ta napsala například knihu o T. G. Masarykovi, která je pro děti, aby se seznámily se známými osobnostmi. Profesor Batlle přednesl zajímavou přednášku o společných vlastnostech Česka a Katalánska. Tyto dvě země zažily zlaté doby ve 14. století, Česko pod Karlem IV. a Katalánsko pod Petrem IV. V obou zemích dynastie skončily v první polovině 15. století. Pak vládla habsburská dynastie v Česku i Katalánsku. Za industrializace se přirovnávalo Brno k Barceloně a k Manchesteru, kvůli textilnímu průmyslu. Brno bylo „moravský Manchester“ a Barcelona „katalánský Manchester“. V roce 1986 vstoupilo Katalánsko (respektive Španělsko) do EU. Jen o osmnáct let později následovalo Česko. V současnosti Katalánsko není nezávislé, zatímco Česko je od roku 1993 nezávislá republika. Před obědem mluvil pan Hasil ještě krátce o demokracii, češtině a její výuce ve škole.

Po obědě následovala hned prohlídka města Ústí nad Labem s výkladem o jeho historii od paní Kaiserové. Ústí nad Labem leží na severozápadě Čech u hranic s Německem a má skoro 100 000 obyvatel. V jádru města stojí především komunistické budovy. Nejkrásnější pamětihodnost je Severočeské divadlo, sídlo opery a baletu. Všeobecně můžeme říci, že Ústí nad Labem není hezké město a nemá moc co nabídnout. Po prohlídce jsme se občerstvili v restauraci s pivovarem Na Rychtě pivem nebo čajem, protože počasí bylo špatné a bylo velmi zima. Potom jsme měli krátkou prohlídku v Muzeu města Ústí nad Labem. Byla představena historie muzea, včetně Císařského sálu císaře Františka Josefa I. Kromě toho jsme navštívili výstavu o vyhnání sudetských Němců z Československa s mnoha osobními příběhy.

Pak jsme měli zase přednášky. Následovala přednáška o svobodě versus normě v mluvě řečových profesionálů od doktorky Kuldanové. Paní Gejgušová měla zase přednášku k tématu „Historická tematika v současné literární tvorbě pro mladé čtenáře“.

Po krátké večeři jsme šli do Činoherního studia, ve kterém jsme zhlédli hru *Kráska z Leenane* od autora irského původu Martina McDonagha. Bylo to drama s černým humorem a z některých scén běhal mráz po zádech. Hlavní postavou byla čtyřicetiletá Maureen, která ještě bydlí u své matky Mag Maureen, je neprovdaná, promarnila své šance a nyní se cítí, že žije v zapadákově. Matka ji citově vydírá a těžší z její psychické lability. Obě jsou na sobě navzájem závislé a podléhají svým slabostem. Jednoho dne přichází životní šance, bývalý spolužák Pat jí pošle dopis, ve kterém píše, že má jet do Ameriky a žít s ním. Matka Maureen

se natolik bojí o ztrátu své nedobrovolné ošetřovatelky, že zničí její jediné štěstí, za což Mag zaplatí životem.

Ve středu jsme jeli na prohlídku skanzenu v Zubrnici. Skanzen je specializovaná národopisná muzejní expozice, nacházející se pod širým nebem. V Zubrnici je nejmladší skanzen v Čechách, jeho základem je stará historická vesnice. Veřejnosti je zpřístupněn komplex roubené zemědělské usedlosti s interiérovými a exteriérovými expozicemi včetně unikátní teplovzdušné sušárny na ovoce. Dále expozice vesnické školy, starého obchodu a kostel s pravidelnými výstavami.

Po obědě v restauraci Racek ve městě Ústěch jsme jeli dále na zámek Ploskovice. Zámek Ploskovice se nachází ve stejnojmenné obci v okrese Litoměřice a byl vystavěn v první čtvrtině 18. století. Od roku 1805 zámek sloužil jako letní a výletní sídlo panujícího habsburského rodu. Zámek Ploskovice vlastní drahocenný nábytek, obrazy a porcelán, včetně expozice pohárů a skleniček. Na zahradě jsou kašny a umělá grotta. Mimoto jsme viděli hodně pávů.

Po návštěvě zámku jsme jeli do Litoměřic. Litoměřice leží na soutoku řeky Labe a Ohře. Historické centrum města tvoří Mírové náměstí s architektonicky cennými pestrobarevnými stavbami. Nejstarší domy jsou gotické, další pocházejí z období renesance a baroka. Z Litoměřic pocházel romantický básník Karel Hynek Mácha, proto se tam nachází kamenné divadlo Karla Hynka Máchy.

Během zpáteční jízdy mluvil doktor Hasil o tradici výuky češtiny pro cizince. Večer jsme dívali na film *Žert* v aule Pedagogické fakulty. *Žert* je český film natočený v roce 1968 režisérem Jaromilem Jirešem podle stejnojmenného románu Milana Kundery. Hlavní postavou je Ludvík Jahn, student a horlivý komunist, který byl kvůli žertovné pohlednici, poslané spolužačce Markétě na socialistické školení, vyhozen z vysoké školy i ze strany. Ludvík se chce po deseti letech pomstít bývalému spolužákovi Zemánkovi a svede Zemánkovu ženu Helenu. Zjistí ale, že Zemánkovi spolu již stejně nežijí.

Ve čtvrtek ráno jsme jeli s profesory vlakem do Prahy. Tam byla plánována procházka po stopách Tomáše Garrigua Masaryka a pak návštěva výstavy *Magičtí Lucemburkové* v Karolinu. Ale studenti vídeňské univerzity se již nechtěli zúčastnit, protože jsme měli opravdu nabitý program a potřebovali jsme pauzu. Proto jsme navštívili velikonocní trh na Václavském náměstí. Pak jsme šli na Staroměstské náměstí a dívali se na orloj. Večer jsme jeli zpátky do Vídně.

Mohu říct, že výlet byl velmi rozmanitý, poučný, ale také únavný. Těšíme se na příští rok.

Julia Rammerstorfer a Alexander van Kelegom

Projekt podpořila **AKTION Česká republika – Rakousko**, které děkujeme.

Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR ve dnech 20. a 21. října 2017

Prezident ČR vyhlásil svým rozhodnutím ze dne 19. dubna 2017, publikovaným pod č. 135 ve Sbírce zákonů, volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a stanovil dny jejich konání na pátek 20. října 2017 a sobotu 21. října 2017. V Rakousku mohou občané ČR volit pouze na Velvyslanectví ČR ve Vídni, Penzinger StraÙe 11-13, a to v pátek 20. října 2017 od 14 do 22 hodin a v sobotu 21. října 2017 od 8 do 14 hodin. Korespondenční hlasování ani hlasování v zastoupení české zákony neumožňují.

Na základě ustanovení § 27 zákona o volbách do Parlamentu Státní volební komise dne 5. května 2017 určila Iosem Středočeský kraj jako kraj, kterému budou podřazeny všechny zvláštní volební okrsky v zahraničí. Z předchozího vyplývá, že všichni voliči, kteří budou volit v zahraničí na zastupitelských úřadech, budou volit kandidáty ze Středočeského volebního kraje.

V případě, že se občan České republiky bude zdržovat v době voleb do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky v roce 2017 v Rakousku, má právo volit na zastupitelském úřadě ČR ve Vídni při splnění dále uvedených podmínek.

Při dlouhodobém pobytu v zahraničí umožňuje § 6 odst. 5 zákona č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o volbách do Parlamentu“), zapsání do zvláštního seznamu voličů vedeného zastupitelským úřadem nebo konzulárním úřadem České republiky, s výjimkou konzulárních úřadů vedených honorárními konzulárními úředníky (dále jen „zastupitelský úřad“) v místě pobytu. Na základě ustanovení § 6 odst. 5 zákona o volbách do Parlamentu vedou zvláštní seznam voličů zastupitelské úřady pro voliče, který má bydliště mimo území České republiky, a to na základě jeho písemné žádosti o zápis, doložené originálem, popřípadě ověřenou kopií dokladů potvrzujících totožnost žadatele, jeho státní občanství České republiky a bydliště v územním obvodu zastupitelského úřadu, kde má být zapsán do zvláštního seznamu.

Pro účely zápisu do zvláštního seznamu voličů prokazuje volič svou totožnost platným občanským průkazem nebo platným cestovním dokladem, popř. jiným platným úředním dokladem, a to i cizozemským, opatřeným fotografií držitele a obsahujícím jeho základní osobní údaje (jméno, popř. jména, příjmení, datum narození).

Státní občanství ČR volič pro účely zápisu do zvláštního seznamu voličů prokáže platným cestovním, diplomatickým nebo služebním pasem ČR anebo platným cestovním průkazem nebo platným občanským průkazem ČR, popř. osvědčením o státním občanství ČR nebo listinou o nabytí nebo udělení státního občanství ČR.

Za doklad potvrzující bydliště v územním obvodu, resp. ve zvláštním volebním okrsku zastupitelského úřadu by měl sloužit zásadně úřední doklad vydaný orgánem státu působnosti příslušným k evidenci obyvatel, popř. k vydávání povolení k pobytu, osvědčující bydliště občana alespoň v rozsahu zapisovaném do zvláštního seznamu voličů (např. potvrzení přihlašovacího úřadu – Meldezettel, Meldebescheinigung).

Pro zápis do zvláštního seznamu voličů lze akceptovat originály i úředně ověřené kopie (pokud je zákon připouští pořádit) shora uvedených dokladů potvrzujících totožnost, státní občanství ČR a bydliště v územním obvodu, resp. ve zvláštním volebním okrsku zastupitelského úřadu.

Žádost o zápis do zvláštního seznamu voličů musí být doručena nebo předána zastupitelskému úřadu nejpozději 40 dnů přede dnem voleb, tj. do 10. září 2017. Pro žádost o zápis do zvláštního seznamu voličů vedeného zastupitelským úřadem není žádný předepsaný formulář, lze však použít formulář „Žádost o zápis“ umístěný na webových stránkách Velvyslanectví ČR v Rakousku www.mzv.cz/vienna v oddíle „Víza a konzulární informace“, kapitola „Volby“, rubrika „Informace o zápisu do zvláštního seznamu voličů“. V případě, že bude volič zapsán ve zvláštním seznamu voličů vedeném zastupitelským úřadem v zahraničí v místě svého pobytu, bude moci uplatnit své volební právo při volbách do Poslanecké sněmovny ve volební místnosti zřízené u tohoto zastupitelského úřadu.

Pokud se volič nebude vyskytovat v době voleb do Poslanecké sněmovny v územním obvodu tohoto zastupitelského úřadu, může mu tento úřad vydat na základě jeho žádosti podle ustanovení § 6a zákona o volbách do Parlamentu voličský průkaz, na který je potom oprávněn hlasovat v jakémkoliv zvláštním volebním okrsku v zahraničí a samozřejmě v jakémkoliv volebním okrsku na území České republiky. Na základě ustanovení § 6a odst. 2 zákona o volbách do Parlamentu může volič již ode dne vyhlášení voleb požádat o vydání voličského průkazu u příslušného zastupitelského úřadu, kde je zapsán ve zvláštním seznamu voličů, a to osobně do okamžiku uzavření zvláštního seznamu voličů, tj. 18. října 2017 do 16:00 hodin, nebo podáním doručeným nejpozději 7 dnů přede dnem voleb, tj. do 13. října 2017; toto podání musí být v listinné podobě opatřené úředně ověřeným podpisem voliče, nebo v elektronické podobě zasláné prostřednictvím datové schránky (lze použít formulář „Žádost o vystavení voličského průkazu“, umístěný na webových stránkách Velvyslanectví ČR v Rakousku www.mzv.cz/vienna v oddíle „Víza a konzulární informace“, kapitola „Volby“, rubrika „Informace o zápisu do zvláštního seznamu voličů“). Zastupitelský úřad předá voličský průkaz nejdříve 15 dnů přede dnem voleb, tj. 5. října 2017, osobně voliči, nebo osobě, která se prokáže plnou mocí s ověřeným podpisem voliče žádajícího o vydání voličského průkazu, anebo jej voliči zašle.

V případě zápisu do zvláštního seznamu voličů vedeného zastupitelským úřadem v zahraničí bude zapsán volič automaticky vyškrtnut ze stálého seznamu voličů vedeného obecním úřadem v ČR, v jehož územním obvodu má místo trvalého pobytu. Pokud by tento volič potom v budoucnu chtěl volit na území České republiky, např. při volbě prezidenta republiky, která se bude konat v lednu 2018, bude nutné žádat zastupitelský úřad o vyškrtnutí ze zvláštního seznamu voličů. Tento zastupitelský úřad voliči vydá o vyškrtnutí ze zvláštního seznamu voličů potvrzení a toto potvrzení je nutné odevzdat přede dnem voleb obecnímu úřadu, v jehož územním obvodu má volič místo trvalého pobytu, nebo v den voleb okrskové volební komisi, v jejímž obvodu má místo trvalého pobytu.

V případě krátkodobého pobytu v zahraničí je vhodnější volit při volbách do Poslanecké sněmovny v zahrani-

čí na zastupitelském úřadě na voličský průkaz, který voliči vydá na základě ustanovení § 6a zákona o volbách do Parlamentu obecní úřad v místě jeho trvalého pobytu v ČR, v jehož stálém seznamu voličů je zapsán. Na základě ustanovení § 6a odst. 2 zákona o volbách do Parlamentu může volič již ode dne vyhlášení voleb, tj. od 2. května 2017, požádat o vydání voličského průkazu u obecního úřadu v ČR, kde je zapsán ve stálém seznamu voličů, tj. v místě svého trvalého pobytu, a to osobně do okamžiku uzavření zvláštního seznamu, tj. 18. října 2017 do 16:00 hodin, nebo podáním doručeným nejpozději 7 dnů přede dnem voleb, tj. do 13. října 2017; toto podání musí být v listinné podobě opatřené úředně ověřeným podpisem voliče nebo v elektronické podobě zaslané prostřednictvím datové schránky; obecní úřad voličský průkaz nejdříve 15 dnů přede dnem voleb, tj. 5. října 2017, předá osobně voliči, nebo osobě, která se prokáže plnou mocí s ověřeným podpisem voliče žádajícího o vydání voličského průkazu, anebo jej voliči zašle, a to i do zahraničí; voličský průkaz lze zaslat na základě žádosti voliče i na adresu zastupitelského úřadu, kde se volič rozhodl hlasovat.

Volichský průkaz vydává jak obecní úřad, tak i zastupitelský úřad, záleží jen na tom, u jakého úřadu je volič zapsán v seznamu voličů. S voličským průkazem lze při volbách do Poslanecké sněmovny hlasovat v jakémkoliv volebním okrsku na území České republiky nebo jakémkoliv zvláštním volebním okrsku v zahraničí.

Informace o způsobu hlasování na zastupitelských a konzulárních úřadech České republiky v zahraničí ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konaných v roce 2017

Prokázání totožnosti a státního občanství

Volich po příchodu do volební místnosti prokáže zvláštní okrskové volební komisi svou totožnost a státní občanství České republiky platným občanským průkazem nebo platným cestovním, diplomatickým nebo služebním pasem České republiky anebo platným cestovním průkazem. Voliči, který tak neučiní, nebude hlasování umožněno. Je tedy nezbytné, aby volič měl u sebe potřebné doklady. Volič, který se dostavil do volební místnosti s voličským průkazem, je povinen tento průkaz odevzdat zvláštní okrskové volební komisi; ta jej přiloží k výpisu ze zvláštního seznamu voličů. Voličský průkaz opravňuje k zápisu do výpisu ze zvláštního seznamu voličů ve dnech voleb v jakémkoli volebním okrsku na území České republiky, popřípadě zvláštním volebním okrsku vytvořeném při zastupitelském nebo konzulárním úřadě České republiky v zahraničí. Po záznamu ve výpisu ze zvláštního seznamu voličů obdrží volič od zvláštní okrskové volební komise prázdnou úřední obálku opatřenou úředním razítkem příslušného zastupitelského nebo konzulárního úřadu a hlasovací lístky.

Hlasovací lístky

Hlasovací lístek se tiskne samostatně pro každou politickou stranu, politické hnutí a koalici. Na každém hlasovacím lístku je uvedeno číslo určené losem. Hlasovací lístky těchto politických stran, politických hnutí a koalic musí být ve všech volebních krajích označeny stejným vylosovaným číslem. Pokud některá politická strana, politické hnutí nebo

koalice nepodaly kandidátní listinu ve všech volebních krajích, zůstane v daném volebním kraji toto číslo neobsazeno. Vzhledem k tomu nemusí hlasovací lístky, které volič obdržel, tvořit úplnou nepřerušovanou číselnou řadu a sada hlasovacích lístků tak nemusí obsahovat všechna čísla.

Na hlasovacím lístku těch politických stran, politických hnutí a koalic, u kterých bylo při registraci rozhodnuto o škrtnutí kandidáta, zůstává pořadové číslo na hlasovacím lístku, původně určené pro tohoto kandidáta, neobsazené. Hlasovací lístky pro Středočeský volební kraj jsou opatřeny otiskem razítka Krajského úřadu Středočeského kraje.

Volich, který hlasuje ve zvláštním volebním okrsku, resp. na zastupitelském úřadu ČR, obdrží hlasovací lístky ve volební místnosti.

Úprava hlasovacího lístku

Po obdržení úřední obálky a hlasovacích lístků vstoupí volič do prostoru určeného k úpravě hlasovacích lístků. V případě, že se volič neodebere do tohoto prostoru, nebude mu hlasování umožněno. V prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků volič vloží do úřední obálky jeden hlasovací lístek té politické strany, politického hnutí či koalice, pro niž se rozhodl hlasovat. Tím volič dává hlas ve prospěch vybrané politické strany, politického hnutí nebo koalice. Zároveň může volič na hlasovacím lístku vybrané politické strany, politického hnutí nebo koalice zakroužkováním pořadového čísla maximálně u čtyř kandidátů uvedených na témže hlasovacím lístku vyznačit, kterému z kandidátů dává přednost. Jiné písemné úpravy hlasovacího lístku nemají na posuzování hlasovacího lístku vliv.

Ve prospěch politické strany, politického hnutí nebo koalice se počítají i takové hlasovací lístky, na nichž jsou jména kandidátů škrtnuta, změněna nebo dopsána. K takovým úpravám se nepřihlíží. Pokud volič dal na hlasovacím lístku přednostní hlas více než čtyřem kandidátům, počítá se takový hlasovací lístek ve prospěch politické strany, politického hnutí nebo koalice, k přednostním hlasům se však nepřihlíží.

Neplatné jsou hlasovací lístky, které nejsou na předepsaném tiskopise, hlasovací lístky, které jsou přetržené, a hlasovací lístky, které nejsou vloženy do úřední obálky. Poškození nebo přeložení hlasovacího lístku nemá vliv na jeho platnost, pokud jsou z něho patrné potřebné údaje. Hlas voliče je neplatný, je-li v úřední obálce několik hlasovacích lístků.

Způsob hlasování

Po opuštění prostoru určeného pro úpravu hlasovacích lístků vloží volič úřední obálku s hlasovacím lístkem před zvláštní okrskovou volební komisi do volební schránky. Každý volič hlasuje osobně, zastoupení není přípustné. S voličem, který nemůže sám upravit hlasovací lístek pro tělesnou vadu anebo nemůže číst nebo psát, může být v prostoru určeném pro úpravu hlasovacích lístků přítomen jiný volič, nikoliv však člen zvláštní okrskové volební komise, a hlasovací lístek za něho upravit, vložit do úřední obálky, popř. i úřední obálku vložit do volební schránky.

Mimo území České republiky nelze hlasovat do přenosné volební schránky.

Přípravy 3. ročníku vědomostní soutěže TschechischQuiz 2017/2018 jdou do finále!

Učíš se česky? Máš chuť poznat Českou republiku? Tak to jsi na správné adrese. Pro všechny, kteří se v rakouských školách učí česky, připravuje ZÚ již třetí ročník vědomostní soutěže TschechischQuiz!!! Díky podpoře Jihomoravského a Jihočeského kraje je hlavní cenou opět čtyřdenní zájezd vítězného týmu do České republiky, hodnotné ceny čekají i další soutěžící.

Partnerské školy – základní škola v Kunštátě a gymnázium Česká v Českých Budějovicích – již dokončily přípravu kvízu, soutěž bude vyhlášena na konci letních prázdnin. Chceš-li se zúčastnit, informuj se u svého učitele/učitelky češtiny nebo sleduj ZÚ webové stránky.

Stejně jako v předchozích letech budou informace o soutěži rozepisovány ve spolupráci s Dolnorakouskou zemskou školskou radou a Vídeňskou městskou školskou radou. Soutěží se ve dvou věkových kategoriích, nově budou prostřednictvím Hornorakouské školské rady k soutěži vyžvány i školy této spolkové země.

Více informací o soutěži, hlavních cenách a další podrobnosti najdete na webových stránkách Českého velvyslanectví v Rakousku:

http://www.mzv.cz/vienna/cz/rakousko/soutez_tschechischquiz/x3_rocnik_skolni_rok_2017_2018/die_vorbereitungen_fur_den_3.html

ZÚ

Bývalý rakouský spolkový prezident Heinz Fischer a český ministr zahraničních věcí Lubomír Zaorálek podepsali 20. července 2017 ve Vídni finanční dohodu týkající se podpory činnosti Institutu humanitních věd (IWM)

Spolkový ministr pro vědu, výzkum a ekonomiku Harald Mahrer a ministr zahraničních věcí České republiky Lubomír Zaorálek dojednali v Memorandu o porozumění úzkou spolupráci obou zemí v oblasti vědy. Memorandum vychází z dlouhodobé spolupráce obou zemí v tomto odvětví a mělo by vyjádřit význam vědy pro ekonomický a sociální rozvoj i pro soudržnost v Evropě. Tato dohoda by měla posílit roli Institutu humanitních věd jako centra v oblasti výměny znalostí v humanitních a sociálních vědách ve střední Evropě.

Ministr zahraničí Lubomír Zaorálek a bývalý rakouský spolkový prezident Heinz Fischer, předseda Institutu pro humanitní vědy – člen dozorčí rady, 20. 7. 2017 podepsali uvedenou smlouvu. Dle této dohody podpoří Ministerstvo zahraničních věcí ČR v letech 2018-2020 výzkum institutu ve výši 5 milionů českých korun ročně (cca 200 tisíc EUR). S finančním příspěvkem jsou také spojena stipendia pro české vědce a vědkyně – mj. i program pro podporu mladých vědeckých pracovníků – s cílem zintenzivnit bilaterální vědeckou a intelektuální výměnu a posílit vzájemné propojení vědeckých disciplín. Podobnou dohodu s institutem má již několik let i Polská republika. Tyto spolupráce jsou vyjádřením mezinárodního uspořádání Institutu humanitních věd a jeho tradičních úzkých vazeb na země střední a východní Evropy.

V dohodě jsou zakotvena:

- stipendia pro podporu mobility vědců a vědkyň
- výzkumné projekty
- konference, symposia, vědecké semináře a další projekty
- publikování.

Institut pro humanitní vědy je odpovědný za provedení a provádění dohody. Dohoda platí prozatím do roku 2020.

Institut pro humanitní vědy je nezávislý Institute for Advanced Study v oblasti humanitních a sociálních věd. Od svého založení v roce 1982 podporuje intelektuální výměnu mezi Východem a Západem, mezi akademickým světem a společností, jakož i mezi množstvím disciplín a myšlenkových proudů. Institut upozorňuje na nová společensky relevantní a často kontroverzní témata, a tím přispívá k veřejné debatě. Vědecké plány institutu jsou proto úzce spojené s výzvami, kterým musí politika a společnost dnes čelit. Od vzniku institutu zde působilo více než 1 000 vědců a vědkyň z celého světa, značnou část tvořili vědeckí pracovníci z Česka. Česká republika tak patří k zemím, které se nejvíce účastní na výzkumných programech institutu.

Kontakt pro další dotazy:

Institut für die Wissenschaften vom Menschen
Spittelauer Lände 3, 1090 Wien
Public Relations: Mag. Anita Dick
Tel.: +43 1 313 58-217
mailto: dick@iwm.at
www.iwm.at

ZÚ

Společnost Tatra Trucks letos oslavila 120. výročí od zahájení výroby automobilů v Kopřivnici

U příležitosti oslav tohoto jubilea byla společnost Tatra Trucks hlavním partnerem Tatra Veteran Rallye 2017, která byla uspořádána spolu s Tatra Veteran Car Clubem Kopřivnice, Regionálním muzeem Kopřivnice a Velvyslanectvím ČR v Rakousku.

Oficiální zahájení rallye se konalo ve Vídni, kde byly ve Vojenském muzeu představeny posádky a přivítání účastníci celé akce. V rámci doprovodného programu byly představeny jak historické osobní automobily včetně NW Präsident, prvního automobilu vyrobeného v Kopřivnici, tak i nákladní vozidla stávající firmy Tatra.

Po krátkém doprovodném programu, občerstvení posádek a tiskové konferenci odstartovalo téměř 100 veteránů svou cestu přes Brno až do Kopřivnice, kde na polygonu svou jízdu dovršily.

Rallye odstartoval rakouský spolkový místopředseda vlády a ministr spravedlnosti Wolfgang Brandstetter, který je sám velkým fanouškem této značky a majitelem veterána Tatra 603. Samotné rallye předcházela recepce a prezentace firmy Tatra Trucks a. s. v prostorách velvyslanectví, kterou Wolfgang Brandstetter rovněž poctil svou přítomností. Dalším vzácným hostem byl vnuk rakouského automobilového konstruktéra Hanse Ledwinky, který pracoval pro firmu Tatra, byl tvůrce takzvané Koncepce Tatra a podílel se na stavbě prvního „sériově“ vyrobeného benzínového automobilu na území Rakouska-Uherska – automobilu NW Präsident.

ZÚ

Dne 21. 6. 2017 proběhl v prostorách českého velvyslanectví ve Vídni veřejný seminář jako společná akce Kontaktní ambasády NATO a Rakouské vojenské akademie (LVAk)

Po úvodním slově náměstka ministra zahraničí ČR Ivo Šrámka a velitele Rakouské vojenské akademie LtGen Ericha Csitkovitse vystoupili zástupci Mezinárodního sekretariátu NATO, rakouských i českých ministerstev a think-tanků. Diskutovány byly výstupy bruselské mimořádné schůzky jako rovnoměrnější sdílení břemene obranných výdajů a závazek ke kolektivní obraně či posílení role NATO v boji proti terorismu. V této souvislosti se účastníci též zabývali současným stavem transatlantických vztahů, zejména v kontextu sdílení břemene obranných výdajů, a dále pak politikou odstrašení a dialogu ve vztahu k Rusku nebo problematikou jižních hrozeb. Velkého uznání se dostalo roli Rakouska jako aktivního partnera a přispěvatele bezpečnosti, což potvrzují rakouské příspěvky do aliančních operací, zejména KFOR v Kosovu, kde je Rakousko největším nealiančním přispěvatelem. Byla též vyjádřena naděje, že se brzy podaří překonat bilaterální problémy s jedním členem Aliance, který brzdí společné partnerské aktivity NATO – Rakousko. Účastníci ocenili aktivní přístup České republiky při výkonu funkce Kontaktní ambasády NATO v Rakousku a velmi dobrou úroveň i hloubku česko-rakouské spolupráce, a to nejen v rámci partnerství NATO – Rakousko.

ZÚ

Jaké barvy jsou na české vlajce? Jak se jmenuje nejznámější česká pohádková figurka? Které světově známé slovo bylo vytvořeno českým spisovatelem?

Na tyto a podobné otázky odpovídali rakouští školáci v křížovce, připravené pro workshop v rámci dětského dne Evropské unie. Ten zorganizovala 13. června Hospodářská komora Dolního Rakouska v St. Pöltenu, v dopoledním programu měly dolnorakouské školní třídy možnost navštívit stánky členských zemí EU a zúčastnit se nabízených workshopů. Česká republika nabídla dokonce dva workshopy – v jednom z nich se účastníci seznámili se soutěží TschechischQuiz, vedle výše zmíněné křížovky vytvářely i plakáty pro Českou republiku. Druhý workshop na téma české památky probíhal v režii agentury CzechTourism, která připravila i stánek České republiky na této akci.

ZÚ

Zahraníční nakladatelé mohou dostat více peněz na české překlady

Stát chce motivovat zahraniční nakladatele k většímu zájmu o českou literaturu. Vyšší finanční podporou, kterou mohou dostat na přeloženou českou knihu, myslí především na knižní veletrh v Lipsku v roce 2019. Tam bude Česká republika hlavním hostem. Ministerstvo kultury (MK) upravilo svůj dotační program, a zatímco dosud hradilo zhruba čtvrtinu celkových nákladů na vydání knihy, nově může poskytnout až 70 procent. Uvedlo to MK na svém webu. Za dvě desítky let dostalo podporu od státu

760 překladů českých knih. Dosud mohli nakladatelé ministerstvo žádat jen o peníze na překlad. Nově mohou žádat i o peníze na grafickou úpravu a tisk publikace, náklady spojené s úhradou autorskoprávních poplatků a propagační knihy.

Ustavující zasedání Meziresortní komise pro Čechy žijící v zahraničí

Na Ministerstvu zahraničních věcí ČR se 19. 6. 2017 pod vedením náměstkyně pro řízení sekce Úřad ministerstva JUDr. Ivany Červenkové konalo ustavující zasedání Meziresortní komise pro Čechy žijící v zahraničí.

Komise bude koordinačním a poradním orgánem ministra zahraničních věcí ke krajanské problematice a jejím cílem bude prohloubit vzájemnou informovanost a spolupráci orgánů státní správy v krajanské problematice a vytvoření společné databáze informací pro Čechy žijící v zahraničí. Jednání se zúčastnili nominovaní zástupci ministerstva zahraničních věcí, školství, mládeže a tělovýchovy, vnitra, zdravotnictví, práce a sociálních věcí, kultury, spravedlnosti a průmyslu a obchodu.

Na ustavujícím zasedání Komise projednala návrhy statutu a jednacího řádu. Se zástupci jednotlivých resortů se pak řešila krajanská agenda spadající do jejich působnosti, aby se dosáhlo její revize a aktualizace a vytvořila se tak společná databáze informací pro Čechy žijící v zahraničí.

Během jednání vystoupil mj. iniciátor Meziresortní komise, předseda Stálé komise pro krajany žijící v zahraničí Senátu Parlamentu ČR Dr. Tomáš Grulich, dále zvláštní zmocněnec pro krajanské záležitosti MZV ČR Ing. Jaroslav Kantůrek, který bude pověřen funkcí předsedy Komise. Pracoviště zvláštního zmocněnce pro krajanské záležitosti, rozšířené o z českého velvyslanectví ve Vídni z politického oddělení do Prahy přicházející Mag. Janou Půlpán Khekovou, bude koordinovat komunikaci se zúčastněnými subjekty a plnění dohodnutých úkolů.

P. S. Přejeme paní Mag. Janě Půlpán Khekové do její nové funkce mnoho elánu a vydrže!

V platnost vstoupil protikuřácký zákon

Platí absolutní zákaz kouření ve vnitřních prostorách restaurací, divadel či kin a dalších veřejných prostorách. V platnost vstupuje takzvaný protikuřácký zákon. Kromě kouření ale upravuje například i předpisy pro prodej alkoholu. Norma zavádí i zákaz užívání elektronických cigaret v nemocnicích, školách či nákupních centrech. Tyto cigarety budou povoleny naopak v kavárnách, barech i restauracích. Výjimku ze zákazu kouření budou mít i vodní dýmky.

Provozovatelům restaurací a dalších veřejných prostor, kterých se týká protikuřácký zákon, se začnou podle ministerstva zdravotnictví pokuty za jeho porušení udělovat až na konci srpna. Pokuty pro fyzické osoby (až 5 000 korun), které poruší zákaz kouření, již platí. Restaurační předzahrádky, pokud na nich má být kouření povoleno, budou muset být podle ministra zdravotnictví Miloslava Ludvíka (ČSSD) označeny jako prostor pro kouření. Rozhodující pro případné postihy zákazu kouření podle něj bude, jestli mají pevnou konstrukci. Pod pergolou nebo slunečníkem bude povoleno. Zákaz bude opět platit na zastávkách MHD. Nyní je kouření zakázáno jen pod přístřešky, nově

se bude týkat také prostoru širokého pět metrů a dlouhého 30 metrů před označником zastávky a pět metrů za ním ve směru jízdy. Zakázané bude také kouření na venkovních dětských hřištích.

ÚS: Cizinci mají v Česku po havárii vozidla nárok na plné odškodnění

Cizinci mají po autohavárii v Česku nárok na úhradu škody s ohledem na cenové poměry v jejich domovské zemi. Rozhodl o tom Ústavní soud. Jeho rozhodnutí je v rozporu s odlišným názorem Nejvyššího soudu. Podle ÚS si cizinec auto nejspíš koupil ve své domovské zemi a tam si také pořídí nový vůz.

Již lze volat v rámci EU za domácí ceny

Zákazníci evropských operátorů mohou, včetně těch z Česka, volat v jiných zemích Evropské unie za stejné ceny jako doma. EU zrušila příplatky za roaming. Čeští operátoři T-Mobile a Vodafone, také O2 nabízejí volání z jiných evropských zemí již za domácí ceny. Operátorům nejsou povolena omezení hlasových volání a textových zpráv, u dat má operátor poskytnout dostatečně velký objem v závislosti na ceně balíčku mobilních služeb. Nová pravidla předpokládají „přiměřené používání roamingových služeb“, tedy v zásadě to, že zákazník svůj mobil používá více v domovské zemi než v zahraničí. Pravidla platí ve všech zemích EU. Ve státech Evropského hospodářského prostoru, tedy v Lichtenštejnsku, na Islandu a v Norsku, bude roaming za domácích podmínek zaveden o něco později.

Seniorům a dětem se zřejmě sníží limity pro doplatky za léky

Důchodci a děti budou mít zřejmě nižší limity pro doplatky za léky. Roční hranice pro děti do 18 let a seniory od 65 let by se měla snížit z 2 500 na 1 000 korun, u důchodců nad 70 let věku na 500 korun. Předpokládá to novela o veřejném zdravotním pojištění, kterou schválila Sněmovna. Při překročení limitu vracejí zdravotní pojišťovny pacientům peníze, které za léky zaplatili navíc. Předloha, která nyní zamíří k posouzení do Senátu, bude mít peněžité dopady zhruba 440 milionů korun ročně. Ministerstvo zdravotnictví při přípravě úhradové vyhlášky s těmito náklady počítá. Pokud bude novela přijata, bude účinná od ledna.

Zdravotním sestřám bude nově stačit pět let vzdělávání

Zdravotním sestřám bude nově stačit střední zdravotní škola a jeden rok vyššího odborného vzdělání, dosud musely mít vysokou školu. Novela zákona o vzdělávání nelékařských pracovníků, která vstupuje v platnost, zavádí také odbornost terapeuta tradiční čínské medicíny a aplikované behaviorální analýzy, která pomáhá lidem s autismem. Nastupující zdravotničtí záchranáři budou muset absolvovat praxi v nemocnicích. Změna ve vzdělávání sester nastane od září. Bude se týkat zájemců o profesi, kteří zahájí studium, i těch, kteří už studují. Model zvaný 4+1 má nahradit dosavadní systém, kdy sestra musí po střední škole projít ještě tříletým bakalářským studiem.

Národní muzeum se zapojí do záchrany památek v Sýrii

Národní muzeum v Praze se zapojí do záchrany a restaurování archeologických a historických artefaktů v Sýrii. Válka v této zemi přináší vedle utrpení lidí i ničení vzácných památek, které patří mezi poklady světové historie. Deklaraci o spolupráci v Praze podepsali generální ředitel Národního muzea Michal Lukeš a generální ředitel Památek a muzeí Syrské arabské republiky Mamún Abdal Karím. Pomoc je součástí rozvojové a humanitární asistence v Sýrii, kterou česká vláda loni schválila. Zahrnuje několik oblastí – od humanitární pomoci přes dodávky zdravotnického materiálu až po záchranu památek UNESCO a světového kulturního dědictví.

Halík převzal cenu za dialog a vyzval k odporu vůči populismu

Český teolog a filozof Tomáš Halík převzal cenu Uměním k Bohu (Per artem ad Deum), kterou každoročně udílí Papežská rada pro kulturu za podporu dialogu mezi kulturami. ČTK o tom informovala Ilona Trnková, ředitelka České křesťanské akademie. Držitel prestižní Templetonovy ceny Tomáš Halík dostal ocenění od papežské rady za „svědectví opravdové víry, za svou účast na životě společnosti a veřejná stanoviska proti rasové diskriminaci“. V přednášce s názvem Rozeznávat znamení doby Halík podle Trnkové vyzval představitele církve, aby nepodporovali autoritativní, populistické a nacionalistické režimy v postkomunistickém světě, které omezují demokratické svobody.

Cenu Papežské rady pro kulturu v minulosti obdrželi například režisér Krzysztof Zanussi či skladatel Krzysztof Penderecki a Arvo Pärt. Tentokrát byli spolu s českým knězem a myslitelem vyznamenání polský astronom a teolog Michael Heller a německá umělkyně Claudia Henzlerová. Ocenění Papežské rady pro kulturu, jíž se někdy říká vatikánské ministerstvo kultury, se tradičně uděluje během festivalu Sacroexpo v polském městě Kielce. Papežskou radu zřídil v roce 1982 papež Jan Pavel II. a jejím úkolem je zabývat se vztahy církve se světem kultury a vědy.

Zkoušky na zbrojní průkaz by měly být objektivnější

Zkoušky pro získání zbrojního průkazu by měly být objektivnější a kvalitnější. Vláda schválila nařízení, které zpřesňuje podmínky pro získání zkoušky odborné způsobilosti potřebné k získání zbrojního průkazu, informoval mluvčí kabinetu Martin Ayrer. Počet těchto zkoušek v posledních letech roste. Zároveň se zvyšuje počet stížností, které proti zkouškám mají žadatelé i policisté, kteří na zkoušky dohlížejí. V roce 2012 žadatelé o vydání zbrojního průkazu dělali 796 zkoušek odborné způsobilosti, loni jich bylo 1 703.

Chartista Hanzlík nemá nárok na náhradu škody kvůli akci Asanace

Signatář Charty 77 Petr Hanzlík nemá nárok na náhradu škody, která mu podle něj vznikla v souvislosti s akcí Asanace komunistické Státní bezpečnosti (StB). Hanzlíkovu žalobu na ministerstvo vnitra zamítl Obvodní soud pro

Prahu 7, podle rozsudku je nárok promlčený. Hanzlík se hodlá odvolat. Poukazoval na to, že ho StB donutila vystěhovat se s rodinou do Rakouska, čímž ho připravila jednak o dům, jednak o vyšší důchod plynoucí z jeho někdejšího výhodného zaměstnání výkupčího pro národní podnik Kara. Akce Asanace byl krycí název pro operaci StB, jejímž cílem bylo donutit psychickým i fyzickým nátlakem disidenty, aby sami podali žádost o vystěhování do ciziny. Vedle Hanzlíka byli k emigraci donuceni například duchovní Svatoopluk Karásek nebo herec Pavel Landovský.

Kontroly na Hradě zůstávají

Na bezpečnostní kontroly u vstupů na Pražský hrad bude vyčleněno více policistů. Kontroly budou pokračovat i nadále. Podle mluvčího prezidenta Jiřího Ovčáčka to doporučily bezpečnostní složky. Často kritizované kontroly byly na Hradě zavedeny před necelým rokem. Mluvčí Hradu dodal, že kvůli zrychlení kontrol rozhodl policejní prezident o zvýšení počtu policistů nasazených na kontrolní místa v době turistické sezóny. Ovčáček si od opatření slibuje, že turisté by neměli na vstup do Hradu čekat vůbec nebo jen krátce. Právě délka front turistů byl jeden z argumentů kritiků zavedených opatření. V některých dnech v minulých měsících zástupy čekajících turistů dosahovaly desítek metrů. Podle kritiků jsou kontroly nedůstojné a Pražský hrad neochrání. Zástupci Hradu to odmítají, poukazují na potřebu chránit návštěvníky. Kontroly, které zaviňují dlouhé čekací doby, odrazují k návštěvě obrazové galerie na Hradě (podle zaměstnanců se snížila návštěvnost) a i využití poštovního úřadu.

Projekt Jména mrtvým chce poznat oběti totalit v masových hrobech

Pomoci identifikovat oběti totalitních režimů v masových hrobech má projekt Jména mrtvým, který představila organizace Centrum pro dokumentaci totalitních režimů. Mohl by odhalit například ostatky aktérů atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. V první fázi chce projekt zajistit vytvoření seznamu zemřelých z období totalitních režimů, kteří byli uloženi v neoznačených hrobech a zajistit vzorky DNA od jejich příbuzných, řekl novinářům soudní znalec v oboru genetiky Daniel Vaněk. V dalších fázích projektu se plánuje archeologické ohledání pohřebišť, vyzvednutí ostatků, jejich antropologické ohledání a genetická identifikace. První fázi projektu jeho organizátoři financují z vlastních zdrojů. Hromadná pohřebišť se nacházejí v Praze, Brně, Ostravě a ve Valdicích. Největší je na hřbitově v Ďáblicích, kde je ve společných hrobech uloženo patrně 2 800 rakví. Jsou mezi nimi i ostatky parashutistů, kteří provedli útok na Heydricha, a podle historika Aleše Kýry také 137 popravených či zemřelých politických vězňů z poúnorového období.

Ministerstvo obrany spustilo portál připomínající padlé vojáky

Ministerstvo obrany spustilo internetový portál In memoriam, který je věnován památce českých vojáků, kteří padli v novodobých vojenských misích. Cílem projektu je zveřejnit životní osudy padlých vojáků a zvýšit povědomí veřejnosti o nich. Informoval o tom Petr Medek z tiskového

odboru ministerstva obrany. „Památku vojáků, kteří padli a zemřeli ve službě za vlast, je třeba si neustále připomínat. Přinesli nejvyšší oběť, abychom my ostatní mohli normálně a svobodně žít,“ uvedl ke spuštění internetových stránek ministr obrany Martin Stropnický (ANO). Virtuální památník, jak ministerstvo portál označuje, obsahuje životopisy sedmatřiceti válečných veteránů a jejich fotografie ze služby i civilního života. Lze na něm najít seznam absolvovaných vojenských misí, přehled vyznamenání i fotografie místa, kde jsou pohřbeni.

Cena za šíření dobrého jména ČR byla udělena 15 osobnostem

Cenu za šíření dobrého jména ČR v cizině Gratias agit 2017 udělovanou ministrem zahraničí Lubomírem Zaorálkem (ČSSD) byla udělena patnácti osobnostem. Mezi letošními Laureáty je například historik prof. Oliver Rathkolb z Rakouska který se dlouhodobě zabývá česko-rakouskými vztahy se zaměřením na soudobé dějiny. Již od poloviny devadesátých let 20. století systematicky spolupracuje s Univerzitou Karlovou, s Akademií věd ČR a s Národním filmovým archivem ČR. Vyučoval středoevropské a rakouské dějiny na UK. Prof. Rathkolb se zasloužil o to, že irutující témata dějin válečné a poválečné střední Evropy našla zvěcnění ve výzkumu a v publikační činnosti. Společně s českými historiky je iniciátorem výzkumu a autorem či spoluautorem řady publikací, které výrazně napomohly zlepšení vztahů mezi Českem a Rakouskem.

Křišťálový globus od akademického malíře Zdeňka Petra a diplom obdrželi:

- * Jiří Bělohávek in memoriam, Česko, dirigent;
- * Tomasz Dostatni OP, Polsko, katolický kněz a publicista;
- * Clara Janés Nadal, Španělsko, básnička, prozaička a překladatelka české poezie do španělštiny;
- * Miriam Kama, Izrael, předsedkyně Haifské pobočky Sdružení Čechoslováků žijících v Izraeli;
- * Doris Kumarová, Indie, propagátorka české kultury v Indii;
- * Jaroslav Kynčl, USA, významný krajan, vědec a mecenáš;
- * Paul Millar, Velká Británie, honorární konzul ČR v Edinburghu;
- * Ludmila Muchina, Ukrajina, předsedkyně České národní rady Ukrajiny a předsedkyně spolku Vyšehrad;
- * Damjan Prelovšek, Slovinsko, profesor dějin a umění, bývalý velvyslanec Slovinské republiky v České republice;
- * Oliver Rathkolb, Rakousko, historik;
- * Martina Sábliková, Česko, rychlobruslařka;
- * Jürgen Serke, Německo, literární publicista;
- * Georgina Steinsky, Kanada, významná krajanka, mecenáška;
- * Alena Wagnerová, Česko/Německo, česko-německá spisovatelka a publicistka;
- * Věra Yabéko Vitáčková, Kamerun, lékařka, honorární konzulka ČR v Douale.

Sobotka v Hirošimě uctil oběti jaderné bomby

Bohuslav Sobotka v Hirošimě uctil památku obětí americké jaderné bomby, která město na konci druhé světové

války srovnala se zemí. Český premiér položil věnec v Parku míru a prohlédl si muzeum s expozicí o průběhu války, o roli Hirošimy v této válce a o důsledcích výbuchu atomové bomby, včetně dobových fotografií. Zastavil se také u Památníku míru, což je torzo někdejšího Průmyslového paláce od českého architekta Jana Letzela, který jako jediná budova v okolí výbuchu bomby zůstal stát.

Premiéra Bohuslava Sobotku v Tokiu přijal japonský korunní princ Naruhito, který se zřejmě již brzy stane japonským panovníkem. Jeho otec, třiaosmdesátiletý císař Akihito, totiž loni v létě překvapivě oznámil, že by chtěl předat korunu svému nejstaršímu synovi kvůli vysokému věku a zhoršujícím se zdravotním stavům. Sobotka po setkání s princem řekl, že Naruhito je obdivovatelem české hudby, vzpomínal na svou návštěvu z poloviny osmdesátých let v tehdejší Československu a že se zajímal o to, k jakým změnám v ČR od té doby došlo.

Einsteigen und mit dem WESTshuttle günstig ab Wien Hauptbahnhof oder Meidling in den Westen reisen...

...und gleich die neuen Züge der WESTbahn testen! WESTshuttle bringt Sie von Wien Hauptbahnhof oder Meidling nach Wien Westbahnhof und mit nur einem kurzen Umstieg am Westbahnhof weiter Richtung Salzburg. Testen Sie bis 09. 12. 17 das neue Angebot der WESTbahn als Vorgeschmack auf die zusätzlichen Verbindungen, mit denen Sie ab 10. 12. 17 dann auch direkt ab Wien Hauptbahnhof und Meidling bis nach Salzburg fahren können.

Die WESTbahn Management GmbH ist ein Tochterunternehmen der 2008 gegründeten Rail Holding AG, das seit 11. Dezember 2011 als Eisenbahnverkehrsunternehmen einen Fernverkehr zwischen Wien und Salzburg auf der namensähnlichen Westbahn-Strecke betreibt.

www.westbahn.at

Festivals a koncerty v České republice

Festival Struny podzimu

Festival zavítá do Prahy od 20. října do 9. listopadu. Přiveze Hancocka, Galliana, Bang on a Can i hiphopové rebely Shabazz Palaces. Po roční přestávce přichází s řadou noviněk, ale zároveň s pokračujícím důrazem na „novátorskou tradici“ zosobněnou zakladatelem festivalu Markem Vrabcem, který se přesunul do pozice prezidenta festivalu. Festival nabídne stejně jako v předchozích letech vybraný mix jazzu, klasiky, tradice i experimentu. K osvědčenému základu však pořadatelé přidávají esence country, hip hopu, irského folku i moravského folklóru.

Program Struny podzimu 2017

Začátky koncertů hlavního programu ve 20:00

- 20. 10. Forum Karlín The Gloaming
- 22. 10. Divadlo Archa Shabazz Palaces
- 25. 10. Divadlo Archa Lambchop
- 27. 10. Divadlo Archa Gavin Bryars: Nothing Like The Sun
- 29. 10. Divadlo Archa Jason Moran: In My Mind: Monk at Town Hall, 1959
Encore (22:00): Jazzový jamsession
- 31. 10. Rudolfinum Richard Galliano & Baborák Ensemble
- 03. 11. La Fabrika Jiří Slavík & Marian Friedl & VUS Ondráš: Materština

- Encore (22:00): Folklórní jam
  - 05. 11. Anežský klášter Ralph Towner (17:00)
Ralph Towner (20:00)
  - 07. 11. Forum Karlín Julia Wolfe: Anthracite Fields
Bang on a Can All-Stars, Martinů Voices, sbormistr Lukáš Vasilek
Encore (22:00): Q&A with Julia Wolfe
  - 09. 11. Forum Karlín Herbie Hancock
Encore (22:00): Ondřej Pivec & Kennedy Administration
- Podrobné informace ke koncertům jsou k dispozici na: www.strunypodzimu.cz.

Podzimní operní gala Pocta Jarmile Novotné 2017 nabídne přední pěvce i nejpoblárnější role slavné divy

Zazní árie z oper *Don Giovanni*, *Figarova svatba*, *La traviata*, *Prodaná nevěsta* nebo *Růžový kavalír*. Adam Plachetka, Kateřina Kněžíková, Aleš Briscoin, Adriana Kohútová a Nina Tarandek přednesou repertoár kdysi zpívaný Jarmilou Novotnou, který ji vynesl na vrchol kariéry. Tuto hvězdnou sestavu doprovodí Symfonický orchestr Českého rozhlasu pod vedením Ondřeje Lenárda 25. září ve Dvořákově síni Rudolfiny, pouhé dva dny poté, kdy si připomeneme 110. výročí narození pěvkyně Jarmily Novotné. Galakonzert pořádá nezisková organizace Zámek Liteň, z. s., v rámci 6. ročníku Festivalu Jarmily Novotné 2017 ve spolupráci se Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu.

Vedle hudební složky bude program prokládán průvodním slovem moderátora Marka Ebena. Večer bude možné poslouchat v přímém přenosu na stanici Český rozhlas Vltava.

Jarmila Novotná

23. září uplyne 110 let od narození Jarmily Novotné – významné české pěvkyně, která byla hvězdou Metropolitní opery, ale také velkou vlastenkou, přestože od roku 1948 musela žít v emigraci. Už šestým rokem má Jarmila Novotná také svůj festival v Litni u Prahy, v areálu zámečku, který patřil českému šlechtickému rodu Daubků, za barona Jiřího Daubka se Jarmila Novotná provdala.

Jarmila Novotná se narodila v Praze v rodině krejčího. Rodina Novotných byla velice aktivní ve vinohradském Sokole. Roku 1923 pořádala Česká obec sokolská na Vyšehradě nezapomenutelné představení pod názvem *Nastolení Libušino* s Emou Destinovou. Jarmilin otec požádal Emu Destinovou, zda by si dceru poslechla. Destinová souhlasila. Ohodnotila ji jako talentovanou a souhlasila s tím, aby se stala její žačkou. Uměleckou dráhu zahájila v roce 1925 jako elévka Národního divadla, vystupovala i v kabaretech, hrála též v operetách, vystupovala v českých filmech. Hrála též v operních představeních, která byla občas pořádána ve Vinohradském divadle. Posléze odešla hrát do Milána. V roce 1929 vystupovala v Neapoli, v roce 1933 v Berlíně, v témže roce nastupuje angažmá do Vídně, kde působila až do roku 1938. Přesto často hostovala nejen doma v Československu, ale i v Paříži či v Londýně. V roce 1939 emigrovala i s rodinou do USA. Nahrávala též často na gramofonové desky.

Od roku 1935 až do roku 1956 vystupovala v newyorské Metropolitní opeře jako sólistka. V roce 1946 navštívila poválečné Československo, svou návštěvu zahájila

slavnostním koncertem v Národním divadle, do vlasti se pak vrátila ještě v roce 1947, kdy zde absolvovala koncertní turné. V roce 1947 také hrála v protiválečném americko-švýcarském ve Švýcarsku a Německu natáčeném filmu *Poznamenání* (režie Fred Zinneman). V roce 1958 s manželem Jiřím zakoupili dům ve Vídni, kde žili až do Jiřího smrti v roce 1981. Po smrti manžela Jiřího se Jarmila Novotná vrátila zpět do New Yorku k dceři. Zde se jí dostalo nejvyšších poct a poslední roky strávila obklopena řadou přátel. Veřejného uznání ve vlasti se dočkala až po roce 1989, teprve tehdy obdržela čestné občanství své rodné Prahy, čestné členství Státní opery Praha a řád T. G. Masaryka. Jarmila Novotná vystoupila v pražské televizi, rozhlasu, v Divadle hudby, absolvovala autogramiády a besedy, byla přijata i na půdě Akademie věd.

Její jméno nese planetka číslo 5897 objevená českým astronomem doktorem A. Mrkosem na hvězdárně v Kletci. Na sklonku života napsala vzpomínkovou knihu *Byla jsem šťastná*.

Jarmila Novotná zemřela 9. února 1994 v New Yorku, a je pochována v rodinné hrobce rodiny Daubkových v Litni.

Festival Dvořákova Praha

Festival Dvořákova Praha, který letos po desáté vzdává hold českému géniovi Antonínu Dvořákovi, uvítá mezi 7. a 23. zářím přední orchestry a sólisty z domova i špičková tělesa a renomované hudebníky ze zahraničí.

Vedle známých i méně hraných děl Antonína Dvořáka zazní hudba dalších autorů napříč staletími. Vystoupí pěvecké hvězdy, které spojuje Metropolitní opera a další prestižní scény, jako Kristine Opolais, Piotr Beczala, René Pape, Michael Spyres, Adam Plachetka či Jan Martiník. Ze světových orchestrů se představí London Philharmonic Orchestra pod taktovkou šéfdirigenta Vladimira Jurowského, Essenští filharmonikové vedení Tomášem Netopilem, který se za dirigentský pult postaví i před Vídeňské symfoniky během závěrečného koncertu. Mimořádné bude setkání s dirigentem Ingo Metzmacherem a Gustav Mahler Jugendorchesterem, k nimž se připojí špičkový francouzský klavírista Jean-Yves Thibaudet. V programu nechybí rezidenční orchestr Česká filharmonie či PKF – Prague Philharmonia a také přední vokální tělesa Pražský filharmonický sbor a Český filharmonický sbor Brno. Poprvé bude letos představen mezinárodní Festivalový orchestr Dvořákovy Prahy.

Letošní ročník Dvořákovy Prahy upozorňuje na české hudebníky, kteří se – podobně jako svého času Antonín Dvořák – úspěšně prosazují ve světě. Tento záměr naplňuje i komorní řada festivalu, jejíž dramaturgie se zhostil s energií sobě vlastní Radek Baborák. Na festivalu se představí hned ve třech rolích: jako kurátor, brilantní hráč na lesní roh světového formátu, ale i dirigent a spiritus agens komorní řady, festivalu uvnitř festivalu. Díky mimořádnému respektu, který Radek Baborák požívá na mezinárodních pódii, v prestižních orchestrech a mezi hudebníky, bude komorní řada Dvořákovy Prahy opět nevidanou přehlídkou špičkových osobností i nejúspěšnějších českých hudebníků působících v renomovaných světových orchestrech. Stejně vysoké nároky jsou kladeny na hudebníky, kteří se letos premiérově setkají ve Festivalovém orchestru Dvořákovy Prahy.

Mezinárodnímu renomé se těší také náš vynikající klavírista a pedagog Ivan Klánský, kterému bude patřit letošní recitálový večer. Druhá festivalová sobota je tradičně věnována dopolednímu dvořákovskému matiné, v němž zazní *Novosvětská* v historicky poučené a velmi neobvyklé interpretaci souboru Musica Florea Marka Štryncla, a odpolednímu Rodinnému dni. Po stopách Antonína Dvořáka sleduje letos mistrovu moravskou stopu a zve na výlet do Kroměříže.

Hlavním dějištěm festivalu je pražské Rudolfinum, speciální koncerty se pak konají v Anežském klášteře.

<http://www.dvorakovapraha.cz/program/>

Klavírní festival nesoucí jméno Rudolfa Firkušného vstupuje v roce 2017 do svého pátého ročníku!

Během prvních čtyř let psaly jeho historii mimořádné osobnosti jako Yefim Bronfman, Emanuel Ax, Grigorij Sokolov, Sir András Schiff, Garrick Ohlsson či Giovanni Bellucci. Z českých interpretů pak Lukáš Vondráček, Jitka Čechová, Martin Kasík, Igor Ardašev a Ivo Kahánek, jehož fantastické vystoupení s Berlínskými filharmoniky a Sirem Simonem Rattlem se stalo událostí pražské hudební sezóny roku 2014. Rok od roku zvyšující se přízeň diváků potvrzuje, že čtyři klavírní večery na ploše jednoho týdne si našly své příznivce a lákají koncentrací vynikajících, a přitom zcela různorodých výkonů umělců současné interpretační špičky.

V připravovaném ročníku se můžeme těšit na skvělou sestavu klavíristů, z nichž každý reprezentuje jedinečný interpretační přístup – živoucí legenda Andrej Gavrilov, mistr nejmenšího hudebního detailu Pierre-Laurent Aimard, talentem oslňující zástupce nejmladší generace David Fray nebo jeden z nejosobitějších zjevů české klavírní školy – Tomáš Víšek, který mj. představí ukázkou ze skladatelského odkazu klavíristy Rudolfa Firkušného. Letošní novinkou je koncert věnovaný čtyřruční hře – a to v podání temperamentního sesterského dua Khatii a Gvantsy Buniatishvili.

Pátý ročník Firkušného festivalu bude prezentován novým vizuálním stylem, který pochází z dílny grafického studia Dynamo Design, které je podepsané také pod vizuálním konceptem Pražského jara 2017.

19.-23. 11. 2017

Praha: Obecní dům a Rudolfinum.

V Mikulově proběhl festival spojený se symbolickým zavíráním vinic

Zpíváním folklórních souborů před mikulovskou radnicí byl zahájen 21. ročník festivalu Sousedé. Je spojený s tradičním vinařským svátkem zarážení hory, což je symbolický zákaz vstupu na vinici a předzvěst blížící se sklizně. Návštěvníci se mohou těšit na domácí i zahraniční soubory a degustaci vín. Po pěveckém vystoupení následuje zarážení hory v režii Národopisného spolku Pálava. Zúčastněné soubory v ulicích Mikulova zvaly krátkými ukázkami svého umění na hlavní program na náměstí, kde předvedly to nejlepší ze svého repertoáru. Dvoudenní festival však podle starosty Mikulova není jen slavnostním zakončením práce na vinici. Na festivalu se setkávají soubory z Moravy, Rakouska i Slovenska a přezdívat se mu tak festival tří národů z Podyjí.

September

28.–30. 9.

Do–Sa

Waves Vienna 2017 mit Gastland Tschechien

TOP TIPP

Zahlreiche Bühnen werden drei Tage und Abende lang von neuen Talenten und bereits etablierten Musikern bespielt. Heuer bekommen auch viele interessante tschechische Bands eine Chance, sich in Wien vorzustellen.

MUSIK **Infos über Gastland-Beiträge und Locations: www.wavesvienna.com**

Oktober

5. 10.

Do 18.00 Uhr, Vernissage

Ausstellungsdauer:

bis **31. 12. 2017**

Blaue Innovationen

TOP TIPP

Die von der Modedesignerin Alice Klouzková kuratierte Ausstellung gibt sowohl Einblick in die traditionelle als auch gegenwärtige tschechische Blaudruckproduktion. Gegenwärtige Tendenzen in den Arbeiten junger DesignerInnen stehen dabei im Mittelpunkt. Mit Rahmenprogramm.

DESIGN **Tschechisches Zentrum Wien, Herrengasse 17, 1010 Wien**

5.–6. 10.

CCE-Niveau: A1, A2, B1, B2, C1

CCE-Zertifikate: Tschechisch-Prüfungen in Wien

Online-Anmeldung und nähere Infos unter www.ujop.cuni.cz.

Anmeldeschluss: 20. 9. 2017.

BILDUNG **www.ahojheistservus.at, www.ujop.cuni.cz**

7. 10.

Sa 17.00–01.00 Uhr

Blaue Innovationen @ ORF-Lange Nacht der Museen 2017

TOP TIPP

Im Rahmen der diesjährigen Teilnahme an diesem Großereignis veranstaltet das Tschechische Zentrum Wien eine Kuratorinnenführung durch die Ausstellung „Blaue Innovationen“. Um 20.00 Uhr in deutscher Sprache.

Tschechisches Zentrum Wien, Herrengasse 17, 1010 Wien

DESIGN **<http://langenacht.orf.at>, www.aliceklouzkova.cz**

9. 10.

Mo 19.30 Uhr

Sprache: Tschechisch, Deutsch

Im Einen Alles, im All nur Eines (CZ 2017, Regie: Lenka Ovčáčková, 88 Min.)

Im deutsch-tschechisch-österreichischen Dokumentarfilm von Lenka Ovčáčková spiegeln sich erzählte Erinnerungen der Grenzlandschaften des Gratzener Berglandes wider. Filmvorführung & Diskussion mit der Regisseurin. In Kooperation mit dem Kulturklub der Tschechen und Slowaken.

FILM **Tschechische Botschaft, Penzinger Straße 11-13, 1140 Wien, www.kulturklub.at**

11.–13. 10.

Mi 12.00–17.00 Uhr

Do 10.00–17.00 Uhr

Fr 10.00–15.00 Uhr

Royal Spa Kurhotels – Tage der offenen Tür

Neue Angebote für 2018 (mit Frühbucherbonus!) von Royal Spa Kur- und Wellnessaufenthalten; Weihnachten- und Silvester-Aufenthalte in den Heilbädern Luhačovice, Ostrožská Nová Ves und Velké Losiny, sowie auch in Marienbad. Präsentation mit kleinen Erfrischungen. In Anwesenheit eines Kurarztes!

TOURISMUS **Tschechisches Zentrum Wien, Herrengasse 17, 1010 Wien, www.royalspa.cz**

16. 10.

Mo Vernissage

Ausstellungsdauer:

bis **7. 12. 2017**

Ausstellung zum 130. Geburtsjahrestag von Josef Čapek

Ausstellung zum Leben und Werk von Josef Čapek (1887–1945), einer der herausragendsten Künstlerpersönlichkeiten der Zwischenkriegszeit.

Nähere Infos auf der Webseite des Fachbereichs Slawistik, Universität Salzburg.

BILDUNG **Universität Salzburg, www.uni-salzburg.at, www.capek-karel-pamatnik.cz**

18. 10.

Mi 18.30 Uhr

200 Jahre Mährisches Landesmuseum

TOP TIPP

Vorlesung über die Geschichte des zweitgrößten und -ältesten Museums Tschechiens.

WISSENSCHAFT **Tschechisches Zentrum Wien, Herrengasse 17, 1010 Wien, www.mzm.cz**

19. 10.

Do 18.00 Uhr

Lida Holá: Tschechisch Schritt für Schritt 1

Im September 2017 erscheint im Verlag Akropolis das neu überarbeitete Lehrbuch Tschechisch Schritt für Schritt 1 (A1–A2). Präsentation in Anwesenheit der Autorin. Anschließend Buchverkauf zu günstigen Preisen.

Tschechisches Zentrum Wien, Herrengasse 17, 1010 Wien

SPRACHE **www.czechstepbystep.cz, www.akropolis.info.cz**

24. 10.

Di 18.00 Uhr

Sprache: Englisch

VWI goes to the Czech Centre Vienna / Pavel Baloun

Vorlesung von Pavel Baloun mit dem Titel "Slaughter them all! Collective Violence and the Dynamic of Anti-Gypsy Measures in Czechoslovakia, 1918–1942".

ZEITGESCHICHTE **Tschechisches Zentrum Wien, Herrengasse 17, 1010 Wien, www.vwi.ac.at**

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNY SPOLOK
ÖSTERREICHISCH-SLOWAKISCHER KULTURVEREIN

POZVÁNKA/ EINLADUNG SEPTEMBER 2017

Sobota/ Samstag 30. 9. 2017

7. Danube Challenge Tennis Cup Tenisový turnaj v ženských a mužských štvorhrách

- Miesto: Tennis Point, Baumgasse/Ecke Nottendorfergasse, 1030 Viedeň
- Kategórie: ženské a mužské štvorhry
- Systém hry: skupiny + KO systém (podľa výkonnosti)
- Hrá sa na jeden set, za stavu 6:6 Tie-Break do 7 bodov
- Štartovné: **29,00 EUR na osobu** - pre všetky hráčske kategórie
- Členovia RSKS, ktorí majú zaplatené členské na rok 2017, majú zľavu **10,00 EUR** na štartovnom
- V cene: 1x minerálka, snack, obed, kurty, lopty, ceny, organizačné zabezpečenie, sauna
- Darček pre každého hráča
- Tombola s hodnotnými cenami počas obedňajšej prestávky!
- Bližšie informácie a prihlášky do 24.9.2017
- Email: info@danube-tennis.com
- Tel.: 0676 717 1177
- www.danube-tennis.com

DANUBE

Set. Match. Fun.

PRIPRAVUJEME

Sobota/ Samstag 7. 10. 2017

PÚŤ pri príležitosti 100. výročia Fatimských zjavení

Tentokrát nás púť zavedie do Koclířova („Moravská Fatima“) a mariánskeho pútnického miesta Křtiny. Svätú omšu v Koclířove celebruje kardinál Dominik Duka OP, koelebrujú viacerí biskupi a kňazi, aj pán farár Liz. Theol. Pavol Dubovský, zodpovedný za slovenskú komunitu veriacich vo Viedni.

Po poklone Panne Márii Fatimskej v Kostole sv. Filomény odchod do Křtin. V „údolí krstu“ podľa starého rozprávania krstili priamo svätý Cyril a Metod a ich žiaci. Súčasťou programu bude prehliadka chrámu Mena Panny Márie – barokového skvostu, postaveného podľa návrhu slávneho talianskeho majstra Santiniho - zvonkohra 33 zvonov a slovenská pobožnosť „Radostná cesta“.

- Odchod: 6,30 hod. Viedeň - Schwedenplatz
- Príchod: 20,00 hod. Viedeň - Schwedenplatz
- Poplatok: členovia RSKS : **25,00 EUR**, nečlenovia **28,00 EUR**
- Sprevdza certifikovaná sprievodkyňa **Ing. Jana Gregor-Rogler**
- Prihlášky posielajte najneskôr do 20.9. 2016
- Tel: 0043 676 9713113
- E-Mail: Jana.Gregor-Rogler@outlook.com

Nedeľa/ Sonntag 22. 10. 2017

Partička

Rezervujte si termín!

SEKRETARIÁT RSKS

Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien

Úradné hodiny: pondelok a utorok: 9,00 – 11, 00, štvrtok: 18, 00 – 19,30

Tel: 01/596 13 15, Email: rsk@slowaci.at

Nedeľa / Sonntag 24.9.2017**DETSKÉ DIVADELNÉ PREDSTAVENIE**
THEATER FÜR KINDER Pozývame vás na **výlet do Bratislavy**
do divadla Nová scéna na predstavenie

Spoznajte tajomstvo čarovného slovička bajaja.... Hľadajte so smelým princom a krásnou princeznou ich kľukatú cestu za šťastím. Porazme spolu hrôzostrašného deväťhlavého draka. Pestrofarebná rozprávka na motívy Boženy Němcovej pre deti od 4 rokov a ich rodičov, s výpravou maľovanou ako obrázok, s hrôzostrašným deväťhlavým drakom, s dôvtipným textom a veselými pesničkami. Toto všetko je zárukou dobrej nálady, nezabudnuteľného zážitku, úsmevu na vašej tvári a rozprávkového pôžitku.

v nedeľu / am Sonntag 24.9.2017
o / um 17.00 hod./Uhr**Divadlo Nová Scéna, Kollárovo námestie**
Bratislava**Cena vstupenky: 6 € / osoba,**
deti bezplatne, ak navštevujú v sobotu kurzy
slovenčiny v spolku SOVA.**Prihlášky prosíme do 15.9.2017**

na adrese: elena.mandik@utanet.at

Info: 0680/12 60 341

Doprava individuálne

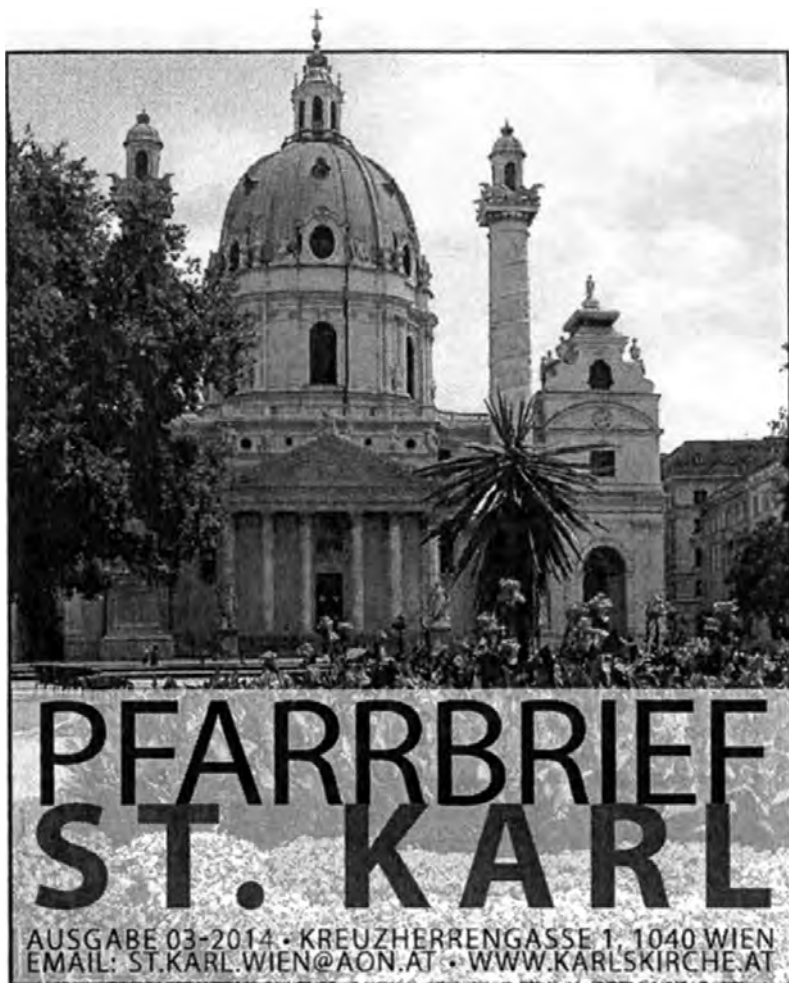
Nedeľa / Sonntag 8.10.2017**DIVADELNÉ PREDSTAVENIE**
KINDERTHEATER**DETSKÉ DIVADELNÉ PREDSTAVENIE**
THEATERVORSTELLUNG FÜR KINDER**Divadlo pani Heleny Kramárovej** nás pozýva
do svojho bábkového rozprávkového sveta.**Das Puppentheater von Helena Kramarova**
*lädt uns in seine Märchenwelt ein.***PERNÍKOVÁ CHALÚPKA**

Klasická rozprávka pre najmenších divákov o tom, ako Janko a Marienka svojou odvahou, šikovnosťou, vzájomnou pomocou dokázali premôcť zlú ježibabu a nájsť cestu zo zakliateho lesa. Po predstavení si spolu s **Cilkou Kerschovou** môžete vyzdobiť **sladký perníkový domček** alebo perníkového Janka a Marienku.

v nedeľu / am Sonntag 8.10.2017
o / um 16.00 hod./Uhr
v spolku / im Verein SOVA**Vstupné / Eintritt:**dobrovoľný príspevok / *freiwillige Spende***Pripravujeme****MIKULÁŠKA BESIEDKA**
v utorok 5.12.2017, divadelná sála
Komenský, Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Program: divadlo POLEPETKO zo Zvolena**SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA**
SLOWAKISCHER SCHULVEREIN
Otto-Bauer Gasse 23/11, A-1060 Wien
Tel.: +43 1 596 13 15
Email: sova@slovaci.at
www.slovaci.at**Vlastenecká omladina**
zve na muzikál**SUGAR** *Vomladina*aneb **Někdo to rád horké**v hlavných rolích
Jana Kolenc, Lukáš Andrejs a Zbyněk Háderrežie
Viktor Vaďura a Jana Kolenc**v sobotu**
11. listopadu 2017
17:00**v nedeľi**
12. listopadu 2017
15:00v divadelnom sále školy
Školského spolku Komenský
Viedeň 3., Sebastianplatz 3vstupenky:
www.omladina.at
vomladina@gmail.com
tel: 0699 13475758Odbor na študentských
Ministerstvo zahraničných vecí SRGefördert aus Mitteln der
Volksgruppenförderung
des Bundeskanzleramtes**TIERISCH GUT**Silvia Ehrenreich, Erika Forster, Ulli
Groier, Valerie Habsburg-Lothringen,
Gerlinde Hauptmann, Katharina Hof,
Judith Malo, Margit Makrandreou,
Irene Pollak, Lia Ruis, Johanna
Silberbauer, Hans Walther, Christine
Schiehsel-Orsolits, Margit WolfingerKünstler der KVHS, unter der Leitung von
Mag. Iva Schiach-Miechtner stellen aus.Vernissage: 6. September 2017, 19h
Finissage: 29. September 2017, 19h

ATELIER A

„Zum blauen Pfau“ am Spittelberg, 1070 Wien, Kirchberggasse 17 / II, atelier.a.at

HEILIGE MESSE

Montag bis Freitag 18:00 Uhr,
Samstag Vorabendmesse 18:00 Uhr
Sonn- und Feiertage 9:30 und 11:00 Uhr
Rosenkranz täglich um 17:30 Uhr
in der Kapelle

Beichtgelegenheit eine halbe Stunde vor Beginn der Messen und nach Vereinbarung

Svatá zpověď také v českém jazyce!**Die Kirche ist geöffnet:**

Mo-Fr 7:30-19:00 Uhr
Sa 8:30-19:00 Uhr, So 9:00-19:00 Uhr

Kanzleistunden:

Mo-Fr 8:30-11:30 Uhr
Tel.: 504 61 87, Fax: DW 13
eMail: st.karl.wien@aon.at

Haus- und Krankenbesuche und Beichte
mit Kommunionempfang nach Vereinbarung
mit der Pfarrkanzlei

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9
A-1030 Wien

tel./fax/záznamník (od 10:00): **++43-1-79 88 454**

e-mail: **info@kulturklub.at, www.kulturklub.at**

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2017 činí **35,- €** (členský příspěvek 17 € + předplatné 18 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2017 činí **37,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2017 činí včetně poštovného **50,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria
IBAN: **AT 03 1200000 683035901**
SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY A CENÍK PRO INZERENTY

(platí od 1. 1. 2017, viz též: www.kulturklub.at)

Rozměry v cm	Měsíční poplatek v €
2,5 × 5,2	9,50
3,3 × 10,0	24,00
6,5 × 5,2	24,00
7,0 × 8,5	39,00
7,0 × 10,5	48,00
5,0 × 17,3	52,00
12,5 × 17,3	125,00

Inzeráty otiskujeme v černobílém provedení.
Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 4 €.

Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).
Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria Creditanstalt
IBAN: **AT03 1200 0006 8303 5901**
SWIFT: **BKAUATWW**
účel: **inzerce**

Kontakt:

- Tel.: **+43/(0)699/195 440 77**
Fax: **+43/(0)1/7988454**
e-mail: **inzerce@kulturklub.at**

TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM

Herrengasse 17, 1010 Wien

tel.: +43-1-53 52 360

www.czechcentres.cz/vienna

e-mail: ccwien@czech.cz

www.facebook.com/TschechischesZentrumWien

Po, St, Čt 10:00-17:00

Út 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00

**Každou první sobotu v měsíci
otevřeno pro veřejnost
od 10:00 do 15:00 hodin!**

**RAKÚSKO-SLOVENSKÝ
KULTURNÝ SPOLOK**

Sekretariát: út 9:00-10:30, čt 18:00-19:30
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
rsks@slovaci.at www.slovaci.at

DŮLEŽITÉ ADRESY

Ateliér JAN, Jan a Tamara Brabenc
Spittelberggasse 7, 1070 Wien
tel./fax: 526 54 22

MOKI – Theater für Kinder
tel. 505 98 06, www.theater-moki.at

**Slowakisches Institut
SLOVENSKÝ INŠTITÚT**

Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien

Po – Štv 09:00-12:30, 13:00-17:00

Pia 09:00-12:30, 13:00-15:00

tel./fax: ++43-1 53 54 057

[www.mzv.sk/sivieden,
si.wien@gmx.at](http://www.mzv.sk/sivieden,si.wien@gmx.at)

Galerie auf der Pawlatsche
Institut für Slawistik
Universitätscampus,
1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

Münzwardeingasse 2, 1060 Wien
theaterbrett@gmx.at, www.theaterbrett.at
Tel. Vorbestellungen unter 0676/7345566

**VESELÁ ŠKOLA
s celodenní péčí**

MŠ / Česká škola / doučování
7:00-17:00 hodin, 0-15 let
Barichgasse 21/4, 1030 Wien
Tel.: 0650 33 23 579

Obchodní právo a nemovitosti

Adresa právníka / právničky v redakci
tel., fax a záznamník:
01 79 88 454 (od 11:00)

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.

Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem o nákup českých malířů. Zprostředkování bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7, Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81, mobil 0664/3566676.

Entdeckt die Freude an der Musik.

Kommt und musiziert mit.

Anmeldung der neuen Schüler ab sofort
Auch Erwachsene sind willkommen
Flexible Unterrichtszeiten (auch Samstags)
Elternfreundliche Preise

Musikschule bei der Karlskirche

Kreuzherrenmusikschule Wien
Kreuzherrengasse 1 / 1040 Wien (hinter der Karlskirche)
Telefon: +43 1 504 61 87 / +43 664 621 68 84
E-Mail: info@kms.at Web: www.khms.at

Fa. Malermeister Benedek Kolenyak

- Stuckarbeiten
- Putztechniken
- Innen - und Aussenputz
- Renovierung
- Trockenbau
- Malerarbeiten
- Ausbau

und alle Arbeiten rundum Hausbau wie Estrich, Boden, Fliesen, Maurer Arbeiten.
Wir sind eine kleine Firma, aber mit guten Referenzen und Super Preisen mit Sitz in:

A-2145 Hausbrunn, Bezirk Mistelbach, NÖ

Mehr Info unter www.malerei.eu.sk oder unter Tel.: 0043 676 7417 564

**Aircraft Gewerbekälte GmbH
KÄLTE- & KLIMATECHNIK**

Dipl. Wi. Ing. (FH) Markus Stefan
Brigittenauer-Lände 156-158, 6/15, 1200 Wien

E-mail: m.stefan@aircraft-gewerbekaelte.at
Tel.: +43 699 109 50 189, www.aircraft-gewerbekaelte.at

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října

BIERGARTEN · RESTAURANT

Schweizerhaus

**Familie Karl Kolařík
seit 1920**

1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>> *sleva pro krajany*

KULTURNÍ KLUB

Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Informationszeitschrift der Tschechen

und Slowaken in Österreich

Mohsgasse 30/9, 1030 Wien

mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764

fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at

www.kulturklub.at

Restaurace
privátní pokoje

**BÖHMISCHER
HOF**

So-St 10:30-22:00 hod.

Čt 10:30-14:00 hod.

Laaerstr. 55
2111 HARMANNSDORF-
RÜCKERSDORF

Tel. 06 991 991 1111

www.hroch.at

Koniasch Latin Press s. r. o.

Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6

tel./fax: +420-220 511 681

KLP koniasch@gmail.com

ofsetový tisk • barevné kopírování
• grafické studio •

Rudoleckého 23, CZ - Znojmo

tel./fax 515 22 57 30

e-mail: info@tiskarna-sladek.cz

www.tiskarna-sladek.cz

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.

Oslavy pro malé i větší skupiny

v romantickém prostředí

české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,

tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,

www.restaurant-boehmerwald.at

otevřeno: po – ne 11:00-23:00 hod.

Restaurant

Schönbrunner Stöckl

beim Meidlinger Tor

České a slovenské speciality!

rodina

Smadišova

10:00-22:00, otevřeno po celý rok

1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29

tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoekcl.com

Täglich ab 11:00 bis 23:00h

ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

KOREC und BLAŽEK OEG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00

17:00-18:00 – sleva 25%

Täglich Mittagmenü – Spezialitäten aus der ganzen

Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte

Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien

Tel. +74 331 81

Přímo v nákupním centru Simmering

3 hod. parkování v garáži zadarmo

Danica Korecová, fa. Korec

tel./fax: 038-7486 159

Info v reštaurácii Pressburg

Miroslav Kryza

Kundenberater

Grazer

Wechselseitige

Versicherung

Wien

Niederösterreich

Kontakt:

miroslav.kryza@grawe.at

Přehřívá se česká ekonomika?

V průběhu letošního léta z české ekonomiky přicházejí ve směs výborné zprávy – Česká republika je premiantem v oblasti zaměstnanosti a první údaje ukazují, že z hlediska růstu HDP zaujala v Evropské unii se 4,5 procenty vynikající bronzovou příčku. Daří se průmyslu, když tahounem zůstávají výrobci automobilů, a alespoň částečně se vzpamatovalo i stavebnictví. Do nebyvalých výšin stoupající spotřeba domácností ukazuje, že lidem se daří lépe a nebojí se utrácet. I díky rychlému růstu mezd ve veřejné sféře a podobně razantnímu zvyšování mzdy minimální (jež však stále nedosahuje ani 500 eur) stoupají reálné příjmy obyvatelstva, a to i těch kategorií, kterým se v minulosti žilo nejhůře. Ostatně několik průzkumů ukazuje, že mzdy dělníků a pomocného personálu rostou v současnosti rychleji než platy manažerů. Někteří komentátoři dokonce tvrdí, že snižující se preference vládnoucí sociálnědemokratické strany souvisí s tím, že se zužuje okruh lidí, jež se svým sociálně orientovaným programem je schopna oslovit.

Zdálo by se tedy, že hovořit v této situaci o varovných signálech je přinejmenším zbytečným škarohlídstvím. Přesto se v českých médiích objevila řada textů upozorňujících na různá nebezpečí skrývající se v současném vývoji. Přece jen předcházející vleklá krize zůstává v živé paměti a málokterý komentátor propadá naivní představě, že současná konjunktura bude pokračovat donekonečna. Nicméně, a to je první zdroj určitého znepokojení, paměť ztrácí dost velká skupina běžných občanů, která se nechala nalákat především na nízké sazby hypoték a mohutně se zadlužuje. Ceny nemovitostí zejména v Praze letí do astronomických výšek a vlastní bydlení se tak stává obtížně dostupné i pro střední vrstvy. Často se v této souvislosti hovoří o existující realitní bublině, ale část komentátorů upozorňuje, že přinejmenším do určité míry problém souvisí s nízkým počtem dokončovaných bytů v metropoli, jenž nedokáže pokrýt existující poptávku. V každém případě se ale mnoho mladých rodin může snadno dostat v případě hospodářského propadu do značných problémů kvůli vysokým splátkám na hypotéku. Obzvláště skeptičtí pozorovatelé při tom uvádějí, že právě prasknutí bubliny na trhu s nemovitostmi se stalo jednou z hlavních příčin propuknutí hospodářské krize.

V tomto kontextu také připomínají jako předkrizový jev také prudký růst cen některých potravin, zejména másla, jehož cena se v krátké době prakticky zdvojnásobila. Skutečností je, že oproti několika předchozím rokům, kdy cenová hladina zůstávala prakticky neměnná, nyní inflace již řadu měsíců přestřeluje cílovou úroveň České národní banky (ČNB), tedy dvě procenta. Inflační tlaky stále sílí a začaly znepokojovat i bankéře z ČNB, kteří se je pokouší krotit pomocí zvyšování úrokových sazeb. V tomto ohledu patří mezi první pionýry v rámci Evropy, v situaci, kdy Evropská centrální banka drží sazby na faktickém minimu. Jenže zatím se zdá, že česká centrální banka bude muset v tomto ohledu svoje úsilí ještě zintenzivnit.

Nedaří se ani příliš zvýšit cenu peněz prostřednictvím posílení kurzu koruny. Zde se Česká národní banka stala

do značné míry obětí vlastní politiky v minulosti, tedy oslabení kurzu české koruny a udržování jejího kurzu na hodnotě minimálně 27 korun za euro. V tomto režimu fungovala koruna několik let a ČNB byla velmi hrdá, že se jí podařilo ze systému vykročit bez velkých otřesů kurzu na rozdíl např. od švýcarské centrální banky. Jenže protahování regulace vedlo k velkému překoupení koruny spekulanty, což blokuje možnost výraznějšího posílení koruny podle ekonomů až na několik let dopředu. Skutečně také není koruna schopná na delší dobu prolomit hranici 26 korun za euro.

Úsilí o posílení koruny také hatí ministerstvo financí, které ve snaze vylepšit výsledky státního hospodaření ve velkém prodává státní dluhopisy s krátkou splatností a se zápornými úroky. Splatné jsou mnohé v září, krátce před volbami, a lze očekávat, že hnutí ANO ovládající resort financí si nenechá ujít příležitost ve vhodné chvíli navýšit přebytek státního rozpočtu. Ostatně se tímto údajem chlubit ráda i v současnosti.

Ale ještě častěji než o inflačních tlacích se hovoří o jiném příznaku přehřívající se ekonomiky – o potížích na pracovním trhu. Stále více firem si totiž stěžuje, že nedokáže obsadit všechna pracovní místa a musí kvůli tomu odmítat i některé zakázky. Podle odborníků v České republice se skutečně obtížně hledají noví zaměstnanci. Částečně sice připouštějí, že na vině jsou i nevhodné nabídky ze strany podnikatelů, kteří nedokázali ještě zaznamenat změny ve srovnání s érou ekonomické krize, ale na druhé straně se v potížích ocitají i velké firmy nabízející v mnoha manuálních profesích platy dosud nevídané. Samozřejmě v této situaci se mobilizovaly i odbory, které vyhlásily boj levné práci a zdůrazňují, že končí čas, kdy Česká republika sloužila především jako zásobárna levné pracovní síly. Energicky požadují postupné, ale relativně rychlé dorovnání platů na úroveň obvyklou v západní Evropě. Argumentují přitom, že v posledních letech překonaly průměr českých platů i např. průměry na sousedním Slovensku, i když srovnání poněkud komplikuje dříve uměle oslabovaný kurz české koruny.

Tlak v privátní sféře se přitom kombinuje s růstem mezd ve veřejné sféře, za nějž bojuje především sociální demokracie. I další strany se předhánějí v návrzích, jak mají stoupnout především platy učitelů, policistů nebo příslušníků ozbrojených sil. Samozřejmě neklid se šíří i mezi skupinami zaměstnanců veřejného sektoru, na něž se přitom zapomíná – nyní například hrozí protesty vyučující na vysokých školách, kteří často berou méně než učitelé na prvním stupni základních škol a kteří mohou často jen závidět skladníkům či pokladním v obchodních řetězcích jejich mzdy. Ještě dramatictější je situace interních doktorandů, jejichž stipendia se dlouhou dobu pohybovala hluboko pod hranicí minimální mzdy.

Právě razantní růst minimální mzdy v posledních letech vyvolává mimořádně velký rozruch – pravidelně se proti němu ozývá hlavně pravicová opozice a představitelé malých a středních podnikatelů, kteří vyhrožují vlnou krachů podniků a rychlým růstem počtu nezaměstnaných. Přinejmenším dosud však nic podobného nenastalo a lze

předpokládat, že minimální mzda ještě vzroste. Nyní jde spíše o otázku, zda se zvýší o 500, 1 000 nebo 1 200 korun. Leader sociálnědemokratické kandidátky do voleb, ministr zahraničí Lubomír Zaorálek, dokonce prohlásil, že podnikatel, jenž neplatí svým zaměstnancům slušné mzdy, je „darebák“ a jeho krachu nebude žádná škoda. Výrok sice způsobil menší pobouření, ale jedná se spíše jen o příliš expresivní vyjádření jedné skutečnosti – v České republice stále existuje řada podniků, jejichž prosperitu zajišťují jedině velmi nízké mzdy zaměstnanců, zatímco jejich majitelé inkasují leckdy překvapivě vysoké zisky. V současné situaci na trhu práce nedává jejich další fungování opravdu žádný smysl a jako velmi pochybná se jeví oblíbená „mantra“ podobných majitelů společností, že přece dávají práci lidem.

Proces přeměny České republiky z laciné montovny na zemi s vyspělou ekonomikou evropského typu však bude nepochybně velice obtížný a bolestný. Navíc znamená rozbourání dlouhodobých politických tradic – již od devadesátých let totiž Česká republika vsadila na sociální smír a nejvyšší zaměstnanost při poměrně nízkých mzdách. Na tom se shodla jak nynější pravicová opozice, která dominovala do roku 1998 i v letech 2006-2013, tak i sociální demokraté. A pochopitelně to vyhovovalo (a koneckonců vyhovuje) i podnikatelům, jako je Andrej Babiš, jehož hnutí ANO je největším favoritem podzimních parlamentních voleb.

Zatím se zdá, že v České republice neexistuje relevantní politická síla, která by si s touto obří výzvou dokázala po-

radit. Jak však připomíná například komentátor D. Klimeš, bez proražení tohoto skleněného stropu se životní úroveň v České republice nikdy opravdu nesblíží se státy staré evropské „patnáctky“. Většina podnikatelských svazů a spolků přitom chce vcelku logicky pokračovat v stávajícím stylu a situaci navrhuje řešit získáním levných pracovních sil z východní Evropy (zejména z Ukrajiny) a zejména snížením daní a odvodů na zdravotní a sociální pojištění, což láká také pravicové strany. To by však způsobilo mohutný výpadek příjmů státního rozpočtu a nikdo nenabízí smysluplný recept na jeho pokrytí, kromě tradičních pravicových návrhů na vyšší spoluúčast občanů ve zdravotnictví a na důchodovou reformu zapojující ve větší míře privátní spoření. To jsou však kroky vedoucí k prohloubení sociální diferenciace a ohrožují soudržnost společnosti. Především ale tato cesta ani v náznaku nevede k žádoucím přeměnám ve struktuře ekonomiky.

Zdá se tedy, že současná konjunktura je jen krátkou chvilkou oddechu, která by měla být využita k zamyšlení nad dalším směřováním. Zatím se však zdá, že se jedná o promarněný čas, protože se místo toho přemílají stará přežilá schémata nebo se rozehrávají dost nechutné populistické hrátky se strachem a nesmyslnou vírou v mesiáše, který to prostě zařídí. A málokoho zajímá, že faleš z těchto „proroků“ jen kape. Skutečná strukturální změna je nahrazována trapnou pseudorevolucí, která nemá být ničím víc než personální obměnou elit. Bohužel se zdá, že mnoha voličům právě toto bohatě stačí.

(MaFr)

NEKROLOG

Pan doktor Ondrášek

17. července tohoto roku zemřel pan doktor Miloš Ondrášek z Brna a z Melbourne. Ti, kteří odebírají *Nový Polygon*, ale i ti, kteří občas četli jeho texty v *Klubu*, vědí, jak skvělé články pan doktor Ondrášek psal.

Poprvé jsem se s ním setkal v roce 2003 v Brně, při udělování tzv. zlatých diplomů někdejšími absolventům Vysoké školy veterinární. Před padesáti lety tam promoval s mým otcem. Od toho okamžiku našeho osobního setkání vznikl mezi námi neuvěřitelný, hluboký vztah. Sblížil nás podobný emigrantský osud, podobný kritický pohled na vývoj v postkomunistickém Česku a stejné názory na chování tamních lidí. Díky vymoženostem internetu jsme byli téměř denně v emailovém kontaktu. Stovky a stovky emailů bylo za tu dobu neustále v éteru mezi ním, žijícím v australském Melbourne, a mnou, žijícím ve Vídni. Diskutovali jsme nejenom o našich textech, které jsme si přeposílali na posouzení, ale diskutovali jsme také o politické situaci v Česku a řešili jsme také mnohokrát čistě privátní, osobní věci. Obyčejně k tomu docházelo tak, že jsem se někdy zeptal na jeho názor a jelikož jsem byl ve věku jeho syna, který se shodou okolností také jmenuje Petr, vzhlížel jsem vždy s očekáváním a úctou na to, co mi k mému dotazu odpoví. Oslovoval jsem ho vždy „milý pane doktore Ondrášku“ anebo jen „milý pane doktore“. Odpovídal mi okamžitě, krátce, moudře, ale zároveň i tak, že v jeho reakci vždy byla zakódovaná znatelná maximální svoboda a respekt

před tím, jak „věc“ vyhodnotím já sám. Nesmírně jsem se z jeho odpovědí vždy těšil, a protože mi byl duchovně tak úžasně blízko, měl jsem snad tisíckrát nutkání oslovit ho v dalším emailu mnohem důvěrněji, tak jak jsem to v srdci cítil, slovy: „milý Miloši“, nebo „milý příteli“, nebo „milý otče“... Nikdy jsem to ale neudělal, vždy jsem si zachoval odstup, píšu to teď jen proto, abych naznačil, jak jsem mu byl a stále jsem za tolik věcí vděčný.

„Nejsem novinář ani spisovatel, ale veterinář, a tak se nepouštím do věcí, se kterými nemám moc společného,“ přiznává se v jednom ze svých článků. Dalo by se tedy předpokládat, že všechno, co doktor Ondrášek napsal, souvisí se zvířaty. V těchto „zvěrolékařských textech“ je však zakódováno nejen něco z jeho povahy, myšlení a životního názoru. Je to současně jeho svědectví o vztahu k mateřtině, schopnosti přesného a pestrého vyjadřování. Jde úsporně k jádru věci, dbá na pravopis, má obrovskou slovní zásobu, i když už po desetiletí žije mimo zdroj živé češtiny. Když v roce 1968 emigroval s manželkou a dvěma dětmi do Austrálie, měl za sebou čtrnáctiletou veterinární praxi v severních Čechách a téměř tři roky v Tanzanii, kam byl vyslán ministerstvem zemědělství v rámci československé pomoci rozvojovým zemím. V Austrálii působil pětadvacet let ve státním úřadě pro zdraví zvířat. Na dva roky ho zaměstnavatel poslal pracovat do odlehlých území Papua – Nová Guinea, později na poušť Kalahari v jihoafrické Botswaně. Krátkou dobu byl také konzultantem ve Vietnamu.

Z emailů, které mi o svém působení na těchto místech psal, se mne hluboce dotkla jeho vlastní celoživotní výtka svědomí, jakoby osobní selhání, za to, že nepomohl jedné mladé vietnamské lékařce. Přišla tam za ním, protože věděla, že je z Austrálie, a vyprávěla mu o své rodině a perzekuci ze strany komunistického režimu. Prosila ho, jestli by jí mohl pomoci utéci z Vietnamu a najít pak práci v Austrálii. On jí ale žádnou pomoc ani nenabídl a ani nemohl zařídít, aby v Austrálii dostala práci. On sám pocházel z komunistické země a věděl, jak takový režim zachází se svými občany. Nikdy jí pak už neviděl, neví, jaký osud jí stihl. Dodnes si to vyčítá, že jí tehdy nebral vážně, tak jak to její situace vyžadovala, a nic pro ni neudělal...

V jednom ze svých textů kdysi napsal: „Citát ušitý na emigranty, jak jej donekonečna recitovalo Rudé právo, opustíš-li mne, zahyneš, ale já, tvá vlast, nezahynu, jsem poopravil – mnozí tě, vlasti, opustili, aby nezahynuli, abys je neudusila. Opustíme-li vlast, ztratíme mnoho, ale ne všechno. A také něco získáme.“

Miloš Ondrášek měl krásné dětství, dokud žil s rodiči v Brně, v Masarykové čtvrti. Tvrdě zasáhla nacistická okupace, norimberské zákony mu vzhledem k židovskému původu matky přišly na kabát žlutou Davidovou hvězdu. Miloš a jeho bratr-dvojče byli vyloučeni ze všech škol a jednoho dne dostali příkaz k nástupu do transportu do Terezína. Neuposlechli a do konce války žili jako psanci. Rozvětvená přízeň paní Ondráškové zahynula v koncentračních táborech, ona sama jakoby zázrakem přežila v úkrytu, v neustálém strachu o své syny. V jednom z emailů mi pan doktor Ondrášek popsal těmito slovy cestu na židovský hřbitov v brněnských Židenicích: „Hned na kraji uvidíte dvojhrob s nízkou náhrobní deskou. Je tam pohřbena také její matka Regina a sestra, které zemřely vlastní rukou v noci před transportem do Osvětimi. Jsou tam vyryta jména další matčiny sestry a jejího syna, mého o dva roky staršího bratrance Karla, jenž zahynul v Majdanku, a jména matčina bratra a jeho manželky. Tetu a babičku v kómatu jsme tu noc našli spolu s mým bratrem, bylo nám tehdy třináct roků. Volali jsme na ambulanci, ale tam nám řekli, že Židy neberou. Sehnali jsme tedy jakousi káru a dovezli je do nemocnice. Babička cestou zemřela. Na příjmu nám český doktor řekl, že Židy neléčí. V té fázi zemřela i teta. Tak jsme je dotlačili na židovský hřbitov. Vzbudili jsme tam hrobníka, ale ten na nás vyžadoval úmrtní listy. Přes jeho nesouhlas jsme tam obě mrtvé nechali, pohřeb byl dva dny nato. Dědečkovým „štěstím“ bylo, že zemřel přirozenou smrtí už v roce 1938...“

Z textů pana doktora se mi živě vybavuje jeden, který mě opravdu dojal. Vzpomíná v něm na jednoho emigranta z první uprchlické vlny v roce 1948 Karla Kapra. Pocházel z jakési západočeské vesnice, a i když toho moc nenařekl, bylo zřejmé, že se s ním život nemazlil. V Austrálii si zvykl, ale působil tak trochu jako vykořeněný strom. „Matka mi vštěpovala – pamatuj na osamělé a trpící. Mám adresy několika takových lidí, mezi nimi byl i tento krajan, a tak jsem mu na Štědrý den vozil krabici vánočního cukroví a malou vánočku, o Velikonocích zase beránka,“ píše ve svém vyprávění doktor Ondrášek. Karel Kapr pak přijel v nedělních šatech poděkovat k nim domů, na druhý konec města, kde za víc než půlstoletí svého života v Melbourne dosud nebyl. Nikdy se neoženil, bydlel sám v malém domečku na chudším dělnickém předměstí. A proč se o něm

rozhodl doktor Ondrášek psát? „Na polici v obýváku měl několik sokolských měsíčníků, které jsem mu předplácel. Četl všechny od začátku do konce a také díky tomu si zachoval velmi slušnou znalost češtiny. Ležela tam také jediná kniha, zato řádně ohmataná. Po návratu z nemocnice ji přede mě položil na stůl. Bylo to vydání *Babičky* z roku 1947, které mu dala jeho matka na cestu. Vyprávění ze Starého bělidla provázelo dělníka na jatkách Karla Kapra nelehkým exilovým životem, bylo to jediné hmatatelné spojení se zemí, kterou už nikdy neviděl, ale kterou měl stále ve svém srdci až do smrti. Nestydím se přiznat, že při té vzpomínce mám oči plné slz.“

I já mám teď vlhké oči. Odešel člověk s velkým srdcem plným takových zážitků a už se nikdy o jiných a dalších nedozvím. Odešel člověk s obrovským rozhledem, vzděláním, nakumulovanými životními zkušenostmi, byť mnohokrát tragickými a smutnými, přesto z něho neudělali ani zatrpklého, ani nevlídného člověka. Naopak byl vždy plný humoru a nevtrávého vtipu, který vyzařoval jak z jeho osoby, tak i z jeho textů. Někdy si říkám, že je strašná škoda, že články Miloše Ondráška zná jen hrstka českých čtenářů, především těch, kteří čtou *Nový Polygon*. Pokusím se shrnout jeho životní názor: odvaha, schopnost pojmenovat věci pravým jménem, nechuť k hlupákům a pokrytcům, zůstat věrný sám sobě. „Žádný slušný člověk nepřipustí týrání, i kdyby šlo jen o zvíře“ – byla jedna z jeho mnoha nádherných myšlenek.

Pane doktore Ondrášku, děkuji Vám za všechno, co jste mi dal. Děkuji Vám za Vaše nádherné texty a za to, že jste mi v nich poodkryl tajemství, hlavně však nesmírnou krásu Vaší bytosti. Nikdy na Vás nezapomenu. Kéž Vaši dva Bohové, jak jste mi to často s humorem psal, že je prosíte někdy o to, aby chránili mou osobu (měl na mysli Boha Židů a Boha křesťanů) – kéž tito Vaši dva Bohové setrou každíčkou slzu, kterou jste kdy v životě v těžkých a bolestných okamžicích vyronil, a kéž Vám umožní setkání s Vašimi milými rodiči, celou rodinou a všemi Vašimi blízkými a přáteli. Chci zároveň pevně věřit a doufat, že jednou budu mít i já to štěstí setkat se na onom světě s Vámi.

Končím slovy, kterými jste tak často i Vy končil svůj email: „Moc Vás pozdravuji!“

Peter Žaloudek, Vídeň, 24. července 2017

Miloš Ondrášek

ÚVAHY

Náročné setkání na Pražském hradě

Takto označily rakouské noviny *Die Presse* setkání českého prezidenta Zemana s rakouským prezidentem Alexandrem Van der Bellen v Praze 27. června. V článku citovaly také českého politologa Víta Hlouška z Masarykovy univerzity v Brně, který si jednak vzpomněl na to, že v předvolební rakouské prezidentské kampani pozval Zeman na Hrad ostentativně Norberta Hofera z krajně pravicové populistické strany, ne však druhého kandidáta Van der Bellen. Česko se pak stalo také poslední zemí sousedící s Rakouskem, kterou Van der Bellen po nástupu do úřadu navštívil. (Pořadí návštěv: Švýcarsko, Německo, Itálie, Slovinsko, Slovensko a Maďarsko). Tohoto faktu si všimla samozřejmě česká média a pan Hloušek to označil za „důkaz špatného vztahu mezi Zemanem a Van der Bellen.“ Rakouské *Orf News* v den setkání citovalo Van der Bellen: „Jsme příbuzní a jak víte, blízcí příbuzní nejsou vždy nejlepší přátelé... ale všeobecně se můžeme jeden na druhého spolehnout.“ Zeman k tomu jen dodal s jeho typickým humorem: „Oba jsme se narodili v roce 1944 a zvláště si cením, že jsme oba náruživí kuřáci.“ (www.orf news.com, 27. 6. 2017) Trapnost setkání a tiskové konference před novináři pak Zeman okořenil, když zcela bez protokolu všechny zaskočil tím, že se neúčastní dalšího plánovaného setkání s rakouským prezidentem odpoledne na rakousko-českém hospodářském jednání, a odůvodnil to „administrativními povinnostmi před svou chystanou cestou na Vysočinu“.

Nebudu teď citovat další české novináře, kteří si pak zgustili v kritice na chování Zemana a na tom, že nedokázal překročit práh sebe sama a chovat se jako reprezentant úřadu prezidenta České republiky. Zmíním tady jen dva citáty, které, myslím, nejlépe vystihují to, jakým člověkem pan Zeman je: Pod titulkem *Bahno a hnůj, vzkázali politici Zemanovi* uveřejnili 24. června noviny *Právo* tyto věty: „Prezident Miloš Zeman zažehl další spor s politiky tím, že vyřkl sprostý výrok na adresu premiéra Bohuslava Sobotky: »Když ve vztahu, který fungoval skoro čtyři roky, vyhazuješ partnera čtyři měsíce před volbami, tak se chováš jako svině,« řekl ve čtvrtek v televizi Barrantov Zeman. Řekl také, že Sobotka má charisma láhve od okurek. Premiérova reakce na sebe nenechala čekat: »Myslím, že výroky prezidenta Zemana ukazují, že u něj dochází k rozpadu osobnosti a obávám se, že to s plynoucím časem bude horší.« Podle poslankyně ODS Miroslavy Němcové (někdejší předsedkyně parlamentu) je Zeman mentálně nezpůsobilý vykonávat svou funkci. »Destruuje život uvnitř naší společnosti a hluboce poškozuje obraz naší země ve světě. Jestliže si neuvědomuje dopad svých slov a činů, svědčí to o mentální nezpůsobilosti zastávat prezidentský úřad. Jeho pokračování v prezidentské funkci je ohrožením provozu v naší zemi.«“ (Deník *Právo*, 24. června 2017, informovala o tom všechna česká média!)

V Česku a v celém kulturním světě uznávaný katolický kněz, profesor, religionista, filozof, sociolog, autor mnoha knih a nositel prestižní Templetonovy ceny Tomáš Halík na otázku novináře *Lidových novin*: „Kdybyste měl šanci naprogramovat ideálního kandidáta na prezidenta, jaké

vlastnosti byste mu navolil?“ odpověděl: „Vyvětrat Hrad od zápachu nikotinu, kořalky, lží, vulgarit a hulvátství může jen člověk, který má vnitřní noblesu. Pojem gentleman pro mne neznamená jen etiketu, reprezentativní chování, ale především etické hodnoty a životní moudrost. A dnes také velkou dávku statečnosti, protože určité kruhy se nezastaví před ničím.“ Celostránkový rozhovor s Tomášem Halíkem vyšel pod titulem *Zeman žije prakticky jen z ostud* dne 20. května 2017 na straně 2.

20. a začátek 21. století přinesly Československu a pak České republice dva velikány na stolec prezidentského úřadu: T. G. Masaryka a Václava Havla. Ti, kteří byli v jejich mezidobí a po smrti Václava Havla, budou uvedeni v registračních záznamech jako řadoví úředníci. Ale jinak nic. Jen smutek a ostuda. Přál bych si, aby se tato tristní situace konečně radikálně změnila a lid, který dnes má volbu svobodně používat svůj vlastní rozum a cit, si v příštích volbách znovu zvolil osobnost, na kterou bude pak hrdý nejen celý národ, ale svět si díky ní znovu začne mnohem více vážit České republiky.

Peter Žaloudek, Vídeň, začátek července 2017

Studentské práce z vídeňské bohemistiky**Vera Flasch: Frazém jako příběh: Hlad je nejlepší kuchař Anekdota ze života mladé bohemistiky**

V létě roku 2013 se vydala na cestu mladá studentka bohemistiky do Prahy, aby zlepšila svou češtinu. Přihlásila se do letního intenzivního kurzu a našla nádherné ubytování v centru města. Mohla totiž bydlet u rodičů známého, kteří pro ni měli velký pokoj. Rodičům Zdeňka bylo kolem sedmdesáti let, ale neměli vnoučata. Z toho důvodu se moc těšili, že přišla mladá holka na celý měsíc. Studentka byla také velmi ráda, že byla přivítána tak srdečně.

V jazykové škole rychle našla kamarády, s kterými se učila česky a užívala si Prahy. Když přišla domů, byla už každý den připravena večeře, a paní Helena byla výborná kuchařka. Ale naneštěstí bylo strašně horko, a proto musela odjet na chalupu, kde se měla starat o záhonky. Tam zůstala celý měsíc, a studentka zůstala se starým pánem v Praze. Ten si myslel, že mladá Rakušanka byla příliš hubená, a tak se stalo, že jí každý večer vařil „něco dobrého“. Problém byl jenom, že až do toho dne ve svém životě vůbec nikdy nic sám neuvařil. A miloval česnek. Miloval ho moc. Proto vařil každý den něco s česnekem, například česnečku a topinky. To znamená vlastně – jen česnečku s topinkami, samozřejmě minimálně čtyři stroužky česneku na talíř. Během večeře vždycky vyprávěl o svém životě a měl opravdu zajímavý život. Studentka ale po večeři nemohla spát a měla zlé sny, protože vůbec nesnesla česnek (alespoň ne v těch množstvích). V jazykové škole už skoro nechtěla mluvit s kolegy, protože měla pocit, že jí hrozně páchne z úst. Nicméně každý večer dojedla svou polévku, i když už neměla chuť na česnečku. V žádném případě nechtěla být nezdvořilá. Takže musíme trochu přeformulovat přísloví: Ne hlad, ale zdvořilost je nejlepší kuchař.

Na konci měsíce v Praze, oba dva, starý pan a mladá studentka, strašně plakali, když se museli rozloučit. I když studentka byla docela ráda, že v Rakousku zase dostala jídlo i bez česneku, chyběl jí starý pán a večerní rozhovory. Ale žila šťastně až do poslední česnečky – KONEC.

Ivanka Devátá: *Wie ich verrückt geworden bin*

Übersetzung: Silvia Freisehner

[...] Hin und wieder habe ich auf einen Sprung bei ihr vorbeigeschaut für eine kurze Plauderei, auch wenn sie nicht gerade eine klangvolle Schallplatte für intellektuelle Unterhaltungen war. Doch nicht einmal eine gebildetere Dame, als ich es bin, sehnt sich danach, sich 24 Stunden am Tag mit Konfuzius auseinanderzusetzen. Sie labt sich hin und wieder gerne an den Informationen, dass die Bobková aus dem Vierten eine Giftschlange sei, die Michlová vom Parterre säuft und die Ebnerová auf Frauen steht. [...]

[...] Nach ein paar glücklichen Jahren begann sich Frau Knotková aber darüber zu beschweren, dass die Buben unserer Hausbesorgerin in dem Haus Krawall machen würden, obwohl die Frau Hauswartin Mutter einer einzigen Tochter war, über die ausgeklügelten Sabotageakte der Bobková zu erzählen, die angeblich die Rohrleitungen angebohrt hätte, damit ihre Wohnung überflutet wird und so Ähnliches. Meine Besuche wurden zu einem Test diplomatischer Fähigkeiten. Zu widersprechen war nicht ratsam, zuzustimmen erst recht nicht. [...]

[...] Schließlich versprochen die Burschen, dass sie leise sein werden und ich kehrte zurück auf die Folterbank. Allerdings hatte die ausgelassene Gesellschaft ihre eigenen Vorstellungen von Rücksichtnahme, und so bin ich gegen Morgen hin vielmehr in Ohnmacht gefallen als eingeschlafen. [...]

[...] Die Maid von jenem Abend ging in der Nacht auf den Gang telefonieren, wo sie ins Handy brüllte, bis das Haus bebte. Sie musste aus der Wohnung fliehen, weil dort aufgrund der schallenden Musik nicht einmal die größte Glocke des Prager Veitsdomes zu hören gewesen wäre. [...]

[...] Einmal in einer schönen Nacht, schön deshalb, weil oben Ruhe war, habe ich also wieder einmal geschlafen und plötzlich weckt mich ein Hämmern an der Tür. Das Blut stockte mir in den Adern. Es war wieder Mitternacht. Alle Zellen meines Körpers zogen sich vor Schreck zusammen, sodass ich nach der dritten Attacke von einem Totengräber mit einem Schauerl runtergekehrt werden hätte können. Ohne eine Rückmeldung abzuwarten, donnerte er raus aus dem Haus. Ich wusste sofort warum. Ich bin zwar nicht weiß Gott wie tapfer, aber auch nicht blöd. Er ist hergekommen, um zu schauen, ob es bei mir hell ist. Vergebens. Die kluge Bauerntochter hatte lustigerweise Angst im Dunkeln. [...]

[...] Trotz des ganzen Argwohns hatte ich keine Ahnung, dass mich der Wille Gottes so wie Hiob prüfen wird.

[...] Öd und trüb ist's hier in den Tiefen drinnen. Wo im Dämmertraume Tag und Tag verrinnen. [...]

Ivanka Devátá: *Jak jsem se zbláznila*

[...] Občas jsem k ní zaskočila na pár slov, byť to nebyla právě ozvučná deska (Resonanz, Schallplatte) intelektuál-

ních rozprav. Ale ani vzdělanější dáma, než jsem já, netouží čtyřia dvacet hodin denně probírat Konfucia. Ráda se občas osvěží informacemi, že Bobková ze čtvrtého je bába princmetálová (hubatá), Michlová z přízemí chlastá a Ebnerová odvedle je na ženský. [...]

[...] Po pár šťastných letech ale začala paní Knotková žehrat (sich beschweren), že kluci naší domovnice dělají v baráku randál, ač paní správcová byla matkou jediné dcery, vyprávět o důmyslných sabotážích Bobkové, která údajně navrtala potrubí, aby jí vytopila byt a tak podobně. Moje návštěvy se staly testem diplomatických schopností. Odporovat nebylo radno, souhlasit teprve ne. [...]

[...] Nakonec hoši slíbili, že se ztíší a já se vrátila do Záhořova lože. (Neví se přesně, co se tam děje, ale je to trpké lože v pekle – viz Kytice.) Ovšem rozjívěná společnost měla o ohleduplnosti své představy, a tak jsem k ránu spíš omdlela, než usnula. [...]

[...] Děva z onoho večera šla v noci telefonovat na chodbu, kde řvala do mobilu, až se dům otřásal. Musila se uchýlit mimo byt, jelikož tam pro ryčnou hudbu by byl i zvon Zikmund neslyšitelný. [...]

[...] Jedné krásné noci, krásné proto, že nahoře byl klid, si tak zase jednou spím a najednou mě vzbudí třískání do dveří. Krev se mi zastavila v žilách. Zase byla půlnoc. Všechny buňky v těle se mi hrůzou scvrkávaly, takže po třetím ataku by mě smetl pohřebák na lopatku. Nedočká se odezvy, s dusotem se řítí ven z domu. Hned jsem věděla proč. Nejsem sice bůhvíjak statečná, ale taky ne pitomá. Šel se podívat, zda se u mne svítí. Zbytečně. Chytrá horákyně (kluge Bauerntochter) se vtipně bála potmě. [...]

[...] Přes všechnu nedůvěru jsem neměla ani zdání, že vůle boží bude zkoušet mě jako Joba. [...]

[...] Nevesely, truchlivy jsou ti kraje vodní, v poloutmě a polousvětě mine tu den po dni. [...]

Praha: Motto, 2013

Frazém jako příběh

Již od začátku své existence byl člověk konfrontován s nepřízní živlů a přírody. I malá chyba pro něj mohla znamenat smrt. Ti, kteří chtěli přežít, o přežití museli usilovat ze všech sil. To mělo za následek, že se člověk dále vyvíjel nejen po fyzické, ale také po mentální stránce.

Díky vyspělé západní civilizaci se dnes nemusíme bát třeba tygrů. Tím se tzv. přirozená selekce jakoby zastavila. Dnes žijeme v podmínkách, o kterých by se lidem před sty lety ani nezdálo. Standardní životní úroveň vyspělého světa převyšuje i to, jak žili třeba králové ve středověku. Tento pokrok má však také své stinné stránky. Například sociální systém, který má sloužit jako záchranná síť v případě nouze, se stal „dojnou krávou“ pro ty, kteří se na něm umějí svést. V posledních desetiletích se také rozmohlo tzv. „wishfull thinking“ čili nadějně očekávání, že se realita přizpůsobí našim představám a ne naopak. Mnoho lidí se zadlužuje nad své poměry. Chtějí si koupit nové auto, honosný dům, nejnovější telefon a luxusní oblečení. Pro tyto symboly statusu jsou ochotni upsat duši dáblu. Podceňují šetření, nemyslí na budoucnost a zajímá je okamžitá uspokojení jejich rozmarů. Doufají, že zrovna jim se ztráta zaměstnání nebo zdraví vyhne. Doufají, že si svůj životní standard udrží, i když bez záruk.

Tato problematika se netýká jenom dospělých. Již dětem vštěpujeme převrácené smýšlení. Ve škole dostane každé dítě, nehlédě na výsledek, minimálně medaili za účast. Nejenom tím degradujeme ty nejlepší, ale dáváme tím jasně najevo, že není nutné se snažit, odměna čeká každého.

Proto si myslím, že staré dobré „bez práce nejsou koláče“ je stále pravidlo aktuální a že bychom si ho měli připomínat od raného věku. Lidstvo bez ambiciózních jedinců jinak zakrní a posléze zanikne.

Daniela Makový Nedas

Den celosvětové vyčerpanosti

2. srpna letošního roku se slavil celosvětový den vyčerpanosti. Tím ale není myšleno ohrožení stresem či syndromem vyhoření. V tento den byly vyčerpány všechny přirozené zdroje, které by správně měly vystačit až do konce roku. Jinak řečeno: tohoto dne překročila lidská spotřeba schopnost Země tyto přirozené zdroje reprodukovat. Všechno, co bude od tohoto data letos použito, zpracováno či zkonsumováno, půjde na úkor příštích generací. Tento skandální stav dnes kritizují nejenom zeleně orientované politické strany a vůbec politici se zdravým rozumem napříč všemi stranami či osobnosti s občanskou kuráží ze všech přírodovědeckých oborů, ale vyjadřují se k tomu rovněž všechna významná náboženství. Tématu Péče o stvoření se letos v červenci věnovala i devatenáctá Ekumenická letní akademie v rakouském benediktinském klášteře Kremsmünster. Příkaz nezanedbávat tuto péči nacházejí všechna velká náboženství ve svých posvátných textech, a rakouský rozhlas Ö1 tedy mohl do své náboženské relace *Erfüllte Zeit* vybrat myšlenky islámu, židovského náboženství i křesťanství. K čemu vyzývají a jak se dívají na vztah člověka k přírodě?

Na Blízkém neboli Středním východě, tedy v části světa, kde již po staletí panují velká vedra a nedostatek pitné vody a kde se také nacházejí rozsáhlé pouště, se zrodila všechna tři velká, tzv. abrahámovská náboženství, totiž židovství, křesťanství a islám, což se zrcadlí nejenom v jejich podobné historii, ale také v jejich posvátných textech. Příroda je ve všech těchto náboženstvích vnímána velice živě jako zničující či tvořící, jako nepřátelská či dávající potravu a život. Člověk je automaticky pojímán jako součást stvoření a jako takový má uvnitř tohoto systému své poslání. Z pohledu islámu to formulovala islámská vědkyně dr. Ursula Fatima Kowanda Yassin těmito slovy:

„Člověk je služebníkem a jako takový se musí podřídit zákonům. Přírodní zákony nemůže svévolně ani měnit, ani tvořit či negovat. Stvoření je zakotveno v určitém řádu a člověk nemůže tento řád rušit, nýbrž musí se snažit o zachování jeho rovnováhy. Tím je dána jasná role člověka. Má odpovědnost za to, aby bylo stvořené zachováno, a význam Země musí chápat jako cosi, co bylo lidem darováno jako dobro, nikoliv jako něco, co je jejich majetkem, se kterým se může libovolně nakládat. Musí to brát jako něco, co je určeno pro všechny. Zároveň je pro člověka zkouškou, jestli tento úkol plní dobře, jestli dokáže využívat svou existenci na Zemi k posilování míru, svornosti a spravedlnosti. Je to zcela jasný úkol pro člověka, aby zde

budoval dobro, a ne zlo.“ (Ursula F. K. Yassim je autorkou knihy *Achtsamer Umgang mit der Schöpfung / Citlivé zacházení se stvořením*.)

Křesťanství, které má s židovstvím společnou bázi ve Starém zákoně, se dívá na stvoření podobně jako islám. Ve své řeči to podtrhl Dr. Gerold Lehner, evangelicko-luterský superintendant hornorakouské diecéze. „Člověk je součástí stvoření. Něco mu bylo svěřeno a on jednou bude za to, jak nakládal s tím, co mu bylo dáno k dispozici, vyvolán k odpovědnosti. Člověk je součástí vztahů jak k jiným lidem, tak také ke stvoření a jednou bude muset hledat odpovědi a nést také důsledky za to, jak se choval, až bude stát tvář v tvář jednomu a jedinému Stvořiteli celého vesmíru. Uvědomování si světa jako stvoření koresponduje s postoji, které nám tak jasně a neomylně zprostředkovává Starý zákon. Jsou to postoje, které automaticky vycházejí z faktu, že je svět vnímán jako stvoření. Z toho má být vyvozeno naše jednání: chválit, děkovat, obdivovat. To jsou postoje, které jsou zřetelné a vnímatelné. Můžeme říci, že stvoření má v teologii Starého zákona dvojí místo: v doxologii a v právním řádu. Ortodoxie a ortopraxe patří k sobě. Když nám vyčítají, že v křesťanství se doposud mluvilo stále jen o antropocentrismu, tak je potřeba to zásadně revidovat. Jestliže existuje v židovsko-křesťanské tradici řeč o centrismu, tak je to centrismus nasměřovaný na Boha. Z něho, od něho a k němu mají plynout naše myšlenky. Vztah člověka ke světu je a vždy bude vnímán jako Bohem zprostředkovaný vztah.“

Profesorka biblických věd z katolické univerzity v Linci Dr. Elisabeth Birnbaumová to formulovala těmito slovy: „Od samého začátku příběhu Bible je evidentní spojení mezi Bohem, přírodou a člověkem. Celý svět je dílem stvoření. Člověk, tedy Adam, je součástí stvoření. Země neboli hlína, hebrejsky adama, je tedy nejenom prvkem Adama, člověka, ale on sám zároveň zemi formuje a dotváří, a proto má být země člověkem ochraňovaná a také zachovaná. Tím se stává člověk reprezentantem Boha. Žije-li v souladu s Bohem, vnímá zemi jako ovoce, plod, jako cosi, co mu přináší užitek a spásu. A naopak, tento pozitivní soulad se světem, s přírodou a s lidmi pak vnímá i jako zkušenost s Bohem. Bible popisuje zkušenost člověka s přírodou podobným způsobem, jako zkušenost s Bohem a naopak. Bible se často zmiňuje o lidech, kteří v poušti žijí nebo pouští putují, a myslí se tím mnohem více než jen nějaká těžká, nepříjemná cesta. V pravém slova smyslu tu jde o žízeň, o období žízně, o živoření. Tomu, kdo obrazně nebo skutečně nemá co pít, jde opravdu o život, o smrt žízní. Aby přežil, musí vodu najít. A tak je poušť v biblickém významu místem, na kterém je člověk zcela zásadně konfrontován se svou žízní po Životě – po Bohu. Nutnost, potřeba mít vodu jako životodárnou tekutinu, jak již tento výraz sám o sobě naznačuje, je v biblickém významu obrazem krizových situací, ve kterých se člověk často nachází a které různým způsobem zvládá, nebo nezvládá. Příběhy z pouště bývají většinou historkami o krizových situacích. Vyprávění o poušti jako o místě, kde je nedostatek vody, jsou často přirovnávány k touze po Bohu, jako po tom, kdo je zdrojem života a míru. A protože si člověk tak niterně uvědomuje svou závislost na něm, často skepticky podléhá pochybnostem, jestli Bůh vůbec existuje. A tak je tedy poušť také místem zkoušky. V evangeliích čteme, že Ježíš byl nejvíce pokoušen ďáblem, právě když se ocitl na

pouští. Podobně také židovský národ musel nejdříve dlouze putovat pouští...”

Úkolem člověka je Zemi spravovat, ne ji vykořisťovat. Tento úkol je zřejmý ve všech třech hlavních náboženstvích.

Peter Žaloudek, Vídeň, 6. srpna 2017, zpracováno na základě relace v Ö1: „Erfüllte Zeit“ z 6. 8. 2017

Několik úvah inspirovaných dr. Emilem Holubem

Před lety jsem byl velice poctěn a potěšen pozváním Kulturního domu města Holic zúčastnit se konference týkající se Emila Holuba a přispět krátkým referátem. Je mi líto, že jsem nemohl přijet.

Můj vztah k Emilu Holubovi je soukromého rázu. Nejsem ani badatel ani lékař, nevyznám se v etnologii ani v ornitologii a Afriku jsem osobně poznal jen krátce, a to jen na severu. Jsem synem Františka Vašíčka, bývalého aktivního člena spolku holicích rodáků. Táta se narodil roku 1900 ve Velinách, a přestože svůj život prožil převážně v Praze, vracel se pravidelně do svého rodného kraje a vždy se snažil podle svých možností podporovat akce vedoucí k zlepšení života v jeho rodišti. Filmy o Velinách, které natočil v letech 1941 a 1943 na šestnáctimilimetrový film, se do dnes ve Velinách při různých příležitostech promítají.

Moji rodiče se zúčastňovali i kulturních akcí v Holicích, a tak, muselo to být někdy v roce 1947, doprovázeli do Holic i vzácnou zahraniční návštěvu, která byla předtím i hostem u nás v Praze. Bylo mně tenkrát šest let, ležel jsem s nachlazením v posteli a tu vešla do mého pokoje pro mě neznámá, tmavě oděná dáma a příjemným hlasem ke mně promluvila. Asi proto si tento zážitek pamatuji, protože jsem poprvé v životě byl osloven tak, že jsem nerozuměl ani slovu. Ta dáma byla paní Rosa Holubová a jak mi rodiče vysvětlili, mluvila na mě německy.

Rodiče mi pak hodně vyprávěli, co ta dáma spolu s manželem všechno zažila v dálné Africe. Pro kluka, který právě začínal číst dobrodružné romány Julese Verna, bylo toto vyprávění i četba Holubových *Druhých houslí* dlouhou dobu tématem číslo jedna.

Mezitím uběhlo téměř šedesát let. Většinu těchto roků jsem strávil ve Vídni, kde žiji se svou rodinou. Před dvěma lety jsem po dlouhé době navštívil se svým synem zdejší Památník Dr. E. Holuba. Fotografie paní Holubové ze slavnostního pořadu v Holicích, na které jsem poznal po jejím boku své rodiče, nejen vyvolala staré vzpomínky, nýbrž především zesílila mou snahu po aktualizaci toho, co o Holubových vím a co si dovoluji coby neodborník posoudit. Pokusím se své úvahy, které se dotýkají dneška, shrnout do tří bodů.

Bod první: Jak jsem se již zmínil, poznal jsem v mládí v Čechách Emila Holuba jako českou osobnost. V Rakousku jsem o něm často četl v souvislosti s výčtem významných Rakušanů. On sám byl Čech, jeho manželka Rakušanka. Sám trpěl výtkami českých národnostních horlivců pro své angažmá ve Vídni. Tam ale jistě zase cítil povýšenost vůči Čechům. Myslím, že tento oboustranný nacionalismus nemohl akceptovat a musel považovat za absurdní. Jen z osobního hlediska nemohl přece vylučovat, musel spojovat. Tragických následků nacionalistického vývoje během 20. století se naštěstí nedožil. My

máme o zkušenost víc, se zmíněnou absurditou však stále bojujeme.

Za druhé: Emil Holub byl zastáncem „záchranářské politiky“ vůči africkým domorodcům. Usiloval o zachování domorodé kultury. Na druhé straně však byl rozhodným zastáncem kolonizace Jižní Afriky. Jak by africkou skutečnost hodnotil dnes? Jak to dopadlo? Neviděl by podobné dilema mezi vývojem globalizace a zachováním rozmanitosti ve světovém měřítku?

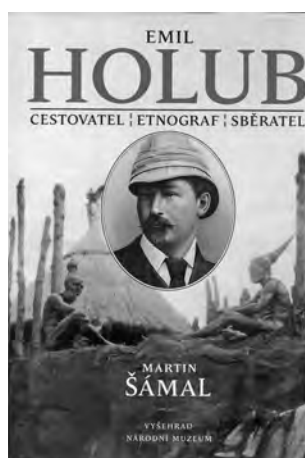
A konečně: Emil Holub šel za svým snem. Vydělávat peníze nebylo jeho hlavní starostí, byl v tomto směru idealistou, který nešetřil svých sil na cestě k dosažení svého cíle, kterým bylo poznání.

Jistě je tím jen jedním z mnoha příkladů. V současné době intenzivní komercializace veškerého života však není takových příkladů nikdy dost.

Ing. Tomislav Vašíček, Gablitz

Dr. Emil Holub

(7. 10. 1847 – 21. 2. 1902) – český lékař, cestovatel, kartograf a etnograf v Africe. Je bezpochyby nejslavnějším českým cestovatelem 19. století. Jeho význam však, na rozdíl od většiny ostatních cestovatelů původem z Čech, zdaleka překračuje místní význam. Jedná se o jednoho z mála českých cestovatelů světového významu. K jeho popularitě jistě přispěl i fakt, že svá díla publikoval mj. v němčině a angličtině i že se jeho africké cesty kryjí s obdobím zvýšeného zájmu o Afriku v britských badatelských kruzích. Do Čech přivezl neuvěřitelně početné sbírky etnografických předmětů, přírodnin apod., ale také cenné vědecké poznatky z mnoha oborů, výkresy, meteorologické poznámky apod. Ve Vídni a v Praze uspořádal velkolepé výstavy svých sbírek. Intenzivně se věnoval literární a přednáškové činnosti. Své bohaté sbírky později většinou rozdál vědeckým a vzdělávacím ústavům. Po návratu do Evropy žil Holub ve Vídni, kde také zemřel na následky přetřepných tropických chorob.

Pozoruhodný život cestovatele Dr. Emila Holuba přibližuje i biografie Dr. Martina Šámala.

Kniha je zpracována především na základě informací získaných studiem archivních dokumentů, uložených v našich i zahraničních institucích. Mnohé z nich jsou publikovány vůbec poprvé. V řadě případů proto bylo možné reinterpretovat některá údobí či události v Holubově životě, a dokonce vrátit léta tradované mýty a omyly, jejichž původcem byl občas i sám cestovatel.

Martin Šámal: *Emil Holub. Cestovatel – Etnograf – Sběratel*, Vyšehrad 2013, ISBN: 978-80-7429-243-9

130. výročí narození světové hvězdy: Maria Jeritza

Maria Jeritza (vlastním jménem Marie Jedličková, 6. 10. 1887, Brno – 10. 7. 1982, Orange, New Jersey, USA) byla operní pěvkyně, dramatická sopranistka. Velmi brzy začala zpívat ve sboru Městského divadla v Brně. Zpěv studovala u S. Anspitzera. V letech 1908-1910 zpívala v Mnichově, kde byla vybrána jako operetní pěvkyně. Její nadání však vedlo jednoznačně k opernímu zpěvu. V roce 1910 proto debutovala v Městském divadle v Olomouci v roli Elsy (Richard Wagner: *Lohengrin*) a o rok později byla angažována ve Vídni v Lidové opeře, kde zůstala do roku 1913. Zpívala titulní roli v premiérách obou verzí opery Richarda Strausse *Ariadna na Naxu* (*Ariadne auf Naxos*, v roce 1912 ve Stuttgartu i ve druhé verzi v roce 1916 ve Vídni). Poté přišla nabídka z vídeňské Dvorní opery (1917 se stala komorní pěvkyní a čestnou členkou tamního souboru) a zpívala zde do roku 1935, zde byla první Jenůfou. Po druhé světové válce přispěla na opravu operní budovy.

Primadonna assoluta

V letech 1921-1932 zpívala v Metropolitní opeře v New Yorku a osobně se zde zasloužila o uvedení Janáčkovy opery *Její pastorkyňa*. V MET zpívala po dobu svého angažmá dvacet rolí ve 290 představeních. Pražské publikum ji mohlo v Národním divadle vidět a slyšet pouze na pohostinských vystoupeních.

Maria Jeritza měla nádherný hlas, zjev a též se mohla pochlubit výrazným hereckým talentem, byla skvělou interpretkou dramaticky vypjatých rolí. Pro Marii Jeritzu psali přední skladatelé. Též se pokoušela o operní režii, účinkovala ve zvukových filmech a napsala svůj životopis *Sunlight and Song*. Richard Strauss jí v roce 1948 věnoval svoji předposlední kompozici, píseň *Malven* (*Der geliebten Maria, diese letzte Rose!*). Žila střídavě v New Yorku a Vídni. Po krátkém dvouletém manželství se vdala 13. března 1919 za rakousko-uherského barona Friedricha Leopolda Salvatora Freiherra Poppera z Podhrágy (1886-1953). 29. července 1935 si vzala amerického pod-

Maria Jeritza

Maria Jeritza jako Ariadne, 1917

nikatele a filmového producenta z Hollywoodu Winfielda R. Sheehana (1883-1945) a v roce 1948 Irvinga Seeryho z New Jersey, kam se také toho roku přestěhovala. Zemřela ve věku čtyřiašedesáti let a je pochována na hřbitově Svatého Kříže (Holy Cross Cemetery) v North Arlingtonu (New Jersey USA).

V roce 1996 byl po ní pojmenován v Donaustadt (22. okres) Maria-Jeritza-Weg. Teprve v roce 2013 byla instalována její busta v Brně v pamětní „Síni slávy“ v nynějším Mahenově divadle. Také v Unterach am Attersee, kde byla častým hostem, má dlouhou promenádní ulici – Jeritzastraße.

Brno bylo nejen kolébkou světové hvězdy Marii Jeritzi, ale také o deset let později i kolébkou průkopníka filmové hudby, skladatele Ericha Wolfganga Korngolda

Erich Wolfgang Korngold se narodil 29. května 1897 v Brně. Jeho otec Julius Korngold, syn brněnského obchodníka, studoval ve Vídni na konzervatoři (k jeho učitelům patřil Anton Bruckner), ale stal se hudebním kritikem a uměleckou ctižádost vložil do syna. Podílel se na libretu synovy jednoaktové opery *Prsten Polykratův* (spolu s aktovkou *Violantou* měla roku 1916 premiéru v Mnichově), pod pseudonymem Paul Schott vytvořili společně libreto ke stěžejnímu Korngoldovu dílu, k opeře *Mrtvé město*. Úspěch její premiéry v prosinci 1920 současně v Hamburku a Kolíně a v lednu 1921 ve Vídni s čtyřiaosmdesáti reprízami byl jednoznačný. „Mrtvé město ve vídeňské Státní opeře ožilo,“ psala kritika. Ještě téhož roku se hrála v New Yorku – údajně jako první opera německojazyčného autora ve Spojených státech po první světové válce – a následujícího roku také v Praze.

Erich Wolfgang Korngold vyučoval operní umění a skladbu na vídeňské Staatsakademie. Byl vyznamenán rakouským prezidentem titulem čestného profesora. Roku 1934 přizval režisér Max Reinhardt skladatele ke spolupráci na svém filmu *Sen noci svatojánské*, který vznikl v Hollywoodu. V následujících třech letech Korngold spolupracoval na dalších filmech, za hudbu k filmu *Dobrodružství Robina Hooda* z roku 1938 s Errolem Flynnem v titulní roli získal Oscara. Rakousko mezitím obsadil Hitler, návrat domů nebyl možný a Korngold požádal ve Spojených státech o azyl. Zde vytvořil hudbu zhruba ke dvacítce filmů a po válce se vrátil i ke kompozici koncertních skladeb – vznikly *Koncert pro violoncello*, *Koncert pro housle a Symfonie Fis dur*.

Erich Wolfgang Korngold zemřel 29. listopadu 1957 v Los Angeles. Od roku 1995 je nadací Deutsche Kinemathek, Německou hudební radou, Phono-Akademie a filmovou nadací Severního Porýní a Vestfálska udělována Korngoldova cena za „celoživotní umělecké dílo“.

Literární noviny slaví 90 let

9. března 1927 se na pultech trafik objevuje nový list pod názvem *Literární noviny*, v záhlaví má ročník I, číslo 1. Je vytištěn na klasickém novinovém papíru a v klasickém formátu novin. V úvodníku *Neseme vám noviny...* Bohumil Mathesius vysvětluje poslání nového titulu: „Přineseme všechno, o čem si myslíme, že je důležité o knize, knihách a těch, kdo je napsali, doufáme, že čím dál úplněji a obsáhleji. Když na něco zapomeneme, tak nám připomeň. Napiš nám, co tě zajímá. A nezapomeň: my nejsme revue, my jsme noviny.“

Ve vydávání novin se postupně vystřídalo několik významných nakladatelských společností, jako byly např. Pokrok nebo Sfinx Bohumila Jandy. V roce 1936 vzniklo nakladatelství Evropský literární klub (ELK), které *Literární noviny* vydávalo až do roku 1949. Mezi jeho čelné představitele patřily takové osobnosti jako Alois Pražák, Max Švabinský, Jindřich Štyrský, František Halas a Emil Vachek. Prioritou *Literárních novin* bylo v té době informovat o literatuře, prezentovat umělecky hodnotné knihy a rozšiřovat tak čtenářskou základnu. Plnily zároveň funkci nakladatelského a klubového časopisu, který referoval nejen o knižním trhu, ale i o soudobém kulturním dění. Zároveň otiskoval básně a prózy.

V červnu 1949 byla komunisty činnost ELKu zastavena, další nakladatelství Sfinx, František Borový a družstvo Máj byly znárodněny a vzniklo z nich nakladatelství Československý spisovatel, které *Literární noviny* převzalo především pro propagaci svých knih. Na přelomu roku 1948/1949 byl založen Svaz československých spisovatelů: vznikl sloučením Syndikátu českých spisovatelů (založen 1919) a Spolku slovenských spisovatelů a hned na jeho I. sjezdu 1949 byla vyhlášena pevná stranická linie programu.

Dne 8. února 1952 našli čtenáři tehdejších *Lidových novin* sdělení následujícího znění: „Lidové noviny vycházejí dnes v důsledku reorganizace periodického tisku naposledy. Svaz čs. spisovatelů bude od 9. 2. vydávat *Literární noviny*, týdeník pro kulturněpolitické a umělecké otázky. Věříme, že všichni naši odběratelé zůstanou věrni i novému časopisu, který chce být propagátorem socialistické kultury a jako bojový orgán kulturních pracovníků stane se nezbytným informátorem a rádcem naší pracující inteligence.“ Motto nových *Literárek*: „Vedení krásným příkladem *Literaturnoj gazety*, orgánu Svazu sovětských spisovatelů...“

Zpočátku *Literární noviny* vyjadřovaly podporu vedení KSČ, první dva ročníky oslavovaly komunistické vůdce a literáty, nechyběly články reflektující různé sjezdy a politická výročí. Byly publikovány také zprávy o činnosti Svazu. Noviny věnovaly pozornost také předávání státních cen a titulů národních umělců. Autory politicky orientovaných článků a úvodníků byli např. E. F. Burian, Jan Drda, Zdeněk Nejedlý a další. V roce 1963 se atmosféra ve společnosti mírně uvolnila a *Literární noviny* otiskují záznamy besed s J. P. Sartrem, E. Albeem, J. Steinbeckem, diskusi o Kafkově díle. S redakcí spolupracuje více kritiků, např. Václav Černý, ale také sociologové, ekonomové a publicisté z jiných periodik. Publikuje též reportáže a stati o zahraničních událostech i kritický náhled na socialismus. To však vedlo ke zvýšení tlaku ze strany KSČ. Spor vyvrcholil

roku 1967 po IV. sjezdu Svazu čs. spisovatelů. Reakcí ÚV KSČ bylo vyloučení Ivana Klímy, A. J. Liehma a Ludvíka Vaculíka ze strany a převedení týdeníku do kompetence ministerstva kultury. Redaktoři *Literárních novin* dostali výpověď a byla dosazena nová, narychlo sestavená redakční rada. Zcela se změnil obsah novin, většina příspěvků byly jen překlady ze zahraničního tisku a ukázky vydávaných děl. Často se objevovaly také agitační články a tendenční rozhovory s politiky. Tyto noviny pak změnil v únoru 1968 název na *Kulturní noviny* a v dubnu téhož roku zanikly pro nezájem čtenářů.

Nová situace ve straně po lednovém zasedání ÚV KSČ 1968 otevřela možnost pokračovat ve „starých“ *Literárech*. Aby bylo zcela jasné, že nejde o zdiskreditovaný titul, změnil se na *Literární listy* a vrátila se do nich redakce v původním složení. *Literární listy* byly v té době řízeny osmnáctičlennou redakční radou, jejímiž členy byli např. Ludvík Vaculík, A. J. Liehm, Ivan Klíma, Petr Pithart, Milan Jungmann, Karol Sidon, Václav Klaus, Jan Patočka a další. *Literární listy* reagovaly na uvolněnou atmosféru pražského jara, uveřejňovaly svobodné diskuse a úvahy o filozofii i politice, na stránkách *Literárních listů* se reflektovala i nedávná historie – Únor 1948, politické procesy padesátých let. Ludvík Vaculík zde zveřejňoval komentáře k politické situaci a 27. června zde otiskl památný manifest *Dva tisíce slov*. Náklad tehdejších *Literárek* se pohyboval mezi 250 000 až 300 000 výtisků.

Literární listy vyšly také v letákovém provedení – vycházely na konci srpna za okupace, kdy se staly jedním z prostředků odporu proti vpádu sovětských vojsk. Proto musely skončit. Zrušením tohoto titulu, ale zároveň snahou zachovat alespoň něco z původního ducha novin vznikl nový orgán Čs. svazu spisovatelů – *Listy*, které poprvé vyšly 7. listopadu 1968. Byla v nich i otištěna část projevu Jaroslava Seiferta na říjnovém aktivu spisovatelů: „Bylo nám slíbeno a snad i zaručeno, že nikdo nebude zasahovat do našich vnitřních věcí. Nezdá se nám však, že by slib byl míněn upřímně... Chceme a musíme mluvit. Máme na to právo, které nám připomínají i naši čtenáři, náš lid. Lhát nebudeme a nesmíme. A bude-li nám dáno na vybranou, rozhodneme se raději pro ticho a mlčení...“

Bohužel, byla to slova prorocká. Byla nově zavedena cenzura, a tak v květnu 1969 přišel definitivní zákaz *Listů*: „...na dlouhou dobu se uzavřela velká historická kapitola české kultury, literatury i žurnalistiky.“

V roce 1971 zakládá (obnovuje) v Římě *Listy* jako Časopis československé socialistické opozice Jiří Pelikán. Většina příspěvků byla spjata s obdobím pražského jara. Časopis vycházel jako dvouměsíčník a tuto periodicitu si držel až do roku 1989, kdy se redakce přestěhovala do Prahy. V exilovém období byl časopis především prostorem pro levicovou opozici, ale prostor dostávali i autoři jiné politické orientace. Náplní byly především politické, ekonomické a sociologické studie, komentáře a analýzy dění ve společnosti, zejména pak v Čechách a východním bloku, informace o exilových a samizdatových uměleckých aktivitách, noviny informovaly také o dění kolem *Charty 77*.

V roce 1989 se *Listy* sice vracejí do Prahy, ale cesty s původními *Literárními novinami* (*Literárními listy*), se rozcházejí. *Listy* zůstávají dvouměsíčníkem a *Literární noviny* hned v dubnu 1990 poprvé vycházejí jako týdeník

navazující na tradici původních *Literárek*, avšak jako příloha *Lidových novin*. Až do roku 1999 je řídí Vladimír Karfík.

Jako samostatný titul se na trhu objevují v roce 1992, od roku 1993 je jejich vydavatelem Společnost pro Literární noviny. Postupně se profilují do podoby listu, který nejenže přináší novinky ze všech oblastí umění, ale také otiskuje filozofické a publicistické komentáře k současnému dění. Ale vzhledem ke značně změněné situaci ve společnosti se stává literatura jen jedním z vedlejších zájmů. Do popředí se dostávají jiné otázky a postupně se ustalují okruhy, kterým se *Literární noviny* věnují dodnes – mezinárodní situace, věda a vzdělávání, vztah k jiným kulturám, nacionalismus, problémy soužití s menšinami, česko-německé vztahy, nová média.

Tento konflikt, literární zaměření vs. širší kulturně-spoločenský záběh, měl za následek změnu ve vedení v roce 1999, kdy se šéfredaktorem stal Jakub Patočka. V únoru 2009 převzalo skomírající titul na krátkou dobu občanské sdružení Právo, solidarita a informace, které již v červnu téhož roku *Literárky* předalo nově vzniklé společnosti Litmedia, jejímž jediným vlastníkem a akcionářem se stal Miroslav Pavel, původně zakladatel společnosti *Economia* a vydavatel *Hospodářských novin*. Vznikla zcela nová redakce pod vedením Zbyňka Fialy, jehož brzy vystřídal bývalý šéfredaktor týdeníku *Reflex* Petr Bílek, který *Literárky* řídí dodnes.

Současné *Literární noviny* jsou měsíčníkem s podtitulem *List pro kritické myšlení*, vycházejí v nákladu cca 10 tisíc výtisků vždy poslední čtvrtek v měsíci v rozsahu 32 až 40 stran. Obsahují vedle komentářů na aktuální témata a kratších zpráv také velké rozhovory, články na kulturně politická témata z domova i ze zahraničí a čtenáři zde najdou také eseje, stránky věnované umění – výtvarnému, hudebnímu, divadelnímu, filmovému a samozřejmě literatuře včetně recenzí a historií. Každý měsíc vycházejí v *Literárních novinách* tři osmistránkové přílohy novinového formátu. Web www.literarky.cz přináší *Literární noviny* v elektronické podobě. Při *Literárních novinách* vznikla nedávno Akademie Literárních novin, která si vzala za cíl formou seminářů a přednášek dále vzdělávat zájemce o současnou českou a světovou literaturu, svět médií či tvůrčí psaní.

(Převzato a redakčně zkráceno.)

Zdroj: Jan Štolba,
projektový manažer Litmedia

Něco z historie: Továrny na střelivo Sellier a Bellot

Továrna na střelné zápalky neboli kapslovna byla založena francouzskými podnikateli Louisem Sellierem a Jeanem Mariem Nicolausem Bellotem na pražské Parukářce v roce 1825.

Začátkem roku 1825 požádal Louis Sellier rakouské úřady o privilegium na výrobu perkusních zápalek. Na jeho vydání však nečekal a s výrobou začal hned ve zrušeném Zbraslavském klášteře. Bez odborného vedení se ale práce nedařila, a tak císař František I. vydal privilegium s podmínkou, že výroba bude řízena odborníkem. Louis Sellier proto požádal o spolupráci Mariu Nicolause Bellota. Jejich spolupráce začala v srpnu roku 1825 a toto období lze považovat za vznik firmy. V květnu 1826 firma Sellier & Bellot konečně získala plnohodnotnou licenci.

Původně ani jeden ze společníků neplánoval zůstat v Praze, ale Bellot se v roce 1827 oženil s Alžbětou Vaccovou a rozhodl se usadit ve městě. Sňatek mu usnadnil získání rakouského občanství a Sellierovi byla na rakouské občanství udělena výjimka, což pro firmu znamenalo zjednodušené jednání s rakouskými úřady i snadnější podnikání. V únoru roku 1832 však došlo k tragédii – neopatrností dělníka došlo k výbuchu a Bellota střepiny z roztržených brýlí připravily o většinu zraku a také částečně ohluchl. Přesto se ale stále podílel na vedení firmy, na zavádění nových výrobků a modernizaci výroby – například denní výroba v roce 1835 činila 300 tisíc kusů zápalek, to je 88,5 miliónu zápalek za rok.

Po vydání zbrojního patentu v roce 1852 prodej zápalek v Rakousku výrazně poklesl a firma začala hledat odbyty jinde – exportovala do Spojených států, Anglie, Itálie, Švýcarska a do východního Středomoří. V roce 1853 se začaly vyrábět náboje Flobert a Lefauchaux. V šedesátých letech 19. století došlo opět k navyšování výroby, následně k rozšíření strojního vybavení a výstavbě nových továrních objektů.

V roce 1865 odchází do důchodu Sellier a Bellot o dva roky později. V roce 1869 vzniklo konsorcium pro vytvoření akciové společnosti, jehož členy byli Bellotův syn Albert, zeť Karel Bamberger a dalších třináct významných pražských podnikatelů a právníků a také firma Halla. Koncem 19. století změnila společnost název na Továrny na střelivo, dříve Sellier a Bellot, který vydržel až do konce druhé světové války. V průběhu první světové války vyráběla téměř výhradně náboje do armádních pušek a pistolí. Po vzniku Československa se potom stala hlavním dodavatelem střeliva do pistolí, které užívala československá armáda a policie. Aby k tomu ale mohlo dojít, musela být firma v českém majetku, a proto většinu akcií zakoupila Česká průmyslová banka.

Ve dvacátých letech 20. století došlo ke stavbě nových budov hlavních dílen a kanceláří podle projektu Zdeňka Friče. V roce 1930 obdržela firma požadavek ministerstva obrany na počet nábojů v případě vypuknutí války, ale protože v existujících prostorách nebylo možné toto množství nábojů vyrobit, byla v roce 1935 výroba v areálu Parukářka ukončena a přestěhována do nového prostoru ve Vlašimi. Ve stávající uvolněné továrně pak probíhala montáž motocyklů Ogar a Jawa a později tady byla opravna aut Mototechna.

Dnes část budovy slouží jako obytný komplex a v další části je restaurace. Posledními památkami na původní továrnu jsou zeď, tovární komín a obytný dům s nápisem Sellier & Bellot a dva domky bývalé vrátnice.

(mk)

Kapslovna kolem roku 1900

HISTORICKÁ DATA, UDÁLOSTI, VÝROČÍ A VZPOMÍNKY

1212

26. 09. Byla vydána Zlatá bula sicilská – potvrzení a rozšíření české státnosti.

1347

02. 09. V chrámu svatého Víta korunoval pražský arcibiskup Arnošt z Pardubic Karla IV. na českého krále, byla to první česká korunovace českého krále.

1652

10. 09. Narodil se Jan Sladký Kozina, sedlák, jeden z vůdců protifeudálního povstání Chodů proti W. M. Lamingenovi z Albenreuthu. 28. listopadu 1695 byl budoucí národní hrdina Jan Sladký Kozina popraven. Dramatické divadlo bylo pouze dohrou mnohem starších událostí. Už od středověku hlídali Chodové hraniční lesy a bránili české země před nepřátelskými vpády přes Šumavu, za což získali značná privilegia. Nikdy ale nedosáhli jejich písemného potvrzení, což vedlo k jejich neustálému porušování ze strany panstva. Svého hrdinu získali odbojní hraničáři na konci 17. století, kdy se do čela chodského povstání postavil Jan Sladký Kozina. Proti vrchnostenskému vojsku ale nezahájil nic. Jejich nepřítel hrabě Lammingner (Lomikar) si navíc vyžádal Kozinovu hlavu. Než byly jeho poslední vteřiny sečteny, stihl však údajně vyřknout ještě poslední slova: „Lomikare, Lomikare, do roka a do dne...“ A skutečně, přibližně za rok od popravy Jana Sladkého Koziny zemřel.

1787

27. 10. Bylo zahájeno označování pražských ulic a náměstí německo-českými názvy na omítkách na nárožích.

29. 10. se konala v Nostitzově divadle v Praze světová premiéra Mozartovy opery *Don Giovanni*.

1817

1. 6. Josef Božek na vltavském rameni v Praze Bubenčí předvedl svou parní loď.

V roce 1816 předvedl stavovský mechanik Českého královského stavovského učiliště v Praze Josef Božek (1782-1835) na rybníčku ve Valdštejnské zahradě v Praze model parníku, resp. parničku (pramičky s motorem) vybavený parním strojem. Dne 1. června 1817 pak užaslým Pražanům na náhonu Císařského mlýna ve Stromovce předvedl skutečnou „parolod“ i „parovůz“. Pronajatá nákladní loďice byla vybavena dvouválcovým parním strojem, ten Božek zhotovil podle vzoru, který hrabě Buquoy dovezl v dílech z Anglie a jehož smontování Božek osobně vedl. Úspěšnou akci ve Stromovce ale ukončila náhlá bouřka, při které kdosi Božkovi ukradl veškeré vybrané peníze. Vynálezce údajně svůj stroj v návalu lítosti rozbil a dalších pokusů se vzdal. Jeho průkopnické činy přispěly k technickému pokroku i praktickému uplatnění techniky, na praktické využití té parníku neměly však přímý vliv. K němu v Čechách došlo až o dvě desetiletí později.

1847

8. 7. Ing. František Křižík

Český vynálezce světového formátu František Křižík byl vynálezce a průmyslník, čestný doktor České vysoké školy

technické v Praze, průkopník české elektrotechniky. Narodil se 8. července roku 1847 v městečku Plánice nedaleko Klatov. Pocházel z velmi chudých poměrů. Při studiích se musel živit sám, žil však v takové nouzi, že nemohl složit ani poplatek, který byl nezbytný k tomu, aby byl připuštěn k maturitě. František Křižík sám sebe, jak vyplývá z jeho vzpomínek, nepovažoval za dobrého studenta. Na německém reálném gymnáziu v Praze propadl v prvním ročníku z němčiny. Přestoupil na české reálné gymnázium v Panské ulici, ale ani zde se mu nepodařilo studia dokončit. Na České vysoké učení technické byl v roce 1866 přijat jako mimořádný posluchač, přestože neměl maturitu, projevil však mimořádný talent.

Po ukončení studií na pražské technice byl Křižík nejprve zaměstnán v Kaufmannově továrně na výrobu telegrafů a návštěvnických jako opravář telegrafních přístrojů. Jeho prvním vynálezem bylo dálkově ovládané elektrické návěstidlo, v roce 1878 sestavil blokovací zařízení, které bránilo srážkám vlaků. Byl objevitelem řady novátorských technických řešení jako například elektrické obloukové lampy (1880), zabýval se také elektrifikací drah i městské dopravy a realizací moderního systému veřejného osvětlení. „Chtěl jsem jen dokázat, že to, co dovedou jiní, dovedou Češi také,“ řekl František Křižík při jedné příležitosti.

Roku 1891 zprovoznil v rámci Jubilejní výstavby světelnou Křižíkovou fontánu, která rozehrávala světelné divadlo každý večer. Milovníci pokroku pak využili elektrickou tramvaj místo do té doby osvědčené koňské dráhy.

Zakázka elektrického zařízení a osvětlení Národního divadla byla zadána nikoli Křižíkově firmě, ale vídeňské Commandit-Gesellschaft für angewandte Elektrizität Bruckner, Ross und Consorten. Při zahájení provozu divadla se objevily vážné poruchy i během představení, Křižík se tedy nechal přemluvit a převzal dozor nad provozem.

V roce 1903 vybudoval první elektrickou železnici v Rakousku-Uhersku, která vedla z Tábora do Bechyně. V té době začal však upadat do finančních problémů, které se v době první světové války prohloubily. Zabředl do dluhů, banky ho donutily přeměnit zadluženou firmu na akciovou společnost. V roce 1917 pak pro nesplacení úvěru Pražská úvěrní banka jeho podnik převzala. To zbavilo dosud úspěšného vynálezce chuti do další práce. Od té doby se stál do ústraní.

Dožil se vysokého věku třiadvadesáti let. Zemřel 22. 1. 1941 ve Stádleci u Tábora. Křižíkův pohřeb v období nacistické okupace se stal tichou manifestací země, pro kterou tolik udělal.

Jan Neruda o něm napsal: „Nebyl obchodníkem a byl příliš skromný.“

Na Štědrý večer 1937 František Křižík promluvil vedle dalších vážených hostů v pražském rozhlasu. Řekl mj.: „Za devadesát let svého života jsem poznal obrovský rozvoj dnešní vědy. Stál jsem u jeho počátků a pamatuji živě ještě počátky Edisonovy. Opravňuje mne to, abych věřil v další šťastnou budoucnost lidstva. Věřím, že věda sblíží lidi a národy. Lidstvo nakonec pochopí, že si je povinno vzájemnou úctou a láskou.“

Snad se jednou vyplní jeho slova.

bk

4. 9. František Ladislav Hek

(v románu A. Jiráska zvaný F. L. Věk)
(11. 4. 1769 – 4. 9. 1847) – český buditel, spisovatel, publicista a skladatel.

15. 09. K veřejnému osvětlení ulic byly v Praze poprvé použity plynové lampy.

1857**10. 10. Josef Ressel** (29. 6. 1793 – 10. 10. 1857)

Ressel se narodil v Chrudimi, pocházel z česko-německé rodiny. Zprvu navštěvoval českou školu v rodném městě, později byl poslán na gymnázium do Lince. Po gymnáziu byl přijat na dělostřeleckou školu v Českých Budějovicích, krátce navštěvoval medicínu ve Vídni. Z finančních důvodů musel studia přerušit. Ressel získal stipendium na lesnické akademii v Mariabrunnu u Vídně. Do zaměstnání nastoupil v roce 1817 a působil jako lesník v korutanských lesích. V roce 1821 byl přeložen do přístavního města Terst, kde působil jako zástupce lesmistra a později jako lesmistr.

Možná blízkost moře a lodí ho inspirovala k úvahám o tom, jakým způsobem zrychlit pohon lodí. Přišel tak na využití principu Archimédova šroubu k pohonu lodí. V roce 1826 Ressel po praktických zkouškách s lodním šroubem, který nakonec umístil na zád lodí, zjistil, že by šroub mohl fungovat v praktickém provozu, podal žádost o patent a ten 11. února 1827 obdržel. Ještě za jeho života se začaly na moři objevovat lodě poháněné lodními šrouby (svou konstrukcí sice trochu odlišné od Resselova návrhu, ale bylo jisté, že nápad pocházel právě od něj). Za tento svůj největší vynález se tak Ressel nedočkal žádné finanční odměny, ani příznání prvenství vynálezu. Částečné satisfakce se Resselovi dostalo až osm let po smrti, kdy mu prioritu přiznala Akademie věd ve Washingtonu.

Mezi další vynálezy Josefa Ressela patří například i lisovací válcový stroj, šroubový lis na víno a olej, silniční lokomotiva s parním pohonem, kuličkové ložisko bez tření a mazání, přístroj k určování jakosti dřeva a celá řada dalších vynálezů a různých technických vylepšení.

Zemřel na inspekční cestě, zřejmě na malárii, nebo tyfus, 9. října roku 1857 v Lublani. Své pomníky má ve Vídni, Lublani i rodné Chrudimi.

1867**15. 9. Petr Bezruč** (vlastním jménem Vladimír Vašek)

(15. 9. 1867 – 17. 2. 1958) – básník a prozaik. Využíval nejčastěji jednu z neúčinnějších básnických forem – baladu. Ve své tvorbě se soustředoval hlavně na národnostní i sociální problematiku severního moravsko-polského pomezí. Sám se naprosto ztotožnil s utiskovanými, mluvil jejich jazykem. Pracoval jako úředník na poště.

18. 10. Alois Rašín

(18. 10. 1867 – 18. 2. 1923) – český a československý politik a ekonom, jeden z odsouzených v procesu s Omladinou, účastník 1. odboje, jeden z mužů 28. října, první československý ministr financí a funkcionář Československé národní demokracie.

1887**20. 7. Stanislav Bechyně**

Pražský palác Lucerna, železářny v Hrádku u Rokycan, několik návrhů na přemostění Nuselského údolí v Praze, originální obloukový most v Hořepníku na Pelhřimovsku,

most přes Chrudimku v Pardubicích, most přes Váh v Komárně či dálniční most u Senohrab - na tom všem se podílel stavební inženýr a zakladatel československého betonového stavitelství Stanislav Bechyně

Dlouholetý profesor ČVUT Bechyně se narodil před 120 lety 20. července 1887. „Typické pro něj bylo především originální řešení staveb,“ říká Milan Pilař, zástupce ředitele Střední průmyslové školy stavební v Havlíčkově Brodě, která od roku 1979 nese jméno Stanislava Bechyně ve svém názvu.

Ve stavebnictví se na počátku 20. století objevil nový materiál – beton. Používal se na skelety budov, sloupy i celé mostní konstrukce. A právě betonovému stavitelství zasvětil pozdější akademik Stanislav Bechyně celý svůj život. Podle jeho návrhu byly poprvé v tehdejší Rakousko-Uhersku použity při stavbě automobilky v Praze-Libni sloupy z ovinuté litiny a hříbové stropy. Na dlouhou dobu ovlivnil také výstavbu mostů realizací konstrukce obloukového mostu se zavěšenou mostovkou a táhlem. Největším stavitelským úspěchem však bylo spojení sloupů a trámů do rámových konstrukcí, které Bechyně realizoval při stavbě pražského paláce Lucerna z roku 1919. Pozoruhodné je i to, že nosné stěny, schody, komíny a zábradlí byly jenom z betonu. Budova Lucerny se tak stala první stavbou v Československu, při které se nepoužilo nosných částí z cihel nebo dřeva. V roce 1920 se stal Bechyně řádným profesorem (tehdy nejmladším) statiky a dynamiky na ČVUT, kde působil až do roku 1958.

Stanislav Bechyně napsal řadu významných spisů, z nichž některé byly přeloženy do mnoha jazyků. Bechyně, který se soukromě zajímal o botaniku, zemřel 15. října 1973 ve věku šestaosmdesáti let. Pochován je v Přibyslavi, kde je po něm pojmenováno náměstí v centru města.

1897**20. 9. Karel Bendl** (pseud. Podskalský)

(16. 4. 1838, Praha – 20. 9. 1897, Praha)

Karel Bendl byl skladatel, dirigent, sbormistr, zpěvák, editor, pedagog. Vystudoval varhanickou školu v Praze (1855-1858, u Karla Pietsche). Patřil ke spoluzakladatelům pěveckého spolku Hlahol (1861). Krátce působil jako druhý kapelník německé opery v Bruselu, jako sbormistr německé opery v Amsterdamu. Roku 1865 převzal po odstoupivším Bedřichu Smetanovi sbormistrovství Hlaholu, v této funkci působil do roku 1877. V letech 1874-1875 působil jako druhý kapelník Prozatímního divadla, v letech 1877-1878 působil jako sbormistr pravoslavného chrámu sv. Mikuláše na Starém Městě v Praze. Po dobu amerického působení Antonína Dvořáka byl od roku 1894 jeho zástupcem ve třídě kompozice na pražské konzervatoři, zůstal zde pak až do své smrti.

1907**23. 9. František Filipovský**

Vynikající dabér a herec František Filipovský se narodil před 110 lety 23. září 1907 v Přelouči do rodiny flétnisty orchestru Prozatímního divadla, skladatele a kapelníka Františka Filipovského st. Po otci zdědil umělecké nadání, už od dětství hrál na různé hudební nástroje a v kostele zpíval na kůru. Profesionální dráhu započal v Osvobozeném divadle (1931-1938). Poté hrál ve Švandově divadle na Smíchově (1939-1940), v žižkovském Moderním divadle (1940-1942) a v divadle Uranie (1942-1944). Odtud

se dostal do činohry Národního divadla (1945-1992). Rovněž hostoval od padesátých let na různých pražských scénách (Semafor či Viola).

Od mládí Filipovský vynikal hudebním a fyzickým nadáním, které ho předurčovaly ke zpěvoherním a fraškovitým rolím (například hrál principála komediantů ve Smetanově *Prodané nevěstě*). Již v Osvobozeném divadle se uvedl ve svém svěbytném komickém stylu (*Caesar*, *Balada z hadrů*, *Těžká Barbora* a další). Už v mladém věku ztvárňoval různé malé rtuťovité, čilé a sršaté pány a dědy starších dat narození. Takto si postavy vytvářel i v Národním divadle. Filipovský nevytvářel postavu v celé její šíři, ale rozdroboval ji do malých a ostrých detailů úkonů a gest. František Filipovský je nezapomenutelný také díky skvělému dabingu. Hlas propůjčil desítkám postav a jeho nejznámější filmy jsou s Louisem de Funés. Už dvaadvacet let se uděluje cena za dabing nesoucí hercovo jméno.

Je rovněž autorem memoárových knížek *Šest dýmek Františka Filipovského* (1981) a *Kamarád dobré nálady: Ze vzpomínek Františka Filipovského* (1994). Jeho osudy se zajímala také spisovatelka Milica Zdražilová v knížce *František Filipovský* (1982). Skvělý a oblíbený herec a dabér František Filipovský zemřel 26. října 1993 v Praze ve vysokém věku šestaosmdesáti let.

1912

9. 9. Jaroslav Vrchlický (vlastním jménem Emil Frída) (17. 2. 1853 – 9. 9. 1912) – básník, překladatel, dramatik, vůdčí osobnost lumírovců. Vystudoval filozofii, historii a románské jazyky, pobýval rok v Itálii jako šlechtický vychovatel. Zde pronikl do italské a francouzské poezie, která se později projevovala v jeho vlastní tvorbě. Oblíbil si slunný románský jih, tento kraj mu velmi přirostl k srdci.

Po návratu do Čech redigoval Jaroslav Vrchlický *Světozor*, byl divadelním referentem v časopisech *Pokrok* a *Hlas národa*. Rovněž pracoval jako tajemník České techniky, později jako tajemník České akademie věd a umění. V roce 1893 byl Jaroslav Vrchlický jmenován profesorem srovnávacích literatur na univerzitě. Byl členem několika zahraničních akademií, poslancem Panské sněmovny ve Vídni aj. Manželkou Jaroslava Vrchlického se stala Ludmila Podlipská, dcera spisovatelky Sofie Podlipské.

Dílo Jaroslava Vrchlického je velmi rozsáhlé. Obsahuje přes 270 knih včetně překladů, přes osmdesát původních děl doplňují překlady z osmnácti jazyků.

Vrchlického dílo bylo zpočátku velice ceněno, byl nazýván knížetem české poezie. V devadesátých letech 19. století byl však kritizován ze strany mladé generace za nepůvodnost a malou originalitu. Až další básnická generace se opět k Vrchlickému hlásila a ocenila jeho snahu objevovat krásy světa a života – Neumann, Šrámek, Seifert.

Připomeňme, že např. film z roku 1973 *Noc na Karlštejně* byl natočen podle předlohy Jaroslava Vrchlického.

1907

1. 6. Jan Patočka (1. 6. 1907 – 13. 3. 1977)

Jan Patočka byl jedním nejvýznamnějších českých filozofů 20. století. Zabýval se fenomenologií, filozofií dějin, filozofickým dílem J. A. Komenského, T. G. Masaryka a E. Husserla, českou literaturou, uměním a kulturou. Usiloval o nalezení mravního řádu v době, která takový řád popírala. Své filozofické názory o vztahu jedince k nado-

sobnímu řádu a z toho vyplývajícího smyslu pro povinnost angažovat se pro společné dobro, mohl Patočka realizovat až ve chvíli, kdy vznikala Charta 77. Přijal nabídku, aby se stal jedním z jejích tří prvních mluvčích. Svými posledními texty k Chartě 77 jí vtiskl výrazný občanský a mravní charakter. Napsal úvahu *O povinnosti bránit se proti bezpráví*. Jan Patočka byl po setkání s holandským ministrem zahraničí Van der Stoelem zatčen Státní bezpečností a podroben vyčerpávajícím výslechům. Po posledním z nich, trvajícím jedenáct hodin, byl postižen záchvatem mozkové mrtvice a v nemocnici po několika dnech zemřel. Jeho pohřeb se stal konfrontací s totalitní mocí, která chtěla za každou cenu zabránit důstojnému rozloučení se svou obětí.

15. 9. Viktor Ponrepo otevřel v secesním domě U Modré štiky v Karlově ulici na Starém Městě v Praze první stálý český biograf. Viktor Ponrepo, vlastním jménem Dismas Šlambor, byl český kouzelník a průkopník kinematografie.

1917

28. 9. Václav Kašík

Významný, operní dirigent a režisér a skladatel 20. století se narodil před sto lety (28. 9. 1917, Poličná), maturoval na reálném gymnáziu ve Valašském Meziříčí, v letech 1930-1940 studoval na pražské konzervatoři. Dirigování studoval u Metoda Doležila a Pavla Dědečka, skladbu u Rudolfa Karla a Aloise Háby. Na mistrovské škole konzervatoře byl v letech 1939-1942 žákem Václava Talicha. Operní režii studoval u Ferdinanda Pujmana. Současně s konzervatoří studoval na Univerzitě Karlově v Praze v letech 1936-1939 hudební vědu a estetiku.

V letech 1940-1941 byl dirigentem v Divadle E. F. Buriana, v letech 1941-1943 byl asistentem režie v Národním divadle a v sezóně 1943/1944 byl dirigentem a režisérem opery ve Státní divadle v Brně. V roce 1945 spoluzakládal s Antonínem Kuršem a Aloisem Hábou Divadlo 5. května a v letech 1945-1948 zde vedl operu jako šéf, režisér a dirigent. Po sloučení divadla s Národním divadlem v roce 1948 se stal režisérem a dirigentem Národního divadla. V sezóně 1951/1952 byl členem tříčlenného vedení opery, v letech 1958-1960 byl zástupcem šéfa opery pro Smetanovo divadlo. V letech 1962-1965 byl současně i režisérem Laterny Magiky.

V Národním divadle působil v letech 1948-1989. Václav Kašík se stal jedním z hlavních režisérů, kteří v letech 1948-89 vtiskli opeře Národního divadla výraznou tvář. Režijně se snažil představit operní inscenace jako divadelně dynamické, živé, vizuálně poutavé a originální. Tento princip se projevoval také ve scénografické složce inscenací, na které zpočátku spolupracoval s Františkem Trösterem, později stále častěji s Josefem Svobodou. Ve svých inscenacích používal filmové prostředky a projekce, například v mimořádně úspěšné Dvořákově *Rusalka* (1960), která se za třicet let dočkala 642 repríz, nebo v *Daliborovi* (1961). Dokázal však i ctít prostor a genia loci Stavovského divadla ve své taktéž nesmírně úspěšné inscenaci *Dona Giovanniho* z roku 1969, jejíž režijní koncepci a především scénografii využívá také současná inscenace této nesmrtelné opery ve Stavovském divadle.

Pohostinsky režíroval v La Scale v Miláně, v Royal Opera House v Londýně, v Teatro La Fenice v Benátkách, ve Staatsoper a Volksoper ve Vídni, v Deutsche Oper v Berlíně a rovněž na operních scénách v Mnichově, Drážďanech, Curychu, Kodani a dalších městech.

Byl autorem několika baletů, instrumentálních skladeb, dvou oper a dvou zpěvohr. V šedesátých a sedmdesátých letech 20. století natočil mnoho operních a baletních inscenací pro televizi a film. V roce 1987 vyšla jeho kniha pamětí *Jak jsem dělal operu* (vydal Panton Praha).

Zemřel v Praze 4. června 1989. Je pohřben v Příbrami na Městském hřbitově na „Panské louce“.

1927

7. 8. Jiří Malásek

V letošním roce 7. srpna uplynulo devadesát let od narození klavíristy, skladatele, aranžéra a hudebního dramaturga Jiřího Maláska. Již v červenci připomnělo při této příležitosti jeho tvorbu 3CD nazvané *Jiří Malásek – Zlatá kolekce*, které sestavil jeho syn Petr.

Pouhých šestapadesáti let se dožil tvůrce „romantických klavírů“ Jiří Malásek. Přestože vystudoval práva, hudba se stala jeho posláním. Nejprve se jí věnoval amatérsky, hudební teorii i hru na klavír studoval soukromě. Později již na hudební scénu vstoupil jako sólový klavírista, třeba s Orchestrem Karla Vlacha nebo s Orchestrem Dalibora Brázdy.

Od roku 1955 pracoval také pro Československý rozhlas, kde působil i jako hudební dramaturg. Tam se seznámil se skladatelem Jiřím Bažantem, s nímž později vytvořil známé a úspěšné duo. Kromě Československého rozhlasu pracoval také pro Československou televizi a od roku 1970 jako šéfredaktor ve vydavatelství Panton.

Trojalbum *Jiří Malásek – Zlatá kolekce* je sestaveno tak, že první dvě alba jsou výběrem z instrumentálních sólových nahrávek světových i českých hitů, které měly ve své době neuvěřitelný ohlas, a třetí album je pohledem na osobnost Jiřího Maláska jako autora.

Desku otevírá *Píseň o jasmínu* v podání Hany Hegerové, následuje (atypická) *Ouplavická polka* z prvního televizního seriálu *Tři chlapi v chalupě*. Dále je na albu šest evergreenů (například *Milenci v texaskách*, *Život je bílý dům* či *Den je krásný*) z prvního filmového muzikálu *Starci na chmelu* z roku 1964. Stejný počet skladeb připomíná neméně slavný film z roku 1966 *Dáma na kolejkách* s Jiřinou Bohdalovou v hlavní roli.

Jiří Malásek (společně s Jiřím Bažantem) byl autorem hudby k televiznímu seriálu *Dobrá voda*, jehož titulní melodie je na kolekci zastoupena v podání FISYO. Jako bonusy budou ke slyšení málo známé nahrávky zejména z přelomu padesátých a šedesátých let, včetně těch klavírně mistrovských pro čtyři ruce s Jiřím Bažantem (například *Tři strážníci*).

(mk)

18. 10 Prof. MUDr. Josef Thomayer

(23. 3. 1853, Trhanov – 18. 10. 1927, Praha) – český lékař – profesor vnitřního lékařství, jeden ze zakladatelů české lékařské vědy, tvůrce českého lékařského názvosloví, spisovatel. Zasloužil o zlepšení podmínek na českých klinikách.

Pro bývalého spolužáka z gymnázia Emila Frídu vymyslel pseudonym Jaroslav Vrchlický a sám psal a vydával povídky (v nich vyniká láska k přírodě) pod pseudonymem R. E. Jamot – fonetický anagram Thomayer. Jako spisovatel byl uznáván např. Janem Nerudou, Aloisem Jiráskem (kterého podnítil k napsání *Psohlavců*) ad. Do důchodu odešel předčasně v roce 1921. „Já nejsem žádná primadona,

já jdu do penze, dokud jsem ještě neztratil hlas,“ komentoval svůj odchod do výslužby. Odcházel zřejmě v souvislosti s těžkým onemocněním, kterému v roce 1927 podlehl. Svoje nemalé jmění odkázal Ústřední matici školské, knihovnu a výtvarné sbírky Národnímu muzeu a Národní galerii.

Thomayer: „Pravda jest obyčejně jednoduchá a krátká, lež a nesmysl bývají barvitější, ba fantastičtější. Proto slabé hlavě vyhovuje spíše lež než pravda.“ „Nejnebezpečnější rady udílí zdravý nemocnému.“

1932

10. 9. Otakar Motejl (10. 9. 1932 – 9. 5. 2010)

Český právník a politik, první předseda Nejvyššího soudu ČR a první český veřejný ochránce práv.

25. 10. Theodor Pištěk

Theodor Pištěk je kostýmní výtvarník, scénograf, malíř tvořící fotorealistické kresby a obrazy, filmové kostýmy a dekorace. Je držitelem Oscara za kostýmy k filmu *Amadeus*, za kostýmy filmu *Valmont* obdržel cenu César a byl nominován na Oscara, v roce 2003 obdržel Českého lva za dlouhodobý umělecký přínos českému filmu, v roce 2012 na festivalu v Karlových Varech Křišťálový glóbus za mimořádný přínos světové kinematografii a v roce 2017 Zlatý střevoček za mimořádný přínos kinematografii pro děti a mládež.

Theodor Pištěk (* 25. 10. 1932) je synem herce Theodora Pištěka a herečky Marie Ženíškové. Po svých prapředcích zdědil výtvarný talent i lásku k automobilům. Jeho pradědečkem byl malíř František Ženíšek. Dědeček Julius Ženíšek byl zástupcem letecké firmy Wright a zakladatelem a majitelem firmy Ford Motor Company pro Rakousko-Uhersko a jako jeden z prvních již roku 1895 vlastnil závodní auto. Theodor vystudoval Akademii výtvarného umění v Praze.

Podílel se na celkem sto pěti filmech, jeho dílo bylo vystaveno na několika desítkách výstav po celém světě. Je tvůrcem uniforem pražské Hradní stráže. Byl iniciátorem a spolu s Václavem Havlem a Jiřím Kolářem i zakladatelem Ceny Jindřicha Chalupického pro mladé výtvarníky. Vedle práce pro film, kde dosáhl nejvyšších poct, je vysoce ceněno i jeho malířské dílo.

25. 10. Jan Špáta

(25. 10. 1932 – 18. 8. 2006)

Jeden z nejnámějších a nejuznávanějších českých dokumentaristů, kameraman, režisér a vysokoškolský pedagog.

Jan Špáta se narodil v Náchodě. Nejprve vystudoval na Průmyslové škole grafické fotografii a poté kameru na FAMU, kam se později vrátil jako pedagog. Zásadně jej ovlivnila spolupráce s Evaldem Schormem, na jejímž základě začal sám režirovat. Jan Špáta byl též autorem cestopisů z celého světa (např. eseje o Irsku *Země sv. Patricie*, který byl ve své době vyhlášen za nejlepší film o této zemi) a napsal několik knih (*Okamžiky radosti*, *Mezi světlem a tmou* aj.). V roce 1998 vytvořil autorskou bilanci své čtyřicetileté kariéry *Láska, kterou opouštím*. Jan Špáta pracoval jako kameraman na stovkách dokumentárních filmů a coby režisér vytvořil přes sto autorských filmů, za které obdržel přes šedesát ocenění na domácím a zahraničním půdě. Jeho manželka Olga Sommerová i dcera Olga Špátová jsou rovněž autorkami dokumentárních filmů.

30. 10. Josef Šváb-Malostranský

(16. 03. 1860 – 30. 10. 1932) – český herec, kabaretiér, prozaik, dramatik, písničkář, režisér a scénárista. Stál u zrodu českého filmu (1898) a byl prvním českým filmovým hercem (*Dostaveníčko ve mlýnici*). Kromě těchto groteskních výstupů natočil v téže době i film *Smích a pláč*, který je vynikajícím sólovým dílkem, v němž Šváb-Malostranský předvádí svoji tvář na přechodu od smíchu k pláči.

V osmdesátých letech byl typickým představitelem českého lidového humoru a stal se mezi lidmi velmi oblíbený. Působil i v Malostranské besedě. Přispíval do humoristických časopisů *Švanda dudák*, *Kopřivy*, *Humor*, *Dobrá kopa*. Své kuplety zdarma posílal i českým krajanům do Ameriky a Austrálie. Společně s Heřmanem Zeffim měl významné místo ve vývoji českého klasického kabaretu. V letech 1885-1916 byl členem Švandova divadla.

Josef Šváb-Malostranský se přátelil s významnými osobnostmi, nejvíce si rozuměl s Ignátem Herrmannem, znal se s Janem Nerudou a Svatoplukem Čechem.

1937**12. 8. Oldřich Havránek**

Dirigent, sbormistr, violoncellista a pěvecký pedagog Oldřich Havránek byl znám především v Rusku, kde úspěšně působil přes šedesát let. Od úmrtí někdejšího hlavního sbormistra Státní opery v Moskvě, který byl v Rusku znám pod jménem Ulrich Josifovič Avranek, uplynulo 12. srpna osmdesát let.

Havránek se narodil v roce 1853 v Klučenicích na Příbramsku. Do Ruska se vydal čtyři roky po absolvování pražské konzervatoře, kterou zakončil v roce 1870. Zatímco v Čechách vystupoval především jako sólista a prosadil se i jako skladatel písní, v Rusku začal působit jako dirigent – v Astrachani, Kazani, Charkově a Nižním Novgorodu se stal hlavním sbormistrem Státní opery v Moskvě, později zde působil i jako druhý dirigent. Jeho zásluhou bylo na této přední scéně uvedeno mnoho novinek, mimo jiné první moskevské provedení opery *Kníže Igor* od Alexandra Borodina a oper *Noc před Vánocemi* a *Mozart a Salieri* Nikolaje Rimského-Korsakova.

14. 9. Tomáš Garrigue Masaryk

(7. 3. 1850 – 14. 9. 1937) – státník, politik, filozof a pedagog, první prezident Československé republiky. Za jeho zásluhy o stát mu parlament udělil titul „Prezident Osoboditel“ a celkem sedmkrát byl navržen na Nobelovu cenu míru.

1952**27. 10. Jiří Frejka (6. 4. 1904 – 27. 10. 1952)**

V roce 1925 spolu s Jindřichem Honzlem založil Osvobozené divadlo jako sekci Devětsilu, v roce 1927 s E. F. Burianem divadlo Dada, v roce 1929 na něj navazující Moderní studio. V roce 1930 byl Jiří Frejka angažován do Národního divadla. Zpočátku pracoval jako Hilarův pomocník, později jako samostatný režisér. V roce 1935 se stal členem S. V. U. Mánes, v roce 1936 se zúčastnil Mezinárodního divadelního sjezdu ve Vídni, o rok později se podílel na Výstavě československého umění v Paříži, následující rok na výstavě k 20. výročí vzniku Československa a její divadelní části Slavnosti pražského baroka. Za nacistické okupace působil jako profesor režie na pražské konzervatoři (1941-1945) a byl činný ve Sdružení pro divadelní tvorbu (podílel se na přípravě koncepce vysoké divadelní školy).

Zapojil se do odbojové činnosti a v Pražském povstání se aktivně účastnil bojů.

V rámci poválečných změn československého divadelnictví odešel z Národního divadla (po příchodu J. Honzla) do Městského divadla na Královských Vinohradech (od 1946 fungujícího opět s druhou scénou, Komorním divadlem, a s připojeným Městským divadlem pro mládež jako Městská divadla pražská), kde byl ustanoven uměleckým ředitelem. V roce 1947 obdržel Cenu země české za inscenaci Gribojedovova *Hoře z rozumu*. Po zřízení Akademie múzických umění, o níž se zasloužil, byl jmenován děkanem divadelní fakulty (26. 11. 1946 – 1948), posléze rektorem školy (1948/49), od počátku zde vyučoval režii. Při stranických prověrkách v letech 1949-1950 byl zbaven vedoucí funkce v Městských divadlech pražských (pracovní poměr ukončen koncem roku 1950). Na podzim 1950 pohostinsky režíroval v Divadle Československého státního filmu, o rok později byl angažován jako režisér a na této pozici setrval i po převedení karlínské scény pod hlavní město Prahu (od sezóny 1951/52, přejmenováno na Divadlo hl. města Prahy). Vystaven stupňujícím se denunciacím, štvanicím, omezování tvůrčích možností a postupné ztrátě všech funkcí se 17. 10. 1952 v divadle postřelil. Po deseti dnech podlehl následkům sebevražedného pokusu. Pohřben je na Vinohradském hřbitově.

1997**23. 9. Rudolf Rohl (16. 12. 1941 – 23. 9. 1997)**

Klavírista, skladatel a hudební aranžér, dlouholetý spolupracovník a osobní přítel zpěváka Karla Gotta. Kromě populární hudby se také aktivně věnoval hudbě vážné a jazzu.

Již v roce 1948 natočil svoji první gramofonovou desku a vyhrál v Ostravě soutěž mladých klavíristů. V roce 1955 začal studovat na konzervatoři hru na klavír, dirigování a skladbu. V roce 1958 poprvé veřejně vystoupil s Orchestrem Karla Vlacha, poté působil jako klavírista v *Laterně Magice*, od roku 1959 byl klavíristou Tanečního orchestru Československého rozhlasu v Praze. Hrál v jazzovém triu s legendárním českým jazzovým kontrabasistou Ludkem Hulanem a bubeníkem Ivanem Diminákem. Od roku 1958 se také osobně znal s mladým začínajícím zpěvákem Karlem Gottem, se kterým se postupně velmi sblížil.

Hrál v Divadle Semafor, v Divadle Apollo, vystupoval i s Jazzovým orchestrem Československého rozhlasu legendárního dirigenta Karla Krautgartnera. V roce 1966 vyhrál mezinárodní jazzovou interpretační soutěž ve Vídni. V polovině šedesátých let zaskočil za zraněného kolegu Jaromíra Klempíře a odjel společně s Karlem Gottem na půl roku do USA, kde oba společně vystupovali v Las Vegas. Po návratu z USA se již natrvalo se stal členem Orchestru Ladislava Štáidla, což byla doprovodná kapela zpěváka Karla Gotta, kde působil až do své smrti zejména jako hudební aranžér a sólista orchestru. Vedle toho se ovšem nadále věnoval jazzové hře i vážné hudbě. Jako muzikant a klavírista byl naprosto výjimečný v tom, že uměl velmi dobře hrát prakticky všechny běžné styly hry na klavír, tedy vážnou hudbu, klasický jazz i populární hudbu. Zemřel předčasně ve věku šestapadesáti let na rakovinu.

2002**30. 9. Miloš Macourek**

(2. 12. 1926 – 30. 9. 2002) – básník, dramatik, autor pohádkových próz, filmový scénárista, režisér. Od roku 1960

byl Miloš Macourek dramaturgem, pak scénáristou Filmového studiu Barrandov. Od počátku osmdesátých let žil v Praze jako spisovatel z povolání.

Jako filmový pracovník Miloš Macourek hodně cestoval, a to nejen do různých zemí Evropy, ale i do Ameriky, Afriky a Indie. Dojmy z těchto cest měly značný vliv na další vývoj a proměny jeho umělecké tvorby. Od konce padesátých let navázal autorskou spolupráci s některými malými scénami, především s Divadlem Na zábradlí.

Miloš Macourek ve stopách francouzského básníka, textaře a filmového scénáristy Jacquese Préverta, jehož verše také překládal, usiloval ve své poezii o obnovu bezprostředního životního nazírání a prostoty básnického výrazu, zakotveného v mluvené řeči. Tyto vlastnosti mají i autorovy prózy počítající s dospělými i dětským čtenářem. Jako tvůrce animovaných filmů spolupracoval s grafikem a ilustrátorem Adolfem Bornem. Z hlediska ambivalentnosti poetiky má jeho dílo blízko k Aškenazymu nebo Weřichovi.

Jako scénárista se podílel na mnoha českých komediích (např. *Pane, vy jste vdova!* nebo *Čtyři vraždy stačí, drahoušku*) a seriálech (především *Arabela* nebo večerníčky s Machem a Šebestovou). Na nich spolupracoval především s režiséry Oldřichem Lipským a Václavem Vorlíčkem. Podle Macourkových scénářů vzniklo více než sto animovaných filmů.

2007

18. 9. Josef Vinklář

Ve věku šestasedmdesáti let před deseti lety, 18. 9. 2007, zemřel jeden z nejvýznamnějších herců druhé poloviny 20. století Josef Vinklář. Člen činohry Národního divadla v Praze se do povědomí televizních diváků zapsal jako doktor Cvach ze seriálu *Nemocnice na kraji města*. Ztvárnil na stovky divadelních a filmových rolí. S Národním divadlem se Josef Vinklář rozloučil prací. Ještě 29. srpna dorazil do Stavovského divadla na čtenou zkoušku připravované hry *Malá hudba moci* od Pavla Kohouta. Josef Vinklář se dlouhodobě potýkal s rakovinou plic. Držitel Ceny Františka Filipovského za celoživotní mistrovství v dabingu v roce 2000 vydal knihu vzpomínek *Pokus o kus pravdy*. Účinkoval také ve Vídni na pozvání Kulturního klubu v ČcV.

22. 9. PhDr. Milan Lukeš, DrSc. (14. 12. 1933 – 22. 9. 2007)

Milan Lukeš, který se do dějin česko-slovenské kultury zapsal jako divadelní kritik, historik a překladatel, byl činný jak ve veřejné, tak politické sféře. Bezmála čtyři desítky let byl Lukeš profesorem Filozofické fakulty pražské Univerzity Karlovy, v letech 1985-1989 vedl činohru Národního divadla Praha a po listopadu 1989 byl nejprve členem české vlády, později mimo jiné předsedou Rady Národního divadla a Rady Mezinárodního divadelního festivalu v Plzni. Kromě toho byl Lukeš od června 1900 do července 1992 místopředsedou vlády České republiky a na sedm měsíců se stal také ministrem kultury České republiky. Po svém odchodu z politiky se M. Lukeš věnoval převážně pedagogické a vědecké činnosti a byl mimo jiné jmenován předsedou českého střediska Mezinárodní asociace divadelních kritiků. Posledních jedenáct let pracoval Milan Lukeš jako redaktor časopisu *Svět a divadlo*, přispíval do *Divadelních novin*, do *Tvorby*, *Scény* či *Literárních novin*. Milan Lukeš zemřel jako klíčová osobnost české teatrologie po těžké nemoci ve věku třiasedmdesáti let.

22. 9. Miroslav Smotlacha

(22. 9. 1920 – 6. 6. 2007) – mykolog, popularizátor houbařství. Ing. Miroslav Smotlacha byl český potravinářský chemik a velmi známý popularizátor mykologie a houbařeň, čestný předseda České mykologické společnosti.

2012

12. 9. Radoslav Brzobohatý

Radoslav Brzobohatý zemřel nečekaně 12. září 2012 před svými osmdesátinami. Ztvárnil desítky úloh ve filmu i na divadle, divákům utkvěl v paměti jako F. L. Věk ve stejnojmenném seriálu nebo jako sedlák František ve filmu *Všichni dobří rodáci*. Naposledy se objevil ve filmu *Vráska z lásky* po boku Jiřiny Bohdalové.

S herectvím začínal již v padesátých letech minulého století, první film natočil v roce 1959. Od té doby se Radoslav Brzobohatý divákům představil ve stovkách rolí v divadle, ve filmu i v televizi a stále patřil mezi nejpobulárnější české herce a osobnosti vůbec. Ačkoliv jej vysportovaná postava a nepřehlédnutelné charisma předurčovaly pro role mužných, správných a čestných chlapů, uplatnil se v divadelních i filmových rolích všech žánrů. „Trezorové“ filmy *Ucho* a *Rodáci* znamenaly určitý zlom v jeho kariéře. Komunistický režim se kvůli nim v době normalizace postaral o to, aby o výraznější filmovou roli delší dobu ani nezavádil.

Byl potřetí ženatý, pokaždé si vzal herečku. Z prvního manželství s Jarmilou Kolářovou má dceru Radanu. Jeho druhou ženou byla Jiřina Bohdalová, svazek však po dvanácti letech skončil rozvodem. Ve Vrútkách na Slovensku se narodil a díky práci zde poznal i svou třetí manželku, herečku Hanu Gregorovou. Jeho žena přivedla do manželství svoji dceru Rolu, narodil se jim syn Ondřej. V roce 2004 pak spolu s manželkou Hanou Gregorovou založili Divadlo Radka Brzobohatého, na jehož prknech se například ve hře *Dva na smetišti* sešel se synem Ondřejem.

12. 10. Břetislav Pojar

Břetislav Pojar, legenda animovaného filmu, výtvarník, scénárista a režisér se narodil 7. října 1923 v Sušici na Šumavě. Po uzavření českých vysokých škol v roce 1942 byl totálně nasazen jako fázař do studia AFIT, které se mělo stát říšskou konkurencí Walta Disneyho. Brzy po válce se toto studio změnilo ve Studio Bratři v triku pod vedením Jiřího Trnky. Pojar patřil k Trnkovým předním animátorům. Pod jejich rukama vznikla díla jako *Staré pověsti české* nebo *Sen noci svatojánské*. V roce 1946 odešel s Trnkou do vznikajícího Studia loutkových filmů. Režijně debutoval v roce 1951 snímkem *Perníková chaloupka*. V roce 1960 získal za film *Lev a písnička* cenu Grand Prix na festivalu v Annecy a následovala další ocenění, včetně Zlatého medvěda z festivalu v Berlíně či Zlaté palmy z Cannes. V roce 1990 byl jmenován profesorem a stal se prvním vedoucím katedry animované tvorby FAMU, kde aktivně působil až do své smrti. Pojar pracoval také po dlouhou dobu pro Kanadský státní filmový úřad ONF / NFB, i během minulého režimu tam pravidelně jezdil na dlouhé pracovní pobyty.

Nejvíce se do srdcí malých i velkých diváků zapsal animovaným seriálem o dvou plyšových medvědech *Pojďte pane, budeme si hrát*.

Pojar stihl ještě 7. října oslavit své devětaosmdesáté narozeniny, naposledy vydechl o pár dní později 12. 10. 2012.

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR

choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Vít DOLEŽAL

zubní lékař (všechny pokladny)
Kegelgasse 14 / Top 12 (vchod
ze Seidlgasse 12), 1030 Wien
tel. 713 72 66

MUDr. Eva DRSATA

oční lékařka (všechny pokladny)
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27

MUDr. Kamila HAJEK

soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION

zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301,
1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION

všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK

internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsportarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

Digitale Praxis: Dr. med. &

Dr. dent. med. Josef LUDVÍK

FA für Zahn-, Mund- und Kiefer-
heilkunde
Simmeringer Hauptstr. 40/4,
1110 Wien
Po 10:00-13:00, 14:00-19:00,
út 7:30-14:00, st 7:30-14:00,
čt 12:00-17:00 a podle domluvy
tel.: 749 34 76, www.drludvik.at
e-mail: ordination@dr-ludvik.at

MUDr. Ilona POLZER

(roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické
(Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ

po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne
možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních přípa-
dech mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA

neurolog a psychoterapeut
tel. 0664/214 01 63,
termín po dohodě

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.
lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:

Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
<http://members.aon.at/nykl>

Ověřené překlady dokumentů aj.

Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117,
+43-1-515 28-444, fax: 02235/44 638
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
www.tschechisch-slowakisich.com

Mag. Lenka KOVARIK

A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@outlook.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at
<http://www.deutsch-tschechisch.at>

Dr. Milan KOŠÍČEK

A-1030 Wien, Salesianergasse 17
tel.: 0664/2537951, fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ-LÖSSL

Allgemein beeidete und gerichtlich zertifizierte
Dolmetscherin für die tschechische Sprache
Sprachtrainerin für Tschechisch, Slowakisch,
Deutsch
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
office@pavlina.at, www.pavlina.at

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE

Volksschule Sir Karl Popper
1150 Benedikt, Schellingerg. 1-3
Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

DUCHOVNÍ SPRÁVA

Duchovní správce krajanů
P. Ing. Dr. Jiří Šindelář, CSSR
Salvatorgasse 12, A-1010 Wien;
<http://maria-am-gestade.redemptoristen.at/>
GSM: +43 6776 1418 232
Tel.: +43 1533 9594 202

E-Mail: jiri.sindelar.cssr@gmail.com

KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Viedeň 3., Rennweg 63: mše svatá každou nedělí
a svátek v 10:00 hodin.

CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Viedeň 1.,
Salvatorgasse 12: mše svatá každou nedělí a
svátek v 08:30 hodin.

KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Viedeň 13., St. Veit-Gasse 25: mše svatá 3. sobotu
v měsíci v 18:00 hodin platná na nedělí.

**KOSTEL "Don Bosco", Viedeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierstr. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická

Katedrála sv. Štěpána Wiener St. Stephansdom

svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej

1030 Wien, Jaquingasse 12
Svätá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedeľu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

K. M. Hofbauer Klub

Česko-slovenské společenství věřících
při chrámu Maria am Gestade ve Vídni
Seitzergasse 5, 4. patro vlevo, A-1010 Wien
<http://k-m-hofbauer-klub.webnode.at/>
Tel.: 0043 699 192 528 87
reneselig@gmail.com

Kaple sv. Stanislava, Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek v měsíci v 18:00

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ

Schulverein Komenský
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel. +43-1-7133188-01

Mateřská škola

Ředitelka:
Sabina Eimer
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel.: +43-1-7133188-10

Bilingvní obecná škola

Ředitelka: **Dipl. Päd. Marcela Ofner**
Sebastianplatz 3, 1030 Wien
Tel.: +43-1-713 31 88-20

Bilingvní reálné gymnázium

Ředitelka:
Mag. Helena Huber
Schützengasse 31, 1030 Wien
Tel.: +43-1-713 31 88-60
www.rgkomensky.at

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/9
1030 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

